

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
EĞİTİMDE YARATICI DRAMA ANABİLİM DALI**

**ARTIK MATERYAL KULLANIMI DERSİNDE
YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN
KULLANILMASINA İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ
ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gönül YILMAER

Lefkoşa

Haziran 2017

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ
EĞİTİMDE YARATICI DRAMA ANABİLİM DALI**

**ARTIK MATERYAL KULLANIMI DERSİNDE
YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN
KULLANILMASINA İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ
ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gönül YILMAER

Tez Danışmanları

Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Yrd. Doç. Dr. Emine KIVANÇ ÖZTUĞ

Lefkoşa

Haziran, 2017

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitimde Yaratıcı Drama Anabilim Dalı'nda
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

I. Danışman

Prof. Dr. Ayşe Çakır İLHAN

II. Danışman

Yrd. Doç. Dr. Emine Kıvanç ÖZTUĞ

Doç. Dr. Ahmet Güneyli

.....

Yrd. Doç. Dr Ferda Öztürk Kömleksiz

.....

Dr. Fatma Giritli

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2017

.....

Doç. Dr. Fahriye ALTINAY AKSAL

Enstitü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kuralların gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

.../.../ 2017

Gönül YILMAER

ÖNSÖZ

Bu tez çalışması Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitimde Yaratıcı Drama Ana Bilim Dalı'nda yürütülmüştür.

Bu çalışmada "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı dersinde yöntem olarak yaratıcı dramanın tekniklerinin kullanılmasının okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi" amaçlanmış ve bu konu hakkında verilere ulaşmak amaçlanmıştır.

Araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın birinci bölümünde; problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar yer almaktadır.

Bu tezin gerçekleştirilmesi sırasında danışmanlığımı yaparak beni yönlendiren değerli hocam Prof.Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN'a çalışmalarım sırasında beni teşvik eden, görüşlerini ve desteğini benden esirgemeyerek yanımda olan Yrd. Doç. Dr. Emine KIVANÇ ÖZTUĞ ve Uz. Seçil Besim'e, Bir dönem boyunca verilerime ulaşmamda emeği geçen 4. sınıf okul öncesi öğretmen adaylarına, inancını yitirmeyerek beni yüreklendiren, çalışmamı yürütebilme imkanını sağlayan Prof. Dr. Hüseyin UZUNBOYLU'ya ve ismini sayamadığım diğer tüm hocalarıma, son olarak yüksek lisans eğitimim boyunca her zaman yanımda olan, bana inanan ve destek olan sevgili annem; Sinem Yılmaer, babam; Eray Yılmaer, Teyzem; Gönül Öztürk, Nişanlım; Hüseyin Şanlıer'e çok teşekkür ederim.

Gönül Yılmaer

ÖZET

ARTIK MATERYAL KULLANIMI DERSİNDE YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANILMASINA İLİŞKİN OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ GÖRÜŞLERİ

Gönül YILMAER

Yüksek Lisans, Eğitimde Yaratıcı Drama Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Yrd. Doç. Dr. Emine KIVANÇ ÖZTUĞ

Haziran 2017, 193 Sayfa

Bu araştırmanın amacı; "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" dersinde, ürün tasarımı sırasında yöntem olarak yaratıcı dramanın tekniklerinin kullanılmasının okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesidir. Bu araştırma nitel bir çalışma olup. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan “durum çalışması” temel alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına ulaşabilmek için 13 açık uçlu sorunun yer aldığı görüşme formu 23 okul öncesi öğretmenine, içlerinde 1 açık uçlu sorunun yer aldığı görüşme formları ise 10 Okulöncesi öğretmenine ve alanında uzman 5 öğretmene dağıtılmış ve araştırmanın verilerine ulaşılmıştır. Elde edilen veriler sonucunda artık materyallerin yaratıcı drama ile bir bütün olduğu, söz konusu materyallerin veya yaratılan tasarımların kullanılmasının drama sürecini verimli bir hale getirdiği, akılda kalıcılığı artırdığı gibi bilişsel alana katkı sağladığı, dramada kullanılan teknikler sayesinde kavramların daha somut bir hale gelerek çocuklar tarafından daha iyi kavranabildiği, materyal kullanımının drama sürecini daha eğlenceli bir hale getirdiği, bireysel veya grup olarak yaratılan özgün ürünlerin drama süreci içerisinde kullanılmasının heyecan yarattığı ve katılım konusunda isteklilik yarattığı, artık materyallerle yaratıcı dramanın bir arada kullanılmasının çocukların ilgisini ve dikkatini çekerek hayal güçlerini kullanmasını sağladığı, doğaçlamalar ve canlandırmalar sırasında materyal kullanımının çocukların daha rahat role girmesini kolaylaştırarak, kendilerini daha rahat ifade edebildiklerini, çocukların yaparak yaşayarak kalıcı bir öğrenme gerçekleştirdiği, yaratıcılık ve özgüvenlerini geliştirdiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Okulöncesi eğitim, Artık Materyal, Sanat Etkinlikleri, Yaratıcı Drama ve Teknikleri

ABSTRACT

INTERVIEWS OF PRE-SCHOOL TEACHER NOMINATORS ON THE USE OF THE CREATIVE DRAMA METHOD IN THE COURSE OF MATERIAL USE

Gönül YILMAER

Master of Arts, Creative Drama in Education Programme

Thesis Supervisor: Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN

Asst.Prof.Dr. Emine KIVANÇ ÖZTUĞ

June 2017, 193 Page

The purpose of this research is to evaluate the usage of creative drama techniques as method during product design at “waste material usage at pre-school education” course according to the opinions of pre-school candidate teachers. This research is a qualitative study and is based on “case study” which is a qualitative research pattern. In order to reach the conclusions of the research, an interview form consisting of 13 open-ended questions was asked to 23 pre-school teachers, and interview forms consisting of 1 open ended question were given to 10 pre-school teachers and 5 teachers specialised in their fields to obtain the data of the research. As a result of the data obtained, such conclusions were reached as waste materials constitute a whole with creative drama, using mentioned materials or created designs made drama process efficient, it increased memorability and contributed to cognitive field, thanks to the techniques used in drama concepts become more concrete and more easily comprehended by children, material usage made drama process more entertaining, using in drama process the unique products created individually or in group generated excitement and willingness for participation, using waste materials and creative drama together attracted the interest and attention of children and motivated them for using their imaginary power, using material in improvisations and animations made the children adopt their role easier and ensured that they express themselves more comfortably, learning of children was more permanent as it was learning by living, and improved their creativity and self-confidence.

Keywords: pre-school education, waste materials, artistic activities, creative drama and techniques

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI	i
ETİK BEYANI	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR.....	ix

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	7
1.3. Araştırmanın Önemi.....	7
1.4. Sınırlılıklar.....	8
1.5.Tanımlar.....	9

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama ve Önemi.....	11
2.2. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcı Dramanın Gelişim Alanları İle İlişkisi.....	15
2.2.1. Bilişsel Alan (zihinsel alan).....	15
2.2.2. Dil Alanı.....	17
2.2.3. Psiko-Motor Alan.....	18
2.2.4. Sosyal-Duygusal Alan.....	20
2.2.5. Özbakım Beceriler.....	21
2.3. Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitiminin Önemi Ve Gerekliliği.....	22
2.4. Okul Öncesi Dönemde Yaratıcılık Ve Sanat.....	26
2.5. Sanat Etkinlikleri.....	28

2.6. Sanat Etkinliklerinin Çeşitleri.....	31
2.6.1. Yoğurma Maddeleri.....	32
2.6.2. Boya Çalışmaları.....	35
2.6.3. Kağıt Çalışmaları.....	38
2.6.4. Artık Materyaller İle Çalışma.....	40
2.7. Artık Materyalin Tanımı ve Önemi.....	41
2.7.1. Artık Materyaller Çeşitleri.....	44
2.7.2. Artık Materyallerle Çalışmanın Çocuğun Gelişimine Olan Etkileri.....	50
2.7.3. Artık Materyallerle Çalışma Konuları ve Teknikleri.....	52
2.7.4. Artık Materyal Kullanırken Eğitimcilerin Dikkat Etmesi Gereken Noktalar...	58
2.7.5. Toplanan Artık Materyallerde Aranılan Özellikler.....	60
2.7.6. Artık Materyaller Çocuğa Nasıl Sunulmalıdır?.....	61
2.8 Yaratıcı Dramanın Tanımı, Önemi Ve Temel Özellikleri.....	62
2.8.1. Eğitimde Yaratıcı Dramanın tanımı ve önemi.....	66
2.9 Yaratıcı Dramanın Temel Amaçları (hedefleri) ve kazandırdıkları.....	67
2.10 Yaratıcı Dramanın Temel Bileşenleri (Öğeleri) ve Aşamaları.....	69
2.10.1 Drama Lideri.....	69
2.10.2. Mekan.....	71
2.10.3. Çalışma Grubu/Oyun Grubu/Katılımcılar.....	72
2.10.4. Konu (Tema).....	73
2.10.5. Isınma (Hazırlık) Çalışmaları.....	74
2.10.6. Canlandırma (Doğaçlama Rol Oynama)	75
2.10.7. Değerlendirme.....	76
2.11 Yaratıcı Dramada Kullanılan Araç Gereç ve Aksesuarlar.....	77
2.12 Eğitimde Dramada Kullanılan Bazı Teknikler.....	84
2.13 Yaratıcı Dramanın Bir Yöntem (Araç) Ve Bir Ders (Amaç) Olarak Kullanımı.....	93

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	96
3.2. Çalışma Grubu	96
3.3. Veri Toplama Aracı.....	97
3.4. Verilerin Toplanması	99
3.5. Verilerin Analizi	100

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar	101
4.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	114
4.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular ve Yorumlar.....	115

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1.Sonuçlar	116
5.2. Öneriler.....	123
Kaynakça.....	126
Ekler.....	135
Özgeçmiş	177

1.6. Kısaltmalar

YDÜ: Yakın Doğu Üniversitesi

KKTC: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

GA.: Gelişim Alanları

PSMA.: Psikomotor Alan

SDA.: Sosyal duygusal alan

ÖZA.: Özbakım alanı

BA: Bilişsel Alan.

DA.: Dil Alanı

TDK: Türk Dil Kurumu

Ör: Örneğin

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde, problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, sınırlılıkları, tanımlar ve kısaltmalar yer alacaktır.

1.1. Problem Durumu

Hızla gelişen ve değişen dünyamızda; daha yaratıcı, seri düşünen, aktif, yeniliklere açık, çevresini tanıyan ve gereksinimlerine göre onu en iyi şekilde değiştirebilen, kullanabilen, yeni ürünler tasarlayıp yaratabilen, girişken, kendini geliştiren bir insan modeline duyulan gereksinim giderek artmaktadır (Turla, 2007). Bilginin ezber yoluyla öğrenilmesinin yerine öğrenme sürecinin uygulamalarla yürütülmesi onaylanmaktadır. Kişinin yaşamında önemli bir konumda olan okul öncesi döneminde çocukların öğrendiklerini uygulamaya koymalarına yardımcı bir faktörde bulunan yaratıcı drama, günümüzde önemle üzerinde durulan alanlardan bir tanesidir. Bu denli mühim bir alanda çocuklara uygulama imkanları tanımak, çocukların keşfetme ve zorluklarla baş edebilme yetilerini, yaratıcılığını, problem çözmelerini, kendilerine güvenmelerini, özgür ve çok kapsamlı düşünebilmelerini sağlayacaktır; çünkü çocuklar, etkin oldukları yerde daha kalıcı bir şekilde öğrenmektedir. Oyun dramanın temelini oluşturmaktadır. Çocuğun kişilik gelişiminde ve eğitiminde önemli bir yer tutan oyun. Çocuğun çevresi ile etkileşime geçmesine, duygu ve düşüncelerini yansıtmaya yardımcı olmaktadır (Ulutaş, 2011). Aykaç ve Ulubey'e (2008) göre, Yapılandırmacı bir eğitim programının uygulanmasında öğretmenin rolü kadar, uygulanan öğretim yöntem ve tekniklerinin de önemli rolü bulunmaktadır. Yapılandırmacı yaklaşıma uygun olan problem çözme, örnek olay incelemesi, yaratıcı drama ve rol yapma, dramatizasyon, proje çalışması, beyin fırtınası gibi pek çok teknik, öğrenciyi öğrenme sürecine aktif olarak katarak eski bilgileri üzerine yeni bilgileri inşa etmelerine olanak tanıyan yöntem ve teknikler arasında yer almaktadır. Bu yöntemler içerisinde yapılandırmacı yaklaşıma uygun eğitim süreci içerisinde öğrenme sürecini etkili kılabilen yöntemlerden biri de "Yaratıcı drama" dır.

Günümüzde yaratıcı drama eğitimciler tarafından "yaparak-yaşayarak öğrenme" kavramlarıyla birlikte anılmaktadır. Bunun nedeni geleneksel öğrenme biçimlerinden farklı olarak olayları rol yaptırarak ve yaşatarak öğretmesidir. Yaratıcı drama etkinlikleri sırasında role katılan veya arkadaşlarını izleyen çocuk, gerçek olayların benzerlerini çok yönlü değerlendirme fırsatı bulmaktadır. Henry Caldwell Cook'a göre eğitim ortamında gerçekleştirilen rol oyunu, "-mış gibi yapmak", "-mış gibi yaşamak"tır. Dolayısıyla birey yaratıcı dramada " yaparmış gibi- o anı yaşarmış gibi öğrenmekte", yaşamı boyunca karşılaşılabileceği durumları canlandırarak ya da canlandırmalarını izleyerek bir tür tecrübe kazanmakta ve ilerideki hayatında benzer durumlarla karşılaştığında daha sağlıklı tepkiler verebilmektedir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Ersoy'a (2005) göre, çocuklar pek çok beceriyi oyun oynarken öğrenmektedir. Böylelikle çocukların tüm gelişim alanları (psiko-motor, dil, bilişsel sosyal, ve duygusal) oyunlar aracılığı ile desteklenmektedir. Çocukların ileriki dönemlerde motivasyonu yüksek, girişken ve hür düşünebilen bireyler olabilmeleri için zengin bir oyun ve tecrübe ortamı içinde yetişmeleri gerekmektedir. Böylelikle çocuk problem çözme, keşfetme ve yaratıcılık gibi yetileri kolayca yapabilir duruma gelmektedir.

Yaratıcılık; insanın duyuşsal, bilişsel, devinimsel birikiminin, üzerinde yoğunlaşılan alanda özgün bir ürün biçiminde ortaya çıkması olarak tanımlanabilir. Ortaya çıkan ürün kimi zaman bir sanatsal bir çalışma, kimi zaman bilimsel bir sonuç, kimi zamanda estetik hareket olarak ortaya çıkabilir. Yaratıcı drama etkinliklerinde de sanat, bilim ve sosyal yaşantının bir arada kullanımı ve yönlendirmelerle gelişen süreçlerde farklı yansımalar ortaya çıkması söz konusudur. Yaratılan ürün o anda yaşananların etkisiyle bazen bir şiir taslağı olabilirken bazen de bir mobilya tasarım modeline dönüşebilir. Tam da bu anda çocukların yarattıkları hayal ürünleri desteklendiğinde, ilerisi için yeni pencereleri aralamaları sağlanabilir. Yarattığı ürünün beğeni gördüğünü fark eden çocuğun ileriki hayatında yaratıcı süreçlere yönelme eğilimi artacaktır. Yaratıcı drama süreçleri imgesel düşünmenin (zihinde canlandırabilmenin) yolunu açar. Çocuğu üretmeye teşvik eder ve bu sayede gelişimine katkı sağlar (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Yaratıcı drama etkinlikleri için sistemli olarak geliştirilen süreçlerde çocukların sadece etkinliğe yönelmesi için ısınma oyun, doğaçlama ve benzeri ön çalışmalar yapılmakta ve çevreden etkilenme en aza indirilmektedir. Her aşamada yaratıcılığın hissettirileceği ürüne yönlendirme kullanılmaktadır. Yaratıcı drama çalışmalarının en son aşamasında neler olacağını önceden tahmin etmek zordur. Hazırlanan programdaki ilerlemeye bağlı olarak, her insanın kendi geçmiş birikimlerinin katkısı devreye girmekte ve bunun sonucunda da; resim, dans, oyun, heykel, şiir, edebi metin ya da tasarım gibi çeşitli disiplinlerden basit düzeyde ürünler ortaya çıkmaktadır. Çocuk, yaratıcı drama içinde kullanılan bir çok sanat dalıyla Howard Gardner'in sözel-dilsel, mantıksal-matematiksel, görsel-uzamsal, bedensel-kinestetik,müziksel-ritmik, kişisel-işsel, kişiler arası-sosyal zeka ve doğa zekası alanlarını birleştirerek yeni ve farklı ürünler ortaya çıkarmayı öğrenmektedir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Yaratıcı drama etkinliklerinde abartılı araç gereç kullanımı söz konusu değildir. Önemli olan; çocuğun kolayca ulaşabileceği, hazırlanmasına katkıda bulunabileceği, çocuğa zarar vermeyecek, yaş grubuna uygun özellikte, cinsiyet farkını açığa vurmayacak, çok amaçlı araç gereçler kullanılmasıdır. Basit aksesuarlar ve kumaş parçalarının yer aldığı bir sepet malzeme, yapılacak etkinliklerde çoğunlukla yeterli gelmektedir. Yaratıcı drama uygulamalarında özel tasarlanmış kostüm ve aksesuarlar yerine artık materyallerden yapılmış basit kostüm ve aksesuarlar kullanılmaktadır. Çünkü rol oynayacak çocuğun kısa sürede hazırlıklarını tamamlaması gerekmektedir. Çocuk, dramada ki en önemli malzemedir.; Ancak özellikle okul öncesinde role girmeyi çabuklaştıran ve kolaylaştıran, çocuğu çekingenlikten kurtaran malzeme kullanımının önemi büyüktür. Yaratıcı drama etkinliklerinde kullanılabilecek araçlardan biri de çocuklar tarafından değişik teknik ve malzemelerle yapılabilecek olan maskelerdir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011). Maskeler kişiyi başka bir şeye yada ya da başka birine dönüştürebilmektedir. Bu özellikleriyle "-mış gibi" yapabilmeye olanak tanımaktadır. Dolayısıyla okul öncesi eğitim kurumlarında drama sürecinin bir parçası olarak kullanılması kaçınılmazdır (Avcı, 2005).

Etkinliğe katılmak istemeyen çekingen çocuklar duygu ve düşüncelerini maskeler arkasına gizlenerek daha rahat ifade edebilirler. Yaratıcı drama çalışmalarında çeşitli kuklalar kullanılabileceği gibi, kişinin kukla rolüne girdiği

çalışmalarda yapılabilir. El kuklası, parmak kuklası, çomak kukla, eldiven kuklası, ipli kukla ve gölge kuklası en çok kullanılan kukla çeşitleridir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Çocuğun doğumundan itibaren esas eğitime başladığı güne kadar geçen süreci içeren ve ileriki hayatlarında önemli rol oynayan; tüm gelişimlerinin büyük oranda tamam duruma geldiği, kişiliğın oluştuğu ve çocuğun sürekli değışim gösterdiği bir süreç olarak tanımlanan okul öncesi dönemde (Seven, 2014), çocuğa verilecek eğitimin kalitesi kişinin yetişkinlik döneminde etkin bir role sahiptir. Çocuk sanat eğitimi yardımıyla hayatı keşfetmenin bir yolu olan sanat ile tanışır. Bu nedenle çocuğa söz konusu eğitimi kazandıracak olan eğitimcilerin çok boyutlu ve kaliteli bir sanat eğitiminden geçmeleri dönemimizin vazgeçilmez unsurudur (Acer, 2011).

Günümüzde sanat eğitimi sadece yetenekli kişilerin değıl her yaştan küçük-büyük herkesi kapsayacak bir kişilik eğitimi niteliğinde olmalıdır. Bu nedenle sanat eğitimine küçük yaşlarda başlanması önerilir. Sanat eğitiminin çocuğun kişilik gelişimi üzerindeki etkilerini iyi değılendirmek gerekir. Okul öncesi yaşlarda kişiliğın oluştuğu yadsınamaz bir gerçektir, okul öncesi dönemde sanat eğitimi çocukların estetik beğenilerini, bireysel farklarını ortaya çıkarıcı, yaratma yeteneği ve olumlu kişilik gelişimine yardımcı olacak şekilde düzenlenmelidir (Tuna, 2004). Abacıya (2000) göre, "okul öncesi dönemde çocuklara verilecek sanat eğitiminin amacı, onlara sanatsal bakış açısı ve estetik değıerler kazandırmak ve yaratıcı düşünebilen geleceğın bireylerini yetiştirmektir."

Turlaya (2007) göre Yaratıcılık, cesaretlendirme ve yol gösterme aracılığı ile yaşam biçimi halini alan sürekli bir yöntemdir. Bireylerin tümünde var olan ve insan hayatının her evresinde bulunabilen bir beceri, günlük hayattan bilimsel çalışmalara kadar uzanan oldukça geniş bir alanı içeren süreçler bütünü, bir tutum ve davranış biçimidir.

Doğuştan gelen yaratıcılık, okul öncesi eğitimi döneminde çevresel faktörlerle desteklenmelidir. Çocukların bu dönemde hayal gücü ve yaratıcılık bakımından en üst düzeyde oldukları bilinen bir gerçektir. Çocukların yeteneklerini geliştirebilecek çalışmalar yapmak mümkündür. Yaratıcılık öğrenilebilecek bir özellik değıl, gerekli eğitim programı düzenlendiğinde geliştirilebilecek bir özellik olarak görülmelidir.

Çocuklara uygun ortamlar sağlanarak gerekli uyarıcılar sunulduğunda, bu uyarıcılarla çalışmalar yapma olanağı sağlandığında yaratıcı çocuklar yetiştirmek mümkündür (Özer, 2011). Bu nedenle çocukların yaratıcılığını geliştirebilecek çalışmalara yer vererek, özgün ürün üretebilmeleri için uygun materyaller sunmak ve eğitim programı içerisinde yaratıcı çocuk etkinliklerine ve sanat etkinliklerine yer verilmesinde öğretmenlere görevler düşmektedir.

Okul öncesi dönemdeki sanat eğitimi esnasında sıklıkla tercih edilen malzemelerin başında artık materyal olarak isimlendirilen malzemeler (objeler) gelmektedir (Yılmaz Bolat, 2015). "Süreç içinde yapısal özelliklerini koruyabilen, bu şekilde muhafaza edilebilen ve işe yaramayacağı için çöpe atılması düşünülen her şey artık materyal olarak tanımlanmaktadır" (Sert, 2011). Yetişkinler için atılacak bir çöp olarak gördükleri artık materyaller çocuk için değerlendirilmesi gereken bir oyuncak, yetişkinlerin göremediği tasarım aracı ya da yeni bir üründür (Yalçinkaya ve Yalçinkaya, 2011). Çevremize baktığımızda ne kadar çok materyalin boşa harcandığını görmek mümkündür. Yetişkinlerin çöpe atmayı düşündükleri bir çok malzeme, çocukların ellerinde hiç beklenmeyen güzellikte, muhteşem bir hayal gücüyle, bir eşi benzeri daha olmayan "sanat etkinliklerine" dönüşecektir (Turla, 2007).

Serap Buyurgan ve Ufuk Buyurgan'a (2012) göre Sanat eğitimi, çocuğun kendini özgürce yansıtabildiği bir ortamdır. Çocuğun kişilik özelliklerinin gelişmesinde ve kendine güven duymasında önemli bir yere sahip olmasının yanı sıra sanat içerikli derslerde çocukların paylaşma, sorumluluk, düzen, malzemeyi kullanma konularında bilinçlenmesini sağlar.

"Sanat eğitimi, özgür, barışçı, insancıl, yaratıcı, toplumu ile bütünleşmiş, değişen şartlara göre kendini yenileyebilen, geleceğin izlerini yansıtan çocukların yetişmesi için vazgeçilmez bir dünyadır." (Buyurgan ve Buyurgan, 2012, s. 11)

Sanat eğitimi konusunda pek çok eğitimci genellikle bireysel yönden yetersizlik ve yaratma becerisine hakim olmadıklarını düşünmektedir. Halbuki gerçekleştirilen çalışmalar, yaratıcılığın resim yapmak gibi öğrenilmesi mümkün bir yeti olabileceğini göstermektedir. Kendi yaratıcılığını sanat aracılığıyla geliştirmiş bir öğretmenin çocukları da bu alanda destekleme olasılığı artacaktır. Eğitimcilerin

verimli birer sanat eğitmeni olabilmeleri için, kendilerinin etkin olduğu bir sanat sürecinde bulunmaları ve bu süreç bitiminde de bir ürün oluşturmaları şarttır. Sanat bir süreç ve bir üründür. Bu ürünü elde etme süreci, zekice tasarlanmış ve problem çözmeye yönelik bir süreç olarak düşünülmelidir. Sanat eğitimi konusunda kendilerini yetersiz gören pek çok öğretmen, sanata ilişkin özgüven eksikliği yaşamaktadırlar (Newton ve Newton, 2005).

Eğitimcilerin, yaratıcılık ve sanata dair algıları, sanata dâhil olmalarına yönelik inançlarını etkilemektedir. Bazı kişilerin sanata, sadece çok az insanda var olan ve özel beceriler gerektiren bir açıdan bakması, eğitimcilerin kendilerini bu noktada eksik ve kıfayetsiz görmelerine neden olmaktadır. Bu yetinin, kendilerinde bulunmadığı algısına kapılan eğitimciler sanatı öğretemeyeceklerini varsaymaktadırlar. Sanatı öğretebilmek için sanat sürecine aktif rol almak oldukça önemlidir. Sanatla ilişkili olmayan, sürece dâhil olmayan öğretmenlerin sanat öğretebilmeleri mümkün değildir (McKean, 2001).

Duygu Çetingöz (2012) "Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya yönelik Öz yeterlilikleri" isimli çalışmada 2.3. ve 4. sınıfa giden okul öncesi öğretmen adaylarının öz yeterlilik düzeylerini ve bu düzeylerle çeşitli değişkenler arasındaki ilişkileri incelemiş ve 190 Öğretmen adayına Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik öz yeterlilik ölçeği uygulamıştır. Sonucunda ise Yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılıklar gözlenmiştir. Drama çalışmalarını planlama ve uygulama konusunda bilgi ve beceri yargılarında farklılıklar olduğu saptanmış öneriler kısmında ise çocukların gelişim alanları destekleyecek öğrenci merkezli drama yönteminin benimsenerek okullarda her türlü donanım ve materyal sağlanmalı ve üniversitelerde yaratıcı drama yöntemine yönelik ders sayısının artırılması gerektiği önerisinde bulunmuştur.

Verilen açıklamalar ve ulaşılan kaynaklar sonucu drama sürecinde artık materyal kullanımı sadece maske-kukla isimli teknikte sınırlı kalmaktadır. Dramatik Etkinliklerde Kullanılan Araç-Gereçler başlığı altında ise kostüm ve aksesuarlar yer almaktadır. Bu çalışma ile sanat etkinliklerini drama ile bütünleştirmek ve artık materyal kullanımının yaratıcı drama sürecindeki bazı tekniklerle sınırlı kalmış olmasından dolayı diğer tekniklerde de artık materyalleri drama sürecine dahil etmek

ve bu bağlamda okul öncesi öğretmen adaylarının en çok hangi yaratıcı drama tekniğinde artık materyalleri kullanmaktan keyif aldıklarıyla ilgili görüşlerinin incelenmesini oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" dersinde, ürün tasarımı sırasında yöntem olarak yaratıcı dramanın tekniklerinin kullanılmasının okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesidir.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

1. Okul Öncesi Eğitimi programlarında okuyan öğretmen adaylarının genel programın uygulanışı konusundaki görüşleri nelerdir?
2. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
3. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi eğitimi uzmanlarının görüşleri nelerdir?
4. Okul öncesi öğretmenliği programı için önerilen "Artık materyal kullanımı" seçmeli dersinin öğrenme çıktısı (ders izlencesi) nasıl olmalıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu çalışmanın hedefi drama ve sanat kavramlarını açıklayarak, okul öncesi dönemde drama-sanat ilişkisine dikkat çekmektir. Günümüzde sanat ve yaratıcı drama okul öncesi eğitim sisteminin vazgeçilmez alanlarıdır. Okul öncesi dönemde söz konusu iki alandan en verimli biçimde yararlanılması için bu alanlara gereken ilgi ve önem gösterilmesi şarttır. Bugüne kadar yaratıcı drama ile materyal tasarımı sentezleyen bir çalışmaya rastlanmamış olmasından dolayı gerçekleştirilmesi düşünülen bu çalışmada, sanat etkinlikleri adı altında materyal kullanımının yaratıcı dramadaki farklı tekniklerle bütünleştirildiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının bakış açısını ortaya koymaktır. Bugüne kadar materyal kullanımının bazı yaratıcı drama tekniklerinde sınırlı kaldığı incelen kaynaklarda gözlenmiştir. Bu çalışma ile yaratıcı drama sürecindeki diğer tekniklerde de materyalin kullanımı üzerinde durulmuştur.

Bu çalışma ile sanat etkinlikleri adı altında (yoğurma maddeleriyle çalışma, boya çalışmaları, kağıt işleri, artık materyallerle çalışma) materyal kullanımının diğer tekniklerde de kullanılabilir olduğu vurgulanmak istenmiştir. Bu nedenle okul öncesi eğitim alanında çalışan öğretmenlere, öğretmen adaylarına, çocuk gelişimi ve eğitimi alanında çalışanlara ve akademisyenlere alanda kullanabilecekleri, bilgileri sentezleyebilecekleri, drama ile sanat, yapılandırmacılık kuramı ve uygulama bağlantısını kurmada yararlanabilecekleri etkinlikler sunmaktır. Yaratıcılık odaklı olan bu çalışmada, sanatın bir yöntem olarak drama ile bütünleştirilmesi ile ilgili hem teorik hem de pratik uygulama örneklerine yer vermesi bakımından, alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu ders kapsamında belirlenen üniteler çocukların tüm gelişim alanları dikkate alınarak, okul öncesi amaç ve kazanımlarına uygun olarak planlanmıştır. Bu bağlamda çocukların gelişim alanlarıyla ve kavramlarla ilgili yan öğrenmeleri içerdiğinden okul öncesi öğretmen adaylarının gelişim alanları ve kavramlarla ilgili bilgi sahibi olacakları ve uygulamaya sürecinde yaparak yaşayarak kalıcı izli öğrenmeleri gerçekleştirecekleri düşünülmekte ve ayrıca okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ve sanata ilişkin becerilerini kullandıkları derslerin içeriklerinin geliştirilmesinde ve bu sürece bir yöntem olarak dramanın da eklenmesi konusunda, materyallerin drama süreci içerisinde tasarlanması gibi drama ve artık materyalleri bütünleyici olması yönünden alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışmanın sınırlılığıyla ilgili maddeler aşağıda verilmiştir;

- Bu araştırma 2016-2017 öğretim yılında KKTC 'de Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Okul öncesi öğretmenliği bölümü programında eğitim gören ve 4. sınıf seçmeli Pred 431 "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" dersini alan öğretmen adayları ve okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.
- "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" dersinde 1 dönem boyunca yapılan çalışmalar, malzeme olarak "artık materyal" kullanımı ile sınırlandırılmıştır.

- Bu araştırmada sürenin kısıtlı olmasından dolayı yaratıcı dramada kullanılan bazı teknikler ele alınmış ve bu tekniklerden; Doğaçlama, Rol Oynama, Donuk İmge, Yaratıcı Dans/Dans Drama, Fotoğraf Karesi/Fotoğraf Anı, Düşünce Takibi, Dedikodu Halkası, Öğretmenin Role Girmesi, Kukla ve Maske, Başlık Koyma, Tamamlanmamış Materyaller (Yarım Kalmış Materyaller), Dramanın Geçtiği Kurgusal Mekanın Oluşturulması, Pantomim, Dramatizasyon ve Yaratıcı drama ile uyarlanmış istasyon tekniği ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

Yaratıcı drama: Bir grubu oluşturan üyelerin lider ya da eğitmen eşliğinde hayat tecrübelerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin (fikrin), doğaçlama, rol oynama (rol alma) ve benzeri tiyatro yada drama tekniklerden yararlanılarak canlandırılması olarak tanımlanabileceği gibi bir düşünceyi, kimi zaman soyut bir kavramı veya davranışı, eski zihinsel örüntülerin tekrardan düzenlenmesi kaydıyla gözlem, yaşantı, duygu ve deneyimlerin ele alındığı süreçlerde canlandırılması şeklinde de tanımlanabilir (Adıgüzel, 2006, Adıgüzel, 2015, San, 2005, Tuluk 2004).

Artık materyal: Etrafımızda gördüğümüz ve belli bir amaç için yararlandığımız, ileriki dönemlerde kullanmayacağımız için çöpe atmayı, başka yerde muhafaza etmeyi veya biriktirmeyi düşündüğümüz hijyenik (sağlıklı, temiz) olan tüm doğada bulunan, fabrikasyon ya da tamamen el emeği ile üretilen ve geri dönüşümü mümkün olup yeniden değerlendirilebilen nesneler olarak tanımlanabilir (Turla, 2007).

Yaratıcılık: Kısaca yaratıcılık çok boyutlu düşünen bir aklın ürünüdür. Olmayan bir şeyi hayal edebilme, bir şeyi herkesten farklı yollarla yapabilme ve yeni fikirler geliştirebilme yeteneği olarak tanımlanabilir. Ruh bilimciler, sanat eğitimcileri ve sanatçılar yaratıcılık konusuna farklı pencerelerden baksalar da en genel anlamı ile yaratıcılık farklı düşünceler oluşturabilme, özgün buluşlar ortaya koyma, yoktan var edebilme ve çözüm yolları bulabilme becerisi olarak tanımlanabilir (Turla, 2007, Çevirimci 7)

Sanat etkinlikleri: En genel anlamıyla yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi olarak çocukların çeşitli malzemeleri istedikleri doğrultuda kullanıp ve yaratma yetilerini

ortaya çıkaracak ürünler meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir (Meb, 2007).

Sanat eğitimi: Sanat eğitimi, kişinin yaratma gücünü ortaya koymasına yardımcı olacak olanakları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını hedefleyen bir etkinlik olarak tanımlanabilir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012).

Gelişim alanları: Çocukların gelişimi değerlendirilirken kişiyi oluşturan gelişim alanları ele alınır. Bu temel gelişim alanlarını; Bilişsel gelişim, Psiko-motor gelişim, Dil gelişimi, Özbakım becerileri ve Sosyal- Duygusal gelişim olarak ele alabiliriz. Gelişim bir bütünlük içerisinde gerçekleştiğinden her ne kadar Bilişsel gelişim, Psiko-motor gelişim, Dil gelişimi, Özbakım becerileri ve Sosyal- Duygusal gelişim olarak değişik alanlara ayrılrsa da gelişim alanları bir bütün içerisinde gelişmektedir ve bu alanlar birbirlerini aynı zamanda etkilemektedir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Okul Öncesi Eğitimde Yaratıcı Drama ve Önemi

Eğitimin planlı olarak şekillendirilen ve belli bir program çerçevesinde uygulanan ilk basamağı erken çocukluk dönemi içinde yer alan "okul öncesi eğitim" dönemidir. Okul öncesi eğitim, bireyin yaşamı boyunca alacağı eğitimin temelini oluşturması nedeniyle önem arz etmektedir (Seven, 2014).

0-6 yaş grubu çocukların eğitimini kapsayan "okul öncesi eğitim" kavramı ile ilgili çeşitli tanımlara yer verilmiştir. Bu tanımlardan bazıları şu şekildedir:

Okul Öncesi Eğitim, çocukların doğumdan, zorunlu eğitim yaşına kadar olan gelişim özellikleri, bireysel farklılıkları ve yetenekleri baz alınarak, çocukların sağlıklı bir biçimde fiziksel, duygusal, dil, sosyal ve bilişsel açıdan gelişimlerini destekleyen, olumlu kişiliğin temellerinin atıldığı, yaratıcı becerilerin desteklendiği, kendine güven duygusunun geliştirildiği, ebeveyn ve eğitimcilerin aktif olduğu sistemli bir eğitim" şeklinde tanımlanabilir.

Genel olarak Haktanır ve Arkadaşlarına (2014) göre okul öncesi eğitim; çocuğun doğumundan altı yaşına (0-72 ay) kadar geçen süreç içerisinde çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen, gelişimsel alanları ve bireysel yönden farklılıklarına uygun, kişide var olan gizil gücü yansıtmamasını, geliştirmesini ve kendini ifade etmesini hedefleyen, ilk öğretimin gerektirdiği yetkinlikleri kazanmasını sağlayan, ailede ya da alternatif programlarda verilen "sistemli ve planlı bir eğitim süreci" olarak tanımlanabilir.

Okul öncesi eğitim; araştırmacı, meraklı, girişimci bir kişiliğe sahip, duygu ve düşüncelerini hürce ifade edebilen, karşısına çıkan problemlere çözüm ve seçenekler yaratabilen, bireysel haklarına ve insanların haklarına saygılı, tek başına karar verebilen, mevcut potansiyelini maksimal seviyede ve yeteneklerini en verimli şekilde kullanabilen, bireysel denetim yapabilen bireyler yetiştirebilmeyi amaçlamaktadır (Unutkan, 2006).

Okul çağı öncesindeki dönem, beyinsel gelişiminin ve sinaptik bağlantıların oluşumunun yoğun ve en hızlı şekilde gerçekleştiği bir dönemdir. Beyin gelişimi çocuğun gelişim alanları açısından güçlü bir temel oluşturur. Bu sebeple özellikle okul öncesi eğitim olarak ifade edilen hayatın ilk altı yıllık döneminde (0-72 ay) çocuklar çok süratli büyürler ve bu gelişim dönemlerinde hızla yetkin bir düzeye gelirler. Böylece çocuğun gizil gücünü oluşturmalarını ve yaşadığı toplumda üretken ve yaratıcı bir kişi olabilmesinin yolu açılmış olur. Bu dönem beyinin hızlı gelişim gösterdiği ve çevresel uyaranlara en açık olduğu dönemdir. Bu bağlamda çevre, öğrenme güdüsünü çocuğun gelişimini derinden etkiler. Çocuğun, neleri hangi hızda öğrenebileceği ve ne ölçüde keşfedebileceği çevresindeki kişilerin ne ölçüde destek gösterdiğiyle doğru orantılıdır ve çocuğa sunulan imkankar ile yakından ilişkilidir (Meb, 2013).

Daha açık bir ifadeyle çocuğun (0-6 yaş) öğrenme kapasitesinin ve gelişim hızının en güçlü olduğu yıllardır. Bu yıllar çocuk gelişiminde "kritik yıllar" olarak adlandırılır. Bu yıllarda temeli atılan beden sağlığı ve kişilik yapısının, psiko-motor, sosyal-duygusal gelişim ve dil gelişimi ile birlikte planlı bir şekilde gerçekleştirilmediği takdirde çocuğun ilerdeki hayatında geri döndürülemez yıkımlar/zararlar meydana gelebilmektedir (Unutkan, 2006).

Çocukların gelişimlerinin desteklenmesi ve ihtiyaçlarının karşılanması için eğitim programlarının planlanması gerekmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitiminde, yıllık ve günlük planlar yapılmaktadır. Her eğitim dönemine başlamadan önce yıllık planlar hazırlanmakta ve bu yıllık planlardan yola çıkarak, çocukların bireysel özelliklerine, ilgi ve gereksinimlerine dikkat edilerek de günlük planlar oluşturulmaktadır. Drama bu bağlamda günlük plan içerisinde yer alan etkinliklerden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Drama etkinliği tek başına programdan bağımsız planlanabileceği gibi günlük plan içerisinde yer alan diğer etkinliklerle (dil, müzik vb.) bütünleştirilerek de planlanıp uygulanabilmektedir (Akyol, 2012).

Günlük plan, çocukların okula gelmeleri ile birlikte eğitim süreci başında başlayan ve okuldan ayrılmalara kadar yani eğitim süreci sonuna kadar geçen süre içerisinde günlük olarak belirlenen amaçların, kazanımların, etkinliklerin, öğrenme süreçlerinin ve değerlendirmenin bulunduğu plan şeklinde tanımlanmaktadır. Günlük

planlarda amaçların belirlenmesi ilk aşamayı oluşturur ve psikomotor alan, bilişsel alan, dil alanı, sosyal-duygusal alan ve öz bakım becerilerine yönelik gelişim alanları ve amaçlar bulunmaktadır. Çocukların gelişim alanlarına göre öğretmen programda bu amaç ve kazanımları seçerek belirlemelidir. Ayrıca bu amaç kazanımlara ulaşabilmede araç olarak kullanılacak konunun belirlenmesi de son derece önemlidir. 2006 yılında uygulanmaya başlayan okul öncesi eğitim programında, günlük planda öğrenme süreci başlığı altında; serbest zaman , Türkçe, sanat, oyun ve hareket, müzik, drama etkinlikleri, fen ve matematik etkinlikleri, okuma yazmaya hazırlık çalışmaları, alan gezileri, ve değerlendirme başlıklarından oluşan çalışmalar yer almaktadır (Anonim, 2006).

Bu çalışmalar içerisinde drama çalışmalarını baz alacak olursak, çocuklarda ilk dramatik öğrenmelerin taklit etme yoluyla başladığı görülür. Çocuklar hayali ve gerçek yaşantıları ile davranışları arasında fiziksel ve bilişsel ilişkiler kurabildikçe, taklit etme yetileri gelişmekte ve oyuna dönüşmektedir (Ömeroğlu, 2004). Çocuklar oyun ve resim gibi dramatik etkinliklerde iç dünyalarını yansıtır. Böylelikle duygu ve düşüncelerini varsa problemlerini yansıttıkları için duygusal olarak rahatlama olanağı bulurlar. Çocuklar dramatik oyun içerisinde de gerçek hayatta yapmak isteyip de yapamadıklarını gerçekleştirirler (Çağdaş, Albayrak ve Cantekinler, 2003).

Yaratıcı drama, bir tarafıyla yaşantımızdaki tüm dramatik oyunların genişlemesi şekliyle başlar. Bu başlangıca eğitmen, mekan, dramatik durumlar ve diğer katılımcılar eklenir ve yaratıcı drama tüm katılımcılara canlandırma, oynama olanağını sunar. Dramatik oyun süreçlerini anlamak yaratıcı dramanın özünü oluşturan doğaçlama, rol oynama ve kurgunun da anlaşılmasını sağlar. Dramatik oyun etkinliklerindeki tüm geliştirilenler ve yaşananlar yaşamın ileriki dönemlerinde de meydana çıkabilir, yansıyabilir ve içinde yaşanan çevrenin daha iyi anlaşılmasını kolaylaştırabilir. Adıgüzel dramatik oyunun, tiyatro ve yaratıcı drama ile benzer özellikler taşımasına rağmen farklı kavramlar oldukları üzerinde durmuştur. Kısaca özetlenecek olursa dramatik oyun, okul öncesi dönemdeki çocukların dünyalarını keşfettikleri, çevrelerinde bulunan karakter özelliklerini ve hareketlerini taklit ettikleri özgür oyunlardır. Bundan dolayı yaratıcı drama ile dramatik oyun birbirine karıştırılmamalıdır. Dramatik oyunlar tam bir yaratıcı drama süreci olarak değerlendirilmemelidir. Bu yönü ile dramatik oyunlar öykünmeye yani taklide dayalı oluşlarından yaratıcı drama dan ayrılmaktadır. Daha geniş bir

açıklamayla dramatik oyunlar da yaratıcı drama gibi çocuklar arası iletişim, etkileşim ve hayal dünyasına (İmgeleme) dayalıdır. Bu hayal dünyasına dayalı oyunda daha önceden hazırlanmış hiçbir öykü veya yazılı bir metin yoktur. Çocuklar hiçbir yetişkinin müdahalesi olmadan çeşitli rolleri paylaşarak bu rolleri istedikleri gibi oynayarak oyunlarını sürdürürler ve kendilerinin keşfettikleri çevrelerindeki tüm karakterleri canlandırarak özgür bir ortamda taklit ederek oynarlar. Söz konusu bu özellikler yaratıcı drama alanında da bulunmaktadır. Ancak yaratıcı drama yaşantılardan kaynaklı yaratmaya ve özgün keşiflere yönelik kurgusal dünyaları oluşturmayı hedefler. Dramatik oyunlarda olduğu gibi yakın çevrenin taklit edilmesi yaratıcı drama çalışmaları sırasında görülmez. Sayılan bu özellikler neticesinde dramatik oyun çocuğu yaratıcı dramaya doğru hazırlayan bir yapıya sahiptir. Dramatik oyunun içinde olan bir çocuk daha ilerdeki yaşlarında yaratıcı drama ile tanıştıktan sonra drama sürecinde rahatlıkla doğaçlamayı, rol oynamayı yapabilecek, daha özgürce keşfedebilecek ve hiçbir şekilde yakın çevresini aynen taklit etmeden, edindiği deneyimlerden yararlanarak kendisi yaratacak ve canlandırmalarını oluşturabilecektir (Adıgüzel, 2015).

Okul öncesi dönemde drama, çocukların tüm duyularının etkili kullanımını sağlamaktadır. Bu açıdan, drama süreci çocuklar için çok faydalı bir süreçtir. Drama çalışmalarındaki devimselcilik onları aktif kılar. Drama, çocuğun öğrenim ihtiyaçlarını karşılayacak gelişimsel açıdan çok verimli imkanlar sunmaktadır. Drama sürecinde hareket eden, konuşan, seslerini, bedenlerini, duygularını ve düşüncelerini kullanan çocuklar, aynı zamanda başkalarıyla da iletişim içinde olurlar, kendilerince düşünme fırsatı bulurlar. Simgeler kullanırlar. Özgün düşünce, davranış ve somut ürün oluştururlar, imgelem gücünü kullanırlar ve mutlu olurlar. Çocuğun drama sürecindeki sevinci, direkt olarak öğrenme niteliğini etkilemektedir (Tuğrul, 2005).

Drama etkinlikleriyle esas olarak; çocuğun yaratıcılığının ve imgelem gücünün desteklenmesi, utangaçlık, sıkılganlık ve benzeri hislerden kurtulmaları, sözel ve bedensel olarak duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeleri, özgün ürün oluşturabilmeleri, karşılaştıkları problemleri çözebilmeleri ve benzerleri amaçlanmaktadır. Okul öncesi eğitimin ana ilkeleri ile dramanın amaçları örtüşmektedir. Bu da drama yönteminin okul öncesi eğitiminde kullanılabilecek en önemli yöntemlerden birisi olduğunu göstermektedir. Bu amaçlara erişebilmek

eğitimli, yetkin bir drama lideri ve iyi bir planlama gerektirmektedir. Bu planlamada yaş grubu ve gelişim özellikleri göz ardı edilmemelidir ve amaçların belirlenmesi gerekmektedir. Önemle üzerinde durulması gereken hususlardan bir diğeri de çocuğa doğrudan bilgi vermek yerine, yaparak ve yaşayarak kendisinin bulmasını sağlamaya çalışmaktır (Aslan, 2003).

Ömeroğlu ve arkadaşlarına (2004) göre, etkili, faydalı ve kalıcı öğrenmenin en iyi yolu çocuğun aktif kılındığı yaparak-yaşayarak öğrenme tekniğidir. Bu yöntemde çocukların etkinliklere doğrudan katılımı ve ayrıca duygu ve düşüncelerini etkinliklerde rahatlıkla ifade etmeleri sağlanır. Gözlem yapma ve deneyimleme yolu ile bilgiye kendileri ulaşırlar. Bu teknikle öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olduğu bilimsel olarak kabul görmektedir. Bu noktada "yaratıcı drama" konuya bağımlı, ezberci ve yapılandırılmış eğitim anlayışına karşı güçlü bir alternatiftir.

2.2. Okul öncesi dönemde yaratıcı dramanın gelişim alanları ile ilişkisi

2.2.1 Bilişsel Alan (zihinsel alan)

Okul öncesi dönem, çocukta zihinsel becerilerin seri bir gelişme gösterdiği zaman dilimini içermektedir. Piaget çocukların, ortalama iki yaşına kadar duyu organlarından ağız öğrenme aracı olarak kullandıklarının üzerinde durmuştur. İlk zamanlarda çocuk el ve ayak parmaklarını ağızına götürerek kendi vücudunu keşfetmenin yolunu aramaktadır. Sonralarda ise, eliyle kavradığı tüm nesneleri ağızına götürerek ve dokunarak, bunlar hakkındaki ilk deneyimlerini kaydetmektedirler. Piaget söz konusu durumu ‘şema’ kavramı ile ifade etmektedir. belli bir zarfından sonra çocuk kaydettiği şemaları yeni durumlarla karşılaştırarak özümlemekte ve ardından kendine uyumsamaktadır. Zihinsel yapının gelişimi temelde bu şekilde işlemektedir (Özgören, 2011).

Çocuk zihinsel yapının gelişimi ile birlikte; çevresindeki nesne, kişi, durum ve olaylara dayalı kavramlar oluşturmaya başlamaktadır (Ömeroğlu ve ark, 2004). Özellikle 2-6 yaş aralığındaki dönemde çocuk, gözlem yetisini de devreye koyarak renk, miktar, şekil, sayı, boyut, duyu vb kavramları geliştirmektedir. Aynı yaş aralığında çocuk, konuşmalarında ve oyunlarında simgeleri sık sık kullanır ve aynı zamanda nesneleri zihninde canlandırabilir. Gün içerisinde karşılaştıkları sorunlara karşı çözümler üretebilir, kişi, nesne ve olaylar arasında neden-sonuç ilişkisi

kurabilir. Uygun bir eğitim ortamı sağlandığı takdirde, etkinlikler esnasında yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini kullanabilirler (Özgören, 2011).

Okul öncesi dönemde yaratıcı drama uygulamaları, çocuğun zihinsel yönden gelişimini direkt olarak desteklemektedir. Drama uygulamaları esnasında çocuklar düşüncelerini yaşantıya dönüştürebilmektedir (Ömeroğlu ve diğ., 2004). Drama etkinlikleri esnasında çocuklar kendilerine sunulan günlük yaşamlarındaki problemleri farklı şekillerde yeniden yaşama imkanı bulurlar. Böylelikle problemlere karşı çözüm önerileri bulma yetisi desteklendiği gibi olaylara farklı bakış açılarından bakmaları sağlanır ve değişik çözüm önerileri üretme olanağı bulurlar (Meb, 2015). Bu da çocukları aktif kıldığından kendiliğinden etkin bir eğitim ortamı sunmaktadır (Ömeroğlu ve diğ., 2004).

Okul öncesi dönemde çocuklar deneyerek, yaparak ve yaşayarak öğrenirler. Bu dönemde uygulanan drama çalışmaları bu açıdan çocuklara zengin uyarıcılar sunmaktadır. Çocuklar özgün ürünler oluşturabilecekleri uyarıcılarla donanmış bir çevrede, bilgiyi aktif katılımı ile öğrenirler. Görerek, işiterek, dokunarak, tadarak, algılayarak bir çok zihinsel işlevi gerçekleştirirler. Bu etkinlikler sonucunda çocukların özgür düşünme yeteneği gelişir (Çağdaş ve ark, 2003).

Çocuk kendini drama aracılığı ile empati yaparak gerçek hayatta yapamadıklarını ya da özlem duyduğu ve tekrardan yaşamak istediği durumları imgelem gücü sayesinde yeniden yaşar. İmgelem gücü, zihinde yaratma olayıdır. Çocuk, gerçekte göremediği bir nesneyi imgeleme yoluyla bilişsel çalışmalar yaparak hissetmeye, tadını almaya, ona dokunmaya, koklamaya çalışır. Bu olgu bilişsel alıştırma yapma olayıdır (Meb, 2015).

Çocuklar drama çalışmaları esnasında duyularını etkin bir şekilde kullandıklarından, algı gelişimleri pozitif yönde etkilenmektedir. Yaratıcı dramada; beş duyu organını içeren etkinlikler bulunmaktadır. Çocuklar bu süreçte, bedenlerinin ve bedenlerinde bulunan çeşitli organların işlevlerini de daha iyi algırlarlar (Ömeroğlu ve ark, 2004).

2.2.2 Dil Alanı

Dil; öğrenmede, duygu ve düşünceleri anlatmada, algılananları, tecrübeleri, bilgileri aktarmada; soru sormak, emir vermek, istekte bulunmak gibi fonksiyonları yapmada kullanılan bir araç niteliği taşır (Alpöge, 1991).

Öndere (2012) göre okul öncesi dönemde öğretmen dili teorik bir şekilde değil öğrencinin hali hazırda dilini temelinde, üzerinde çalışılacak, geliştirilecek, ayrıntılaştırılacak bir bilgi bütünü olarak görmeli ve dili fonksiyonel ve yararlı olarak öğretmelidir. Bu bağlamda çocukları, akranları ile etkileşime geçiren drama tekniklerinin kullanılması önemli yararlar sağlayacaktır.

Dil kazanımını en iyi biçimde geliştirme ve eğitme alanı “doğal” ortamdır. Çocuklar için en uygun doğal ortam, kendisinin doğrudan sürece dahil olduğu ve oluşturduğu “oyun” ortamıdır. Bu ortam gelişim ve eğitim açısından büyük önem arz etmektedir. Dil kullanımını gerektiren gerçek ortamların yanı sıra eğitimde gerçeğe benzer bağlamlar yaratarak dil kullanımını çeşitlendirmenin bir yolu da okul öncesi eğitimde "yaratıcı drama" uygulamasıdır. Yaratıcı drama , “doğal” (gerçeğe yakın) ortamlarıyla, dil gelişimi ve iletişim becerileri noktasında çocuğa fayda sağlar. Çocuklar anlaşılma için canlandırmalar esnasında birbirlerini dinlemeye ve daha dikkatli konuşmaya gereksinim duyarlar. Böylece çocukların doğal bir şekilde ses tonlarına, konuşma hızlarına, diksiyonlarına dikkat ederek uygun konuşma becerisi kazanmasını sağlayabilir. Yaratıcı dramanın bu özelliği baz alındığında yaratıcı drama, konuşma eğitimi için çocuklara konuşma alışkanlığı yapma olanağı tanır diyebiliriz. Aynı zamanda süreç içerisinde çocukların bir prens, kraliçe, dev, hayvan, doktor, yaşlı bir adam, öğretmen, anne, bebek gibi çeşitli karakterlere bürünmesi onları farklı konuşma türleri ile tanıştıracaktır (Aktaş Arnas, Cömertpay, Sofu, 2007).

Çocuğun gerçeğe yakın ortamda oyuna benzeyen drama sürecinde belirli bir rolü canlandırırken, sözlü ve sözsüz olarak gösterdiği davranışlar sonucunda, çocuğun iletişim becerilerini ve dil ile birlikte davranış hazinesi de desteklenmiş olur. Yeni kelimeler ve kavramlar öğrenme imkânını bulurlar. Son zamanlarda dramanın, yalnızca dil ile değil, dil kullanılmadan da iletişim becerilerini desteklediği düşünülmektedir. Çocukların pantomim yoluyla sözel olmayan dili (jest, mimik ve

beden hareketleri) çok sık kullandıkları görülür. Bu etkinlikler esnasında çocuklar düşünme, konuşma, anlama, dinleme, ve kendileri arasında iletişim kurma becerilerini de kazanırlar (Meb, 2015).

Okul öncesinde dramatik etkinlikler ve drama sözlü iletişim aracı olan dilin gelişimi için, dili etkin olarak kullanması için çocuğa imkanlar sunmanın yanında çocuğun hareket etmesini de gerektirmektedir. Özellikle çocukların hem birbiriyle konuşmalarını gerçekleştirdikleri "sosyal dil"i hem de kendi kendileriyle gerçekleştirdikleri "iç dil"i geliştirme olanağı sağlamaktadır. Okul öncesi eğitimde drama çalışmaları sırasında vurgu, ses, tempo, söyleyiş vb. başka hiçbir konuşma formunda olmadığı kadar kullanılmakta ve geliştirilmektedir (Önder, 2012; Tuğrul, 2005).

Çocuklar duygu ve düşüncelerini dil aracılığıyla dışarıya vurur. Drama çalışmaları sırasında çocuklar sözel iletişimi başlatarak, çeşitli durumlarda hayali karakterler ile diyalog kurarlar. Çocuklar aynı zamanda yapmış oldukları el işi etkinliklerinde, yaptıklarını zihinde canlandırarak sözel olarak ifade ederler. Bu ifadeleri sırasında çocuklar kelimeleri doğru kullanabilmeyi, düzgün cümle kurabilmeyi ve düşüncelerini dışa vurabilmeyi başarabilir duruma gelirler. Ses tonunun alçaklığını, yüksekliğini, hızını ayarlayabilme ve duruma uygun olarak jest ve mimik kullanma yeteneği kazanırlar (Çağdaş ve ark, 2003).

2.2.3 Psiko-Motor Alan

Motor gelişim, fiziksel olarak büyüme ve merkezi sinir sisteminin gelişimine paralel olarak kişinin isteme bağlı hareketlilik kazanmasıdır. Hareket gelişimi'nin önemli bir boyutu da psiko-motor gelişim sürecidir. Çocukta psiko-motor gelişim refleksler ile başlayan ve üst seviyede eş güdümlü motor becerilerle sonuçlanan bir süreci takip eder (Haktanır ve Ark., 2014).

Çocukta motor gelişim, "büyük kas" ve "küçük kas" motor gelişimi olmak üzere iki alanda incelenmektedir. Büyük kas motor becerileri kaba motor becerileri veya kaba devinişsel beceriler olarak da adlandırılır. Küçük kas becerileri ise aynı zamanda ince motor becerileri veya ince devinişsel beceriler olarak adlandırılır. Büyük kas motor gelişimi; Yürüme, emekleme, koşma, sallanma, atma, tutma,

tırmanma, kayma, ayakta durma, dönme, zıplama, yuvarlanma ve denge gibi hareketler üzerindeki kontrolü anlatmak üzere kullanılırken, küçük kas motor becerileri; elin ve ayağın kullanılmasına ilişkin tutma, kavrama, yazma, çizme, yırtma, yapıştırma ve kesme gibi beceriler olarak kullanılır (Bayhan ve Artan, 2007). Kısaca büyük kas motor beceriler baş, gövde, kollar ve bacakların hareketlerini kapsarken, küçük kas motor beceriler el ve ayak parmaklarının gelişimini kapsamaktadır (Gönen ve Dalkılıç, 2003).

Okul öncesi eğitimde drama, büyük ve küçük kas motor gelişimi uygulamalarına fırsat yaratır. Ayrıca kuvvet ve esneklik sağlar. Etkinliklerde Aksesuarları, parmak oyunlarını, parmak kuklalarını ve el becerilerini geliştirici pandomimler kullanmak küçük kas (ince motor) becerilerini destekler. Bu dönemde büyük kas (kaba motor) beceriler ise yaratıcı hareketlerle desteklenmektedir. (Bayhan ve Artan, 2007).

Çağdaş ve Arkadaşlarına (2003) göre Çocuğun büyük ve küçük kas gelişiminde drama ve dramatik etkinliklerin önemi yadsınamaz. Çocuk oyun oynarken, şarkı söylerken, resim yaparken, makas tutarken yaratıcı dans ve drama yaparken bedenini kullanır. Çocuk fiziksel olarak bu etkinliklere katıldığı için vücudunun bölümlerini tanıyarak, bu bölümleri amacına uygun eş güdümlü (koordineli) bir biçimde kullanmayı öğrenir. Kas hareketlerini ve reflekslerini kontrol altına almayı başarır. Gücünü yerinde ve zamanında doğru olarak kullanır. Yaptığı ve katıldığı drama ve dramatik etkinlikler sayesinde çocukların beceri düzeyi gelişir.

Okul öncesi dönemde çocuklar, günlük yaşamlar sonucunda etkilendikleri durumları dili kullanarak ifade etmeyebilirler. Bazı durumlar karşısında yaşadıkları mutlulukları, korkuları, üzüntüleri, kaygıları, vb. ifade eden duygularını vücut hareketlerini kullanarak canlandırmalar esnasında kolaylıkla gösterebilirler (Gönen ve Dalkılıç, 2003). Çocukların duygu ve düşüncelerini hareketler yoluyla dışa vurmada yaratıcı dramının rahatlatıcı bir tesiri bulunmaktadır. (Ömeroğlu ve ark., 2004).

Müzikli dramatizasyon ve yaratıcı dans gibi etkinlikler çocukların kas gelişim ve kontrolünü kazanmalarına yardım ederken, müzik dinleme bu yolla çocukların

kendilerini ifade etmelerine olanak sağlar. Yaratıcı dans çocuğun bütün bedeniyle müziği yorumlamasını şeklinde ifade edilebilir. Bu şekilde çocuklar vücut bölgelerinden farklı biçimlerde yararlanmayı öğrenir (Gönen ve Dalkılıç, 2003).

Dramatik etkinlikler esnasında çocuk gözlemlediği ve yaşadığı durumları değişik şekilde role girerek canlandırırken; korkularını, endişelerini, tedirginliklerini, sevinç ve özlemlerini çeşitli beden hareketleriyle dile getirir. Bu çocuğa veya bireye vücudunu eş güdümlü kullanabilme fırsatı verir. Önceden öğrenmiş olduğu adımlama, koşma, zıplama, kıvrılma ve dönme gibi temel becerilerini sonradan yürütülen drama uygulamaları sayesinde geliştirir. Böylece çocuklar beceri gelişiminde ve kendi vücudunun özelliklerini tanıyıp kullanabilecek düzeye gelirler (Meb, 2015).

2.2.4 Sosyal-Duygusal Alan

Ömeroğlu, Özyürek, Erbay ve Ceylan'a (2016) göre Sosyal duygusal gelişim yaşam boyu süren bireylerin kendilerini ve duygularını tanımaları kendilerine güven, bağımsızlık, girişimcilik ve başarı duygularını kazanarak sağlıklı bir kimlik kazanmını elde etme ve toplumla uyum içinde yaşama süreci olarak tanımlanabilir. Bireyin kişilik gelişimi ve sosyalleşmesinin temelleri erken çocukluk dönemi olarak bilinen okul öncesi dönemde atılmaktadır. Bu dönemde çocuğun sosyal-duygusal gelişimini desteklemeye yönelik etkinliklerden biride okul öncesi eğitimde drama ve dramatik etkinliklerdir.

Çocuğun sosyalleşmesinde çevresindeki kişilerle özellikle de arkadaş çevresiyle ilişki kurması önemlidir. Grup içinde çocuk çevresine saygı duyma, iş birliği, dayanışma, ve paylaşma gibi pek çok kazanımları öğrenir (Ömeroğlu ve Ark. 2004). Tanım olarak ele alındığında drama, kendi içerisinde sosyalleşmeyi barındırır. Dramatik etkinliklerde olayları tartışan, yaşayan, konuşmalara katılan, araştıran, gözlemleyen ve yaratan çocuk, sosyal yönden iletişimin temellerini kuvvetlendirir. Bu yüzden sosyal gelişime katkısı bulunmayan drama etkinliklerinden söz edilemez (Gönen ve Dalkılıç, 2003).

Grup çalışması olarak bilinen drama, içinde bulunulan ortama göre hassasiyet göstermeyi, paylaşmayı ve birbirlerini kabul etmeyi öğretir. Böylelikle kişilerin hem

bireysel yönde hem de başkalarına karşı güven duygusu gelişir. Çocuklar çeşitli sosyal farklılıklara rağmen, drama sayesinde işbirliği yaparak hep beraber oynama ve başarmanın vermiş olduğu mutluluğu tadar (Meb, 2015).

Drama sürecinde katılan, sözlü veya sözsüz iletişimde bulunan, yaratıcılığını, vücudunu kullanan çocuk, sosyal yaşantısında rahat ve güvenli hareket eder (Gönen ve Dalkılıç, 2003). Drama çalışmaları sırasında çocuk iç dünyasını dışa vurarak arkadaşları ile yakınlaşmakta ve gruba katıldığı andan beri bastırılmış duygularını yansıtabildiği için de rahatlamaktadır (Meb, 2015).

Çocuklar drama etkinliklerinde taklit becerileriyle, duygularını açıkça yansıtabilirler. Olay sırasındaki karakterlerin rastladıkları bir durumu tasarlayabilir ve ne hissettiklerini düşünsel boyutta imgeleyebilir. Bu durum sayesinde çocukta empati duygusu gelişmiş olur (Meb, 2015). Aynı zamanda drama çocukların toplumsallaşmasında da önemli rol oynar. Duygusal ve sosyal gelişim alanı birbirleri ile çok yakından ilişkilidir. Duygusal gelişim, kişinin içe dönük yönünü; Sosyal gelişim ise, duygusal özelliklerinin toplumla ilgili yönünü ifade etmektedir (Ömeroğlu ve Ark. 2004).

2.2.5 Özbakım Beceriler

Çocuğun hayatında erken yaşlarda baş gösteren öz bakım becerilerinin gelişimi anne babadan bağımsızlığın başlangıcı olarak görülür (Varol, 2004). Özbakım becerileri eğitimi sayesinde (yardımsız yemek yemek, elini yüzünü yıkamak, diş fırçalamak, tuvaleti sağlıklı bir şekilde kullanmak, banyo yapmak, yardımsız giyinip soyunmak gibi), çocuğun genel bedensel sağlığına olumlu katkı sağlanmaktadır. İnsan sağlığını korumanın en temel koşulu temizlik olduğuna göre, kişisel temizlik konusunda beceriler kazanmak, okul öncesi dönem çocuğunun beden sağlığının korunmasında önemli bir eğitim unsurudur. Okul öncesi dönemde, çocukların ken di kendilerine yetebilmeleri çeşitli yöntemlerle kazandırılabilir. Ancak bu yaşlardaki çocukların taklide dayalı, temsil etmeye yönelik etkinliklere yatkınlıkları düşünülürse dramatik etkinliklerden taklidi oyun etkinliklerinin, eğitici drama yöntemi ile rol oynama tekniğinin özbakım becerilerinin kazandırılmasında etkili olacağı düşünülebilir (Önder, 2003).

Gönen ve Dalkılıç'a (2003) göre genel olarak dramanın öz bakım gelişim alanına katkılarını şu şekilde açıklanabilir:

- Kendini ve vücudunun parçalarını tanımasını sağlamak.
- Vücut bölümlerinin görevlerini doğal yolla öğrenmesini sağlamak.
- Vücut bölümlerinin başka fonksiyonlar içinde kullanılabilmesine imkan sağlamak.
- Günlük hayat içerisinde kullanacağı becerileri ve çeşitli davranışları doğru şekilde kazanmasını sağlamak.

2.3 Okul öncesi dönemde Sanat eğitiminin önemi ve gerekliliği

Ünlü sanat tarihçisi Herbert Read'e (1974) göre, sanatın en kolay ve kullanılan tanımı, "hoşa giden biçimler yaratma çabasıdır". Read sanat sözcüğünün daha çok 'görsel' ve 'plastik' sanatlara bağlandığını, ancak edebiyat ve musiki sanatlarını da içinde barındıran tüm sanat dallarını kapsayan geniş bir tanım olarak ele alınması gerektiği üzerinde durmuştur.

Kırıñoğlu'n'a göre sanat eğitimi, çevreyle ilk tanışma, görme, algılama, adlandırma ve düzenleme ile başlayan daha sonraları ürün verme ve üründen tat alma olarak gelişir (Kırıñoğlu 2005).

Bütün sanatları ve bu sanatların birbirleriyle bağlantısını inceleyen sanatçı, toplum, izleyici, kültür ve eğitim bağlamındaki kuramsal çalışmalara "Güzel Sanatlar Eğitimi" denir. Görsel sanatlar ise; heykel, grafik sanatlar, resim, endüstri tasarımı, mimarlık, sinematografi, fotoğrafı, uygulamalı sanatlar, moda tasarımı, tekstil, bilgisayar ve seramik sanatı gibi geniş bir alanı kapsar. Okul öncesinden yüksek öğrenime kadar bu dalların tümüyle ilgili olarak sanat eğitimi ve öğretimiyle ilgili uygulamalı ve kuramsal çalışmalara 'Görsel Sanatlar Eğitimi' ya da yalnızca 'Sanat Eğitimi' denlebilir. Ayrıca görsel sanatlar eğitimi doğrudan araç gerece dayalı bir eğitimidir. Söz konusu sanat çalışmalarında yalnız kalem, kağıt ve boya yeterli olamamaktadır. Kıl, karton, ağaç, kumaş parçaları, alçı v.b. doğal, yapay yada artık diye nitelendirdiğimiz her türlü gereç bu derslerde kullanılır (Kırıñoğlu, 2002).

Sanata en önemli özelliği anlatımdır, kişinin çok öznel iç görüşü, hayal gücü, duygu ve düşünceleri sanat aracılığıyla görselleşir. Bu çok özel dünyanın dışa vurulması insan için bir ihtiyaçtır (Kırıñoğlu, 2005).

Abacıya (2000) göre sanat eğitimi, doğumla birlikte başlayan ve hayatımız içerisinde mutlaka bulunması gereken bir alandır. Bu dönemde öğrenme etkin katılımı gerçekleşir. Çocuk, içinde bulunduğu dünyayı ve durumları kavrayabilmek için onları yaşar, değerlendirir ve taklit eder. Oyunun dışında etkin öğrenme için en mükemmel ortam, sanat etkinlikleri sırasında gerçekleşir. Bu etkinlikler sırasında çocukların kendine özgü yetenekleri belirgin duruma gelir. Bilinen bir gerçekte her bireyin toplum içerisinde diğere bireylerden farklı olan ve bireyleri birbirinden ayıran bireysel farklılıkları söz konusudur. Dolayısıyla her birey aynı yeteneklere sahip değildir ve aynı ölçütlerle değerlendirilemez. Bu bağlamda sanat etkinlikleri olarak tanıdığı zengin ve özgür ortamla çocuğı tanımak, yeteneklerini keşfetmek, ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmek için iyi bir gözlem alanı sunar.

Günümüzde okul öncesi eğitim kurumlarında sistemli (plan ve programa bağlı) veya sistemsiz (plan ve programdan bağımsız) olarak sanat eğitimi çalışmaları sürdürölmektedir. Yaş sınırlandırılması olmaksızın çocukların tümü, bu etkinliklerden büyük bir haz duymaktadır. Dış çerçeveden incelendiğinde çocukların ellerini, elbiselerini ve çevreyi kirletmelerine sebep olan sanat eğitimi, onları hem eğlendiren hemde bir çok şey öğreten çalışmaların başındadır. Friedrich Froebel Almanya'da 1830'lu yılların sonuna doğru ilk sanatsal etkinliklerle çocukları tanıştıran Froebel anaokulunun kurucusudur. Froebel sanatı eğitim programı içerisinde almış ve 'görevler' olarak isimlendirilen etkinliklerde, boyalarla resim yapma, kağıt katlama, hamurla çalışma, nakış, dokuma vb. çalışmalara yer vermiştir. İngiltere'de ilk anaokulunun kurucusu olan Margaret Macmillan çocukların kendilerini ifade etme yolları ile ilgilenmiş, çocukların sanatsal ifadelerinin onların hayal güçlerinin bir ürünü olduğunu belirtmiştir. Macmillana göre okul öncesi eğitimin en önemli hedefi imgelem gücünün eğitimidir. Bu nedenle anaokulu gibi eğitim kurumları, çocukların duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilecekleri ortam ve malzeme olanağı tanıyan bir yer olmalıdır. Bu ortam zengin veya fakir olsun tüm çocuklara tanınmalıdır (Ulutaş ve Ersoy, 2004) .

Abacıya göre (2000), *"okul öncesi dönemde çocuklara verilecek sanat eğitiminin amacı, onlara sanatsal bakış açısı ve estetik değerler kazandırmak ve yaratıcı düşünebilen geleceğin bireylerini yetiştirmektir."* (s. 8)

Çakır İlhan'a (2005) göre okul öncesi dönemde sanat eğitiminin amacı çocuğun yaşantılarını, hayal dünyasını (imgelemine) olanaklar ölçüsünde zenginleştirmektir. Ona göre sanat eğitimi duyu, duyum, duygu ve algı eğitiminde hem eğlenceli, hem zevkli, hem de öğretici bir alan olmasının yanı sıra en önemliside çocuğun yaratıcılığını geliştirici olmazsa olmaz alanlardan biri olmasıdır.

San' a (2004) göre sanat eğitiminin en önemli hedeflerinden biri görmeyi, dokunmayı, işitmeyi, ve tat almayı öğretmektir. Dış çevreyi ve dünyayı duyuları aracılığıyla algılayarak şekillendirmeye yönelmektir. Sadece bakmak değil 'görmek', sadece duymak değil 'işitmek', sadece ellerle yoklamak değil 'dokunulanı duymak' yaratıcılık için gerekli olan ilk evrelerdir.

Serap Buyurgan ve Ufuk Buyurgan'a (2012) göre sanat eğitiminin hedefine uygun ve etkili olabilmesi için bir takım etkenlere gereksinim vardır. Etkili ve verimli bir sanat eğitimi: Söz konusu eğitimin varlığının öneminin farkında olan bir bakış açısı, nitelikli bir sanat eğitimcisi, çağın gelişen ve değişen koşullarına göre kendini yenileyen bir öğretim programı, yeterli ders zamanı ve amacına uygun fiziki donanım ve araç-gereç ile gerçekleşir.

Özkan ve Girgin'e (2014) göre, verimli bir sanat eğitimi için, sadece izlencelerin/planların geliştirilmesi ve ortamın düzenlenmesi yeterli olmamaktadır; eğitimcilerin uygulama sırasında sanat eğitimi konusunda önceden gerekli bilgi ve anlayış ile donatılmış olmaları da şarttır. Bu dönemde, sanat eğitimcisinin belli bir hedefe yönelik yetiştireceği kişilerin büyüme ve gelişim özellikleri konusunda da bilgili olması şarttır.

. Ürünü yaratma sürecinde malzemeyi tanıma, deneme yanılma yoluyla düşünme, tekniği öğrenme ve geliştirme, sorgulama ve yaratıcılıklarının gelişmesine katkıda bulunulur. Sonuç olarak çocuklar yarattıkları ürün sayesinde başarmanın mutluluğunu ve gurunu yaşar. Buna en güzel örnek eğitim kurumlarındaki sene sonu sergileridir. Çocuk duygu ve düşüncelerini, yetenekleri ölçüsünde gerçekleştirirken

hem gerilimlerinden kurtularak duygusal olarak rahatlar hem de yaratma duygusunu tatmin eder (Buyurgan ve Buyurgan, 2012).

Abacıya (2011) göre Okul Öncesi dönemdeki çocuklara verilecek sanat eğitiminin çocuklara kazandırdıkları şöyle sıralanabilir.

- * Görsel bellekleri gelişir,
- * Hayal gücünü kullanmayı öğrenir
- * Grup çalışmaları sırasında işbirliği yapmayı öğrenir.
- * Düşündüklerini planlama, uygulama ve sonuçlandırmayı öğrenir.
- * El-göz-beyin koordinasyonları gelişir,
- * Renkleri, biçimleri ve dokuları tanırlar,
- * Karşılaştığı sorunları yorumlayabilmeyi, çözüm üretme yollarını geliştirmeyi sağlar.
- * Çok boyutlu düşünmeyi öğrenir,
- * Alet kullanmayı öğrenirler.
- * Hangi amaçla malzeme kullanılması gerektiğini öğrenirler,
- * Farklılıkların ve benzerliklerin ayırımına varırlar,
- * Karşılaştırma yapmayı öğrenirler.
- * Karar vermeyi, seçmeyi öğrenirler.
- * Odaklanma süreleri uzar.
- * Sosyal ve duygusal alanla ilgili ilerlemeler gözlenir.
- * Kendi yapabilirliklerini tanımaya başlar.
- * Kendini sözel olarak ifade etmeyi öğrenir.
- * Yaratıcı düşünmeyi ve davranmayı öğrenir.

Sonuç itibarıyla sanat eğitimi çocuğun kendisini özgürce ifade edebildiği bir ortam olmanın yanı sıra çocuğun kendine güvenmesinde ve kişiliğinin gelişmesinde son derece önemlidir. Ayrıca çocuklar atölye derslerinde sorumluluk, düzen, paylaşma, malzemeyi kullanma konularında bilgi sahibi olurlar. Sanat eğitimi özgür, toplumu ile bütünleşmiş yaratıcı, insancıl, barışçı, değişen şartlara göre kendini yenileyebilen ve geleceği oluşturan çocukların yetişmesi için vazgeçilmez bir dünyadır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012).

2.4. Okul öncesi dönemde Yaratıcılık ve sanat

Batı dillerindeki karşılığı ile yaratıcılık 'Kreativitaet, creativity olarak geçmektedir. Latince de ise 'creare' sözcüğünden gelmektedir. Söz konusu bu sözcük, 'doğurmak, yaratmak, ve meydana getirmek' anlamı taşımaktadır (San, 2004).

Yaratıcılık dendiğinde bir çok ifadeye ve tanımlamalara sığmayacak kadar karmaşık, gizemli ve etkileyici bir kavram olduğu görülür. Yaratıcılık sürecinin, tüm düşünsel ve duyuşsal çalışmalarda, her türlü etkinlik ve uğraşın içinde yer aldığı görülür. Yaratıcılık, sadece sanatsal süreçlerde ya da sanat eğitimi ve öğretimine dayalı çalışmalarda etkili olan bir beceri olmayıp, insan hayatının ve insan evriminin tüm yönlerinde bulunan temel bir yetenektir. Kısaca yaratıcılık kişi tarafından sonuçlandırılmış her işte, temel öge olarak baş göstermektedir (San, 2004, San, 2005).

En geçerli ve bilinen tanımıyla yaratıcılık, var olan şeylerden, yeni ve özgün anlatım şekilleri ile farklı düşüncelere ulaşabilme; yorumlar getirebilme, sorunlar karşısında değişik çözüm yolları sunabilme ve benzerlerinden farklı sonuçlara ulaşabilme becerisidir. Bu bir ürünün üretilmesinde özgün bir yöntem geliştirmek, karşılaşılan sorunların çözülmesinde değişik düşünceler üreterek herkesten farklı çözüm yolları bulmak ya da sanatta bir düşünciyi ve kavramı farklı yorumlarla sunmak şeklinde tanımlanabilir (Abacı, 2000).

Yaratıcı aktiviteler, sanat eğitimi ile yapılır ve bunun sınırsız imkanları vardır. Sanat çalışmaları kendi başına özgür bir oyundur. Söz konusu uğraşının en kolay uygulanıp, sonuç alınacağı yer ise okul öncesi çağı çocuklarıdır (Terwiel., 2010).

Okul öncesi dönemde en önemli hedeflerden biri çocukların yaratıcılıklarının geliştirilmesidir. Söz konusu becerinin geliştirilmesinde sanat eğitimi programlarının önemli bir fonsiyonu vardır. Çalışılan grubunun ilgi ve ihtiyaçları yönünde sanat programları düzenlenmelidir. Bir başka ifadeyle sanat programları: Yaşantılara dayalı olmalı, uygulamaya imkan vermeli, beceri eğitimi sağlanarak sanatsal malzemeler kullanılmalı ve çocuğun estetik duyarlılığını geliştirmelidir.

Gürtunaya göre (2004) "Yaratıcılığın desteklenmesinde sanat eğitiminin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Her çocuğun yaratıcı bir gücü vardır ve sanat eğitimi

çocuğun yaratıcılığını güdüler." Çocuklar sanat eğitimi ile çok boyutlu düşünmeyi, deneme yanılma yoluyla problem çözmeyi, duygu ve düşüncelerini ifade etme gibi bir çok davranışını yapmış olduğu çalışmasına yansıtır.

Edwards ve Nabors, (1993); Eliason ve Jenkins,'e (1994) göre sanat eğitimi uygun bir şekilde hazırlandığı takdirde çocukların okul öncesi döneminde yaratıcılıklarını ortaya çıkaran büyük bir gizil güç meydana gelmektedir. Duygularını programdaki diğer etkinliklerle (müzikle, dille) dışa vuramayan çocuklar, sanat etkinlikleri sayesinde kendilerini dışa vurarak rahatlamakta, kendilerince yeni tasarılar oluşturarak doyuma ulaşmaktadır. Yaratılmış olan sanat ürünleri, çocukların duygu ve düşünceleri konusunda öğretmenlere bilgiye dayalı bir çok mesaj verebilmektedir. Erken çocukluk yıllarında çocukların resimlerine bakıldığında neler düşündükleri pek anlaşılamamaktadır. Ancak, resimler ile ilgili yapılan sohbetlerde bunu anlamak mümkündür (Akt. Ulutaş ve Ersoy, 2004).

Yaratıcı etkinliklerin çocuklara katkısı:

Yaratıcı etkinlikler çocuğun;

- Kendini ifade etmesine
- Kendine güven duymasına
- Duygusal olarak rahatlamasına
- Yeni düşünceler ortaya koymasına
- Karar verme, seçim yapma ve planlamasına
- Zamanını en iyi ve eğitici bir şekilde değerlendirmesine
- Yardımlaşma ve grup çalışmalarına uyum sağlamaya
- Çevresine ve doğaya karşı duyarlı olmasına
- Yeni deneyimler yaşamaya ve toplumsal kuralları yaparak yaşayarak öğrenme gibi bir çok kazanımları sağlamasına olanak sağlar (Özer, 2011).

2.5. Sanat Etkinlikleri

Abacı (2000) göre günümüzdeki sanatın insan yaşamındaki yeri ve eğitimdeki gerekliliği tartışılmazdır. Ona göre kendi becerilerinin farkında, başarılı, gelişmiş kişilikli bireyler kesinlikle sanatın sunduğu çok boyutlu ve renkli dünyadan geçmişlerdir.

Özer ise "Sanat Treni" isimli kitabıyla sanat etkinlikleri sürecindeki çocukların, malzemeleri istedikleri gibi özgürce kullanarak yaratıcılıklarını ortaya

koyma fırsatı bulduklarını ve kendilerince bir ürün ortaya çıkardıklarını dile getirmiş ve bu nedenle okul öncesi dönemde sanat etkinliklerinin önemli bir yeri olduğunu vurgulamıştır (Özer, 2011).

Okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklar için sanat; yoğurmak, ellerle şekil vermek, karıştırmak, sıkıştırmak, bastırmak, uğraşmak, kesmek, boyamak, hareket etmek ve bir şeyler yapmaktır. Yaratılan etkinliklerin şahane ve eksiksiz olmasının çocuklar açısından pek bir önemi olamamakla birlikte, çocuklar için asıl önemli olan, bu etkinlikler sırasında yaşadıkları deneyimler, sonucu eğlenmeleridir. Yaratılan ürünün nasıl görüldüğü ya da büyüklerin ne düşündükleri bu süreçte onları bağlamamaktadır. Asıl önemli olan yaratılan ürünlerden keyif almalarıdır (Meb, 2012).

Sanat etkinlikleri sayesinde çocukların farklı malzemelerle karşılaşması sonucu gelişim alanları desteklenmektedir. Çocuk için sanat etkinlikleri bir nesnenin aynen kopyalanması anlamına gelmemelidir. Çocuğun duygu ve düşüncelerini algılamasını, merak ettiklerini, korku, kaygı, problem, kızgınlık, üzüntü, mutluluk, hayallerini yansıtmalıdır. Sanat eğitimi, çocukların keyif ve büyük bir haz alarak bu sürece katılacakları, kendisini etkileyen nesne ve durumlara karşı olumlu tutum ve tavır geliştirmelerini, duygu ve düşüncelerini ifade edebilmeyi geliştirici, sanat çalışmalarına ilgiyi artırmayı, hayal gücünü ve yaratıcılığını destekleyici nitelikte olmalıdır (Meb, 2007).

Genel olarak okul öncesi eğitim kurumlarında, anlatılan konuyu daha iyi kavramak ve pekiştirmek için elışı etkinlikleri 'sanat etkinliği' adı altında yaptırılmaktadır. Ancak söz konusu olan sanat etkinlikleri o haftanın konusu ile örtüşmek zorunda değildir. Bir konuya bağımlı kalarak o konuyu pekiştirmek adına sanat etkinlikleri yaptırılmamalı, kendi başına bir etkinlik olarak yaptırılmalıdır. Bu da her gün belirli iki ders arasında kısıtlanarak değil de özellikle sanat etkinlikleri için ayrılmış bir günde olması gerekmektedir. Sanat etkinlikleri için ayrılan bu günde çocuklar ebeveynleriyle birlikte eğitim kurumlarına gelerek etkinliklerini yürütebilirler. Bu nedenle çocuklara kısıtlanmadan özgür olarak ürün oluşturabilecekleri ortamlar sağlanmalıdır. Böylece sanat etkinlikleri için ayrılmış bir günde çocuklar istedikleri artık materyalleri yanlarında getirerek ve uygun kıyafetleri giyerek hazırlanmış bir şekilde eğitim kurumlarına gelip bireysel veya

aileleri ile birlikte çalışmalarını gerçekleştirebilirler. Bazen kullanılacak olan malzemeler ve çocukların gözlem yapmaları açısından tek bir mekana bağlı kalmak çocukları kısıtlamaktadır. Bu denklemlerle sınıf ya da atölye ortamında çalışmanın dışında, sanat etkinliklerini doğal ortamda doğayla içi içe olacak şekilde örneğin okulun bahçesinde de çalışma imkanı çocuklara sağlanmalıdır. Bu etkinlikler bireysel ve grup çalışmaları olmak üzere iki biçimde de sürdürülebilir (Abacı, 2000).

Sanat çalışmalarının çocuklara fayda sağlayabilmesinde öğretmenin bu etkinliklerdeki rehberliği önem taşımaktadır. Okul öncesi eğitiminde sanat etkinliklerini planlama ve uygulama basamaklarında eğitimcinin dikkat etmesi gereken noktalar bulunmaktadır.

Meb,(2007); Abacı, (2000); Meb, (2012); Özer, (2011)'e göre etkinlikler sırasında öğretmen;

- Yapıcı olmalı ve çocukları yaratıcılığa yönleltmelidir.
- Uygun olan yer ve zamanda çocuğun başarısı desteklenmelidir.
- Çocukları kendi ilgi,beceri ve gelişim seviyesine göre değerlendirebilmelidir.
- Programa uygun olarak el işi ve resim gibi faaliyetleri önceden planlamalı, yer, temizlik, araç gereç, ve zamanı ayarlamalıdır.
- Etkinliklerin hazırlanması, düzenleme ve temizlik gibi alanlarda çocukların yardımına baş vurulmalıdır.
- Çevre ve doğaya karşı çocukların ilgisini çekmelidir.
- Çocukların yaratıcılıklarına engel teşkil etmeyecek biçimde yanlarında olunmalı, sakın bir şekilde onları dinlemelidir.
- Eğitici ve rahat olmalıdır.
- Yaratılan etkinlikler saklanmalı, eğitim kurumun belli alanlarında sergilemeli, etkinlikler üzerine ad, soyad ve tarih yazılmalıdır.
- Eğitimci değişken etkinlik ve malzeme kullanımı ile çocukların ilgisini sürekli canlı tutmayı başarabilmelidir.
- Çocukları davranış ve düşüncelerinde özgür olmaya teşvik etmelidir.
- Eğitimci malzeme seçimi konusunda çocuklara kendi istekleri malzemeleri seçmeleri ve ardından etkinlik yapmalarına imkan tanımalıdır. .

- Çocukların sanat malzemelerini keşfetmesine ve denemeler yapmasına fırsat vermelidir.
- Etkinlikler gelişim düzeyleri dikkate alınarak çocukların ilgi ve gereksinimleri doğrultusunda seçilmelidir.
- Çocukları yaratıcı düşünmeye sevk etmek amacıyla örnek gösterilmemelidir.
- Çocukların yaptıkları çalışmaları düzeltme, örneğe bakarak aynısını yapması konusunda zorlamak, yapılan çalışmalar yönünden öğrencilerin çalışmalarının birbiri kıyaslamak, eleştirmek çocukların yaratıcılıklarının gelişmesini engelleyecektir.
- Yapılacak etkinlikler önceden planlanmalı ve etkinliğe göre gerekli malzemeler çocuklara sunulmalıdır.
- Her çocuğun bireysel farklılıklarının olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.
- Çocuklara sunulan artık materyallerin hijyenik (temiz) ve zararsız bir özellik taşımasına dikkat edilmelidir
- Çocuklara kullanacakları malzemeler önceden tanıtılarak, hangi malzemeleri nasıl kullanacakları onlara bırakılmalıdır
- Sanat etkinlikleri planlanırken müfredat programları göz önünde bulundurulmalı ve amaç ve kazanımlar dikkate alınarak materyal sunulmalıdır
- Sanat etkinlikleri sırasında bireysel çalışmalara, grup çalışmalarına ve proje çalışmalarına da yer verilmelidir.

2.6 Sanat Etkinliklerinin Çeşitleri

Sanat etkinlikleri sırasında elişi çalışmaları, çocuklar için eğlence ve en iyi öğretim araçları arasındadır. Çünkü çocuklar, zevkle ve tüm duyuları meşgul olduğu zaman daha iyi şekilde öğrenirler. Söz konusu sanat etkinlikleri ile duysal öğrenme ve zihinsel gelişim birleştirilmiş olur (Reyner, 2007). Serbest zaman etkinlikleri arasında yer alan sanat etkinlikleri erken çocukluk döneminde önemli bir yer tutar. Sanat etkinlikleri sadece serbest zaman etkinlikleri sırasında gerçekleştirilen faaliyetler değildir. Tek başına bir faaliyet olarak yapılabileceği gibi başka çalışmaların tamamlayıcısı olarakda gerçekleştirilebilir (Meb, 2012).

Sanatsal teknik kullanılarak yapılabilecek pek çok sayıda etkinlik mümkündür. Bu etkinliklerin günlük plan içinde bulunması beklenir. Çocuklar, sanat etkinlikleri sırasında malzemeleri istekleri doğrultuda kullanıp, yaratarak bir ürün oluştururlar (Meb, 2007).

Bu etkinler sırasında eğitimci grup çalışmalarına yer verebilir. Grup çalışmalarında eğitimcinin seçerek oluşturduğu grupların ortak çalışması olacağı gibi, bireysel olarak sanat etkinliğine başlayıp sonradan grup çalışmasına dönüştürülen tüm grubun katıldığı bir etkinlikte yapılabilir (Abacı, 2000). Buradan da anlaşılacağı üzere bu etkinlikler bireysel (özgün yaratım) veya grup etkinliği (grupça yaratım) şeklinde yapılabileceği gibi sanat etkinlikleri sırasında birkaç çocuğun bir arada ortak bir amaç için çalıştığı, belli bir temaya göre proje çalışmaları şeklinde de gerçekleştirilebilir. Her sanat etkinliği, ayrı ayrı proje çalışmasına dönüştürülerek planlanabileceği gibi sanat etkinliklerinin tamamı bir projeye dönük olarak da planlanabilir (Meb, 2012).

Özer'e (2011) göre, Okul öncesi eğitim kurumlarında yer alan sanat etkinlikleri (elişi etkinlikleri) çeşitleri şunlardır;

- A. Yoğurma maddeleriyle çalışma (tuz seramiği, plastisin, kağıt hamuru, talaş hamuru, macun, kil hamuru, pasta hamuru vb çalışmalar yapılabilir.)
- B. Boya çalışmaları (pastel boya, sulu boya, mum boya, parmak boyası ve çeşitli teknikler kullanılarak yapılan baskı, püskürtme, sihirli boya, şeker boyası, tutkallı boya vb çalışmalar yapılabilir).
- C. Kağıt işleri (kağıt yırtma, katlama, kesme, yuvarlama, buruşturma, vb çalışmalar yapılabilir).
- D. Artık materyallerle çalışmaları kapsar (çeşitli kutular, dergiler, kumaş parçaları, tüyler, plastik tabak ve bardaklar vb çalışmalar yapılabilir).

Genel olarak yoğurma maddeleri, boya, çamur, kil, su, kum, kağıt gibi malzemeler en faydalı oyuncaklar arasındadır. Çocuklara uygun nitelikte sunulan eğitici oyuncaklar, kil, boya, toprak, çamur, fırça, oyun hamuru, boncuk, kumaş vb. oyun malzemeleri çocukların duygu ve düşüncelerini dışa vurarak rahatlamalarına katkı sağlamakta, yeni keşifler yaparak yaratıcılıklarını ortaya

çıkarmalarına ve farklı fikirler kazanmalarına katkı sağlamaktadır. (Kandır, Şahin, 2011).

Kile biçim verme, boyama, yırtma-yapıştırma, günlük hayattaki malzemeleri dönüştürebilme gibi farklı sanatsal uygulamalar çocukların hem bedensel olarak rahatlamalarına hem de ruhsal olarak mutlu zaman geçirmelerine olanak tanıyan uygulamalardır (Buyurgan ve Buyurgan, 2012). Bilindiği üzere her çocuk bir takım farklı özelliklerle donatılarak dünyaya gelir. Dolayısıyla her çocuk ilgileri, gereksinimleri ve yetenekleri yönünden birbirinden farklıdır. Bu nedenle öğretmenler elişli etkinliklerini mümkün olduğu kadar genişletmeli ve değişik materyaller yardımı ile bu süreci zenginleştirmelidir (Sungur, 1988).

2.6.1 Yoğurma Maddeleri

Duygusal doyum, küçük kasların gelişimi ve yaratıcılığı destekleyen, imgelem gücünü geliştiren, çocuğun eliyle biçimlendirebildiği maddeler "yoğurma maddeleri" olarak bilinmektedir. En ucuz ve kolay yoldan sağlanan malzeme özelliği taşımasıyla okul öncesi eğitim kurumlarının vazgeçilmez malzemeleri arasında yer alırlar (Meb, 2007). Çocuklar bu malzemeleri yoğurmaktan, sıkmaktan, çekip parçalamaktan ve yumuşak olduğu için elleriyle şekil vermekten çok hoşlanırlar. Yoğurma maddeleri çocuk için eğitici bir oyun aracı olmasının yanı sıra çocukların el ve parmak kaslarını güçlendiren bir maddedir (Özer, 2011).

Yoğurma maddeleri ile ilk kez karşılaşan çocuklar önce ne yapacakları ya da nasıl çalışacakları konusunda hazır bulunuşlukları (ön bilgileri) olmadığından, önce parmakları ile dokunarak duyuları aracılığıyla malzemeyi tanımaya çalışırlar. Bu aşamada çocukların teşvik edilmeye ihtiyaçları vardır. Yoğurma maddelerini tanıma aşamasında olan çocuklardan bu malzemeleri kullanarak bir ürün oluşturması beklenmemelidir. Yoğurma maddesini eline alan çocuklar önce minicikler zamanla yuvarlamaya ve yassıltmaya/düzleştirmeye başlar. Son aşamada ise çocuklar üç boyutlu tasarımlar yapmaya başlarlar. Nasıl ki çocuklar resim çalışmalarında ilk önce karalamalar yapıp daha sonraları şekiller yapmaya başladıkları gibi, yoğurma maddeleri ile çalışırken de belli aşamalardan geçerler. Kısa sürede bu aşamaların tamamlanması çocuğa verilecek yoğurma maddelerinin niteliğine ve verilen olanaklara bağlıdır (Çağdaş ve ark, 2003).

Genellikle okulun ilk günlerinde çocuklara "tuz seramiği" verilir. Çocuklar bu malzeme ile beceri kazandıkça yerini diğer yoğurma maddelerine bırakır (Meb, 2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmen tarafından hazırlanan pişmiş yada çiğ tuz seramiği, kil, çamur, plastirin, talaş hamuru, kâğıt hamuru (grapon,tuvalet,gazete kağıdı), cam macunu ve mum gibi çeşitli yoğurma maddeleri kullanılabilir. Bunun dışında hazır olarak piyasada satılan plastirin çeşidi yoğurma maddeleri de kullanılabilir. Ancak pahalı olması neticesiyle fazla kullanılmazlar (Çağdaş ve ark, 2003). Bir çok yoğurma maddesinin ortak kazanımı, çalışma sonlanana kadar çalışmaların bir çok değişik formlara girebilmesidir. (Akbayrak, 2005). Söz konusu bu yoğurma maddeleri artık materyaller ile bir arada da kullanılabilmektedir (Meb, 2012).

Çocukların yaratıcılıklarını geliştirmek ve ilgisini artırmak amacıyla yoğurma maddelerinin yanında, küçük ucu küt yuvarlak sopalar, kurabiye ve pasta kalıpları, 20-25 cm uzunluğunda oklava, merdane gibi araç gereçleri yanında küçük mukavva ve plastik kutular, düğmeler, rulolar, kuru yemiş kabukları, deniz kabukları, renklendirilmiş makarnalar, makaralar, kumaş parçaları, şişe kapakları, hayvan tüyleri, kozalaklar, ağaç kabukları ve doğal ortamlardan toplanan yaprak, dal, taş vb, artık materyallerden yararlanılabilir (Özer, 2011).

Öğretmenin aynı gün içerisinde artık materyallerin hepsine yer verme zorunluluğu olmamakla birlikte malzemelerin var olma durumuna göre başka bir günde farklı malzemeler verebilir (Meb, 2007). Yoğurma maddeleri yanında bir çok artık materyallerinde kullanılması ile bir çok tekniği uygulayabilme fırsatı sunar. Bu nedenle söz konusu maddeler için çocuklara üç boyutla tasarım yapabilme fırsatı veren malzemelerdir denilebilir (Meb, 2012).

Bu maddeler kolay biçimlendirilecek yumuşaklıkta, ele yapışmayan, kurduğunda şekli bozulmayan ve isteğe göre renkli olarak kullanılabilecek özellik taşımaktadır (Meb, 2012). Çocuklara verilecek yoğurma maddeleri eğitimci tarafından renklendirilebileceği gibi çocuklarla birlikte de renklendirilebilir. Böylelikle çocukların renklerle ilgili deneyim kazanmaları da sağlanmış olur (Çağdaş, ve ark, 2003).

Çağdaş ve arkadaşlarına (2003) göre Yoğurma maddeleri ile çalışma sırasında çocukların kullandığı yöntemler sonuçtan daha önemlidir. Çocuklar bu malzemelerle oynarken mıncıklayarak, yoğurarak, şekillendirerek duygusal yönden rahatlaması, düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilmesi, oynadığı süre içinde kazandığı deneyim ve kullandığı yöntemler önem kazanmaktadır. Eğitimci bu süreçte kesinle örnek vermektan, tavsiyelerde bulunmaktan ve kendi düşüncelerini yapması için çocukları yönlendirmekten kaçınmalı yalnızca yassı yada yuvarlak yüzeyler oluşturma, yoğurma gibi teknik yönleri örnekleme yolu ile çocuklara gösterebilmelidir. Çalışmalar esnasında kararsız ve çekingen davranan çocuğa ne yapmak istediğı ile ilgili soru sorulmalı ve söylemiş olduğı yanıtlardan birini yapabileceğı söylenerek eğitimci tarafından gerekli yönlendirme yapılmalıdır.

Özer'e (2011) göre yoğurma maddeleriyle çalışmak çocukların; el ve parmak kaslarının gelişimini destekler, el becerisi gerektiren bazı araçları kullanabilmeyi öğretir, Sanata karşı ilgi duymalarını sağlar, hoş vakit geçirmelerini sağlayarak duygusal doyuma ulaştırır, güven duygularını geliştirir. Yaratıcılıklarını geliştirir, özgün düşünebilmesi ve deneyim kazanmasını sağlar ve yeni buluşlar ortaya çıkarmalarını destekler böylelikle bu malzemelerin kullanılması sonucu çocuğun bir çok gelişimine katkıda bulunur.

2.6.2. Boya Çalışmaları

Yazılı anlatım imkanlarına sahip olmayan çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarında duygu, düşünce, ve izlenimlerini kelimelerle, boyalarla, renklerle, çizgiler ve şekillerle anlatmaya çalışırlar. Bu nedenle boyalarla yapılan sanat etkinliklerine eğitim kurumları içerisinde yer verilmelidir (Çağdaş ve ark., 2003).

Özere (2011) göre boya çalışmaları serbest zaman etkinlikleri içerisinde uygulanan bir sanat etkinliğı olmakla birlikte çocukların severek ve eğlenerek yaptıkları çalışmalardan biridir. Abacıya (2011) göre sağlık açısından zararlı olmayan çeşitli boya malzemeleri eğitim kurumlarında kullanılabilir. Bunlara örnek olarak su bazlı boyalar ve boya kalemleri verilebilir. Bunun dışında pastel ve kuru boya çeşitlerinin dışında yetişkin gözetiminde ve her zaman kullanılmamak şartıyla gazlı kalemler, vitray boyaları ve kumaş boyaları kullanılabilir (Abacı, 2000).

Çağdaş ve arkadaşlarına (2003) göre ise boya çalışmaları sırasında pastel boyalar, mum boyalar, kalın uçlu keçeli kalemler, sulu boyalar ve parmak boyalarından yararlanılabilir. Eğitim kurumlarında evlerde yetişkinlerle birlikte resim çalışması yapılacak ise zemin olarak ucuzluğu ve kullanım kolaylığı bakımından, kullanılacak olan boya çeşidine uygun olarak farklı özellikte beyaz resim kağıdı, renkli fon kartonları, teksir kağıdı, dosya kağıdı, rulo kraft kağıtları, naylon poşetler, düz taşlar, ambalaj kağıdı, mukavva, çeşitli büyüklükte karton kutular gibi üç boyutlu yüzeyler, strafor (köpük) panolar, şişe, kumaş, bluzlar, farklı büyüklükte ve şekillerde kağıtlar, ahşap yüzeyler, tuvaler, duvar ve dokulu yüzeyler vb. kullanılabilir (Abacı, 2000).

Özer'e (2011) göre, boya çalışmaları, çocukların yaratıcılıklarının gelişimi ile estetik duyarlılık ve iç dünyalarını çeşitli formlar üzerine yansıtarak kendilerini ifade etmeleri açısından önem taşımaktadır. Çocuklar resim yapma veya çalışmaları renklendirmek için boyaları kullanırlar. Örneğin, yoğurma maddesinden yapılan bir etkinliği renklendirebilmek için boyalardan yararlanılır. (Meb, 2012).

Eğitimci bu çalışmaları çocuklar için ilginç ve eğlenceli hale getirmek kaydıyla çeşitli artık materyallerden ve kağıtlardan da yararlanabilir. Bu süreçte farklı boya teknikleri bir arada kullanılabilir (Özer, 2011) Boyalarla püskürtme, şeker boyası, serbest resim çalışmaları, baskı çalışmaları, boya damlatma, sihirli boya, ebru çalışması, kazıma boya, şekil çıkarma, basit batik, pipetle üfleme çalışmaları gibi farklı teknikler ile çalışılabilir (Meb, 2007).

Çocukların boya ile kaynaşacakları ve sevecekleri bir başka teknik de baskı çalışmalarıdır. Okul öncesi dönemdeki çocukların daha önce baskı ile ilgili bir deneyimleri olmadığından eğitim kurumlarında çocukların önce kendi vücutlarını kullanmaları istenir. Çocuklardan sulu boya yada tutkallı boya ile ellerini yada parmaklarını boyayıp baskıları istenebilir (Abacı, 2000).

Baskı teknikleri kullanılarak yapılan baskı çalışmalarında (sünger, yaprak, sebze, naylon, el ve parmak, makara, fırça, kapak, rulo ile ip baskısı ve çeşitli artık materyaller kullanılarak yapılan baskılar vb.) önceden sonuç bilinemediği için çocukların baskı sonrası çıkan şekillerle ilgili düşünceleri, fikir yürütmeleri ve dikkatlerini yoğunlaştırmaları sağlanmalıdır (Özer, 2011).

Her çocuk, baskı nesnesini tek renk kullanarak boyayabileceği gibi bir tek nesneyi farklı renklere de boyayabilir. Çocukların yapacakları baskı çalışmaları sırasında eğitimci basılan nesnelerin birbirinden farklı yönlerde olmasına, birbirlerine belli noktalarda değen yada üst üste olacak şekilde olması için gerekli yönlendirmelerde bulunmalıdır. Baskı sonrası yapılan dokuların incelenmesinin istenmesi, yapılan çalışmalar üzerinde konuşularak tartışma ortamı yaratılıp her öğrencinin duygu, düşünce ve görüşlerini bildirmesinin istenmesi, ya da ortaya çıkan baskı çalışmalarının hikayeye dönüştürülmesi, drama tekniklerinden yararlanarak yapılan çalışmaya göre canlandırma veya taklitlerinin yaptırılması çocukların çevrelerine çok boyutlu bakmalarını sağlayacaktır (Abacı, 2000). Bu araştırma içerisinde yer alan ve okul öncesi öğretmen adaylarına uygulanan "yaratıcı drama ve materyal odaklı eğitim paketi" içerisinde bulunan bir etkinlik örneğinde baskı çalışmalarına yer verilmiş zemin olarak kısa kollu beyaz renk bluzlar baz alınmış ve çeşitli artık materyaller sunulmuştur. Bu artık materyaller (Şişe kapağı, şişe mantarı, plastik çatal, sünger vb) kumaş boyası kullanılarak öğrenciler tarafından boyanmış ve bluz üzerine çeşitli baskı çalışmaları yapılmıştır. Ardından her öğrencinin özgün yaratımından sonra drama tekniklerine yer verilmiş ve yapılan baskı çalışmalarından hikaye oluşturulması istenmiştir. Okul öncesi çocukların sözcükleri yazıya dökme imkanı olmadığından "sözel" olarak hikayeye dönüştürme çalışmalarına yer verilmelidir. Böylelikle çocukların dil gelişimine katkıda bulunularak duygu ve düşüncelerini rahatlıkla ifade etme imkanı sağlanmış olur. Ayrıca kendine güvenleri artar ve yapılan çalışmaların sonucunda drama gibi tekniklere yer verilmesiyle de öğrenciler yaratıcılık ve hayal güçlerinin doruklarına ulaşırlar.

Erken çocukluk dönemindeki çocuklar ilk aşamada sulu boyaları kullanmakta zorlanırlar. Bu nedenle ilk önce öğretmen tarafından hazırlanan boyalarla sulu boya çalışmalarına başlanması gerekir. Bu yöntem daha uygun ve ekonomiktir. Öğretmen, çocuklara kullanılacak olan tekniği ve boyaların nasıl kullanılacağını önceden anlatmalıdır. Boya kullanılacak çalışmalar esnasında çocuklara boya önlüğü giydirilmeli, yapılacak çalışmaya uygun olarak belirlenen malzemeler masalara konmalı, kullanılacak fırçalar çocukların rahatlıkla tutabileceği boyutlarda ve kalınlıkta olmalıdır. Ayrıca boya çalışmaları sırasında kullanılacak

kağıtlar her çalışmanın özelliği göz önünde bulundurularak seçilmelidir (Özer, 2011).

Okul öncesi eğitim kurumları içerisinde resim çalışmaları sırasında en çok kullanılan boya türleri arasında pastel boya, mum boya ve renkli tebeşirler gelmektedir. Karalama evrelerindeki çocuklar için özellikle sayılan boya türleri çok uygundur (Çağdaş ve ark.,2003). Kuru boya kalemlerine göre pastel boyalar ve mum boyalar daha kullanışlıdır. Pastel boyaların renkleri daha canlıdır. Küçük kasları yeterince gelişmemiş çocuklar ince boyaları parmakları ile kavramakta ve bastırmakta güçlük çekerler ancak pastel boya kalın bir özellik taşıdığından çocukların rahatlıkla tutabilmesini kolaylaştırır. Ayrıca yağlı pasteller, kağıt üzerinde rahatça kayar. Bu da çocuklar için kullanım kolaylığı sağlar.

Akbayrak' a (2005) göre parmak boyası ile çalışmak çocuklar için zevk ve heyecan verici etkinliklerdir. Parmakları ve ellerini kullanarak boyayı elleyip şekillendirmek, boyanın özelliklerini keşfetmek açısından çok öğreticidir. Bu nedenle okul öncesi çocuklarının resim etkinliklerine ilk olarak parmak boyası ile başlanması önerilmektedir.

Okulöncesi çocuklarına yönelik uygun malzemelerden bir diğeri su bazlı olan akrilik boyadır. Bu boyalar suluboya gibi şeffaf değil yüzeyi kapatıcı bir özellik taşımaktadır. Akrilik boyalar erken çocukluk dönemindeki çocuklar için uygun özellik taşımasına karşın, fiyatlarının yüksekliğinden dolayı pek çok eğitim kurumunda kullanılmamaktadır. Küçük tüplerde ve kavanozlarda alıcı bekleyen bu boyaların yerine, ekonomik olmasından kaynaklı tutkallı boyalar tercih edilir. Toz ve toprak boyanın ekonomik oluşu, canlı renkleri ve her tekniğe uyarlanabilmesiyle en çok tercih edilen tutkallı boyalardır (Abacı, 2000). Hazırlanışı çok vakit almadığından ve kolaylıkla yapılabilindiğinden dolayı eğitim kurumlarında tutkallı boyayı öğretmen kendisi yapabilir.

Boya çalışmalarıyla çalışmanın çocukların gelişim alanlarına olan katkısı şöyle sıralanabilir:

- Çocukların küçük kas gelişimini destekler
- Planlı çalışmayı, işbirliği yapmayı ve sorumluluk almayı öğretir

- El göz koordinasyonunu geliştirir
- Estetik duyguların gelişimini destekler ve sanata karşı duyarlılık kazandırır
- Farklı nesneleri tanımlamalarına yardımcı olur
- Çocukları rahatlatır ve kendilerini ifade etme olanağı sağlar
- Eğlenerek hoşça vakit geçirmelerini sağlar
- Çocukların yaratıcılık ve hayal güçlerini geliştirir
- Çocukların sosyalleşmesine yardımcı olur
- Çocukların yeteneklerinin keşfedilmesine imkan sağlar
- Çocukların ana ve ara renkleri tanımlarını ve kavramalarını sağlar (Özer, 2011).

2.6.3. Kağıt Çalışmaları

Okul öncesi dönemdeki çocuklar kağıdı yırtmaktan, makas tutmaktan bir şeyler kesmekten ve kestiklerini bir zemin üzerine yapıştırmaktan çok hoşlanırlar. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında el işi etkinlikleri olarak bilinen sanat etkinlikleri sırasında kağıt çalışmaları önemli bir yer tutar (Çağdaş ve ark., 2003).

Kâğıt çalışmaları sırasında çeşitli boy, renk ve cinsteki kâğıtlar kullanılabilir. Bunlar arasında, eski gazete ve dergi sayfaları, teksir kâğıtları, kalın paket kâğıtları, yaldızlı kâğıt, krapon kağıdı, karton, el işi kâğıtları, kese kâğıtları, patron kağıdı (mulaj kağıdı), renkli fon kartonları, parşömen-tuvalet-kraft kâğıtları sayılabilir. Söz konusu bu çalışmalar belli tekniklerle yapılmaktadır (Meb, 2012).

Bu teknikler; yırtma,yapıştırma, yuvarlama, buruşturma, kesme, katlama, delme veya bunların bir kaçının birlikte kullanımı sonucu oluşturulmaktadır. (Meb, 2012). Kağıt yırtma; Kağıdın herhangi bir araç veya gereç (makas) kullanılmadan elle istenilen şekilde parçalanmasına denir (Özer, 2011). Çocuklar için ilk deneyim kağıdın rastgele kopartılıp bir zemin üzerine yapıştırılması şeklindedir. Çocuklar deneyim kazandık sonra çeşitli mecmua, dergi ve gazetelerdeki hayvan, insan, ev, araba vb resimleri yırtıp çıkararak bir zemin üzerine yapıştırabilecekleri gibi (Çağdaş ve ark., 2003) renkli mecmua, dergi

veya gazeteleri elleriyle parçalayarak resim kâğıdı üzerine çizilmiş modele yapıştırabilirler. Bir sonraki süreçte ise çocuklardan kendisinin bir resim çizerek kâğıtları yırtıp yapıştırması istenebilir ya da doğrudan yırtma yapıştırma yoluyla resim oluşturmaları istenebilir (Meb, 2007). Kâğıdı uç kısmından tutup kalem veya makas arkası gibi aletlerle yuvarlayarak kullanma işlemine kağıt yuvarlama denir (Meb, 2012). Yuvarlama kağıdın rulo haline getirilerek çalışılmasıyla da yapılabilir. Ayrıca bu teknik her türlü kağıt ile uygulanabilmektedir (Özer, 2011).

Kağıt buruşturma; Çeşitli kağıtların parmak veya avuç içinde değişik boyutlarda buruşturularak toplar haline getirilmesi ile yapılan tekniktir. Buruşturma işlemini kolaylaştırmak için kullanılacak olan kağıdın yumuşak bir kağıt olması bu işlemi kolaylaştırır. Ayrıca buruşturulan kağıtlar yeniden açılarak değişik çalışmalarda yapılabilir (Özer, 2011). Kağıt kesme; Kâğıt üzerine bulunan şeklin makas ile kesilmesine denir (Meb, 2012). Bu tekniği kullanırken çocukların gelişim düzeyleri ve hazır bulunuşlukları dikkate alınmalıdır. Örneğin; makas kullanmayı tam olarak bilmeyen bir çocuktan çizilmiş olan bir geometrik şekli veya ayrıntılı bir şekli kesmesi beklenmemelidir. Öncelikle makas kullanımı öğretilerek düz çizgiler üzerinden giderek kesme egzersizleri yaptırılmalıdır. Kağıt katlama; kâğıdı istenilen biçiminde katlayarak kesin hatlar verilmesine denir (Meb, 2012).

Katlama teknikleri çok çeşitli olmakla birlikte ince ve kolay yırtılmayan kağıtlar kullanılmalıdır. Kağıt katlama tekniği çocuklara yaptırılacaksa mutlaka basitten karmaşığa ilkesi göz önünde bulundurulmalı, öncelikle basit katlamalarla başlanmalıdır (Özer, 2011). Kağıt delme; Delgi, zımba veya çeşitli araçlar yardımıyla kâğıt üstünde delik açma veya delik açma sonucunda elde edilen yuvarlakları kullanarak yapılan çalışmalara denmektedir. Sonuç itibarıyla kağıt işleri teknikleri tek tek uygulandıktan sonra teknikler karıştırılarak da kullanılmalıdır. Kağıt işleri teknikleri birlikte kullanıldığında daha özgün ve yaratıcı etkinlikler ortaya çıkacaktır (Özer, 2011).

Akbayrak'a (2005) göre, Kullanılacak kağıdın cinsi ve boyutu sanat etkinliğinin konusuna, kullanılacak malzemenin türüne ve çocuğun yaşına göre değişiklik göstermektedir. Kağıdın boyutu çocuğun yaşıyla ters orantılı

olmalıdır. Başka bir ifadeyle çocuğun yaşı ne kadar küçükse kağıtta o kadar büyük boyutta olmalıdır. Ancak bu ifade her seçilen konu ve her kullanılan boya türü için geçerli olamamaktadır.

Küçük çocuklara kesmeyi öğretmek çok büyük uğraştır. Çocuklara önce makas kullanmayı öğretmek gerekir. Bu nedenle öğretmen öğrencilere yeterli çalışma süresi vermeli ve ilk çalışmalarda çocukların ellerine ucu küt bir makas ve kağıt parçası vererek kesme çalışmaları yaptırmalıdır. Öğretmen bu süreçte çocukların yakınında olmalı gerektiği takdirde yardımcı olmalıdır (Çağdaş ve ark. 2003). Ayrıca öğretmen çocuklarla farklı etkinlikler yapmadan önce muhakkak makas tutma, kâğıt katlama, kesme, buruşturma, delme yuvarlama kazanımlarına yönelik ön çalışmalar yaptırmalıdır (Meb, 2007).

2.6.4. Artık materyaller ile çalışma

Sanat etkinlikleri içerisinde yer alan artık materyaller ile çalışma, ekonomiklik açısından en önemli etkinlikler arasındadır. Bu tür etkinlikler çocukların yaratıcılıklarını ortaya çıkarmada etkili olmaktadır. Artık materyallerin kullanılması, ilgi köşelerinin düzenlenmesi sırasında ve çocuklara sunulan uyarıcılarda işe koşulması, gerek okul, gerekse aile için ekonomiklik sağlamaktadır (Çalışandemir, 2002).

2.7 Artık Materyalin Tanımı ve Önemi

Belli bir zaman zarfında özelliğini yitirmeden saklanabilen ve işe yaramayacağı düşünülerek, çöpe atılması düşünülen her şey bir artık materyal olarak düşünülebilir (Sert, 2011).

Günümüzde "artık materyal" ile "atık materyal" birbirine karıştırılan iki kavramdır. Ancak kelime anlamı itibariyle bu iki kavramın anlam farklılıkları bulunmaktadır. Türk Dil Kurumuna (TDK) göre Artık materyal; *"1. İçildikten, yenildikten veya kullanıldıktan sonra geriye kalan, 2. Bir şeyin harcandıktan veya kullanıldıktan sonra artan bölümü"* şeklinde ifade edilmiştir. Örnek olarak yediğimiz veya içtiğimiz yiyecek (yoğurt kapları) ve içecek (su şişesi) kapları yıkanmaya elverişli olduğundan ve kolay temizlenebildiğinden artık materyal olarak kullanılabilir. Kullandıktan sonra arda kalan kumaş parçaları, kırılmış oyuncak parçaları da artık materyal olarak değerlendirilebilir. Türk Dil Kurumuna

(TDK) göre Atık materyal ise ; *"Hastane, ev, fabrika vb. yerlerde kullanılmış, artık işlenemez veya çevre için zarar oluşturan her türlü madde"* olarak açıklanmıştır. Örneğin kimyevi ilaç kutuları, zehirli hastane atıkları, ev temizliğinde kullanılan ve yıkanıp temizlenmeye elverişli olmayan sanayi ürünleri vb. ürün kapları fabrikada üretilmesine rağmen içerisindeki zehirli maddeler ve bu maddelerle temas halinde alerjik reaksiyon gösterebilecek nitelikleri taşıdığından, hijyenden yoksun ve çocuklar için tehlike içeren zararlı materyaller olmaları nedeni ile kullanılmamalıdır. Daha açık bir ifadeyle artık ve atık materyal tanımlamaları ve arasındaki farklar aşağıdaki belirtilmiştir.

Artık Materyal;

- Çocuğa kazandırılmak istenen amaç ve kazanımlar çerçevesinde, öğrenme sürecinde kullanılabilecek yardımcı malzeme niteliğindedir
- Tekrardan kullanılabilecek geri dönüşümü mümkün olan ve hijyenik özellik taşıyan malzemelerdir.
- Esas işlevi/amacı dışında başka işlevlerde/amaçlarda kullanılarak, farklı alanlarda değerlendirilmesi mümkün olan malzemelerdir.

Atık Materyal;

- Çöpe attığımız tekrardan kullanılamayacak hale gelen malzemelerdir.
- Çöp olarak ifade edilen, geri dönüşümü mümkün olmayan, hijyenik olmayan (temizlenemeyen), eğitim ve öğretim sürecinde kullanılamayacak, kullanılması sağlık açısından zararlı ve tehlikeli olan malzemelerdir.
- Zehirli boyaları içerebilen, küf ve paslanmaya elverişli, esas amacı dışında kullanılamayacak olan, işe yaramayıp kullanıldıktan sonra değerlendiremeyeceğimiz malzemelerdir.

Artık materyal ile atık materyal arasındaki fark

Artık Materyal;

- Kullanılabilir (plastik kaşık, yün, meyve suyu kutusu)
- Hijyeniktir (temizlenebilen malzemeler)
- Zehirlenmelere yol açmayan malzemelerdir (pet şişe, sampuan kutusu)
- Arta kalanların değerlendirileceği malzemelerdir (kuru yemiş kabukları, kumaş parçaları)

- Kesici, delici, veya yanıcı özellik taşımazlar (şişe kapakları, ucu küt tahta çubukları, yanıcı uçları kesilmiş kibrit çöpleri)

Atık materyal;

- Kullanılması tehlikeli (plastik bıçak, küçük boncuk, teneke içecek kutuları)
- Hijyenden yoksundur (kolay temizlenemeyen malzemeler)
- Zehirlenmelere yol açabilecek malzemelerdir (zirai ilaç kutuları,)
- Arta kalanların değerlendirile-meyeceği malzemelerdir (tek kullanımlık meyve kabukları)
- Genelde kesici, delici, veya yanıcı özellik taşırlar (metal konserve kapakları, çöp şiş, kürdan, kibrit çöpü, cam şişeler)

Ayşe Turla (2007) "Çocuğum Daha Yaratıcı Olabilir mi?" isimli kitabında, özellikle okul öncesi yaş grubundaki çocukların sanat etkinliklerinde hiçbir şekilde organik çöp atıkları olarak bilinen atık materyallerin kullanılmaması gerektiği üzerinde durmuştur.

Artık malzemeler kullanılarak yapılan rekreasyon etkinliklerinin eğitsel değeri çok büyüktür. Bu çalışmalar esnasında yararlanılan materyallerin oldukça fazla olması, çeşitlilik içermesi, zengin bir etkinlik alanı sunması ile hesaplı olması yönünden oldukça önemli faktörlerdir (Buyurgan ve Buyurgan, 2012).

Artık materyallerle çalışma yapmanın özünde yatan amaç ve önem, çocuğun doğuştan getirmiş olduğu yaratıcılık özelliğini ortaya çıkarmaktır. Bu materyallerle çalışma, çocuğun deneyerek ve yaparak yaşayarak öğrendiği "Aktif Öğrenme" metodunun önemli bir parçasıdır. Bu metotda, çocuklar objeleri hürce, serbest bir şekilde kullanırlar. Nasıl çalışacaklarını, ne gibi malzemeleri seçeceklerini kendilerince belirlerler. Kendi seçimleri ile başlattıkları bu etkinlikler öğrenmenin kalıcı izli ve anlamlı olmasını sağlar. Kendince bir ürün yaratmanın mutluluğu içinde olan çocuklar, gelecekteki hayatlarında hürce düşünebilen, özgüven sahibi, problemleri çözebilen ve yapabileceklerinin bilincinde olan kişiler olurlar. Materyalleri değişik biçimlerde kullanabilme özgürlüğü çocukların farklı tecrübe yaşamalarını sağlarken, hayal güçlerinin yanı sıra yeni kavramlar geliştirmelerinde de önemli rol oynar. Bu kapsamda doğru olarak kullanılan artık materyal

çalışmaları, düşünen ve üreten bireyler yetiştirilmesinde yardımcı olacaktır (Sert, 2011).

Artık materyaller çocuklar için, çoğunlukla pahalı oyuncaklardan daha kıymetlidir (Meb, 2009). Çocukların büyük bir kısmı oyun oynamak için mutlaka bir oyuncaya ihtiyaç duymaktadırlar. Ancak bu oyuncanın yüksek maliyette olması gerekmemektedir. Karton kutular, pet şişeler, su, renkli kağıtlar ve boyalar gibi malzemeler de pahalı olmamasına karşın çocuklar için popüler oyuncaklar arasındadır. Çocuklar bir şeylerle uğraşıp zihinlerindeki oluşumları yaratmaktan keyif alırlar. Onlar için en heyecan içeren oyuncak en basit ve doğal olanıdır. Çoğu zaman teknik açıdan gelişmiş oyuncaklar çocukları pasif bir pozisyona sokup yaratıcılıklarını engellemektedir. Nitekim bir süre sonra çocuklar bu oyuncakları bir kenara bırakıp çevresinde gördüğü boş kutuları (süt kutusu, karton koli kutu vb artık materyalleri) tercih etmektedir. Artık materyaller çocuk için tıpkı yeni alınmış bir bebek veya yeni alınmış bir oyuncak tren gibi çocuğun en gözde oyuncakları arasında yer alabilmektedir (Ersoy, 2005).

2.7.1 Artık Materyaller Çeşitleri

Sert'e (2011) göre artık materyaller pratik günlük nesneler ve doğal malzemeler başlığı altında toplanabilir. Çevrede, ev ve okul ortamında çocukların yaratıcılıklarını geliştirebilecek artık malzemelerle dolu çok zengin bir dünya vardır (Ersoy, 2005). Aşağıda bulunan tabloda okul öncesi dönemde kullanılabilecek artık malzemeler ile kullanılamayacak artık malzemeler listesi sıralanmıştır. Turla, (2007); Alkan-Ersoy ve Turla, (2015); Ersoy, (2005)' a göre:

<u>Kullanılabilecek</u>	<u>Kullanılamayacak</u>
<u>Artık Malzeme</u>	<u>Artık Malzeme</u>
<u>Çeşitleri</u>	<u>Çeşitleri</u>
1- Kağıtlar	1- Kağıtlar
Farklı özelliklerde çeşitli karton ve kağıt parçaları, alüminyum folyo, yıpranmış	Cam kağıdı

eski hikaye kitabı sayfaları, boyama kitabı sayfaları, mağaza katalog-broşür ve kitapçıkları, eski dergi, gazete ekleri, kağıt havlu, ilanların renkli kuşe kağıtları, eski takvim ve kullanılmış karpostallar, davetiyeler, ve streç film ruloları, peçeteler,şeker-çikolata-çiçek-sakız vb. ambalaj kağıtları, renkli paket kağıtları, eski röntgen filmleri, tuvalet kağıdı, kraft kağıtları (kasap kağıdı, paket kağıdı, kağıt mendil, kese kağıdı vb), farklı özelliklerde kaygan-pütürlü-düz-tırtıklı-renkli veya renksiz-fosforlu veya mat kağıtlar

2- Kutular, Kaplar, Şişeler ve Kavanozlar

- Çeşitli ebat ve boyutlarda karton veya plastik koli, paketleme (ambalaj) kutuları, yumuşatıcı kapları, sıvı sabun ve şampuan kutuları,eski CD ve kaset kutuları, plastik fotoğraf filmi kutuları, süpriz yumurta kutuları, takı kutuları, içi temizlenmiş yiyecek kapları, çeşitli boyutlarda plastik pet şişeler, yumurta kutusu, ayakkabı kutusu, çeşitli yiyecek ve içecek kutuları (meyve suyu kutusu, süt kutusu,yoğurt kabı, çay kutusu vb.).

3- Giysiler

- Farklı yaş grupları ve cinsiyetlere ait yazlık-kışık (mevsimlik) giysiler, eskimiş kıratlar, soket çorap ve külotlu çoraplar, şapkalar, kemerler,bluz ve pantolonlar, eldiven ve ayakkabılar, ayakkabı bağcıkları, çantalar, örtüler ve çeşitli aksesuarlar.

4-Kapaklar, Pipetler ve Makaralar

- Kullanılmış ıslak mendil.

2- Kutular, Kaplar, Şişeler ve Kavanozlar

- Deterjan kutuları
- Çeşitli kimyasalların kutuları (zirai ilaç kutuları)
- Metal konserve kutuları
- Cam şişe ve kavanozlar
- Parfüm ve deodorant şişeleri
- Oda spreyleri
- Kibrit kutusu
- İlaç kapları
- Hastane atıkları

3- Giysiler

4- Kapaklar, Pipetler ve Makaralar

- Süt ve ayran şişesi kapakları, çeşitli renk ve boyutlarda plastik pet şişe ve kutu kapakları, şişe mantarları, çeşitli renk ve şekillerde pipetler, tahta veya plastik makaralar ve bobinler.

5- Kumaş, Deri ve Yün Parçaları

- Farklı özelliklere sahip farklı dokularda kumaş parçaları (polar, pazen, tül, dantel, saten, kadife, keçe vb.), farklı özelliklerde ipler (yün, makara ipi, rafya, kenevir, keten, pamuklu ip, halat, orlon vb.), çeşitli renklerde ve dokularda deri ve triko kumaş parçaları, kurdele çeşitleri.

6-Pamuk, Sünger , Strafor Köpükler

Bulaşık süngeri, mobilya süngeri ve boya süngeri gibi sentetik süngerler, deniz süngerleri, elyaf, pamuk ve kutulardan ürünü koruma amacı güden straforlar, makyaj temizleme pamukları, köpük tabak ve bardaklar

7- Kurubaklagil, Tahıl, Makarna ve Kuruyemişler

- Kuruyemiş kabukları (findık, fıstık, ceviz, badem vb.)

8- Boncuklar, Pullar ve Düğmeler

- Çeşitli renk ve boyutlarda tahta, taş, plastik boncuklar, süsleme ya da oya işleri için kullanılan renkli pullar, farklı renk, biçim

- Gazoz kapakları

5- Kumaş, Deri ve Yün Parçaları

6- Pamuk, Sünger, Strafor Köpükler

7- Kurubaklagil, Tahıl, Makarna ve Kuruyemişler

- Kuru baklagil,
- tahıl
- makarna
- şehirge

8- Boncuklar, Pullar ve Düğmeler

- Çok küçük boyutlarda düğme

ve boyutta düğmeler, giysilerde kullanılan metal parçalar, figürler, armalar.

ve boncuklar (okul öncesi dönemde tercih edilmemelidir. Kullanılacak ise büyük boyutlarda ve yetişkin gözetiminde kullanılmalıdır.

9- Taşlar ve Deniz Kabukları

- Farklı boyutlarda sivri köşesi bulunmayan taşlar, temizlenmiş ve kurutulmuş midye kabukları, deniz yıldızı, deniz kestanesi, yengeç ayakları gibi farklı deniz canlılarının kabukları, akvaryum veya deniz kumu, kurutulmuş yosun parçaları

9- Taşlar ve Deniz Kabukları

- Keskin ve sivri köşeli taşlar

10- Çiçekler, Yapraklar, Ağaç Dalları ve Kabukları

- Plastik çiçekler, kozalaklar, ağaç kabukları, kurumuş otlar, yapraklar, çiçekler, doğadaki dallar, çeşitli ağaçların tohum ve meyveleri.

10- Çiçekler, Yapraklar, Ağaç Dalları ve Kabukları

- Çam dikenleri

11- Çeşili Hayvanlar ve Onlara Ait Ürünler

- Boya ile renklendirilmiş veya doğal tüyler (kaz, tavuk, hindi ve çeşitli kuş türleri), yumurta kabukları, salyangoz kabukları, midye kabukları, boş ipek böceği kozaları.

11-Çeşili Hayvanlar ve Onlara Ait Ürünler

12- Tahta Parçaları

- Çeşitli büyüklüklerde odun parçaları, ucu küt tahta parçaları, elenmiş odun talaşı, ince kalın çitalar, dondurma çubuğu, dil çubuğu, tahta kaşık.

12- Tahta Parçaları

- Kürdan
- Kibrit çöpü
- Çöp şiş ve
- Adana şiş tahta

13- Mutfak Eşyaları

- Plastik tabak, bardak, kaşıklar, tencere, tava, kullanılmayan veya bozulmuş olan elektrikli mutfak eşyaları, strafor (kağıt/köpük) yiyecek kapları, bulaşık eldivenleri

14- Diğer Materyaller

- Bazı baharatlar ve öğtülmemiş taneleri (kekik, nane, karabiber, karanfil, tarçın, zencefil vb.), kullanılmayan tükenmez ve keçeli kalemlerin renkli plastik gövde bölümleri, parçaları kaybolmuş veya kırılmış oyuncak parçaları (bebek başları ve gövdeleri, araba tekerlekleri, puzzle parçaları vb.), kurabiye kalıpları, farklı dokularda plastik veya evadan vücut süngeri ve lifleri.

çubukları

13- Mutfak Eşyaları

- Çatal

14- Diğer Materyaller

- Çok küçük parçalı malzemeler

Okul öncesi dönemdeki öğretmenler etkinlikler sırasında kurubaklagil, tahıl, makarna ve şehriyeler gibi yiyeceklerden faydalanmaktadırlar. Ancak bu malzemeler okul öncesi dönemde sanat etkinlikleri veya oyuncak üretimi sırasında kullanılmamalıdır. Bunun nedeni insanların beslenmesi için üretilen malzemelerin çocuklar tarafından farklı amaçla kullanılmasının, çevre bilincini olumsuz etkilemesidir. Bu nedenden ötürü okul öncesi dönemde çevre bilincinin geliştirilmesi amaçlanırken bu malzemelerin kullanımı çevre bilinci açısından olumlu bir yaklaşım değildir (Alkan-Ersoy ve Turla, 2015).

Gıda ürünlerinin kullanılması sanatsal açıdan zevkli ve eğlenceli olabilir, gelişimsel ve duyuşsal amaçlara hitap edebilir, ancak araştırmacılar çeşitli nedenlerden ötürü sanatta gıda kullanımına karşı çıkmaktadır. Araştırmacılar sanatta gıdanın kullanımını etik olarak uygun görmemekte, insanlar bu gıdalara ihtiyaç duyarken gıdaların artık materyal olarak kullanılmasını uygun

bulmamaktadır. Bazı yiyeceklerin etnik ve dinsel kutlamalarda kullanılmasının bazı etnik grupları rencide edebileceği, özellikle küçük çocukların yenilebilir ve yenilemez yiyecekleri ayırt etmede güçlük çekecekleri düşünülmekte ve sergilenirken kemirgenleri ve böcekleri çekebildiği ifade edilmektedir. Bu nedenle yiyecek yerine yeniden kullanılabilir artık materyaller kullanılması önerilmektedir. Bunların yanı sıra bu materyallerin dayanıklılığı ve saklanması açısından da sorun yaşanabilmektedir. Ancak kabuklu gıdaların (ceviz, badem, fındık, fıstık vb.) dış kabukları artık materyal olarak kullanılabilir. Örneğin kuru yemişlerin yenilebilir kısmından değil kabukları (ceviz, badem, vb) kullanılarak çeşitli çalgı aletleri yapılabilir (Yılmaz Bolat, 2015).

Okul öncesi dönemde bazı artık materyal çeşitleri çocuklar için sakıncalı ve tehlikeli olabilmektedir. Örneğin cam kavanozlar ve şişeler etkinlik sırasında ani bir çarpma veya elden kayma sonucunda yere düşerek kırılabilir. Bu malzemeler hem kırılacak bir özellik hemde kırılması sonucu kesici olabilmesi yönünden çocuklar için tehlike arz ederler. Yere düşerek kırılan bir cam şişe sonucunda çocukların bedenlerinden herhangi bir bölgeyi kesebileceği önceden göz önüne alınarak ona göre çocuklara zararsız materyaller sunulmalıdır. Burada malzeme çeşitliliğini öğrencilere sunarken öğretmenlerde büyük görevler düşmektedir. Bu nedenle okul öncesi dönemde cam kavanoz ve cam şişeler yerine, plastik kaplar veya pet şişeler tercih edilmelidir.

Normalde kürdan ve çöp şiş gibi tahta çubuklar artık materyaller sınıfında değerlendirilmektedir. Ancak bu tahta çubukların uç kısımları sivri ve delici bir özellik taşımaktadır. Bu özelliklerinden dolayı okul öncesi döneminde kullanılamayacak artık materyaller sınıfına girmektedir. Söz konusu bu materyallerin uç kısımları kesilip küt bir biçime getirilirse (batmayacak bir özellikte olursa) çocuklara artık materyal olarak sunulabilir.

Okul öncesi dönemde çok küçük taşlar, düğmeler ve küçük boncukların kullanılması sonucu çocukların bu sayılan malzemeleri şeker zannedip yutabilme veya koklanırken nefes borusuna kaçabilmesi gibi tehlikeleri göz önünde bulundurmak gerekir. Çok küçük malzemeler çocukların sağlığını tehdit ettiği için tercih edilmemelidir. Taşlar öğrencilerle birlikte okulun bahçesinden toplanabileceği gibi öğretmenler tarafından sınıfa getirilebilir. Burada dikkat

edilecek nokta toplanacak olan taşlarda sivri köşe bulunmamasına, kenarlarının kesici özellik taşımayarak ovalenmiş olmasına, kısaca çocuğa zarar verecek nitelik taşımamasına dikkat edilmelidir. Okul öncesi dönemdeki çocukların etkinliklerinde genellikle yaşları dikkate alınarak büyük materyaller tercih edilmektedir. Örneğin okul öncesi dönemdeki çocukların resim defterleri yaşça daha büyük olan çocuklara göre daha büyüktür. Bu bilgiye dayanarak sanat etkinliklerinde kullanılacak olan taşların çocukların ilgilerini ve dikkatlerini daha çok çekeceğinden boyut olarak bir yetişkinin avuç içi büyüklüğü kadar kullanılmasının uygun olduğu söylenebilir.

Ayrıca kibrit çöplerinin okul öncesi dönemde kullanılması uygun değildir. Uç kısımlarında bulunan yanıcı maddenin çocukların ağızına götürebileceği önceden düşünülmelidir ve oluşabilecek olası zehirlenmelere dikkat edilmelidir. Bu nedenle kullanılamayacak artık materyaller sınıfına girmektedir. Ancak kibrit çöpünün üzerindeki yanıcı kısım kesildikten sonra/arındırıldıktan sonra artık materyal olarak çocuklara sunulabilir. Kibrit kutusunun yan kısımlarında kibritin tutuşulması için gerekli olan, sağlı ve sollu şerit halinde bulunan kısım açıkken sanat etkinlikleri sırasında kullanılmamalı, kullanılacak ise kibrit kutusunun dış yüzeyi yanıcı kısmı kapatmak amacıyla A4 (210x297 mm) kağıdıyla veya çeşitli kağıtlarla kaplanmalı ve kullanılmalıdır.

2.7.2 Artık Materyallerle Çalışmanın Çocuğun Gelişimine Olan Etkileri

Çocukların elleriyle tutabildikleri, kavrayabildikleri objelerle daha kolay iletişime girdikleri bilinen bir gerçektir. Çocuklar bu malzemeleri birbirleriyle eşleştirir, yan yana, üst üste koyar, birbirlerine ya da başka bir düzleme yapıştırırlar. Bunlar çocukların çevrelerinde gördükleri yabancı olmadıkları, tanıdık olan malzemelerdir (Abacı, 2000). Artık malzemeleri kullanarak ürün oluşturma sürecinde çocuğun kesme, yırtma, yapıştırma, takma, çıkarma, çakma vb. çalışmalarda bulunması kaba ve ince motor olarak da bilinen büyük ve küçük kaslarının gelişimini desteklemektedir (Ersoy, 2005).

Turla, (2007); Eckhoff ve Spearman, (2009); Ersoy, (2005)'e göre Artık materyallerle çalışmak çocuğun;

- Hayal gücünü geliştirir
- Yaratıcılıklarını destekler
- Farklı malzemeleri kullanarak yeni ürünler oluşturur
- Duygu ve düşüncelerini farklı yollarla ifade edebilir (örneğin: resim gibi, öykü gibi)
- Çevresinde bulunan eşya ve nesnelere farklı bir gözle bakmayı öğrenir.
- Gözlem yapma becerileri gelişir
- Araştırmaya yöneltir
- Motor becerileri (kas becerileri) gelişir
- Estetik duyguları gelişir
- Neden-sonuç ilişkisi kurar
- Yardımlaşma, paylaşma ve başkaları ile birlikte çalışma becerisi kazanır (örneğin: arkadaşları ya da aile üyeleri ile)
- Bir işi plânlayarak kendi kendine bitirmesi,güçlükleri başarabilmesi çocuğun kendisine olan güvenini artırır.
- Kavramları öğrenmesine destek olur
- Araç gereçleri nasıl kullanacağını öğrenir
- El ve göz koordinasyonunu geliştirir
- Problem çözme becerisi geliştirir
- Düşünme, dikkatini bir konu üzerine yoğunlaştırma becerisi kazanır
- El becerilerinin kazanılmasını sağlayarak, sanatsal becerilerini ortaya koyma imkânı sağlar
- Duygusal anlamda rahatlama imkânı sağlar
- Çevresinde gördüğü artık materyalleri toplama, biriktirme ve değerlendirme alışkanlığı kazanır
- Üretildikleri amaçları dışında artık malzemeleri nerede ve nasıl kullanılacağını düşünme olanağı tanır ve tasarım fikrini geliştirmesini sağlar
- Neler üretilbilir düşüncesi ile kişi araştırmacı, yaratıcı ve üretken bir kişiliğe sahip olur
- Birlikte işbirliği yapma, plan yapma ve gruba uyum sağlama becerileri gelişir

- Değişik formdaki malzemeleri tanıırken sözcük dağarcığının gelişimini destekleyerek yeni kelimeler öğrenir

Eckhoff ve Spearman'a (2009) göre artık malzemeler ile çalışmak çocukların somut yaşantılar elde etmesi ve hayal dünyalarının gelişmesi yönünden çok önemlidir. Artık malzemeleri farklı şekil ve biçimlere dönüştürme sürecinde, çocuklar nesneye değişik manalar yükleyeceğinden bu olay soyut düşünmenin ve düşünme gücünün gelişmesine de katkı sağlayacaktır.

Her artık materyali gerçek amacı dışında kullanarak bambaşka bir şey oluşturmak, çocuklar için hem keyifli bir faaliyet hem de zihinsel alana katkı sağlar (Meb, 2009). Ersoy'a (2005) göre, Bu malzemeler ile bir oyuncak yapan çocuk hem bilişsel, hem duygusal, hem de psiko-motor (bedensel beceriler) gelişim alanında beceriler kazanır. Ayrıca çocuklar artık materyal olarak nitelendirdiğimiz bu malzemelerle deneyimlerde bulundukça, biçim, boyut, ağırlığa ilişkin kavramlar ve zıt kavramlarla ilgili pek çok kavramı da öğrenecektir (Alkan-Ersoy ve Turla,2015). Örneğin çocuklar çeşitli malzemeleri kullanarak nesneleri renk, şekil, sayı gibi özelliklerine ayırarak sınıflandırmakta bu arada bu malzemelerin farklı dokulara sahip olduklarını da görme imkanı bulmaktadırlar. Bu yaşantılar sonucu çocuk nesneleri gerçek amaçları dışında kullanmayı ve etrafına farklı bir gözle bakmayı da öğrenir. Bir kır gezisinde ya da piknikte karşılaşabileceği çam kozalaklarını, yaprakları, meşe palamutlarını, bir deniz kenarında ilgi ve dikkat çekici bulduğu taşları, deniz kabuklarını ve bunlar gibi kendisine ilginç gelen her şeyi toplayarak değerlendirmeyi öğrenir (Ersoy, 2005).

Ayrıca çocukların öğretmenler, anne-babalar ve arkadaşlarıyla yaptıkları ürünler/etkinlikler hakkında konuşurken duygu ve düşüncelerini ifade ederken sözlü iletişim becerileri de gelişir. Artık materyaller bu yapısı ile fırsat eğitimleri ve çocuk için yaparak yaşarak öğrenmede doğal deney ortamları sağlamada önemli görevler üstlenmektedir (Parlakıyıldız ve Yıldızbaş, 2006).

Genel olarak artık materyallerle çalışmak çocuğun psiko-motor, bilişsel (zihinsel), dil alanı ve sosyal-duygusal kapasitesinin gelişmesine imkan tanıyarak, kişinin kendisini diğer bireylerden ayıran özelliklerin farkına varmasını sağlar (Sert, 2011).

2.7.3 Artık Materyallerle Çalışma Konuları ve Teknikleri

Artık materyaller kullanılarak yapılan çalışma konuları sınırlandırılmayacak kadar fazladır. Çünkü bu malzemelerle hayal gücü kullanılarak yaratıcılığa dayalı her türlü ürün çalışılabilir. Sanat etkinliklerinde, kukla, maske ve aksesuarlarda, tebrik kartlarında, hikaye anlatma araçlarında, sınıf süslerinde, kutu süslerinde, eğitici oyuncaklarda ve bir çok faaliyette artık materyallerden yararlanılır (Sert, 2011). Artık malzemelerin kullanımı aynı zamanda ekonomiktir (Özer, 2011). Bu sebeple eğitim kurumlarımızda ekonomiklik ilkesine uygun olarak öğretim sürecinde yapılacaklar en kısa yoldan en az zaman, para, emek ve enerji ile en yüksek verim elde edilecek şekilde yapılmalıdır. Bunun için de planlamanın en iyi ve ayrıntılı şekillerde yapılması gerekmektedir. Öğretim sürecinin maliyeti açısından da Ekonomiklik ilkesi önemli olmaktadır. Öğretmenlerin hem öğretirken hem de öğrenirken kolay uygulanabilir ve ekonomik olan yöntem ve tekniklere yer vermeleri gerekmektedir (Demirel, 2015). Materyal sağlama konusunda ise ailelerin desteğini alarak ailelerle işbirliği yapılmalıdır.

Çocukların dışında öğretmenler, alan öğrencileri ve ebeveynler gibi yetişkinler tarafından da artık malzemeler kullanılarak çocuklar için oyun malzemeleri üretilir. Planlama, üretim ve sunum aşamaları dikkate alınarak çocukların gelişim, yaş, ilgi ve ihtiyaçlarına göre 'Günlük hayattan malzemelerle'; kavram materyalleri, duyu oyun materyalleri, dolgu oyuncaklar, bebek ve kavram kitapları, eşleştirme-ilişki kurma-gruplama-sıralama gibi eğitici oyuncaklar vb. bir çok ürün yapılabilir (Alkan-Ersoy ve Turla, 2015).

Çocuklarla birlikte artık materyal tasarımı sürecinde herhangi bir konu belirtilmeden sadece günlük hayattan malzemeler sunularak çocukların istekleri doğrultusunda özgür bir şekilde kendilerine özgün bir materyal oluşturmaları istenebileceği gibi sohbet ederek, resim göstererek veya hikaye aracılığıyla belirlenen bir konuda istedikleri artık malzemeleri kullanarak materyal oluşturmaları istenebilir (Yılmaz Bolat, 2015). Artık materyallerle çalışma konusunu yaratıcı drama yöntemiyle ilişkilendirerek bir kaç drama çalışma örneği ile ifade edecek olursak; *1. Aşama:* Çocuklarla "evimiz" konusu hakkında sohbet ederken çocuklardan gözlerini kapatmaları ve kendi evlerinin mutfak bölümünde olduklarını düşünmeleri istenir. Mutfakta gördükleri araç, gereçlere ve eşyalara

(tencere,tava, çatal, kaşık, tepsi, masa, sandalye, buz dolabı vb.) bakmaları ve incelemeleri istenir. Ardından mutfakta gördükleri araç-gereç ve eşyalardan bir tanesinin üzerine dokunmaları istenir. Öğretmen 1' den 10'a kadar sayar ve 10 dediğinde öğrencilerin gözlerini açmasını ister. Çocukların hangi nesneye dokunduğu ile ilgili öğrencilerden cevaplar alınır. Öğretmen yerde bulunan artık materyalleri kullanarak zihninde canlandırıp dokundukları mutfak eşyasını yapmalarını ister. 2. *Aşama:* Tüm öğrencilerin materyal yapma süreci sonlandıktan sonra öğretmen çocuklardan bir daire oluşturmalarını ve minderler üzerine oturmalarını ister. Ardından topu attığı kişinin ayağa kalkarak daire ortasına geçmesi ve yapmış olduğu materyalin şeklini alarak donup kalması istenir. Bu süreçte öğrenciler şekline bürünülen nesnenin ne olduğunu bulmaya çalışır.

3. *Aşama:* Öğretmen çocukları 5'erli 2 gruba ayırır. Yere ise çeşitli artık materyaller konur. Birinci gruptaki öğrencilerden yerde bulunan malzemelerden 5 tane materyali seçmeleri istenir. Aynı şekilde 2. grupta 5 materyal seçer. Öğretmen öğrencilere 10 dakika süre verileceğini ve bu on dakikalık süreçte seçmiş oldukları materyalleri de kullanarak bir hikaye oluşturmalarını ister. Grupça oluşturulan hikayeler artık materyaller kullanılarak canlandırılır. Daha farklı bir örnek verecek olursak öğretmen sınıfa içersinde çeşitli artık materyallerin bulunduğu bir karton koli getirir. Ardından bir hikaye okur ve en merak uyandırıcı yerde hikayeyi durdurur. Öğrencilerden bir tanesini yanına çağırarak eşarp yardımı ile gözlerini bağlar ve kutu içersinden bir nesneyi eline alması istenir. Ardından öğrenciden elindeki nesnenin ne olduğunu tahmin etmesi istenir. Eğer doğru bir yanıt gelirse çocuğun gözleri açılır ve yarım kalan hikayeye elindeki materyali de katarak 1-2 cümle söylemesi istenir. Böylece tüm çocuklar seçmiş oldukları materyalleri hikayeye katarak hikayeyi tamamlamış olurlar.

Yukarıda verilen aşamalı örneklerde drama yöntemi kullanılmıştır. Verilen örneklerdeki gibi artık materyaller kullanılarak öğrencilerden ürün oluşturmaları veya drama süreci içerisine günlük hayatta kullanılan artık materyaller dahil edilebilir. Söz konusu artık materyallerle çalışma konuları ve teknikleri olunca, yukarıda verilmiş olan yaratıcı drama tekniklerine dayalı örnekler (donuk imge, zihinde canlandırma, doğaçlama-rol oynama) okul öncesi eğitim kurumlarında

yapılabileceği gibi dramanın diğer teknikleri ile artık materyalleri bütünleştirerek çalışmalar yapılabilir.

Artık materyallerle çocukların yaratıcılığına bağlı olarak pek çok oyuncak veya tasarım yapmak mümkündür. Aşağıda verilecek olan oyuncaklar örnek olarak sunulmuştur. Bir çok artık materyal çeşidi ile oyuncaklar yapılabileceği gibi aynı malzemeye oyuncak çok daha farklı nitelikte yapılabilir. örneğin;

Çeşitli kuklalar; eskimiş eldiven veya çoraptan, eski kumaş parçalarından, tahta kaşıktan, dondurma veya dil çubuklarından vb. artık malzemelerden yararlanılarak el kuklası, çomak kukla, parmak kuklası gibi çeşitli kuklalar yapılabilir. *Çeşitli hayvanlar;* Çeşitli renk ve şekillerde karton ve kağıtlar, balonlar, tuvalet kağıdı ruloları, çeşitli makaralar, Büyük ve küçük boyutlarda koli kutular, yumurta kutuları (yumurtaların saklandığı kutular), çeşitli boyutlarda pet şişeler, çeşitli makaralar vb. kullanılarak at,kedi, köpek, inek, tavşan, tavuk, ayı, aslan gibi çeşitli hayvanlar yapılabilir. *Çeşitli Kitaplar;* Çeşitli hayvan, insan, doğa resimleri, eski dergiler, kumaşlar, ipler, karpostallar, kullanılmayan eva köpük ve keçeler, mukavva karton kutular, kurdele, fermuar (zip), ayakkabı bağcığı renkli kağıtlar vb malzemeler kullanılarak çeşitli konu ve kavramlara özgü kumaş, keçe, eva köpük, kağıt, yada karton sayfalı kitaplar hazırlanabilir. *Çeşitli insan figürleri ve robotlar;* Çeşitli ebatlarda karton koli kutular, balonlar, eski giysiler veya kumaş parçaları, tuvalet kağıdı yada kağıt havlu ruloları, şişe mantarı, alüminyum folyo, çeşitli kutu kapakları vb malzemeler kullanılarak farklı özellikte insan ve robot figürleri yapılabilir. *Çeşitli Taşıtlar;* Çeşitli renk ve boyutlarda karton ve kağıtlar, içecek kutuları veya pet şişeler, büyük ve küçük boyutlarda karton koli kutular, kullanılarak çeşitli arabalar, gemiler, trenler, uzay gemileri vb. malzemeler kullanılarak çeşitli taşıtlar yapılabilir. *Çeşitli müzik aletleri;* Boş içecek (farklı boyutlarda pet şişeler) ve yiyecek (farklı boyutlarda yoğurt, veya plastik kap) kutuları, çeşitli boyutlarda ve şekillerde karton koli kutular, plastik veya kağıt tabaklar, çeşitli ebatlarda şişe kapakları, tahta parçaları, çingiraklar, kumaş parçaları, ipler, renkli balon vb malzemeler kullanılarak, davul, el zilleri, tartım çubukları, gitar, tef, marakas ksilofon, yağmur çubuğu gibi çeşitli müzik aletleri yapılabilir. *Çeşitli iletişim araçları;* Çeşitli boyut ve şekillerde karton koli kutular, renkli ipler, şişe mantarları, kağıt havlu yada tuvalet kağıdı ruloları vb malzemeler

kullanılarak televizyon, bilgisayar, radyo, telefon, telsiz gibi çeşitli iletişim araçları yapılabilir (Ersoy, 2005).

Gürtunaya (2004) göre çocukların küçük kaslarının gelişmesine paralel olarak, erken yaşlardan itibaren yırtarak ve keserek yaptıkları, temel ilkesi kesip yapıştırmaya dayanan bir resim sanatı olan kolaj çalışmalarında da artık materyallerden yararlanılmaktadır. Kolaj çalışmalarında her türlü basılı, çizili ya da fotoğraf malzemesinin bir yüzey üzerine yeni bir kompozisyon oluşturacak şekilde yapıştırılması söz konusudur. Meb' e (2007) göre ise kolaj çalışmaları çeşitli artık kâğıt, fon kâğıdı, karton, mukavva, vb. malzemelerin karton, plastik kutu vb. malzemeler üzerine yapıştırılmasıyla oluşan çalışmalar şeklinde açıklanmıştır. Eğitimin her kademesinde farklı konu ve uygulamalarla yaptırılan bu çalışmalarda, çocukların artık materyal kullanılarak yaptıkları çalışmaların, sanat etkinliklerinden kolaj çalışmalarını ifade ettiği bilgisi verilmiştir (Meb, 2007). Örneğin; A4 (210x297 mm) boyutunda renkli mukavva üzerine dergi, gazete, ve karpotal gibi malzemeleri yırtıp yapıştırarak belirlenen bir konuda çocuklar bir insan yüzü oluşturabilirler yada mukavva yada karton üzerine artık materyal olarak şişe kapaklarından yararlanıp çeşitli hayvan, insan, bitki vb kolaj çalışmaları yapılabilir.

Abacıya (2000) göre ise kolaj bir yapıştırma resimdir. Her türlü nesnel dokular, kâğıt, kumaş vb.nin bir araya getirilerek tuval, pano ya da kâğıt üzerine yapıştırılarak düzenlenmesi şeklinde ifade edilmiştir. Okul öncesi dönemdeki çocuklara renkli dergi sayfaları verilerek bunları kesmeleri ve kâğıtlarına yapıştırmaları istenebilir. Üzerine çalışmasını yapacağı kâğıdın tümünü kestikleri dergi sayfaları ile doldurmaları söz konusu değildir. Kâğıt üzerinde kalan boşluklar daha sonra boya kullanılarak çalışılabilir. Küçük yaştaki çocuklardan belli şekilleri kesip çıkartmaları beklenmemelidir. Hatta kâğıtları kesmek yerine kâğıtları yırtmaları da istenebilir. Ancak 6 yaş grubu çocuklarından dergi sayfalarındaki figürleri kesip çıkarmaları istenebilir.

Biçimlendirme arzusu tarih öncesinden itibaren insanın doğasında var olan karşı konulamaz bir dürtüdür. Doğal olarak kesme, yapıştırma, ölçme, kurgulama, biçimlendirme (yapılandırma, oluşturma) nesneleri üç boyutlu olarak algılama ve bireyin kendisini bu şekilde ifade etme gereksinimlerine cevap verecek koşulların oluşturulması, çağdaş sanat eğitiminin bir gereğidir (Artut, 2009). Bu açıklamadan

da anlaşılabileceği üzere artık materyallerle kullanılacak çalışma konularından bir diğeri "üç boyutlu" çalışmalardır. Kişilerin ellerini kullanarak tutabildikleri, kucaklayabildikleri, etrafında dönebildikleri, önünden-arkasından-üstünden bakabildikleri her şey üç boyutludur. Bir başka ifadeyle üç boyutlu sanat kavramı, en az üç tarafı olan herhangi bir sanat formu anlamını taşımaktadır. Bu sanat formunun belli bir yüksekliği, genişliği ve derinliği söz konusudur. Bir parça hamuru ya da kili şekillendirmek veya karton koli kutular kullanılarak heykel çalışması yapmak üç boyutlu sanat etkinliklerine verilebilecek örnekler arasında sayılabilir (Akbayrak, 2005).

Sanat eğitiminde yaratıcı etkinlikler sadece iki boyutlu değil üç boyutlu çalışmaları da kapsamaktadır. Üç boyutlu çalışmalar çocukları soyut düşünme ve göz önünde canlandırmaya cesaretlendiren çalışmalardır. Çoğu öğrenciler iki boyutlu ya da çizim yapma çalışmalarını sevmektedir. Ancak diğer öğrencilere göre daha az çizme becerisi olan öğrenciler üç boyutlu çalışmalar ile kendilerini gösterme imkanı bulurlar (Artut, 2009). Bu çalışmalar kısaca üç boyutlu kolaj çalışmaları olarak da bilinmektedir. Bu çalışmaların kolaj çalışmalarıyla arasındaki en büyük fark çalışmaların ayakta durmayı gerektirmesidir. Kolaj çalışmalarında kullanılan her türlü araç, gereç ve malzemeler bu çalışmalar esnasında da kullanılabilir (Akbayrak, 2005).

Üç boyutlu çalışmalar genellikle altı yaş çocukları için uygun olan proje çalışmalarıdır. Bu çalışmalar sırasında Çocuklardan ortaya sunulan materyalleri istedikleri gibi birleştirerek amacı dışında farklı, yeni rekreasyonlar (tasarımlar) yapmaları istenir. Bu çalışmalar esnasında her masa üzerine tutkallı boya veya plastik tutkal kapları konur. Artık malzemeler taşıdıkları özelliklerine göre gruplanmış bir şekilde öğrencilere sunulur. Çocuklar ihtiyaçları doğrultusunda istedikleri materyalleri seçerek alırlar ve birbirlerine yapıştırırlar, boyarlar ve özgün tasarımlarını oluştururlar (Abacı, 2000).

Bir çok sanat eğitimcisi üç boyutlu sanat çalışmalarının çocuk gelişimi ve sanat eğitimindeki öneminden söz etmektedir. Akbayrak' a (2005) göre üç boyutlu çalışmalar çocukların;

- Üç boyutlu formları ve işlevlerini tanımasını,
- El becerilerini geliştirmesini
- Üç boyutlu formları ve bunların çevreleriyle olan ilişkilerinin gözlenmesini, anlaşılmasını ve sunulmasını,
- Tasarım (rekreasyon) ve yapım aşamasında karşılaşılan sorunları çözerken, onların problem çözme yeteneklerini geliştirmesini,
- Yoğurma, oyma, ekleme-çıkarma ve kesme-biçme yaparak ağaç, kağıt, ip, karton, taş, kil, plastik, tel vb. malzemelerin genel özelliklerini deneyerek anlamasını
- Kil gibi üç boyutlu sanat etkinliklerini yaparken onların parmaklarında ve ellerinde olan küçük kaslarının gelişmesine yardımcı olmasını,
- Üç boyutlu çalışma malzemelerinin tehlikesiz bir biçimde kullanımını öğrenmesini sağlar

2.7.4 Artık Materyal Kullanırken Eğitimcilerin Dikkat Etmesi Gereken Noktalar

Çocuklarla planlanan artık malzemelerden oyuncak yapımı aşamalarında eğitimcilere bir takım sorumluluklar düşmektedir. Ersoy, (2005); Yılmaz Bolat, (2015); Abacı, (2000); Alkan-Ersoy ve Turla, (2015)' ya göre eğitimcilerin aşağıda verilmiş olan bilgilere dikkat etmesi gerekmektedir:

- Gerekli bilgilendirmeler yapılarak artık malzemeler toplanmalı bu konuda çocuklar ve onların ailelerinden yardım istenmelidir.
- Artık malzeme kullanılarak yapılacak bir etkinlikte ilk defa kullanılacak bir malzeme (Bulaşık süngeri, tahta çay karıştırma çubuğu, şişe mantarı, jelatin bandın iç kısmı vb.) ya da araç-gereç (makas, dergi-gazete gibi yazılı araçlar) var ise, önceden çocuklara ne amaçla kullanıldığı tanıtılmalı ve nasıl kullanılacağı ile ilgili bilgi verilmelidir.
- Çocuklar istediği tekniği (Kesme,yırtma,yapıştırma,takma,yuvarlama vb.) ve malzemeleri (artık materyalleri) seçmede özgür bırakılmalı ve bu konuda desteklenmelidir.

- Aktivitelerin/etkinliklerin çocuklar tarafından başlatılması imkan tanıyarak, çocuklarda yaratıcılık ve karar verme becerisinin geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Etkinlik süresi kısa tutulmayarak, çocuklara düşünme, çalışma ve yaratıcılıklarını ortaya koymak için yeterli zaman tanınmalıdır. Artık malzemeleri kullanarak yeni ürün tasarlama süreci eğlenceli, ilgi çekici özellikte, ve motive edici olmalıdır.
- Çocukların iyi bir gözlemci olabilmeleri ve gözlem becerilerini geliştirmek amacıyla programda deney, gezi, gözlem ve inceleme çalışmalarına yer verilmelidir. Söz konusu bu çalışmalar çocukların çevrelerine ilişkin araştırma yapma ve bilgi edinmelerini sağlar. Çocukların yaratıcı (özgün) düşünceleri engellenerek ne yapmaları, nasıl yapmaları, ya da bir modelin aynısını yapmaları söylenmemeli bu konuda baskı yapıp zorlanmamalı ve eleştirilmemelidir.
- Çocukların özgürce ve özgün bir şekilde yaratıcılıklarını ortaya koyabilmeleri için onlara rahat çalışabilecekleri yeterli genişlikte bir ortam sunulmalıdır. Çocuklar çalışırken kirlenecek veya dökülecek telaşına kapılmamalı, çalışma mekanı gürültülü, dar veya karanlık olmamalıdır.
- Çocuklara etkinlik sürecinde yardım istedikleri zaman gereksinim duydukları ölçüde yardım edilmelidir.
- Hayal kırıklığı ya da başarısızlık ile sonuçlanabilecek durumlarda çocuklar cesaretlendirilmeli ve bu durumla baş edebilmeleri için gerekli destek verilmelidir.
- Çocukların hem bireysel hem de grup halinde deneyimler kazanmaları için uygun düzenlemeler yapılmalıdır. Bireysel çalışmalar; çocukların kendi gelişimlerini hedef almakta, grup çalışması ise; yaşadıkları toplumun bir parçası olmalarını, birlikte yaşamayı, ortak bir amaç doğrultusunda iş birliği yapmayı, tartışarak ortak noktada buluşmayı, yani çocuğun sosyalleşmesini hedefler.
- Kullanılan araç gereçlerin toplanarak yerine yerleştirilmesi gerektiği, bakımının sorumluluğu ve kullanıldıktan sonra kaldırılması gerektiği çocuklara öğretilmelidir.

- Gerek çalışma sürecinde gerekse ortaya çıkan ürün sonucunda çocuklar arasında karşılaştırma yapılmamalıdır.
- Değerlendirme sadece ortaya çıkan ürün üzerinden olmamalı çalışma süreci de dikkate alınıp çocukların çabası takdir edilmelidir Bireysel veya grupta oluşturulan çalışmalar sergilenmeli ve çocuklarla birlikte değerlendirilmesi yapılmalıdır. Bu sergiyi diğer sınıflar ve ebeveynlerin de izlemesi sağlanmalıdır. Zaman bakımında uzun süreyi kapsayan bir çalışma ise ortaya çıkan ürünün adı, çalışmanın çıkış noktaları, geçirilen aşamalara dayalı notlar ve çekilen fotoğraflarda sergide yerini almalıdır

2.7.5 Toplanan Artık Materyallerde Aranılan Özellikler

Toplanan artık materyallerde aranılan özelliklere değinmeden önce artık materyallerin nasıl elde edildiği ile ilgili bilgi vermek daha faydalı olacaktır. Çevrede, ev ve okul ortamında çocukların yaratıcılıklarını geliştirebilecek artık malzemelerle dolu çok zengin bir dünya vardır (Ersoy, 2005). Söz konusu artık materyalleri elde etmek için ev içinde bulunan yiyecek, içecek ve giysiler ile her türden malzemenin kutusu (ör: dondurma kutusu), kapağı (ör: farklı boyutlarda pet şişe kapakları), artan kısımları (ör: kumaş parçaları) ve kalmış parçaları (ör: kırılmış oyuncak parçaları) kullanılabilir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencileriyle ve ailelerin çocuklarıyla birlikte yapmış oldukları geziler, doğa gezileri ve alışverişlerden de artık materyaller toplanabilir. Bunun dışında bu malzemeleri temin etmek için akrabalar, arkadaşlar ve komşuların yardımlarını alarak biriktirmek için destek sağlamaları istenebilir (Turla, 2007). Öğretmen; ebeveynler, çocuklar ve çevre ile sıkı bir işbirliği yaparak bu malzemeleri rahatlıkla tedarik edebilir (Ersoy, 2005). Okul öncesi eğitim kurumlarında ebeveynlere artık materyalin ne olduğu, kullanılabilir artık materyal çeşitleri, bu malzemelerin nasıl kullanıldığı ve hangilerinin tercih edileceği ile ilgili bilgiler verilerek, örneklerle anlatılıp bir pano veya köşede sergilenmesi sağlanabilir. Böylece bilinçlenen ailelerle işbirliği içerisinde çalışıp bu materyalleri düzenli olarak okula getirmeleri istenebilir (Alkan-Ersoy ve Turla, 2015).

Çevrede, günlük yaşantıda gezi esnasında toplanan malzemeler önceden kullanılmaları sonucu hijyenden yoksun olabileceği düşüncesiyle öncelikle eğitimci tarafından kontrol edilmeli ve kullanılabilir vaziyete getirilmelidir. Bu

nedenle temizlenmesi gereken malzemeler yıkanarak temizlenmeli, kullanım esnasında çocuğa zarar verebileceği düşüncesiyle öğretmen malzemeler üzerinde gerekli değişiklikleri yapmalıdır (Meb, 2007).

Artık materyallerde aranılan özellikler;

1. Paslanmayan, sivri uçlu (batmayan) ve kesici olmayan malzemelerden olmalıdır. Örneğin: Kenarı tırtıklı bir biçimde açılmış metal bir konserve kutusu ve metal içecek kapakları kesici bir özellik taşıdığından artık materyal olarak kullanılmamalıdır. Çöp şiş-kürdan-tel gibi sivri uçlu materyaller yerine ucu küt materyaller tercih edilmelidir.
2. Küf ve Pas olmaması için malzeme bol sabunlu su ile yıkanarak fırçalanmalı ve yine bol sabunlu su durulanmalıdır. Eğer materyal kapaklı bir materyal ise (örneğin: süt veya meyve suyu kutusu, şampuan kutusu) ağzı açık bırakılarak kurutulmalıdır.
3. Eski giysi, örtü, döşeme, kumaş parçaları ve triko gibi malzemeler mutlaka kullanılmadan önce yıkanmalıdır
4. Tehlikeli durumlar oluşabileceği düşünülerek çok küçük parçalardan oluşan malzemeler (çok küçük düğme ve boncuklar, tohum taneleri vb.) seçilmemelidir. Küçük yaşlarda kullanılacak ise mutlaka bir yetişkin veya öğretmen gözetiminde kullanılmalıdır.
5. Artık materyalleri kullanacak olan çocuk veya çocukların alerjik özellikleri göz önünde bulundurularak, temizlik kurallarına dikkat edilmeli; tüy, toz, boya, koku ve sentetik yapı ile ilgili özel durumlar var ise önceden dikkate alınmalıdır.
6. Kutu, kap veya tahta parçalarda kullanılan boyaların çocuklara zarar vermeyecek zehirsiz (nontoksik) ve su bazlı boyalarla hazırlanmış olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca solunum ve deri yolu ile oluşabilecek zehirlenmeler de unutulmamalıdır.
7. İlâç kapları, hastane atıkları, zirai ilâç kutuları, deodorant şişeleri, oda spreyleri ve içerisinde tarım ilacı, zehirli temizlik malzemeleri bulunan hiçbir kutu veya şişe kesinlikle artık materyal olarak çocuklara sunulmamalıdır. (Turla, 2007; Alkan-Ersoy ve Turla, 2015; Yılmaz Bolat, 2015).

Kısaca özetleyecek olursak temiz, kesici, delici, yanıcı ve sivri uçlu olmayan, pas, küf barındırmayan kimyevi maddeler gibi zehirlenmelere ve alerjilere yol açacak maddelerden olmayan ve bunlardan arındırılmış her türlü malzeme çocuklara artık materyal olarak sunulabilir (Ersoy, 2005).

2.7.6 Artık Materyaller Çocuğa nasıl sunulmalıdır?

Çocuk ile birlikte toplanan artık materyaller yine çocukla birlikte benzer özellikleri taşıyanlar bir araya getirilecek şekilde gruplanmalıdır (Turla, 2007). Daha açık bir ifadeyle ev ve okul öncesi eğitim kurumunda toplanan bu materyaller cinslerine, özelliklerine, boyutlarına ve kullanım amaçlarına göre belli bir düzen içerisinde her biri için ayrı ayrı hazırlanacak olan kutu, torba ve kaplara yerleştirilerek bir sepete veya büyük bir koliye çocukla birlikte yerleştirilmelidir. İstenirse çocuğun dolabında boyalarını koyduğunu çekmeceye veya rafa, sınıf ortamında ise çocukların rahatlıkla ulaşabilecekleri raf, dolap veya materyal sandığına yerleştirilmelidir (Turla, 2007; Alkan-Ersoy ve Turla, 2015). Yerleştirilen bu malzemeler çocukların istedikleri anda kullanmalarına elverişli, açık, görülebilir ve şeffaf kutularda bulundurulmalıdır (Alkan-Ersoy ve Turla, 2015).

Çocuğun bir artık materyal kutusu, sepeti, rafı veya sandığının olması bunun sorumluluğunu, onarım ve bakımını üstlenmesi, belirli aralıklarda dağılan ve karışan materyalleri yeniden özelliklerine göre gruplaması, ve yeni biriktirilenleri eklemesi, kırılan, bozulan, deforme olan (yıpranan) malzemeleri çıkarması, çocuğun zihinsel ve motor becerilerinin yanı sıra estetik becerilerinin gelişmesine de katkı sağlayacaktır (Yılmaz Bolat, 2015).

2.8 Yaratıcı Dramanın Tanımı, Önemi ve Temel Özellikleri

Yaratıcı dramayı içeren bilgilere dayanmadan önce drama sözcüğünün kökeni ile ilgili bilgilere değinecek olursak "Drama" kavramıyla ilgili sözcüklerin köklerine ve anlamlarına dayalı değişik görüşlerin ve varsayımların bulunduğunu görmekteyiz (Adıgüzel, 2015). Drama kavramının tam bir Türkçe manası olmamakla birlikte kelime olarak Yunanca'da 'yapmak, etmek, eylemek' anlamında kullanılan "dran" kelimesinden türetilmiş olduğu varsayılmaktadır. Bugünkü anlamına yakın biçimde "Drama" sözcüğü, Yunanca dramenondaki 'seyirlik olarak benzetme' olgusuna dayalıdır ve eylem (hareket) anlamını taşır (San, 2005).

Dram sanatı ile ilişkili olarak "drama" sözcüğü, Eski Yunancada "bir şey yapma" ya da "yapılan bir şey" anlamında kullanılmaktaydı. Bu sözcük Eski Yunancada ki anlamı ile "hareketi, aksiyonu" imgelemektedir. Ancak bu hareket, öznesi, amacı ve etkisi olan bir eylemdir. Yani başlar, gelişir ve bir sonuca ulaşır (Vural ve Somers, 2012). Drama özellikle tiyatro bilimi çerçevesinde, 'özetlenmiş, soyutlanmış, eylem durumları' anlamını kazanmıştır (San, 2005). Bu anlamda durum olarak da anımlandırılabilir. Tiyatro bu ardı ardına gelen durumlara, ses, dekor, ışık, gelişmiş oyunculuk ve rejisörlük (yönetmenlik) ekler. Tiyatro bu durumları seyirciye göstermek için yaparken, Drama ise grup (küme) içinde gerçekleşir. Dramanın eski Yunancadaki bir başka anlamı da "oynamak" tır (Vural ve Somers, 2012). Tiyatro ile bir arada anılan drama; sahnelenme korkusu olmadan eğitim süreci içinde kullanılmaya başlandığından itibaren "Yaratıcı Drama" olarak ifade edilmektedir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

"Eğitimde yaratıcı dramanın kullanımına geçtiğimiz yüzyılda başlanmış, ilk yaratıcı drama kavramı İngiltere de gerçekleştirilmiştir" (Akoğuz ve Akoğuz, 2011). İngiltere yaratıcı dramanın eğitim süreçleri içinde kullanılması bakımından en deneyimli ülkedir ve daha çok bu kavram "Eğitimde Drama" (drama in education) kavramı olarak geçmektedir. Almanya'da ise, "Okul Oyunu" ya da "Oyun ve Etkileşim" (Schulspiel, Spiel und Interaktion) (San, 1990) olarak kullanılmaktadır. "Yaratıcı drama" (creative drama) kavramı daha çok ABD'de kullanılan bir kavramdır (San, 1990). Türkiye'de ise ABD'de olduğu gibi 'Yaratıcı Drama' şeklinde terimleşmiştir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Günümüzde yaratıcı drama eğitimciler tarafından "yaparak-yaşayarak öğrenme" kavramlarıyla birlikte anılmaktadır. Bunun sebebi geleneksel öğrenme biçimlerinden değişik olarak olayları rol yaptırarak ve yaşatarak öğretmesinden kaynaklıdır. Yaratıcı drama etkinlikleri sırasında role katılan veya arkadaşlarını izleyen çocuk, gerçek olayların benzerlerini çok yönlü değerlendirme fırsatı bulmaktadır. Henry Caldwell Cook'a göre eğitim ortamında gerçekleştirilen rol oyunu, "-mış gibi yapmak", "-mış gibi yaşamak"tır. Bu nedenle yaratıcı dramada "yaparmış gibi- o anı yaşarmış gibi öğrenme" gerçekleşmekte; kişi yaşamı süresince karşılaşılabileceği durumları canlandırarak ya da canlandırmalarını

izleyerek bir tür deneyim kazanmakta ve ilerideki hayatında benzer durumlarla karşılaştığında daha sağlıklı tepkiler verebilmektedir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Günümüzde yaratıcı dramaya ilişkin yapılan pek çok tanımlama vardır. Bu tanımlamalardan bazıları şöyledir;

İnci San'a (1989) göre;

Yaratıcı drama; doğaçlama, rol oynama v.b. tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılarak, bir grup çalışması içinde, bireylerin bir yaşantıyı, bir olayı, bir fikri, kimi zaman bir soyut kavramı ya da bir davranışı, eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla ve gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği 'oyunsu' süreçlerde anlamlandırılması, canlandırması şeklinde tanımlamıştır. (San,1989, Akt.Tuluk, 2004, (s.1).

Ömer Adıgüzel'e (2015) göre yaratıcı drama;

Bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama (rol alma) gibi tekniklerden yararlanarak, canlandırılmasıdır. Bu canlandırma süreçleri deneyimli bir lider/ eğitmen eşliğinde yürütülürken kendiliğindenliğe (spontaniteye), şimdi ve burada ilkesine, -miş gibi yapmaya dayalıdır ve yaratıcı drama, oyunun genel özelliklerinden doğrudan yararlanır. (s. 43)

Bir başka yaklaşıma göre yaratıcı drama, zihinde tasarlanan düşüncenin eyleme/harekete dönüştüğü bir süreçtir. Kişi, bu süreçte kendisini başkasının yerine koyarak (empati yoluyla) kişileştirmeye başvurur.

Yaratıcı drama özellikle Amerika'da McCaslin ve Winifred Ward gibi uzmanların; çocukların katıldıkları drama çalışmalarını açıklamak ve belirtmek için kullandıkları bir terimdir. Diğer bir yaklaşıma göre yaratıcılığı geliştirmek için çocuklarla birlikte yapılan drama etkinliklerini kapsamaktadır (Önder, 2012).

Yaratıcı dramada drama sözcüğünün önünde kullanılan “yaratıcı” kelimesinin eklenmesinin ardında yatan neden; dramanın daha çok tiyatro ile karıştırılmasından

kaynaklı olması, hem de yaratıcı dramada çalışma grubunun/katılımcıların doğaçlama süreçlerinde önceden yazılmış bir metin olmaksızın, kendi yaratıcı buluşları, öznel anıları (yaşantıları), özgün düşünceleri yoluyla canlandırmalarını tasarlayıp, uygulama düşüncesi yatar (Adı güzel, 2015).

Akoğuz ve Akoğuz, (2011): Sabır (2014): Keyik (2011): Buyurgan ve Buyurgan, (2012): Bozdoğan, (2006): Önder, (2012): Adıgüzel (2015a): Adıgüzel (2006b) göre, Eğitimde Yaratıcı dramanın temel özelliklerini/ilkelerini şu şekilde açıklanabilir;

- Grup yaşantısıdır, ortaya çıkan yaşantılar grup içerisinde paylaşılır.
- Yaratıcı dramada bireye ve bireysel farklılıklara saygı vardır.
- Yaratıcılık ön plana çıkarılır, sürekli yeni ve farklı düşünceler üretilir.
- Amaç ve kazanımlara göre planlanır ve yürütülür
- Isınma ve rol oyunları temel etkinliklerdir
- Katılımcıların düşünceleriyle yürütülür.
- Katı kuralları yoktur, esnektir, sonuç odaklı değil süreç odaklıdır. Önemli olan "mükemmel oynama" değil "Süreci" yaşamaktır.
- Kişisel tecrübe kazanılacak ortamlar yaratır.
- Lider (eğitmen-drama öğretmeni) rehberliğinde yürütülür. Drama çalışmalarına katılan kişilere katılımcı, yöneten kişilere ise öğretmen yerine lider denmektedir. Eğitimde yaratıcı drama çalışmaları yaratıcı drama alanını bilen deneyimli bir liderin eşliğinde ve dramayı bir yöntem olarak kullanabilecek yönlendirmeler yapabilecek bir eğitmen eşliğinde gerçekleştirilir.
- Yaratıcı drama çalışmalarında her şey "Şimdi burada" olgusu ile gerçekleştirilir.
- Günlük yaşam deneyimlerinden yola çıkılır.
- Drama çalışmaları esnasında somut malzeme kullanımı sürece daha kolay katılmayı sağlar.
- Küçük büyük her yaş grubu ile çalışılabilir. Yaratıcı dramanın gerektirdiği kuralları yerine getiren herkesle yürütülür.
- Gönüllü katılıma dayanır.
- yaratıcı drama tiyatro tekniklerinden ve oyunların tüm özelliklerinden yararlanır.

- Eğitimde yaratıcı dramanın özü doğaçlamaya dayalı olmasıdır. Drama tiyatro demek değildir. Tiyatrodan ayrılma nedeni, sadece doğaçlamaya dayanmasından kaynaklıdır. Ayrıca yaratıcı drama da tiyatroda olduğu gibi sahne, ezberlenecek metin, dinleyici ve seyirci yoktur. Seyredenler drama sürecine katılan kişilerdir.

- Yaratıcı drama spontanlığı (kendiliğindenlik) önemser.

2.8.1 Eğitimde Yaratıcı Dramanın tanımı ve önemi

Bir çok çalışma ve kitap kaynağında yaratıcı dramanın eğitimde dramanın bir alt dalı ve tekniği olduğundan söz edilmektedir. Ancak Ömer Adıgüzel (2015) "Eğitimde Yaratıcı Drama" isimli kitabında bu görüşün doğru olmadığını vurgulamış ve şu şekilde açıklamıştır ona göre, Literatürde yer yer uluslararası farklı adlandırmalara tanık olursa da nitelik, amaç ve kapsam açısından yaratıcı drama, eğitimde drama, eğitici drama ve eğitsel drama kavramları öz olarak birbirlerinden farklı değil, aynı amaçlar doğrultusunda işlevleri içerir. Söz konusu sözcüklerden sadece bir tanesini eğitici olarak kılmak yanlıştır. Eğitici veya eğitsel olmayan dramadan söz etmek ise mümkün değildir. Çünkü tüm drama yaşantıları eğitseldir ve eğitimle ilgilidir. Bir başka açıdan eğitim ve öğretim etkinliğinde daha önceden tespit edilen ve eğitim sisteminde amaçlara uygun herhangi bir dersin ünitesinde konu (tema) ve amaç kazanımların davranışa dönüşmesi için gerçekleştirilen etkinlikler, yöntemler ve teknikler de eğitseldir ve eğitimle ilgilidir. Bu nedenle bazı Türkçe kaynaklarda bir atıfa dayanılarak yaratıcı dramanın eğitimde drama tekniğinin bir alt dalı olarak vurgulanması doğru değildir. Son zamanlarda Türkçe benimsenmiş olan kullanım şekli eğitimde drama ile yaratıcı dramanın birleşiminden oluşmaktadır ve daha çok "Eğitimde Yaratıcı Drama" olarak adlandırılmaktadır (Adıgüzel, 2015).

Genel bir tanım yapmak gerekirse; eğitimde yaratıcı drama; Her türlü konuda, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak, bir grupla ve grup üyelerinin deneyimlerinden, hayatlarından yola çıkarak canlandırmalar yapmaktır.

Eğitimde yaratıcı dramada ki canlandırma süreçlerinde oyun, tüm özellikleri ile sürece dahildir ve tüm bu çalışmalar deneyimli bir drama lideri yönlendirmesiyle ve belirlenen amacın yapısına göre önceden belirlenmiş bir mekanda gerçekleştirilebilir (Adıgüzel, 2015).

Eğitimde yaratıcı dramanın en önemli özelliği, oyunu eğitim süreçlerine katarak eğitimde "yaparak yaşayarak öğrenmeyi" mümkün kılmasıdır. Bir öğretim yöntemi olarak yaratıcı drama kullanıldığında rol oyunu içerisine giren çocuk; yaparak, yaşayarak, anlatarak konuyu daha detaylı bir şekilde öğrenebilir ve kendini daha etkili bir şekilde ifade edebilir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Bir başka ifadeyle eğitimde yaratı drama; dramayı temelde bir öğretim yöntemi olarak gören formdur. Eğitimde drama da sanat formları ve teknikleri kullanılmakla birlikte asıl önemli olan katılımcılara kurgusal ortamda, yaşanmış tecrübeleri, rol oynayarak ve yaşayarak kazandırmak ve bu yolla yeni öğrenmeler oluşturmaktır. Şüphesiz oynayabilmek için bilgiye gereksinim duyulur. Bilginin yaşamda kullanılması ise eğitimde dramanın esas amacını oluşturur (Somers ve Vural, 2012).

2.9 Yaratıcı Dramanın Temel Amaçları (hedefleri) ve Kazandırdıkları

Hangi kademede olursa olsun eğitimin temel amaçlarından bir tanesi, çocuğun bir birey ve toplumun bir üyesi olarak maksimum düzeyde gelişmesini sağlamaktır. Bu amacı gerçekleştirmek üzere, bazı eğitimsel amaçlar belirlenmiştir. Her ne kadar, zamana ve gereksinimlere göre bu amaçlar değişiklik gösterse de sanatsal beceriler konusunda bilgi sahibi olunması ve buna gerekli önemin verilmesi zorunludur (Ömeroğlu ve ark., 2004).

Yaratıcı dramanın eğitimde kullanılması, çağdaş eğitimin amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmaktadır. Bu bağlamda yaratıcı dramanın genel amaçları araştırmacılar (Ömeroğlu (1990); Üstündağ (1998); Karadağ (2005); Çağdaş ve ark. (2003); Ömeroğlu ve ark.(2004); Adıgüzel (2015); Tuluk (2004) tarafından şöyle belirlenmiştir;

- Yaratıcılık ve estetik gelişimi sağlama
- Bağımsız düşünebilme yeteneği kazanma
- İşbirliği içinde çalışma alışkanlığını kazanma
- Dil ve iletişim becerileri kazanma
- Çocukların imgelem gücünü geliştirme
- Benlik bilincinin gelişimini geliştirme

- Kendive başkalarını anlama yetisi geliştirme
- Çocukların ahlaki değerleri keşfetmeleri ve yaşamda uygulamaya geçirebilmeleri (Toplumsal değerlerin gelişimi)
- Bireyler arasındaki farklılıklara hoşgörüyle bakabilmeyi kazanma
- İçinde yaşanılan dünyayı daha somut olarak görmeyi sağlama
- Soyut kavramları ya da deneyimleri somutlaştırma

Bu amaçlar doğrultusunda, gelişimin çok hızlı ilerlediği okul öncesi döneminde yaratıcı dramının hedefleri ve bireylerlere kazandırdıklarını araştırmacılara göre (Akoğuz ve Akoğuz, (2011); Buyurgan ve Buyurgan, (2012); Ömeroğlu ve ark., (2004), Meb, (2013) şu şekilde sıralamak mümkündür;

- Hayal gücünü ve yaratıcılıklarını geliştirir
- Deneyim ve yaşantıları yeniden gözden geçirir.
- Gerçeklerle yüz yüze getirerek düşünmeye alıştıırır
- İletişim becerilerini geliştirir
- Kazanılmış kavramlara yeni anlamlar yükletir
- Bağımsız karar verebilme becerilerini geliştirir
- Eğitim ve öğretim içinde aktif rol aldırır
- Empati (kendisini başkasının yerine koyabilme) becerisini geliştirir
- İşbirliği yapabilme (birlikte çalışma) alışkanlığı kazandırır.
- Kendini ifade edebilme becerilerini geliştirir
- Kişiye kendini tanıma ve başkalarıyla karşılaştırma imkanı sunarak, kendi kendini eleştirebilmesine olanak tanır.
- Demokratik düşünme ve farklılıklara saygı duyma becerilerini geliştirir.
- Başkalarına yardım duygusunu geliştir
- Yaşamı çok yönlü algılamaya yardımcı olur
- Kendine güven duygusunu geliştirir
- Sanat konusunda duyarlılık kazandırır
- Kalıcı ve verimli öğrenmelerin yolunu açar
- Yorumlama ve anlatım becerilerini geliştirir
- Dili etkili,doğru ve güzel kullanma becerisi kazandırır
- Dikkat dağınıklığını önleyerek olaylara yoğunlaşmayı sağlar

- Araştırma istek ve duygusunu geliştirir.
- Sorumluluk duygusunun gelişmesini sağlar
- Beden dilini kullanmayı sağlar.
- Soyut kavramları somut yaşantılara dönüştürülerek algılasal yönden becerileri geliştirir

2.10 Yaratıcı Dramanın Temel Bileşenleri (öğeleri) ve Aşamaları

Yaratıcı dramayı gerçekleştirmek için önce bir çalışma grubuna (katılımcılar), yaratıcı drama alanına ve yöntemine hâkim ve yeterli tecrübeye sahip bir yaratıcı drama liderine (eğitmen-öğretmen), grubun canlandırma yapabileceği dramatik yapıya sahip bir konuya/temaya/düşünceye ve grubun rahatça kullanabileceği bir Mekana (çevre, araç ve gereçler) ihtiyacı vardır. Bu kavramlar yaratıcı dramanın tiyatro ile karıştırıldığında bu yönü ile bileşenlerini/öğelerini oluşturur (Adıgüzel, 2015).

2.10.1 Drama lideri

Drama lideri, yaratıcı drama sürecinde çalışma grubuna klavuzluk eden kişidir (Adıgüzel, 2015). Yaratıcı drama çalışmalarının faydalı olabilmesi, büyük ölçüde eğitmenin rehberliğindedir. Liderin belirlediği amaç ve yöntemler çerçevesinde çalışma grubu sürece kendi tecrübelerini ve yaratma yeteneğini de ekleyerek bir olayı, durumu veya bir yaşantıyı canlandırırlar (Meb, 2014).

Tuluk (2014) "Yaratıcı Drama" başlıklı makalesinde lider özelliklerini şu şekilde ifade etmiştir;

“Bir lider değişime açık, gelişmeye elverişli, esnek bir kişiliğe sahip olmalıdır. Mesleki formasyona sahip, psikoloji, gelişim psikolojisi, tiyatro, müzik, plastik sanatlar, oyun ve tiyatro pedagojisi gibi alanlarda yeterli olmalıdır. Ancak, gözlem becerisi gelişmiş, yaşanan olayları anında analiz eden ve sentezleyen, gruba hakim ve anında yeni çözümler bulabilen bir lider etkin olduğu zaman grup tarafından kabul görür.” (s. 2).

Adıgüzel'e (2015) göre, eğitim sisteminin öğretmenlerden beklediği özellikler drama öğretmeni içinde geçerli olmaktadır. Bu özelliklerden bazıları ise şunlardır; Bir yaratıcı drama lideri araştırmacı kişiliğe sahip, kendini sürekli

geliştiren, rehberlik edici, Öğrencilerin aktifliğini işe koşan, kendini yetiştiren, ekip çalışmasına yakın, alanı ile ilgili yayınları takip eden, diğer alan ve disiplinlerle iletişim kurabilen, öğretim yöntemleri konusunda bilgili, kendini gerçekleştirmiş, eğitimin sadece öğretme olmadığını bilen, uygulayan ve doğru soru sorabilen bir yapıya sahip olmalıdır.

Yaratıcı drama sürecinin başarılı olabilmesi adına, çocuğun yaratıcı düşünceler ve tutumlar ortaya koyabilmesi büyük ölçüde Yaratıcı drama liderinin yaklaşımına ve planlamasına dayalıdır. Bu süreçte ilk başlangıcı veren, uygulayan ve değerlendiren kişi yaratıcı drama lideridir. Bu nedenle çocukların gelişim özelliklerine, kazandırmayı beklediği amaç ve kazanımlara çocukların ilgi, istek ve yetenekleri ölçüsünde programı planlamalı mekanı nasıl kullanacağı ne gibi materyallerden yararlanacağı konusuna planda yer vermelidir (Çağdaş ve ark., 2003).

Yaratıcı dramanın uygulanacağı grupta çocuklar küçükse yaratıcı drama lideri oyunun içinde olmalı ve olayın içinde yer almalıdır. Drama liderinin etkinliğe katılması, çocukların öğretmenlerine karşı ilgilerini ve yapılan çalışmanın önemini artıracaktır (Mutlu, 2005).

Adıgüzel (2015) "Eğitimde Yaratıcı Drama" isimli kitabında Yaratıcı drama liderinin uyması gereken ilkelere şu şekilde yer vermiştir bu ilkelerden bazıları şu şekildedir; Yaratıcı drama lideri çalışma öncesi amacını, içeriğini, yöntem ve teknikleri çalışılacak mekanı (ortamı-araç gereçleri) belirlemeli, yönergelerin açık kısa ve anlaşılır olmasına dikkat etmelidir. Yaratıcı drama lideri olabildiğince çalışma grubu ile göz temasında bulunmalı, çalışma öncesinde araç-gereç seçimine dikkat ederek hazırlanmalıdır. Drama lideri katılımcılara karşı hoşgörülü, ve önyargısız olmalı. Her katılımcıya/öğrenciye eşit ve demokratik bir biçimde davranmalıdır.

Çağdaş ve arkadaşları (2003) ise "Okul öncesi eğitimde dramatik etkinlikler" isimli kitabında dramatik etkinliklerde öğretmenin rolünü özetlemiş ve şu şekilde ifade etmişlerdir;

- Etkinlik öncesi ön hazırlık yapmak
- Grubu toplayarak dramatik etkinliklerin başlayacağını açıklamak

- Çocuklara ekinlikler sırasında müdahale etmeden rehberlik etmek
- Etkinliklere katılmayan çocukları yüreklendirerek drama sürecine katılımını sağlamak
- Yapılan etkinlikleri çocuklarla birlikte değerlendirmek
- Çocukların drama sürecindeki el işi çalışmaları gibi faaliyetleri sergilemek
- Çocuklardan fikir alarak bir sonraki gün yapılacak olan etkinlik faaliyeti için çocuklarında düşüncelerine yer vererek planlamak

2.10.2 Mekan

Mekan/çevre/ortam drama çalışmaları için önemli bir yapıya sahiptir. Yaratıcı drama etkinlikleri kapalı mekanlarda yapılabileceği gibi açık alanlarda da yapılabilmektedir. Eğitim kurumu içerisinde bulunan herhangi bir sınıf, salon, fen ve doğa etkinlikleri, müze ziyareti kapsamında gezi ve gözlem yapılan her türlü kapalı ve açık alanlar (Ömeroğlu, Ersoy, Şahin, Kandır, Turla, 2004). Bahçe, sokak, hayvanat bahçesi, tarihi yerler drama etkinliklerinin rahatlıkla gerçekleştirileceği alanlardır (Meb (a), 2014). Ömeroğlu ve arkadaşlarına göre drama çalışmalarının yapılabileceği en iyi mekan özel olarak düzenlenmiş bir drama atölyesi ya da sınıfı olan okullardır (Ömeroğlu ve Ark., 2004).

Çağdaş ve arkadaşlarına (2003) göre, Yaratıcı drama çalışmalarını uygulamak için uygun bir çevreye olan gereksinim şarttır. Çocuklara drama etkinliklerini uygulayabilecekleri yeteri kadar alan sağlanması önemlidir. Söz konusu bu çevrenin gereğinden büyük olması gerekmez. Drama uygulamalarını gereğinden geniş yerlerde yapmak gruptaki çocukların dikkatlerini etkinlik üzerinde yoğunlaştırmalarını zorlaştıracaktır. Ayrıca öğrencilerin/katılımcıların geniş bir mekana dağılması drama liderinin vermiş olduğu yönergelerin anlaşılmasını engelleyecektir (Önder, 2012).

Mutluya (2005) göre, Okul çağındaki çocuklar oldukça hareketlidirler ve sürekli oynamak isterler. Bu nedenle mekan (ortam) çocuğun hareketlerini engellemeyecek, oyunu paylaşmasını ve oyuna katılımını sağlayacak, öğretmenleriyle iletişimini kopartmayacak ve dikkat dağıtmayacak bir genişlikte olmalı ve Konsantrasyon ve rahatlama çalışmaları sırasında geniş bir alanın olması

gereklidir (Önder, 2012). Fiziksel koşullar yetersizse sınıftaki masa, sandalye, dolap vb eşyalar uygun bir alana çekilerek Yaratıcı drama uygulaması için boş bir alan yaratılabilir. Ömeroğlu ve arkadaşlarına göre burada önemli olan alanın çocuklar tarafından rahatlıkla kullanılması, hareket olanağı sağlaması etkinlik sürecine yoğunlaşmalarını engelleyecek ve dikkat dağıtacak kadar geniş bir alanın tercih edilmemesidir (Ömeroğlu Ark., 2004).

Dramanın gerçekleştirileceği mekanda tehlikelere karşı önlemler alınmalıdır. yapılacak drama uygulaması ister açık isterse de kapalı mekanda yapılsın sonuç itibariyle güvenli yerler olmalıdır. Islak, kaygan zemin vb düşme tehlikesi yaratabilecek, çarpmalar sonucu yaralanmalara sebebiyet verecek, hijyenik olmayan yerlerde yapılması çocukların hareketlerini sınırlandırabileceği gibi zarar görmelerine de sebep olacaktır (Ömeroğlu, 2004).

2.10.3 Çalışma grubu/Oyun grubu/katılımcılar

Adıgüzel'e (2015) göre yaratıcı dramanın grup etkinliği olmasının nedeni tiyatrodaki gibi sonucun değil sürecin önemli olmasından kaynaklıdır. Yaratıcı drama sürecine katılan kişilerin oluşturduğu topluluğa ise grup denmektedir. Yaratıcı dramada tiyatrodaki gibi seyirci yoktur seyredenler aynı zamanda drama sürecine katılanlardır.

Yaratıcı drama gruptaki katılımcıların gerçek dünya ile kurgusal bir dünya arasında gidip gelmelerine ortam hazırlar (Sabır,2014) ve "her türlü olay, nesne, somut ve soyut durumlar canlandırılabilir. Yaratıcı drama grup etkinliği olması nedeniyle, öğrencilerin iletişim kurma ve ortaklaşa iş yapma becerilerini geliştirerek, ekip çalışmasının sanatsal etkinliklere taşınmasına yardımcı olur" (Keyik, 2011). Grup içerisinde birlikte yaratma, üretme ve paylaşma süreçleri yaşanır. Yapılan tüm bu çalışmalar katılımcı grubu içerisinde gerçekleşir (Adıgüzel, 2015). Yaratıcı drama grup üyelerinin yaşantılarına dayalı olup, herhangi bir konuyu tüm duyularını işe koşarak öğrenir (Adıgüzel, 2006).

Araştırmacılar, çocukların okul öncesi dönemden başlayarak drama sürecine katılmaya hazır olduklarını dile getiren çalışmalar yapmışlardır. İki yaşında sembolik oyun döneminin başladığını belirten çalışmalar yaratıcı dramada sonucun

mükemmel olmasının önemli olmadığı belirtmektedir. Önemli olan süreç ve bu süreç içerisinde çocuğun yaratıcı drama etkinliğine katılmasıdır. Çağdaş ve arkadaşlarına (2003) göre ilk kez drama yapılacak olan grupta basitten-karmaşığa doğru bir yol izlenmeli, katılımcıların sayısı, yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınmalıdır.

2.10.4 Konu (Tema)

Adıgüzel'e (2006) göre yaratıcı dramada konu-tema olarak herhangi bir olay, olgu, soyut-somut bir durum, bir gazete haberi, bir karikatür, yarım bırakılmış herhangi bir edebi metin, Yazının (edebiyatın) tüm türleri, bir yaşantı, anı ve fotoğraf dramanın konusunu oluşturabilir.

Yaratıcı drama uygulamalarında masal, öykü, şiir, çizgi filmler, çocuğun günlük yaşantısındaki olaylar gibi çocukların ilgisini çeken konular, dramanın konusu olabilir. Çocukların okula gidip gelirken yaşadıkları, yolda gelirken gözlemledikleri gibi olaylar rol oynamayla sınıfta canlandırılabilir (Mutlu, 2005).

Konu seçiminde dikkate alınması gereken en önemli nokta, belirlenen amaç ve bu amaçlara yönelik belirlenecek kazanımlardır (Adıgüzel, 2015). Vural ve Somers'e (2012) göre, drama liderinin üzerinde çalışılacak konu ve temayı belirlemesi "Öğrencilerin hangi amaç ve kazanımlara ulaşmasını istiyorum" sorusuna verdiği yanıt olarak nitelendirilir. Yaratıcı drama çalışmalarında amaç ve kazanımların önceden belirlenmesi, konu seçiminde zorlukların yaşanmasını da engelleyebilir. Konu seçiminde bir başka belirleyici olan öge ise drama sürecinde kullanılacak yaklaşım ve tekniklerin belirlemesidir (Adıgüzel, 2015).

Her eğitimcinin yürütmekte olduğu dersle ilgili olarak günlük plan hazırlaması şarttır. Milli Eğitim Bakanlığı bir günlük plan içerisinde dersin konusu (tema), hedeflenen-davranışlar (Amaç-kazanımlar), bu konunun ne kadar sürede işleneceği ve kullanılacak olan araç-gereçle birlikte, öğretim yöntem-tekniklerinin de belirtilmesini istemektedir. Tüm bunlar belirtildikten sonra, giriş, işleniş, değerlendirme başlıkları altında planın kendisi oluşturur (Keyik, 2011). Üstündağ (2006) "Yaratıcı Drama Öğretmenimin Günlüğü" isimli kitabında bu belirlemeyi yapmış ve aşamalara göre yeniden düzenlemiştir. ona göre "Yaratıcı drama

sürecindeki giriş, geliştirme ve sonuç etkinlikleri genel öğrenme süreçleri ve öğretim etkinliklerine koşut olarak düzenlenir".

Edinilen deneyim ve drama yaşantılarından yola çıkarak yapılandırmaya gidilmiş ve yaratıcı dramada izlenmesi gereken aşamalar "Isınma (hazırlık çalışmaları), Canlandırma (doğaçlama rol oynama) ve Değerlendirme aşaması" olarak geliştirilmiştir (Adıgüzel, 2015).

2.10.5 Isınma (hazırlık) çalışmaları

Öğretmenler çoğu zaman drama çalışmalarına bir ısınma egzersizi ya da bir oyunla başlamaktadırlar. Ancak bu sürece mutlaka bir oyun yada egzersiz ile başlamak gerekmemektedir. Öğrencilerin bir önceki drama uygulamasında neler yapıldığı, bu uygulamada neler yapılacağı üzerinde konuşmak da ısınma çalışmasının yerini tutabilmektedir. Isınma çalışmalarına bir oyun ya da egzersiz ile başladığında sürenin uzun tutulmaması gerekmektedir. Aksi durumda uzun zaman alırsa çalışmanın odağını kırabileceği de gözden kaçmamalıdır. Somers'e göre ısınma çalışmaları, yapılacak drama çalışmasına uygun olmalı ve 10 dakikayı geçmemelidir (Vural ve Somers, 2012).

Adıgüzel'e (2006) göre ısınma çalışmaları daha çok bedenin harekete geçtiği, duyuların aynı zamanda kullanılmaya başlandığı, içe dönük çalışmaların yapıldığı, güven kazanma ve uyum sağlama gibi grup dinamiğini oluşturmak için yapılan, diğer aşamalara göre kuralları belli ve daha çok lider tarafından belirlenen bir aşamadır. Isınma çalışmalarının esas amacı grup dinamiği oluşturmanın yanı sıra bir sonraki aşamaya hazırlık niteliği taşır.

Üstündağ'a (2006) göre ısınma aşaması, katılımcıların çeşitli metodlarla beş duyusunu kullanabilme, gözlem yetisini geliştirme, tanışma, bedensel ve dokunsal olarak etkinliklerin gerçekleştirildiği, güven ve uyum sağlama, etkileşim kurma gibi nitelikleri kazandıran ve yaratıcı drama liderinin yönlendiriciliğiyle yapılan çalışmalar olduğunu dile getirmiştir. Isınma çalışmalarından koşma, zıplama, müzik eşliğinde yürüme, itme, çekme, hayvan yürüyüşleri, gösterilen harekete uygun ritm tutma gibi çalışmalar yapılmaktadır. Isınma çalışmalarına bütün katılımcılarla başlanması tavsiye edilir. Çocukları daire şeklinde topladıktan sonra slow bir müzik

eşliğinde katılımcılardan yürümeleri daha sonra müzikle birlikte koşmaları, hızlı hızlı zıplama, sıçrama gibi yönergeler verilebilir müzik yavaşlatılarak yürüme ritmine yeniden dönülebilir. Çocukların bir takım hareketleri yapması iyi bir egzersizdir (Çağdaş ve Ark.,2003).

Adıgüzel'e (2005) göre ısınma çalışmalarının kaynağını spor, dans ve harekete dayalı etkinlikler oluşturur. Harekete dayalı etkinlikler kalp ritmi, kan dolaşımı ve kas hareketlerini etkin hale getirir ve drama etkinliklerindeki amaca ulaşma yönünde katılımcının sahip olduğu birikimi harekete geçirir. Bedenin gerilmesi, gevşetilmesi, jest, mimik, ses, nefes, davranış gibi ifade araçları da ısınma aşamasında yapılacak çalışmaları içerir.

2.10.6 Canlandırma (Doğaçlama rol oynama)

Adıgüzel'e (2006) göre canlandırma, bir konunun süreç içerisinde şekillenip meydana geldiği, belirlendiği, şekillendirildiği, tüm oluşum etkinliklerinin yapıldığı evredir. Canlandırılacak konu dahilinde bir başlangıç noktası olan doğaçlama, rol oynama ve diğer tekniklerin kullanıldığı bir aşama olarak açıklamıştır.

Latince 'improvisus' sözcüğünden türetilmiş olan doğaçlama, önceden bilinmeyen, sürprizli, planlanmamış anlamına gelir. Doğaçlama sürecinde önemli olan anlık ve kendiliğinden gerçekleşen çalışmalardır (Demir, 2013).

Öztürk'e (2001) göre doğaçlama, "bireysel ve grup yaratıcılığının ön plana çıktığı özgür çalışmalardır. Özellikle 'oluşum' aşamaları önceden yapılandırılmamış bir çıkış noktasından başlar. Nasıl gelişip sonuçlanacağı bilinmez, ancak çalışma amaçları doğrultusunda lider (öğretmen) tarafından yönlendirilebilir."

Çağdaş ve Arkadaşlarına (2003) göre "yazılı bir konuya dayanmadan içe doğduğu gibi canlandırarak oynama ve konuşma anlamına gelir". Dramatik oyunda durumların ve olayların canlandırıldığı görülür. Rol oynamada her hangi bir karakterin özellikleri ve hisleri canlandırılır. Doğaçlamada ise her ikisi de vardır. Çocuktan canlandığı kişiyi belirgin özellikleriyle değil duygusal (hisleri) durumları ile oynaması istenir. Örneğin trafik polisinin trafiği yönetmesi, doktorun hastayı muayene etmesi gibi yaptıkları işlerle değil gerçek kişilikleri ile kızgın, neşeli, düşünceli, şaşkın gibi duygusal durumlarını da katarak oynamasıdır.

Doğaçlama sürecinde diyaloglar çocuklar tarafından doğal olarak oluşturulur ilk başta konuşmalar kısa ve sınırlı olsa da daha sonraları çocuk alışıkça dil yeteneğini istediği gibi kullanmaya başlar. Bu nedenle diyaloglara alışınca kadar basit durumlarla işe başlanmalıdır (Çağdaş ve Arkadaşları, 2003).

2.10.7 Değerlendirme

Adıgüzel'e (2006) göre drama uygulamalarında elde edilen sonuçlar değerlendirme aşamasında değerlendirilir. Başka bir ifadeyle sürecin özü, önemi, niteliği ve niceliği değerlendirme (tartışma) aşamasında saptanır.

Katılımcılar drama aşamalarından geçtikten sonra, duygu, düşünce ve yaşantılarını bu aşamada gözden geçirme imkanı bulur. Bu aşamada farklı bakış açılarını kolaylıkla dile getirebilirler (Meb, 2014) .

Yaratıcı drama çalışmasının aşamalarından bir yada bir kaçından sonra değerlendirme çalışmasına yer verilmelidir (Ömeroğlu, 2004). Bu değerlendirme, çalışma öncesi, çalışma anı, çalışma sonu ve sonrasında; drama aşamalarının her birinin yada birkaçının ardından yapılabilir. Dramada puanla, ceza veya ödülle değerlendirme yapılmaz (Meb, 2007). Drama aşamasından sonra tartışmanın açılması, eleştiri-özeleştiri, soru-cevap etkileşimin başlaması değerlendirmenin somut başlangıcı olarak kabul edilir. Değerlendirme aşamasında yaratıcı drama lideri/öğretmeni "neler yaşadınız?", "Neler hissettiniz?" "Nerede güçlük çektiniz?", "Daha başka neler yapılabilir?" gibi sorularla tartışma sürecini başlatabilir. Öğretmenin soruları açık, net ve anlaşılır çocukların anlayabilecekleri seviyeye uygun olmalı, çok genel ve özel nitelikte olmamalıdır (Ömeroğlu, 2004).

2.11 Yaratıcı Dramada Kullanılan Araç Gereç ve Aksesuarlar

Yaratıcı dramanın olmazsa olmazı araç gereçlerdir. Yaratıcı drama uygulamaları sırasında her türlü araç ve gereç kullanılabilir. Çünkü hemen her öğretmenin yürütme metodunda bazı yardımcı araç ve gereçlere ihtiyacı vardır. Önemli olan bu materyallerin yaratıcı dramanın amaçlarına hizmet etmesidir (Demirel, 2015).

Ömer Adıgüzele (2015) göre, Yaratıcı drama çalışmalarında kullanılacak araç gereçler sınıfta katılımcı/çalışma grubu ile birlikte yapılabilir. Yaratıcı drama lideri drama ortamında kullanılacak araç gereçleri drama katılımcılarının rahatlıkla ulaşabileceği yerlerde bulundurmalı, araç gereçlerin istenildiğinde çalışma grubu tarafından özgürce kullanılabilmesini sağlamalıdır. Bu nedenle bu araç gereçlerin sağlanması ve ortam içerisinde kullanıma hazır bulundurulmasında özellikle yaratıcı drama liderine önemli görevler düşmektedir. Yapılacak bazı çalışmalar için özellikle de sanatsal çalışmalar için çalışma mekanında zengin uyarıcıların, artık malzemelerin bulunması drama etkinliklerine katkı sağlayacaktır. Drama sürecinde kullanılan araç ve gereçler diğer eğitim alanları ile karşılaştırıldığında değişik özellikler, anlamlar da taşıyabilir. Drama çalışmalarında bulunan her obje sahip olduğu asıl görevinin dışında başka bir işlev için de kullanılabilir. Bu nedenle araç-gereçlerin bu doğrultuda kullanımı imgesel (hayali) düşünmeyi, canlandırma zenginliğini de sağlayabilir.

Drama çalışmalarında bir aracın, asıl amacına uygun olarak kullanılmaması durumunu bir örnekle açıklayacak olursak, büyük bir karton mukavva kutu çocuğun dünyasında televizyona dönüşebilir. Burada katılımcının kutuyu hangi amaç için, neyin yerine koyarak kullandığı önemlidir. Araç-gereçler gerçek kullanımdan çok drama uygulamalarında güdüleyici bir rol oynar. Bu araç gereçler çocuğun duygu ve düşüncelerini yansıtmayı, rolünü oynarken bütünleyici faktör oluşturabilmesini sağlamalıdır (Meb, 2014).

Araç gereçler drama uygulamalarında bazen çalışmanın ana konusu bazen de çalışmalarda yardımcı bir öğe olarak kullanılabilir. Bu nedenle her tür araç-gereç katılımcı açısından, lider, ortam, grup üyeleri ile sürekli bir iletişim ve etkileşim süreci içinde olmaya da yardım eder (Adıgüzel, 2015).

Yaratıcı drama sürecinde kullanılacak araç gereçlerin, uygulanacak yaratıcı drama etkinliği ve sonuç ürününe uygun şekilde seçilmesinde fayda vardır. Örneğin; resim yaptırılarak sonuçlandırılacak bir yaratıcı drama etkinliği için boya ve resim kağıdı, heykel çalışması ile sonuçlanacak bir etkinlikte yoğurma maddelerinden; kil veya seramik hamuru bulundurulması gerekir. Ortam içinde bulunan yazı tahtası etkinlikler içindeki açıklamalara dikkat çekmek amacıyla zaman zaman kullanılabilir. Görüntü ve yazı yansıtmayı sağlayacak projeksiyon

cihazı ve bilgisayarlar günümüzde sınıf ortamlarında görmeye alışık olduğumuz araçlardır. Bunların dışında resim, resim kağıdı, fotoğraf, boya kalemi, afiş, karton, balon, oyuncak, gazete, eski kumanda, ütü, telefon vb araçlar kullanılabilir (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Drama çalışmalarında fiziki ortamda bulunması gereken ses ve ışık düzeninin en önemli parçası müzikli araçlar, kasetler, CD çalar ve CD'lerdir, farklı figürlerde kuklalar, kartonlar, boya kalemleri, gazeteler, dergiler, büyük boy poster, afiş, reklam panoları, farklı konularda hazırlanmış uyarıcı panolar, projeksiyon, bilgisayar, DVD, projektör, yazı panosu, oyuncaklar, süs eşyaları, eski giysiler, ayakkabılar, bozulmuş TV, ütü, telefon vb. ev eşyaları, boş kutular, duyuru panoları, büyük ve küçük boylarda resim ve fotoğraflar, posterler, kurdeleler, ipler, gibi araç gereçler de drama ortamında bulundurulmalıdır. Katılımcıların duyu organlarından uyarıcı araç olarak yararlanılabilir (Meb, 2014). Üstündağ'a (2006) göre evde okulda ya da çevrede kullanılmayan her çeşit ve büyüklükteki eşya, araç ve gereç drama sürecinde kullanılabilir.

Drama etkinliklerini düzenlerken bulundurulmasında yarar olan bazı araç gereçler şunlardır:

1- Müzik

Drama çalışmalarında müzik çok önemli bir yere sahiptir. Klasik, romantik, rock, new age vb. müzik türlerini içeren kaset ve cd ler. Efekt ses kayıtlarından İnsan, hayvan, doğa olayları ,araç sesleri vb. ritim araçlarından Ksilofon, metalofon, marakas, çelik üçgen, zilli, tef, derili tef, tır tır, zil vb ritm aletlerini kullanarak çocuk, müziğin çağrışımlarıyla bir oyun oluşturulabileceği gibi yaratıcı dans etkinliği de yapılabilir. Oyun sırasında bir müzik yaratabilir (Meb, 2007).

Yaratıcı drama uygulamalarında kullanılmak üzere kullanılacak ritm aletleri için ekonomik özellik taşıyan ve çocukların el becerilerini kullanıp keyifle yaratabilecekleri artık materyallerle süreç içerisinde veya öncesinden hazırlanıp drama etkinlikleri içerisine dahil edilebilir.

2- Kukla

Geçmişten günümüze insanların ilgisini çeken, eğlendiren, öğreten bazen de düşündürten materyallerdir. Kuklalar insan gücüyle hareket ettirilen bir insan, bir hayvan veya hayalî bir karakteri yansıtan figürlerdir. Kuklalar üzerinde yapılan incelemeler kuklaların yalnız çocukları eğlendiren basit bir eğlence aracı olmadığını, eğlendirirken eğittiğini, yetişkinlerin de kuklalara ilgi duyduklarını, toplulukların duygu ve düşüncelerini dile getirdiği ve çağın sanat anlayışını, kültürel yapısını yansıttığını göstermektedir (Metiner, bt, s.2).

Yaratıcı drama etkinlikleri sırasında bazı araçların kullanılması etkinliklerin daha ilgi çekici ve eğlenceli hale gelmesini sağlar (Çağdaş ve Ark., 2003). En sık kullanılan araçlardan biri olan kuklalar kuklacı sayesinde yaşam bulan karakterlerdir. Kukla oyunlarında kukla ile bir bütün olmak önemlidir. Çocuklar içindeki enerjiyi canlandıracağı karakterlerine yansıtırlar. O karaktere uygun olarak düşünür, hareket eder, konuşma becerisini kullanır ve kuklalarını oynatırlar (Biçer, 2015).

Önder'e (2012) göre, drama uygulamaları esnasında, canlandırmayı kolaylaştırmak adına bazı aksesuarlar ve araç, gereçler kullanılabilir. Örneğin kartondan ve kolilerden yapılmış maskeler, karton üzerine çizilmiş basit figürler, bez bebekler ve kuklalar gibi. Kukla draması oynamak da bir çeşit drama etkinliği olarak sayılabilir. Rol oynama çalışmaları kuklalar aracılığı ile yapılabilir. Hatta bazı çocuklar kuklalar aracılığı ile daha rahat rol oynayabilirler. Aynı zamanda Yaratıcı drama sürecinde çocukların kendilerinin hazırladıkları materyalleri (maskeler, resimler,etiketler) drama uygulamalarında kullanmaları birden fazla yarar sağlar: materyalleri hazırlamanın kendisi bir tür çalışma olduğu gibi, kendi hazırladıkları araç gereçle drama sürecine katılmaları, çocukları dramaya daha çok güdüleyebilir. Ayrıca çalışma ürünlerinin, "faaliyet dosyalarının arasında unutulması" yerine, az sonra ya da ertesi gün oynayacakları bir drama uygulamasında kullanılacaklarını bilmeleri çocukların yapmış oldukları çalışmayı "oyuna malzeme hazırlama" olarak algılamalarına neden olabilir. Söz konusu bu durum,öğrenme için çok gerekli olduğu hep vurgulanan, çocuğun yaptığı çalışmayı "anamlı" bulması demektir.

Çocuklarla birlikte hazırlanan kukla köşesinde çocuklar günün hemen her saatinde yararlanabilirler. Okullarda bulunan kukla sahnesi veya kukla köşesi kolaylıkla hazırlanabileceği gibi pek çok dramatizasyon aksesuarları da bu köşeyi zenginleştirecektir. Okul öncesi günlük programının içinde var olan serbest zaman etkinlikleri, ana dili çalışmaları, yemekten sonra uykuya geçiş sürecinde ve uyku sonrası gibi belirlenen zamanlarda çocuklar kukla köşesinde özgürce kukla oynatabilmeli veya çeşitli giysiler giyip ve takılar takarak dramatik oyunlar oynayabilmelidir (Karadağ, 2005).

Yapılış ve oynatılış şekillerine göre bir çok kukla çeşidi bulunmaktadır. Anaokullarında en sık kullanılan kukla çeşitleri şunlardır; El kuklası: ele giyilerek oynatılır. Baş ve orta parmak kolları, işaret parmağı ise başı hareket ettirir. El kuklası için baş kısmı en önemli bölgedir; çünkü kuklanın karakterini belirler. Baş yapımında; örgü yöntemleri, kil, kumaş ve kağıt hamuru, kullanılabilir. Parmak kuklası: Parmaklara giyilerek hareket oynatılan kuklalardır. Trikodan, kumaştan, kağıt ve kartondan yapılabilir. Yüzük kuklası: Yüzük gibi parmağa geçirilerek oynatılır. Hazırlaması kolay olmakla birlikte parmaklara takılarak bir öyküye canlılık katmak veya yeni bir öykü oluşturmak için kullanılır. Çomak kuklası: İstenilen karakter oluşturulduktan sonra çomağa takılarak veya yapıştırılarak oynatılır. Gölge kukla: bu kukla çeşidi için öncelikle kukla sahnesi gereklidir. Sahnenin ön tarafına şeffaf bir geçirilerek perde üzerine sahnenin gerisinden ışık yansıtılmasıyla oynatılır. Gerçek gölge kuklasını hazırlamak uzmanlık ister çünkü manda derisi, deve derisi bulmak oldukça zordur. Bu yüzden hazırlanması uzun zaman alır. fakat kartondan yapılan ve eklem yerlerine ataç veya raptiye kullanılarak kolaylıkla hazırlanabilir. İpli kukla: İp kullanılarak hareketlendirilen kuklalardır. Bu kukla çeşidi diğerlerine oranla daha fazla hareket içerir. Artık malzemelerle hazırlanan kuklalar: öğretmenlerin yaratıcılığı ile sınırsız sayıda artık materyalleri kullanabilir. Artık materyallerle pek çok çalışma etkinlikleri yapılabileceği gibi kukla yapımında da bu malzemelerden yararlanılır (Karadağ, 2005; Meb, 2007).

Ayrıca çocuklar çevreden topladığı ve evde, okulda bulunan pek çok artık materyallerle (çeşitli boyutlarda karton koli, kağıt tabak, eldiven ve çoraplar, kumaş parçaları vb) kuklalar yapabilirler (Çağdaş ve Ark, 2003).

3- Maske:

"Okul öncesi eğitiminde çocukların yaratıcılıklarının, hayal güçlerinin ve kendini ifade etme becerilerinin gelişiminde en önemli araçlardan biri olan maskeler, yüze takılarak kullanılan eğitsel bir araç" (Arabacı, 2015) olarak tanımlanabilir. Avcıya (2005) göre ise maske, yüzün bir bölümünü yada bütünü kapatan; korunma, gizlenme, yeni bir kimlik oluşturma gibi görevleri olan bir eğitim aracı olarak tanımlanabilir. Bu özellikleriyle maskeler hem gerçek hayatta hem de dramatik kurgu içerisinde bu işlevleri taşımaktadır. Aynı zamanda maskeler kişiyi başka bir şeye ya da başka birine dönüştürebilmekte bu özellikleriyle de "-mış" gibi yapabilmeye olanak tanımaktadır. Dolayısıyla bu işlevleri ile okul öncesi eğitim kurumlarında drama sürecinin bir parçası olarak da kullanılmaktadır.

Maskeler gizlilik özelliği yaratan materyaller olduğundan, özellikle kendini ifade etmekte zorlanan çocukların jest, mimik gibi beden ve yüz hareketlerini kullanmalarında ve kendilerini ifade etmelerinde teşvik edici bir rol oynamaktadır (Arabacı, 2015).

Maskeler ihtiyaca göre drama sürecinde kullanılması için satın alınabilir ancak satın alınan maskeler öğretmen yada öğrencilerin yapacağı maske kadar eğlenceli, ilginç ve dikkat çekici olmayacaktır. Hazır maskeler çocukların yaratma ve hayal güçlerini kullanarak çocukların kendi karakterlerini yaratmalarını engellediği için kullanışlı değildir. Hazır maskeler yerine çocukların kendilerinin yaratıcılıkları doğrultusunda geliştirdikleri maskeleri kullanmak hayal güçlerinin gelişimi açısından önemlidir (Avcı, 2005). Ayrıca çocuklar kendi maskelerini oluşturarak ve tasarlayarak, sanatsal ve estetik yöndeki gelişimleri de desteklenmiş olmaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarındaki maskeler, her türlü performansa dayalı oyunda, drama ve dans etkinliklerinde, taklit oyunları ve doğaçlama sırasında kullanılacak önemli araçların başında gelmektedir (Arabacı, 2015).

Maske çeşitlerinin yedi temel türü vardır. Avcı (2005) "Okul öncesi eğitimde araç geliştirme" isimli kitapta maske çeşitlerini şu şekilde sıralamıştır;

1. Karton veya kağıt maskeler
2. Kumaş, kösele ve plastik poşet maskeleri

3. Plastik veya kağıt tabak maskeleri
4. Kese kağıdı maskeleri
5. Plastik veya karton kutu maskeleri
6. Kağıt hamurundan maskeler
7. Fotoğraf maskeler

Maske yapımında kullanılan malzemeler; temel malzemeler (karton çeşitli kağıtlar, kumaşlar, karton ve plastik tabaklar, deri, kağıt hamuru, fotoğraflar), süsleme malzemeleri (renkli tüyler, pullar, yumurta kabuğu, strafor, kurdele ve rafyalar, yaprak vb doğal malzemeler, Alüminyum folyo, artık kumaş parçaları ve tüller, yün-elyaf-pamuk gibi malzemeler) ve yardımcı malzemeler (boyalar, makas, yapıştırıcı, çeşitli kalınlıklardaki bantlar, çeşitli kaplar) olmak üzere 3 çeşittir bu malzemeler dışında çevreden toplanan farklı malzemelerde kullanılabilir (Arabacı, 2015; Avcı, 2005).

4- Kostüm ve Aksesuarlar

Kostüm, kişilerin rahat hissetmelerini sağlayan, eğlendirici özellikte, canlandırılacak karaktere kolaylıkla girebilmelerine yardımcı olmak amacıyla hazırlanan ve sıklıkla gösterilerde giyilen giysilere verilen isimdir. Özellikle yetişkinlere ait giysi ve aksesuarlar çocuklar için her zaman ilgi odağı olmuştur. Bu nedenle drama uygulamaları sırasında, günlük oyunlarda, evcilik oyunlarında kostüm ve aksesuarlar önemli bir özellik taşırlar (Meb, 2007).

Hazırlanmış olan kostümün doğru tanımlanmasında ve dikkat çekmesinde önemli olan aksesuarları hazırlamak da önemli bir ayrıntıdır. maskeler, ayakkabı, kemer, değişik türde peruklar, eldiven, takılar ve çeşitli başlıklar aksesuarlara örnek olarak verilebilir. Aksesuar için kostümü tamamlayan ve yardımcı olan çeşitli malzemeler denilebilir (Meb, 2007).

Yaratıcı drama uygulamalarında özel tasarlanmış kostüm ve aksesuarlar yerine kumaş parçaları ya da artık materyallerden yapılmış basit kostüm ve aksesuarlar kullanılması tercih edilir. Çünkü rol oynayacak çocuğun hazırlığını en kısa sürede tamamlaması önemlidir. Çocuk, dramada ki en önemli malzemedir; ancak özellikle okul öncesi eğitim dönemindeki çocuklar için role girmeyi

abuklaştıran ve kolaylaştıran, çocuğu çekingenlikten kurtaran malzeme kullanımının onemi yadsınamaz. Kullanılabilecek kostüm ve aksesuarlar arasında şal, çanta, mutfak önlüğü, şapka, gzlk, takılar, kumaş parçaları vb. sayılabilir.

Çocuklar dramatik uygulamalar sırasında çeşitli rollere bürünerek, hayallerini, düşüncelerini, günlük yaşantıdaki kazanımlarını, isteklerini oyunlarda yansıtmaya çalışırlar. Bu süreçte kullanılan kostüm ve aksesuarlar çocuğa kazandırılmak istenen hedef davranışların pekiştirilmesini ve ortama uyum sağlamasını kolaylaştırıcı bir özelliğe sahiptir. Bu zellikleriyle Kostüm ve aksesuarlar kullanılarak yapılan dramatik çalışmalar çocukların pek çok gelişim alanlarına da katkı sağlamaktadır (Arabacı, 2015).

2.12 Eğitimde Dramada Kullanılan Bazı Teknikler

a. Doğaçlama

Doğaçlama kısaca sıradanlıktan ve tek düze olmaktan kurtulup, aniden meydana gelen durumlar sırasında yaratıcı olma olarak ifade edilebilir. Doğaçlama ile bağımsız (zgr) düşünebilme ve karar alabilme, işbirliği yapabilme, sorumluluk üstlenme, girişkenliğin ve atılganlığın artması, bireyin kendisini sözel ve bedensel olarak daha etkili bir biçimde ifade etmesi, kendini tanımlamaya başlama, kişide farkında olunmayan yetilerin harekete geçirilmesi, İnsanın kendine olan güvenme duygusunun (zgvenin) gelişmesi, başkaları ile diyaloglara girerek farklı bakış açıları kazanabilme gibi amaçlara hizmet edebilecek en etkili ve önemli tekniklerden biridir.

Akoğuz ve Akoğuz'a (2011) göre doğaçlama "anlık ortaya çıkan rol" olarak tanımlanabilir. Yaratıcı drama uygulamaları sırasında belirlenen amaçlar (hedefler) doğrultusunda, katılımcılara birer rol tanımlaması verilir ve kısa bir hazırlanma sresinden sonra rol oyununa geçilir. Bu esnada çocukların rolleri ilerinden geldikleri gibi spontane bir şekilde özgürce gerçekleştirmelerine ve hareket etmelerine izin verilmelidir. Doğaçlama bizlere aniden anlık bir durum gibi görünse de, katılımcıların geçmişte yaşadıkları bir deneyim, yaşantı, ve birikimlerin yansıması olarak değerlendirilebilir.

Rol oynamanın daha geliştirilmiş şekli olan doğaçlamada çocuğa sosyal durumlardaki gerçek davranışları canlandırabilmesi için imkanlar tanındığı gibi gerçek hayatta var olması mümkün olmayan hayali rolleri ve durumları oynaması için de imkan tanınır. Drama uygulamaları esnasında çocuklar tarafından diyaloglar oluşturulur. Bu teknik ile çocukların dili kullanma yeteneği en üst seviyeye taşınır (Karadağ, 2005).

Adıgüzel' e (1993) göre, bu teknikte süreç ve ürün iç içedir. Doğaçlama sırasındaki canlandırmalar herhangi bir kimse tarafından yeniden ve değiştirilmeden canlandırılmaz ve katiyen tekrarlanamaz. Ancak oyunun kayıt veya raporlaştırılmasından sonra ikinci kez tekrardan oynanabilir ve yorumlanabilir. Bu durum ise yalnızca doğaçlamadan yola çıkılarak oluşturulmuş estetik bir bütün olur. Başka bir ifadeyle yapılandırılmış doğaçlama olur (Adıgüzel, 2015).

b. Rol Oynama

Rol oynama kısaca drama sürecindeki karakterlerin özellik ve duygularını canlandırmaktır. Örnek olarak bir doktorun hastalarla ilgilenmesi sırasında oyundaki rolüne göre neşeli, mutlu veya öfkeli olması verilebilir. Rol oynama bir oyun ya da filmdeki karakterleri canlandırmak değildir. Herhangi bir karakteri davranışsal ve duygusal özellikleriyle birlikte kendi düşselliği içinde canlandırmaktır (Karadağ, 2005).

Söz konusu bu teknik drama ve tiyatro da doğaçlamalar kadar sık kullanılan bir tekniktir. Rol oynama katılımcıların yapamadıkları ve söyleyemediklerini, girilen rol içerisinde el, kol ve yüz devinimleri gibi mimikleri kullanabilmelerini kolaylaştıran, katılımcılara güç, cesaret ve güvenle kendini ifade etme imkanı sunar (Demir, 2013). Rol oynama tekniğinde katılımcılar, kendisini başkasının yerine koyabilir ve olaylara farklı pencereden bakma veya daha anlaşılır bir ifadeyle farklı bakış açılarından bakma fırsatı yakalayabilir. Bu süreçte kişi doğaçlamalar içinde, girdiği rol ile kendini ifade etmeye çalışır (Keyik, 2011). Önder' e (2012) göre eğitimde dramada rol oynamanın asıl amacı; "çeşitli rolleri oynayarak anlamak ve öğrenmektir."

Adıgüzel'e (2015) göre Rol oynama tekniği doğaçlama tekniğiyle eş zamanlı kullanılan bir tekniktir. Fakat belirtmelidir ki tv, tiyatro, sinema gibi

canlandırmalarda doğaçlamaya dayalı olmayan rol oynamalarda yer almaktadır. Bu nedenle her doğaçlama bir rol oynamayı içerirken, her rol oynama bir doğaçlamayı içermez denilebilir.

c. Donuk İmge

Donuk imge bireysel veya küçük gruplar halinde grup üyelerinin kendi bedenlerini kullanarak sessiz, sözsüz, hareketsiz görüntüler oluşturma ve yansıtma biçimi olarak ifade edilebilir (Adıgüzel, 2015). Donuk imge ve fotoğraf karesi birbirleri ile sıkça karıştırılan tekniklerdir. Bu iki teknik arasındaki en önemli fark donuk imgede öğretmenin drama uygulamaları sırasında süreç ve oluşum devam ederken grubu durdurması ve "o an" üzerinde tartışmasını sağlamasıdır. Örneğin sınıf çiftli olarak ayrılarak belli bir doğaçlama yönergesi verilebilir ve gruplardan doğaçlamayı gerçekleştirerek bitiminde bir donuk imge oluşturmaları istenebilir. Adıgüzel'e (2015) göre grup üyeleri donuk imge görüntüsünü kendisi hazırlar,tasarlar üzerinde konuşur ve uygular. Fotoğraf karesinde ise hazırlama, tasarlama söz konusu olmamakla birlikte o anda kendiliğinden oluşur.

d. Yaratıcı Dans/Dans Drama

Bu teknik çoğunlukla müzik ya da ritm eşliğinde kişinin düşüncelerinin hareketlenerek ifade bulması amacıyla kullanılmaktadır (Somers ve Vural). Karadağ'a (2005) göre Yaratıcı dans çocuğun beden devnimleri ile müziği yorumlamasıdır. Bu teknikte hareket komutu verilmez onun yerine, ormanda kuşların ötüşü ve kanat çırpışı, çiçekli bir bahçede uçuşan kelebeklerin dansı, çiftlikte yaşayan hayvanların karnavalı vb. gibi konular durumlar verilir ve müziğin ritmine göre dans etmeleri istenir. Yaratıcı dansa vücudun tüm bölümleri kullanılabilir. Baştan başlanarak, vücudun tüm bölümleri yaratıcı dansa katılabilir. Dans bedeninin nerede ve nasıl çalıştığı ve hareket ettiği ile ilgili önemli bilgiler verir. Çocuk bu yolla hareketlerinin yönünü (ileri,geri,sağa,sola,çapraz), sınırını (yüksek,orta,alçak) ve şeklini tanıma imkanı bulur. Ritm ile çocuklar vücutlarını kullanarak farklı devnimler yaratabilirler. Bu teknik tek tek uygulanabileceği gibi grup halinde de gerçekleştirilebilir.

e. Fotoğraf Karesi/Fotoğraf Anı

Drama etkinlikleri sırasında gruplara verilen konular çerçevesinde kısa bir tartışma ve planlama sürecinin ardından katılımcıların tek bir fotoğraf karesi oluşturmasıdır.

Adı güzel'e (2015) göre bu teknik "fotoğraf anı" olarak da bilinmektedir. Drama uygulamaları sırasında çalışma grubunun belli bir anı canlandırması ile ortaya çıkar ve genellikle "o anın fotoğrafını çekme" olarak adlandırılır. Fotoğraf karesi tekniğini tıpkı bir fotoğraf makinesiyle sokakta, rast gele (gelişigüzel) ön tasarısı olmadan kameradan bakıp fotoğraflamak olarak düşünebiliriz. Fotoğraf çeken kişi rastgele çekimler yaptığı için bir amacı olmayabilir. Bir amacı bir ifadeyi yansıtmak için fotoğraf çekilmişse burada bilinçli ve tasarlanmış bir imgeyi yansıtmış olur. Bu teknik aynı zamanda anlamın vücut bulması, heykel formunda sunulması biçiminde de betimlenebilir. Bu tekniğin daha çok kalabalık sınıflar için uygun bir teknik olduğunu söylenebilir.

f. Düşünce Takibi

Bu teknik uygulama sırasında karakterlerin düşüncelerinin dışa yansması şeklinde açıklanabilir. Donuk imge, tablo, fotoğraf karesi, veya heykel çalışmaları ile birlikte kullanılan bu teknikte çalışma grubu ne hissettiklerini ve ne düşündüklerini ifade ederler. Söz konusu tekniğin sınıf yönetiminde kullanımı kolaydır.

Kempe ve Holyord (1994) Bu tekniği karikatürlerin kafasından geçen in üzerlerinde bulunan baloncukların içine yazılmasına benzetir ve "Belli bir anda dramanın içindeki karakterlerin aklından geçeni söylemesi" olarak tanımlarlar (Somers ve Vural, 2012).

g. Dedikodu Halkası

Adıgüzel'e (2015) göre bu teknik drama süreci içerisinde öğrencilerin/katılımcıların oynadıkları rolde veya başka bir çevrede fakat kesinlikle rol içerisinde fısıltı içinde veya dedikodu yaparak konuşmaları şeklinde gerçekleştirilir. Bu tekniği öğretmen role girerek de yönlendirebilmektedir. Bu

teknikte amaç üzerinde çalışılan hikayedeki olaydan etkilenen kişilerin bir araya gelerek rol içinde konuşmalarını sağlamaktır. Genellikle hedef hikayede gizemli (esrarengiz) bilinmeyen bir olay meydana geldiğinde kişilerin bundan nasıl etkilendiğine ilişkin farkındalık yaratmaya çalışmaktır. Örneğin: Irmak kenarındaki bir kasabada yaşayan bir halk geçimini balıkçılıkla sağlamaktadır. Zamanla balıklar azalmış ırmağın renginde ve kokusunda değişimler meydana gelmiştir. Kasabalıyı acaba neler beklemektedir? Bu olayın nedeni ne olabilir? vb sorular sorulabilir.

h. Öğretmenin Role Girmesi

Öğretmenin role girmesi veya öğretmenin rolde olması diye adlandırılan drama tekniğinde yaratıcı drama liderinin; canlandırmalar içinde uygun anlarda ve durumlarda role girmesi olarak bilinir. Bu teknikte süreç içerisinde oluşan kurgu bozulmadan yaratıcı drama lideri belli bir rol içerisine girerek çalışma grubunu yönlendirebilir ve çeşitli yönergeler verebilir (Adıgüzel, 2015).

Eğitimde drama çalışmalarında öğretmenin zaman zaman rol alması ve bu şekilde öğrencilerin rol içinde yapması gereken yeni işlere dair yönergeler vermesi sınıf yönetimini kolaylaştıran ve dramatik odağın kaymasını engelleyen bir tekniktir. Bazı kaynaklar "öğretmen drama içindeki çocuklara yeni görevler vermek istediğinde daima çocuklardan daha üst statüde rol almalıdır demektedir." Örneğin: çocuklar fabrika çalışanı iken öğretmen personel müdürü yada fabrikanın sahibi olabilir ve öğrencileri yönlendirebilir.

Önder'e (2012) göre Yaratıcı drama lideri rolündeki öğretmen çocukların arasına katılıp onlardan biriymiş gibi davranarak sürece dahil olması çocukları motive eder. Lider bu teknikte drama çalışmasının gerektirdiği tüm davranışları gösterir.

i. Kukla ve Maske

Kukla draması, çocukların en çok ilgilerini çeken ve seyirci ile sahnenin olmaması nedeniyle kukla tiyatrosundan ayrılan bir drama tekniğidir. Kukla dramasında seyirci yoktur, yani tüm çocuklar ellerindeki canlandıracakları karaktere ait kuklalar ile kukla draması etkinliğine katılırlar. Kukla dramasının en önemli yararı, bir grup ya da topluluk önünde kendini ifade etmekten çekinen

(pasif) çocukların, kendilerini kuklalar yardımıyla dolaylı olarak ifade etmelerine, kendilerine güvenmelerine olanak tanınmasıdır (Güven, 2009).

Gönen ve Dalkılıç'a (2003) göre kuklalar şu amaçlarla kullanılabilir;

- Bir öyküye canlılık katmak için
- Çocukları uyarmak için
- Çocukların yaşantılarını kattıkları temsili oyunlarda ve dramatizasyonlarda dinledikleri öyküleri canlandırmak için
- Çocukların sosyal-duygusal sorunlarına değinerek, bireysel veya grup sorunlarını yansıtmak için
- Çocuklara bazı kavramları aktarabilmek için kullanılabilir.

j. Başlık Koyma

Donuk imge ya da Fotoğraf karesi teknikleriyle birlikte kullanılan bu teknik bir grup öğrenci, Donuk imge ya da Fotoğraf karesi oluşturduğunda bu kareye bir isim koyması biçiminde gelişir. Sınıfta her bir grubun oluşturduğu imge incelenip tartışıldıktan sonra "bu imgeyi en iyi hangi sözcüklerle özetleyebilirsiniz?" ya da "yazarların romanlarına, ressamların tablolarına, şairlerin şiirlerine bir başlık koyması gibi bu imgeye isim vermek başlık koymak isteseydiniz ne derdiniz?" biçiminde sorulabilir (Somers ve Vural, 2012, s.42-43).

k. Tamamlanmamış Materyaller (Yarım Kalmış Materyaller)

Yaratıcı drama lideri Sınıfa bitmemiş bir yazı, resim, çizim, diyagram, film vb malzeme getirip drama uygulamasını bu tür bir uyararla başlatabilir. Söz gelimi bu teknik tamamlanmamış materyallerin niçin tamamlanamadığı üzerine odaklanır ve istenirse çalışma grubunun tarafından tamamlatılması da sağlanabilir. Örneğin bir heykeltıraşın yarım kalmış heykeli yada bir ressamın yarım kalan çalışması da önemli birer uyarıcı olabilir ve öğrencilerden yarım bırakılan çalışmaları tamamlamaları istenebilir. Özetleyecek olursak çalışma grubuna yarım kalmış bir şeyler sunulur, çalışma grubundan söz konusu sunulanların bitmemesine neden olan sorunu çözmesi veya yarım bırakılanı tamamlaması gibi işlevler düşmektedir (O'Neill ve Lambert, 1984, Neelands, 1990).

I. Dramanın Geçtiği Kurgusal Mekanın Oluşturulması

Adıgüzel'e (2015) göre bu teknik "el altında hazır ve kolay bulunan mobilya ve malzemelerle dramanın geçtiği yeri/mekanı doğru bir şekilde tanımlamak için, dramada ki bir şeyin fiziksel olarak büyüklüğünü göstermek için ya da olayların geçtiği yerlerin, evlerin, odaların kompozisyonunu belirlemek için kullanılır." Okul öncesi ile ilköğretim birinci kademesinde sıkça kullanılan bu tekniktir. Bir köy, bir ada, dağ eteğinde kurulu bir şato, uzay gemisi, deniz altı ve benzeri olabilir. Gerçek olmayan (hayali) mekanlarda geçen drama uygulamasının somutluk kazanmasını sağlamaktadır. Öte yandan mekanı oluşturmaya çalışan öğrencilerin kroki yapma, yönlere göre nesneleri konumlandırma, üç boyutlu kavrama vb. becerileri de içermiş olur. Öğretmen var olan imkanlara göre sadece kumaş, gazete kağıtları, kağıt, kalem kullanabileceği gibi, tahta bloklar, renkli şeritler kurdeleler ve çeşitli artık materyalleri kullanabilir.

m. Pandomim

Önder' e (2012) göre pandomim gözlem, odaklanma ve devinişsel becerilerin gücüne dayanan bir ifade şeklidir". Ömeroğluna (2004) göre ise "*duygu ve düşünceleri söz kullanmadan iletme sanatıdır*". (s.75).

Sözsüz ifadeler bütünü olarak bilinen pandomim çocukların sevdiği bir drama tekniğidir. Çocuk bu teknikle etrafındaki durumları veya günlük alışkanlıklarını pandomim aracılığıyla ifade eder. Bir eşya, bir olay, bir öykü de çocuklarla beraber çalışılacak etkinliklere örnektir. Bu çalışmalar sırasında müzik çoğunlukla kullanılmaktadır. Müziğin ritmine uygun yürüme koşma, sıçrama hareketlerinin yanı sıra çeşitli hayvan taklitleri, çiçeklerin açması, rüzgarın esmesi gibi durumlar da pandomime canlılık, hareketlilik kazandırır (Karadağ, 2005).

Pandomim tekniği ile dramada canlandırılabilir olan nesneler, olaylar, davranışlar, sınırlandırılmayacak kadar çoktur. Örnek verecek olursak öğretmen okul öncesi dönemdeki çocuklara diş fırçalama davranışını söz konusu teknikte yapmaları istenebileceği gibir sanki lavaboda su ve sabun kullanarak el yıkama devinimini canlandırabilirler. Çocukların genellikle çok sevdiği, uçak kullanan pilot, araba süren şoför gibi roller de bu teknikte çalışılabilir (Önder, 2012).

n. Dramatizasyon

Adıgüzel (2015) "Eğitimde Yaratıcı Drama" isimli kitabında dramatizasyonun yaratıcı drama ile karıştırılan bir kavram olduğunu ifade etmiş ve bu durumun özellikle öğretim ilke ve yöntemlerinde dramatizasyonun bir öğretim yöntemi olarak yer verilmesinden kaynaklı olduğunu, hatta bir çok kaynakta doğaçlama, rol oynama ve canlandırmada ayrı bir yöntemmiş gibi değerlendirildiğini, bu yönüyle yaratıcı drama alanında kavram karışıklıklarına da sebep olduğunu söz etmiştir. Dramatizasyon etkinliği; çerçevesi belirlenmiş bir konu, olay ya da durumun verilen rollere bağlı kalınarak jest, mimik, hareket, taklit, ve sözlerle canlandırılmasıdır. Bu süreçte çocuk, dramatize ettiği kavramı canlandırırken el, kol, yüz hareketleri gibi devinimleri ve sevinç, üzüntü gibi duygusal durumları canlandırma sırasında yansıtır. Okul öncesi döneminde yaratıcı drama etkinliklerinde daha çok dramatizasyon tekniği kullanılır. Özellikle küçük yaştaki çocuklar için öğretmenin rol içinde olması ve daha çok yönlendirme yapması gerekir. Çünkü bu teknikte yazılı bir metin kullanılmaktadır. Öğretmen dramatize edilecek olan masal, öykü vb. yazılı metni okur veya anlatır. Belirlenen roller çocuklara verilir ve canlandırmaları istenir. Böylelikle metin, düz anlatımdan çıkarılmış ve canlandırılmış olur. Dramatizasyon etkinliğinde çocuk rolünü canlandırma esnasında canlandığı kişiliğe bürünür ve canlandığı kişinin yaşadıklarını gerçekten yaşıyormuş gibi hisseder. Canlandığı roldeki kişiyi kendisiyle karşılaştırır ve kendi davranışlarının doğru ve yanlış yönlerinin farkına varır (Akoğuz ve Akoğuz, 2011).

Karadağ'a (2005) göre Yaratıcı dramatizasyonda verilen veya oluşturulan öykünün;

- Çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmasına
- Kolay oynanabilmesine
- Çocukları sıkmayacak sürede olmasına
- Öğretici, eğitici ve gelişimlerini sağlamasına
- Hemen hemen her çocuğun katılımına uygun olmasına özen gösterilmelidir

o. Yaratıcı drama ile uyarlanmış istasyon tekniği

Öğretim ilke ve yöntemlerinde bir teknik olan istasyon tekniği aynı amaç, yöntem ve işleve göre yaratıcı drama çalışmalarına adapte edilerek (uyarlanarak) de kullanılabilir. (Adıgüzel, 2015).

Koç'a (2013) göre İstasyon tekniği katılımcılar tarafından başlanmış bir işe katkı sağlama ve bitirme şeklinde açıklanabilir. Bu teknikte tüm çalışma grubunun her aşamaya (her istasyonda) aktif olarak katkı sağlaması söz konusudur. Diğer bir ifadeyle bu teknik bir önceki grubun yaptıklarını kaldığı yerden devam ederek ileri götürmeyi amaçlayan öğrenci merkezli bir yöntemdir.

Diğer eğitim uygulamalarında kullanıldığı gibi bu teknik yaratıcı drama çalışmalarında da üç, dört grup veya amaca hizmet edecek daha fazla gruba yürütülebilir. Bu süreçte her grubun birbirinden farklı görevleri söz konusudur. Örneğin bir grup dramatik duruma ilişkin bir öykü yazmaya başlarken, ikinci grup konuyla ilgili slogan bulabilir üçüncü grup ise broşür, afiş veya duvar gazetesi hazırlayabilir (Adıgüzel, 2015).

İstasyon tekniğinde öncelikle konu belirlenir ve istasyonlar oluşturulur ardından her istasyona gidecek öğrenciler belirlenir ve gruplara ayrılır. Masalar üçgen olacak şekilde birbirine uzak bir şekilde konur. Masa üzerine karton, boya kalemi ve makas gibi aletler bırakılır. Genelde öğretmen yönetici konumundadır, her istasyona gözlemci olarak bir istasyon şefi seçilir. Şefin görevi gruba kılavuzluk yapmaktır tüm öğrenciler öğretmen komutuna göre yer değiştirirken şef grupta kalır ve istasyona gelen öğrencilere çalışılacak konu hakkında bilgi verir. İş bitince ise ürünleri toplarlar. Bu işi öğretmen de üstlenebilir.

Öğretmenin düdük çalma, alkışlama gibi verdiği komutlarla 1. 2. ve 3. gruplar istasyonlarına gider ve bulundukları istasyonda öykü, şiir, afiş ve slogan oluşturma gibi uygun işler yapar. Öğrencilere konuyla ilgili çalışabilmesi için belirli süreler verilir (Adıgüzel, 2015). Bu süre genellikle 10 dakikadır. Düdük sesiyle birlikte her istasyon yer değiştirir birinci istasyondakiler ikinci istasyona, ikinci istasyondakiler üçüncü istasyona, üçüncü istasyondakiler ise birinci 1. istasyona giderek başlanan ve yarım bırakılan işlere devam eder. Belli bir sürenin ardından her düdük sesiyle birlikte öğrenciler yer değiştirerek farklı bir istasyona gider ve istasyonun konusuna

göre çalışır. Böylece öğrencilerin tüm istasyonları ziyaret ederek aktif bir şekilde sürece katkıda bulunurlar. Son düdükle istasyon şefleri yapılan ürünleri getirir. Bütün sınıfın emeğiyle hazırlanan öykü ve sloganlar okunur, afiş ise duvara veya panoya asılır.

İstasyon tekniği yaratıcı drama uyarlanmış bir biçimde farklı olarak da yürütülebilir. Örneğin üç ya da dört grup istasyon yöntemindeki aynı uygulama biçimiyle birer öykü yazma sürecine girebilir ve öğrenciler tarafından oluşturulan ve ortak yazılan öyküler tamamlandıktan sonra canlandırmaları yapılabilir. İstenirse öyküler tamamlanmadan lider tarafından süreç sonlandırılır tekrardan dörderli, beşerli gruplara ayrılan gruplardan yarım bırakılan öykülerin devamını canlandırarak tamamlamaları istenebilir (Adıgüzel, 2015).

2.13 Yaratıcı Dramanın Bir Yöntem (araç) ve Bir Ders (amaç) Olarak Kullanımı

Drama kavramı bazen bir alan, bazen bir yöntem, bazen de bir disiplin (başlı başına bir ders) olarak kullanılmaktadır. Eğitim programlarında son yıllarda bir yöntem olarak kullanılması artış göstermektedir (Üstündağ, 1998).

Eğitim-öğretimde yaratıcı dramanın iki kullanım şekli bulunur: Birincisi dramanın "araç" olarak ikincisi ise "amaç" olarak kullanılmasıdır. Araç olarak kullanılmasıyla, herhangi bir olay, konu, veya eğitim ünitesinin drama yöntemiyle işlenmesi ele alınmakta, amaç olarak kullanılmasında ise, dramanın öğretilmesi ele alınmaktadır (Öztürk, 2001).

Akyol'a (2003) göre dramanın "amaç" olarak kullanılması, dramayı drama ile öğretmek anlamını taşımakta, dramanın "araç" olarak kullanılması ise herhangi bir temanın drama yöntemiyle öğretilmesini ifade etmektedir..

Yaratıcı dramanın bir yöntem olarak kullanılmasının bir çok faydası vardır. Geleneksel eğitim tekniklerinde öğrenciler pasif, öğretmen ise aktif konumdadır. Aktif olan öğretmen her ne kadar aktif olursa olsun, pasif durumda olan öğrencilerin dikkatlerini toplamakta güçlük yaşar. Dikkati dağılan öğrenciler öğrenme ortamından uzaklaşmaya başlarlar. En etkili öğrenmenin yolu, yaparak yaşarak öğrenmektir. Yaratıcı drama ise yaparak yaşarak öğrenmenin sağlandığı

etkili bir yöntemdir. Yaratıcı dramın yönteminin odak noktasını oyunlar oluşturmaktadır. Oyun öğrenciyi durgun-çekingen durumdan kurtararak onu hareketli-etken konuma geçirir. Faal (hareketli) durumda olan bir öğrenci daha hızlı öğrenir (Aytaş, 2013).

Yaratıcı dramın bir "yöntem" diğer bir ifadeyle "araç" olma durumunda sahip olduğu teknikler devreye girmekte ve söz konusu teknikler yöntem bir tür "hizmet" etmektedir. Başta doğaçlama olmak üzere diğer teknikler yöntemi işlevsel hale getirir ve eyleme büründürür. Sözelimi oyunlaştırılır, roller oynanır, doğaçlanır ve böylece canlandırma süreci gerçekleştirilir. Yaratıcı dramın yöntem/araç olma boyutu, uygulanma özelliği olan eğitim ve öğretimin dışında sanatta, kültürde, sporda vd. pek çok alanda aktif olarak kullanılması söz konusudur (Adıgüzel, 2015).

Drama eğitim sisteminde bulunan derslerin pek çoğunda bir yöntem olarak uygulanmaktadır. Sözelimi Türkçe, Hayat bilgisi, Tarih, Sosyal Bilgiler, Resim, Coğrafya, Müzik, Fen Bilimleri derslerinin uygun olan içeriklerini ele almada yöntemsel bir kullanımı söz konusudur (Adıgüzel, 2006).

“Yaratıcı drama çalışmaları sanat eğitimi alanı başta olmak üzere eğitim bilimlerinin tüm ana bilim dallarından yararlanır. Fotoğraftan müziğe, heykelden şiire, öyküye, kitle iletişim araçlarının eğitim açısından etkilerinden resme, eğitimin psikolojik temellerinden sosyolojiye olduğu gibi pek çok alandan kendine içerik oluşturabilir ve yukarıda sayılan yöntemler ile yine sayılan hedefleri gerçekleştirmeye çalışır” (Üstündağ, 2006, s.44).

Bu çalışmada ise okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı dersinin içeriklerine ve hedeflerine uygun olarak yaratıcı drama süreci planlanmış ve yaratıcı dramın bir yöntem diğer bir ifadeyle "araç" olarak ele alınması düşünülmüştür.

Drama kendisine özgü yaklaşımları ve teknikleri, amaç ve kazanımları ile bağımsız bir öğretim programına sahip olacağı gibi aynı zamanda diğer öğretim programlarının, öğreneni hedeflerin ulaştırabilmesi için kullanılabilecek etkili bir yöntemdir. Burton, 1950'lerde yazdığı "Okulda Drama: Yaklaşım, Yöntem ve Aktiviteler" başlıklı kitabında (1955) dramın hem bağımsız bir ders olarak hem de dil, tarih, coğrafya, görsel sanatlar ve beden eğitimi gibi diğer derslerin

öğretiminde bir yöntem olarak kullanılması gereken, bireyin bedensel, ruhsal ve zihinsel sağlığı açısından önemli ve güçlü bir araç olduğunu vurgulamıştır (Vural ve Somers, 2012).

Eğitimde yaratıcı alanının ana amacı, kişideki tüm bilişsel, duyuşsal ve devinişsel becerileri geliştirmektir. Bu durum eğitimin geniş bir alanını kapsar. Eğitici veya eğitsel olmayan bir dramadan bahsetmek mümkün değildir çünkü tüm drama yaşantıları eğitseldir eğitimle ilgilidir.

"Yapılan araştırma ve uygulamaların sonuçları göstermektedir ki, yaratıcı drama yöntemiyle işlenen derslerde, geleneksel yöntemlerle işlenenlere göre daha verimli sonuç elde edilmekte, öğrencilerin anlama ve anlatma becerileri, geleneksel yöntemlere oranla daha çok gelişmektedir." (Aytaş, 2013, s.7).

Yaratıcı dramanın alan yazında bir öğretim yöntemi olarak çeşitli derslerdeki etkililiğinin belirlenmesine ilişkin yapılan çalışmalara rastlanmaktadır. Konuya ilişkin bazı araştırmaların başlıkları şunlardır: "5-6 Yaş Çocuklarına Karayolu Taşıtları ve Trafik Kurallarının Öğretilmesinde Yaratıcı Dramanın Yöntem olarak kullanılması", "Yaratıcı Drama Yönteminin Sınıf Öğretmeni Adaylarının Sanata Yönelik İlgilerine ve Sanat Eğitimi Dersi Başarılarına Etkisi" "Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılmasının Öğrenci Başarısına Etkisi", "Yaratıcı drama yöntemi ile fen öğretimi", "Ekip Çalışması Eğitiminde Yöntem Olarak Yaratıcı Drama", "Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerileri Kazandırılmasına Etkisi", "Anne Baba Olma Farkındalığı Gelişiminde Yaratıcı Dramanın Yöntem Olarak Kullanılması", "Hayat bilgisi dersinde bazı sosyal becerilerin kazandırılmasında yaratıcı drama yönteminin etkisi", vb. çalışmalar sayılabilir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı ve verilerin nasıl analiz edildiği ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir çalışma olup, araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan “durum çalışması” temel alınmıştır.

Büyüköztürk, Çağdaş, Akgün, Karadeniz ve Demirel'e (2014) göre, ilişkilerin, çalışmaların, olayların ya da materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmalara "nitel araştırmalar" denir. Bu çalışmada ise duruma ilişkin görüşler ve materyallerin niteliği inceleneceğinden çalışmanın nitel bir araştırma olmasına karar verilmiştir.

Büyüköztürk ve arkadaşları (2014) durum çalışmasını şu şekilde tanımlamaktadır; Birden fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin yoğun olarak araştırıldığı yöntemler olarak tanımlanabileceği gibi bir olayı oluşturan detayları tanımlamak ve görmek, bir olaya ilişkin olası açıklamaları geliştirmek ve bir olayı değerlendirmek amacı güden bir yöntem olarak da tanımlanmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin bir zaman diliminden geçmesi ile bu süreçte açık uçlu sorulardan oluşan görüşme formlarıyla analiz edilip değerlendirileceğinden çalışmanın deseninin "durum çalışması" olması gerekli görülmüştür.

3.2 Çalışma Grubu

Çalışma 2016-2017 öğretim yılında Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde yürütülmüştür. Çalışma grubu Atatürk Eğitim Fakültesi Okul öncesi Öğretmenliği 4. sınıfında öğrenim gören ve Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı dersini alan 30 öğrenciden ve Yakın Doğu Üniversitesi içerisinde

İlköğretime bağlı okul öncesi eğitim merkezinde eğitim veren 10 öğretmenden oluşmaktadır.

Örneklem seçiminde amaçsal örnekleme yöntemlerinden uygun/kazara örnekleme yöntemi ele alınmıştır. Amaçlı örneklem bilgi bakımından zengin durumların belirlenerek ayrıntılı araştırma yapılmasına imkan tanır. Uygun/kazara örnekleme yönteminde örneklemin veya grubun araştırmacıdan bağımsız olarak ortaya çıkması ve araştırmacının örnekleme kolayca ulaşp, verileri toplaması söz konusudur (Büyüköztürk, 2014).

3.3. Veri Toplama Aracı

Daha detaylı bilgi toplamak için bir çok veri toplama aracının kullanılmasında fayda vardır böylelikle duruma ilişkin kesin ve detaylı tanımlamaların yapılması mümkündür (Büyüköztürk ve arkadaşları, 2014).

Bu çalışmada veri toplama aracı olarak, gevşek (yarı) yapılandırılmış ve sıkı yapılandırılmış (herkese önceden belirlenen aynı sorular) sorulardan oluşan görüşme formu (değerlendirme formu) uygulanmıştır. Araştırmacı öncelikle sormayı düşündüğü soruları içeren görüşme formunu hazırlar. Görüşmenin sürüp gitmesine bağlı olarak farklı yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin cevaplarını açmasını ve detaylandırmasını sağlayabilir.

Araştırmanın problemi doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1- Okul Öncesi Eğitimi programlarında okuyan öğretmen adaylarının programın uygulanışı konusundaki görüşleri nelerdir?

- a. Bu ders kapsamında sahip olduğunuzu düşündüğünüz kazanımlar nelerdir?
- b. Bu ders kapsamında daha fazla neyi öğrenmeyi isterdiniz?
- c. Gelecek yıllarda bu dersin içeriğine eklenmesini önerebileceğiniz etkinlikler nelerdir?
- d. Okul öncesi dönemde yaratıcı dramının sizce yeri ve önemi nedir?
- e. Artık materyallerin sanat etkinliklerindeki önemini eğitim programı açısından nasıl değerlendirirsiniz?

- f. Yaratıcı drama sırasında kullanılabilecek araç gereç ve materyaller sizce nelerdir?
- g. Sanat etkinlikleri sırasında çoğunlukla hangi materyalleri kullanıyorsunuz?
- h. Artık materyalin yaratıcı dramada bulunan teknikler sırasında kullanılmasını nasıl değerlendirirsiniz?
- i. Artık materyal kullanımı en çok hangi drama tekniğinde kullanılmıştır?
- j. Öğretmen adaylarının yaptıkları çalışmalarda güçlü ve zayıf buldukları yönleri ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- k. Okul öncesi öğretmen adaylarının drama süresince planlanan etkinliklerle çocukların gelişim alanlarına ilişkisi yönünden görüşleri nedir?
- l. Okul öncesi öğretmen adaylarının Yaratıcı drama sürecindeki teknikler sırasında sanat etkinliklerinin (yoğurma maddeleriyle çalışma, boya çalışmaları, kağıt işleri, artık materyallerle çalışma) kullanılmasına ilişkin görüşler nedir?
- m. Okul öncesi eğitim kurumları içerisinde eğitim programı açısından yaratıcı drama ile ilgili güçlü ve zayıf bulduğunuz yönler nelerdir?

2- Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

3- Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi eğitimi uzmanlarının görüşleri nelerdir?

3.4. Verilerin Toplanması

Görüşmeler, 2016/2017 Eğitim-Öğretim yılında Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesinde gerçekleştirilmiştir. Okul öncesi 4. sınıf öğretmen adaylarına araştırmacı tarafından oluşturulan yaratıcı drama ve materyal odaklı üniteler çerçevesinde, 9 hafta boyunca 3'er saatten toplamda 27 saatten oluşan "*Yaratıcı Drama ve Materyal Odaklı Eğitim Paketi*" uygulanmıştır. Okul Öncesi Eğitimi programlarında okuyan öğretmen adaylarının programın uygulanışı

konusundaki görüşlerini almak ve araştırmanın verilerine ulaşabilmek için yine araştırmacı tarafından hazırlanan yarı ve sıkı yapılandırılmış 13 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu (değerlendirme formu) 23 okul öncesi öğretmen adayına verilerek duygu ve düşüncelerini görüşme formuna aktarmaları istenmiştir.

Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi öğretmenlerin görüşleri nelerdir? sorusunun verilerine ulaşabilmek için Yakın doğu üniversitesi okul öncesi eğitim merkezinde eğitim veren 10 okul öncesi öğretmenine yukarıdaki sorunun yazılı olduğu 1 tane açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu verilmiş, öğretmenlerden duygu ve düşüncelerini yansıtmaları istenmiştir. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi eğitimi uzmanlarının görüşleri nelerdir? sorunun verilerine ulaşabilmek için ise Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi içerisinde alanında uzman 5 öğretmene yukarıdaki sorunun yazılı olduğu 1 tane açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu verilmiş ve gerekli verilere ulaşılmıştır.

Çalışmada herhangi bir veri kaybı olmasını önlemek için son 2 haftalık ders süresi verilerin toplanmasına ayrılmıştır. Toplamda 6 saatlik bir zaman dilimi ayrılmış ve görüşmeler belirlenen süre zarfında gerçekleştirilmiştir. Görüşme odasının üzerine not yazılarak görüşmenin diğer öğrenciler tarafından kesilmesi önlenmiştir. Araştırmada gönüllülüğe önem verilmiş ve gönüllü olarak 23 öğretmen adayı, 10 okul öncesi öğretmeni ve 5 okul öncesi eğitimi uzmanının görüşleri alınmıştır. Görüşme formunun doldurulmadan önce gerekli açıklamalar yapılmış ve öğrenen adaylarına isimlerinin ve vermiş oldukları bilgi içerikli formların gizli tutulacağı söylenmiştir.

Araştırmacı tarafından hazırlanan 1 ve 13 soruluk görüşme formları, öncelikle ikisi Güzel Sanatlar Eğitimi (Prof. Dr. Ayşe ÇAKIR İLHAN, Yrd. Doç. Dr. Emine KIVANÇ ÖZTUĞ), biri ise Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi alanında (Doç. Dr. Ahmet GÜNEYLİ) üç uzman görüşüne sunulmuş, uzmanların önerileri doğrultusunda gerekli değişiklikler yapılmıştır. Görüşme formları kullanılmadan önce iki öğretmen adayı üzerinde denenmiş; sorulan sorulara verdikleri reaksiyon ve yanıtlarına göre görüşme formlarına son şekli verilmiştir.

3.5. Verilerin İstatistiksel Analizi

Görüşme formunun verilerinin analiz edilmesinde ise Betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz tekniği ile veriler özetlenmiş ve yorumlanmıştır.

“Betimsel analizin amacı, ham verilerin okuyucunun anlayabileceği ve isterlerse kullanabileceği bir hale getirilmesidir. Bunun için veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre oluşturulur ve formda yer alan sorular dikkate alınarak sunulur. Betimsel analizde, araştırmaya dâhil olan bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilmektedir” (Yıldırım ve Şimşek, Akt. Acer 2011, s.4).

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLAR

1. Okul Öncesi Eğitimi programlarında okuyan öğretmen adaylarının programın uygulanışı konusundaki görüşlere dayalı/ilişkin bulgular

- a. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 1. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır (Bu ders kapsamında sahip olduğunuzu düşündüğünüz kazanımlar nelerdir?)

Görüşmelerden elde edilen bulgulara göre aday öğretmenlerin artık materyalleri değerlendirerek yaratıcı ürünler tasarlayabilme becerisinin geliştiği, drama tekniklerinin neler olduğu ve bunları okul öncesi dönemde nasıl kullanabilecekleri, drama süreci içerisinde artık materyalleri kullanabilme gibi kazanımlara sahip oldukları belirtilmiştir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Bu ders kapsamında drama ve drama tekniklerini nasıl kullanacağımı öğrendim, artık materyalleri nasıl değerlendirebileceğimi, nasıl kullanabileceğimi, yaratıcılığımızı kullanarak nasıl materyaller oluşturacağımızı öğrendim" (1. Görüşme)

"Her türlü şeye farklı boyutlarda bakabilmeyi öğrendim. Ufkumun genişlediğini düşünüyorum" (6. Görüşme)

"Drama ve tekniklerini artık materyaller ile birleştirerek nasıl kullanabileceğimi öğrendim" (2. Görüşme)

"Artık materyalleri drama sürecinde kullanmayı öğrendim" (23. Görüşme)

- b. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 2. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Bu ders kapsamında daha fazla neyi öğrenmeyi isterdiniz?)

"Okul öncesi dönemde artık materyal kullanımı" dersi kapsamında daha çok kağıt katlama sanatı olarakta bilinen origami tekniğini, materyal olarak domino yapmayı, ele alınan yaratıcı dramanın tekniklerinin dışında, dramanın diğer tekniklerini de öğrenmek istediklerini, kilden daha fazla materyal yaratmayı, drama tekniklerine uygun olarak daha fazla oyun öğrenmek istediklerini, etrafta bulunan artık materyalleri değerlendirerek daha çok çalışma yapmak istedikleri ifade edilmiştir. Farklı olarak bazı öğretmen adayları ders sürecinin yeterli ve verimli bir şekilde geçtiğini belirtmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Artık materyallerden daha fazla şeyler yapmak isterdim" (11. görüşme)

"Origami tekniğini öğrenmek isterdim, materyal olarak domino yapmayı ve dramanın öğrenemediğimiz diğer tekniklerini de öğrenmek isterdim" (1. Görüşme)

"Kilden daha fazla materyal yaratmak isterdim" (2. Görüşme)

"Daha fazla oyun öğrenmek isterdim" (16. Görüşme)

Yukarıdaki görüşlerden farklı olarak aday öğretmenler iki görüşme formu sırasında derste öğrenilen bilgilerin yeterli olduğu dile getirilmiştir.

"Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" dersi çok kapsamlı bir ders yılı oldu. Bir çok şeyi uygulayarak, canlandırarak, oluşturarak gerçekleştirdik. Öğrenmemiz gereken gerekli bilgileri fazlasıyla aldığımızı düşünüyorum" (4. Görüşme)

"Bu derste gerekli bütün drama tekniklerini en verimli ve atkif bir şekilde uygulamalı olarak öğrendik, Öğretmenimizin bize gereken bütün bilgileri verdiğini düşünüyorum" (14. Görüşme)

- c. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 3. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Gelecek yıllarda bu dersin içeriğine eklenmesini önerebileceğiniz etkinlikler nelerdir?)

Aday öğretmenler "Okul öncesi döneminde artık materyal kullanımı" dersinin gelecek yıllarda sınıf dışında (dış mekan) veya derse ait atölye ortamında gerçekleştirilmesi, dramanın tekniklerine göre oyun tasarlama ve uygulama yapılması, yaratıcılık baz alındığında uygulama ağırlıklı derslerin ders süresinin esnek olması gerektiği, sürenin yeterli olmasından kaynaklı öğrenilemeyen diğer tekniklerinde ele alınabileceği gibi görüşler belirmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Gelecek yıllarda bu dersin içeriğine dış mekan ve atölye oluşturulmasını ve tekniklerin ve doğaçlamaların farklı ortamlarda gerçekleştirilmesi önerilebilir" (22. Görüşme)

"Bu dersin içeriği bence yeterlidir. Sadece daha çok ders saati olarak sürenin uzun olmasını istiyorum. Yaratıcılık süresi kısıtlı tutulmamalıdır" (3. Görüşme)

"Süre yeterli olursa diğer tekniklerinde öğretilmesini önerebilirim" (11. Görüşme)

"Öğrendiğimiz tekniklerden yola çıkarak oyun tasarlamak ve kısaca uygulama yapmak" (2. Görüşme)

- d. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 4. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Okul öncesi dönemde yaratıcı dramının sizce yeri ve önemi nedir?)

Görüşmelerden elde edilen bulgulara göre Okul öncesi dönemde yaratıcı dramının çok önemli bir yere sahip olduğu ve çocukların hayal güçleri, yaratıcılık ve özgüvenlerini geliştirmeye yardımcı olduğu, eğlenerek öğrenmesine katkı sağladığı,

bir çok açıdan gelişim alanlarına katkı sağladığı, kavramları öğrenmeye yardımcı olduğu, yaratıcı drama sayesinde çocukların gerçek hayatla bağlantı kurduğu, grupla birlikte çalışma becerisi kazandığı, drama sürecinin çocuklara yaparak yaşayarak öğrenme imkanı sağladığı, problem çözme becerisi ve çözüm yolları üretebilmeyi geliştirdiği, duygu ve düşünceleri rahatlıkla ifade edebilmeye katkı sağladığı, yaratıcı drama uygulamaları sırasında çocuğun dersi veya belirlenmiş bir konuyu daha iyi özümlediği belirtilmiştir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Çok önemlidir. Çocukların hayal gücünün gelişmesine yardımcı olur" (21. Görüşme)

"Drama yaparak kendilerine özgüvenleri gelişir" (20. Görüşme)

"Okul öncesinde yaratıcı drama çocuğun kendisini ifade etmesine, grupla çalışmasına, hayal gücü ve yaratıcılığı geliştirmeye yardımcı olur" (14. Görüşme)

"Çocuk yaratıcı drama sırasında eğlenerek öğreniyor buda çocuğun konuyu, dersi daha iyi anlamasına ve pekiştirmesine olanak sağlamaktadır" (4. Görüşme)

"Çocuklar yaratıcı drama ile yaparak yaşarak öğrenirler" (2. Görüşme)

"Çocuklarda düşünme becerisini geliştirir, çözüm yolları üretmeyi geliştirir" (11. görüşme)

"Çocukların gelişim alanlarını destekler" (8. Görüşme)

"Gerçek hayatla bağlantı kurar" (12. Görüşme)

- e. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 5. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Artık materyallerin sanat etkinliklerindeki önemini eğitim programı açısından nasıl değerlendirirsiniz?)

Aday öğretmenler çocukların yaratıcılıklarını desteklediği için eğitim programı içerisinde (günlük plan) artık materyallerin yer alması gerektiği görüşündedirler. Ayrıca artık materyallerin küçük kas el becerilerini desteklediği, gelişim alanlarında bir çok yarar sağladığı, materyalleri gruplandırırken cinsini, yapısını ve şeklini öğrenerek bir çok kavram öğrenimini desteklediği, sorumluluk duygusunun gelişimi, çevre bilinci konusunda farkındalık yarattığı, hazır malzemelere kıyasla artık materyallerin kullanılmasının hem eğitici, hem öğretici hem de eğlendirici bir nitelik taşıdığı gibi görüşler belirtilmiştir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Artık materyallerin çocukların yaratıcılığı açısından çok önemli olduğunu düşünüyorum ve programda kesinlikle bulunması gerekiyor" (7. Görüşme)

"Çocuklar artık meteryallerle özgün ürünler ortaya koyarlar ve küçük kas gelişimini desteklerler" (15. Görüşme)

"Artık materyal kullanımı, dil gelişim alanlarında, psiko-motor gelişim alanlarında, duygusal-sosyal ve bilişsel gelişim alanların gelişiminde çok yararlı olacaktır" (17. Görüşme)

"Çocuklar artık meteryalleri ayırırken, gruplarken, cinsini, yapısını, şeklini öğrenir. Tek düze hazır malzemeleri kullanmayıp sanat etinliklerinde çeşitlilik renklilik yapmış olur" (3. Görüşme)

"Artık materyallerden yapılan etkinlikler diğer hazır materyallerden daha eğitici, öğretici, ve bunun yanı sıra eğlendiricidirler. Bu sebeple artık materyaller sürekli sanat etkinliklerinde kullanılmalıdır." (11. Görüşme)

- f. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 6. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Yaratıcı drama sırasında kullanılabilir araç-gereç ve materyaller sizce nelerdir?)**

Aday öğretmenler, yaratıcı drama sırasında hayvan vb. karakterde maske ve kuklalardan, karton koli, kağıt, şişe kapakları, pet şişe, vb. çeşitli artık materyallerden, çocukların artık malzemeler kullanılarak yapmış oldukları 3 boyutlu tasarımlardan, şal, şapka ve çantalarından, yüz boyası, kostüm ve aksesuarlardan, kumaş parçaları, eski veya kullanılmayan giysilerden, fırça, zehir içermeyen boyalar, kil, strafor, çevrede bulunan masa, sandalye gibi eşyalardan, tutkal, mum yapışkan, ucu küt makaslar, çift taraflı bant, kalem, silgi, radyo-müzik gibi araç-gereç ve materyallerin kullanılabilirliğini ifade etmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Yaratıcı dramada maskeler, kostümler, aksesuarlar ve artık materyaller kullanılabilir" (15. görüşme)

"Bence çocukların artık materyallerden kendi yapmış olduğu her türlü 3 boyutlu ürün yaratıcı dramada kullanılabilir. Makas, strafor, artık materyal çeşitleri örneğin pet şişe, kozalak, karton koli, çanta, şal vb. yaratıcı drama sürecindeki doğaçlamalar sırasında kullanılabilir" (11. Görüşme)

"Yaratıcı dramanın gerçekleştiği mekanda bulunan eşyalar kullanılabilir. Örneğin: dramanın gerçekleştirileceği mekan içerisinde sandalye yatak olarak düşünülebilir. Drama sürecinde müzik araç olarak kullanılabilir" (22. Görüşme)

- g. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 7. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Sanat etkinlikleri sırasında çoğunlukla hangi materyalleri kullanıyorsunuz?)**

Aday öğretmenler sanat etkinlikleri sırasında çocukların kendilerini daha iyi ifade edebileceklerini düşüncesiyle artık materyalleri tercih ettiklerini, çoğunlukla makas, kalem boya-guaj boya, fırça, plastik (pet) su şişesi ve plastik tabak, kumaş

parçaları, tuvalet kağıdı rulosu yapışkan, eva köpük, keçe, strafor, eski t-şört, eski gazete ve dergiler, pipet, yumurta kolisi, ayakkabı kutusu, kibrit kutusu, süngerler, doğadan toplanan artık materyaller, ev eşyaları, yapay tüyler, yutma riski taşımayacak özellikte düğmeler, kil ve oyun hamuru gibi materyalleri kullandıklarını belirtmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Çocukların kendilerini daha iyi ifade edebileceklerini düşündüğüm için artık materyalleri kullanıyorum." (15. Görüşme)

"Daha çok guaj boya, strafor, fırça, yapışkan, makas, pet şişeler, kibrit kutuları, kağıtlar vb. artık materyal çeşitlerini kullanıyorum" (13. Görüşme)

"Doğadan toplanan artık materyaller, boya, kil, pipet, kağıtlar, yapışkan vb. materyalleri kullanıyorum" (20. Görüşme)

h. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 8. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Artık materyalin yaratıcı dramada bulunan teknikler sırasında kullanılmasını nasıl değerlendirirsiniz?)

Aday öğretmenler artık materyallerin yaratıcı drama ile bir bütünlük sağladığını, süreci verimli bir hale getirdiğini, kavramların daha somut bir hale gelerek çocuklar tarafından daha iyi kavranabildiğini, akılda kalıcılığı artırdığını, artık materyallerle yaratıcı dramanın bir arada kullanılmasının çocukların hayal güçlerini kullanmasını sağladığını, materyal kullanımının drama sürecini daha eğlenceli bir hale getirdiğini ve role girmeyi kolaylaştırdığı, tasarlanan ürünlerin kullanımının heyecan ve isteklilik yarattığı ifade edilmiştir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Artık materyalleri kullanarak elde ettiğimiz ürünümüzü yaratıcı dramanın teknikleriyle bir araya getirmek yapılan materyalle bir bütünü oluşturmaktadır.

Bu teknikler ile okul öncesi dönemdeki çocukların zihninde daha somut bir hale geldi. Kavramları daha iyi kavrayabilmelerine yardımcı oldu." (4. Görüşme)

"Teknikleri öğrenirken daha eğlenceli bir şekilde öğrendik, yaparken daha istekli ve heyecan duyduk. Kullanılan materyaller sayesinde yaptığımız drama çalışmalarının görsellik açısından güzel görünmesini sağladık". (12. Görüşme)

"Artık materyallerle yaratıcı dramanın bir arada kullanılması çocuğun ilgisini ve dikkatini çekerek hayal gücünü kullanmasını sağlar. Özgüveni geliştirir." (5. Görüşme)

- i. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 9. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Artık materyal kullanımı en çok hangi drama tekniğinde kullanılabilir?)**

Aday öğretmenlerin pek çoğu bir dönem boyunca gerçekleştirilen ders sürecindeki tüm teknikler sırasında artık materyalleri kullandıklarını ve uygulanan tüm teknikler sırasında söz konusu materyallerin kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Aday öğretmenlerin bazıları özellikle doğaçlama rol oynama, kukla-maske, dramanın geçtiği kurgusal mekanın planlanması, donuk imge, fotoğraf karesi, tamamlanmamış materyaller, dans-drama, gibi yaratıcı drama teknikleri sırasında artık materyal tasarımlarını kullanmaktan büyük bir keyif aldıklarını ve çocuklarında sayılan teknikler sırasında keyif alacakları görüşünü belirtmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Her ders boyunca artık materyallerden ürünler oluşturulmuştur ve dramanın her tekniğinde kullanılmıştır. Bu nedenle tüm teknikler sırasında artık materyallerin kullanılabileceğini düşünüyorum. Özellikle Doğaçlama ve rol oynama tekniğinde materyalimi kullanmaktan keyif aldım." (23. Görüşme)

"Genel olarak dramanın her tekniğinde artık materyaller kullanılabilir" (11. Görüşme)

"Kukla-maske, tamamlanmamış materyaller, Dans drama, Doğaçlama rol oynama gibi sayılan tekniklerden çocukların keyif alacağını düşünüyorum." (13. Görüşme)

"Kukla maske, tamamlanmamış materyaller, Dramanın geçtiği kurgusal mekanın planlaması gibi teknikleri kullanarak çocukların eğlenerek öğrenebileceğini düşünüyorum" (8. Görüşme)

- j. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 10. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Öğretmen adaylarının yaptıkları çalışmalarda güçlü ve zayıf buldukları yönleri ile ilgili düşünceleri nelerdir?)**

Ders öncesinde dramayla ilgili sınırlı bir bilgi birikimi olması, drama dersini almalarına rağmen süreç içerisinde tekniklerle ilgili teorik bilgi ve uygulamaya yer verilmediğinden kendilerini yetersiz gördüklerini, ders öncesi materyal tasarımı sırasında güçlük yaşamaları ve kendilerini yaratıcılık konusunda yetersiz hissetmeleri zayıf yön olarak belirtilmiş, ders sonrasında ise aday öğretmenlerin yetersiz hissettikleri drama alanında kendilerini geliştirdiklerini düşünmeleri, materyal üretme ve yaratıcılık konusunda kendilerini daha güçlü hissettikleri, artık materyalleri biriktirerek değerlendirebilme becerisi kazandıkları, dramanın her derste bir yöntem olarak kullanılabileceğini öğrendiklerini, dramanın çeşitli tekniklerini öğrendiklerini ve ileriki meslek hayatlarında katkı sağlayacağını düşünmeleri güçlü yön olarak belirtilmiştir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Dramanın bir yöntem olarak her derste kullanılabileceğini öğrendim. Alanımızda gelişmemize çok büyük katkısının olduğunu düşünüyorum, zayıf olduğum drama alanında geliştirdim" (1. Görüşme)

"Dramayla ilgili bilgim çok sınırlıydı, bu derste dramanın tekniklerini öğrenip, artık materyallerlede birleştirip daha kalıcı bir şekilde öğrendim. Bu öğrendiğim teknikleri ileride kendi mesleğimde de kullanmayı düşünüyorum." (2. Görüşme)

"Daha önce drama dersi almıştık ama dramanın tekniklerine yer vermemiştik. Artık materyal dersinde dramanın bir çok tekniğini gördük. Önceleri drama konusunda az bilgi sahibi idim. Artık materyal dersiyle birlikte dönem sonunda kendimi geliştirdim ve yeterli bilgiye sahip oldum. Artık materyal dersinin ileriki meslek hayatımızda da faydalı olacağını düşünüyorum" (23. Görüşme)

"Yaratıcı olmakta ilk başlarda zayıftım ama ilerleyen zamanlarda bunu yendim" (16. Görüşme)

"Materyallerin atılmayacağını ve değerlendirilmesi gerektiğini öğrendim" (17. Görüşme)

k. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 11. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Okul öncesi öğretmen adaylarının drama süresince planlanan etkinliklerle, çocukların gelişim alanlarına ilişkisi yönünden görüşleri nedir?)

Drama süresince planlanan etkinliklerin, çocukların tüm gelişim alanlarını olumlu bir şekilde desteklediği ifade edilmiştir. Drama sürecindeki uygulamalar sırasında çocukların dil alanında; kendi ve yakın çevresini tanıma fırsatı sunduğu, kendilerini sözel olarak ifade etme becerisi kazandığı, girdiği role uygun olarak konuşabilme becerisini geliştirdiği, psikomotor alanda; Bedensel koordinasyon gerektiren hareketleri yapmaları, el ve göz koordinasyonu gerektiren hareketleri yapabilmeyi sağladığı, büyük kas (kaba motor) ve küçük kas (ince motor) becerileri desteklediği, bilişsel alanda; renk, şekil, doku, sayı gibi kavramları eğlenceli bir şekilde öğrenmesine yardımcı olduğunu, problem çözme becerilerini destekleme, neden-sonuç ilişkisi kurabilme, sosyal ve duygusal alanda; duygu ve düşüncelerini çeşitli yollarla ifade edebilme, kendi ve başkalarının duygularını fark edebilme, empati yapabilme, grup arkadaşlarıyla çalışma becerisi kazanma, öz bakım alanda; artık materyalleri düzenli kullanma becerisi kazanma, çalışma sonrası kullanılan materyal ve eşyaları toplama beceresi kazanma, bulunduğu çevreyi temiz tutma gibi görüşler belirtilmiştir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Planlanan etkinliklerin çocukların Psiko-motor, bilişsel, dil, sosyal duygusal ve öz bakım gelişimlerine olumlu etkileri vardır. Artık materyalleri düzenli kullanma ve eşyaların toplanması gibi öz bakım becerilerinin gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır" (4. Görüşme)

"Planlanan etkinlikler sayesinde çocukların büyük-küçük kasları gelişir. Konuşması daha akıcı olur. Bedensel koordinasyon gerektiren hareketleri yapmaya yardımcı olur. El ve göz koordinasyonu gerektiren hareketleri yapmalarına yardımcı olur" (6. Görüşme)

Drama sürecinde planlanan etkinlikler çocukların dil alanı ile kendi ve çevrelerini tanıma fırsatı sunduğu gibi bilişsel alanda renk, şekil, doku, sayı gibi kavramları farkında olmadan eğlenceli olarak almış bulunur. Drama sürecinde yapılan hareketler motor gelişimini olumlu yönde etkiler. Dramada kullanılan artık materyalleri oluşturmak küçük motor kaslarını çalıştırdığı gibi, artık materyal toplama, gruplandırma düzenleme, çocuğun sorumluluk alıp, sorumluluklarını yerine getirme, yapılan çalışmalardan sonra eşyaları toplama temiz kullanım ve her çalışmadan sonra ellerin yıkanması özbakım becerileri kazanması alışkanlığını oluşturmaktadır. (22. Görüşme)

1. Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 12. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Okul öncesi öğretmen adaylarının Yaratıcı drama sürecindeki teknikler sırasında sanat etkinliklerinin (yoğurma maddeleriyle çalışma, boya çalışmaları, kağıt işleri, artık materyallerle çalışma) kullanılmasına ilişkin görüşleri nedir?)

Yaratıcı drama sürecindeki teknikler sırasında sanat etkinliklerinin kullanılmasının çocukta merak ve istek duygusunu artırması, dikkatini konu üzerine yoğunlaştırarak odaklanmayı sağladığı, kaba motor/büyük kas ve ince motor/küçük kas becerileri gibi motor becerileri büyük ölçüde desteklediği, yapılan etkinlikler sonucu çocukların gelişim alanlarını desteklemesi, drama sürecinde ve ürün oluşturma sırasında yaratıcı fikir geliştirme ve imgelem gücüne katkı sağladığı, birlikte çalışarak işbirliği yapmayı, paylaşmayı sağladığı, el-göz koordinasyonu sağladığı, bilinenlerin dışında farklı bir çok ürün ve teknik kullanarak materyal

oluşturabilme becerisi sağladığı, özgüvenlerini desteklediği, çocuklara hoşça vakit geçirebilme imkanı sağladığı, artık materyallerle oluşturulan ürünler sonucu çocukların role girmelerini kolaylaştırdığı gibi görüşler belirtmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Çocukta merak ve istek duygusu gelişir ve odaklanmayı sağlar. Aynı zamanda bir çok gelişim alanı gelişir ve desteklenir. Etkinlikler sırasında çocuğun yaratıcılık ve hayal gücünü de kullandığını görürüz" (9. Görüşme)

"Yoğurma maddeleri çocukların el becerilerini geliştirir ve artık materyallerle yapılan çalışmalar çocukların role girmelerini kolaylaştırır" (2.Görüşme)

"Çocuğun motor gelişimi açısından çok yararlıdır. Büyük ve Küçük kas gelişimine katkı sağlar" (18. Görüşme)

"Farklı ürünler ve teknikler kullanarak şimdiye kadar öğrendiğimizden daha farklı materyaller yapmayı eğlenerek öğrendik" (6. Görüşme)

"Çocuklar materyalleri kullanırken paylaşmayı, işbirliğini öğrenirler." (3. Görüşme)

m- Bu bölümde, görüşme formunda yer alan 13. soruya verilen yanıtlar yer almaktadır. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda verilerek yorumlanmaktadır. (Okul öncesi eğitim kurumları içerisinde eğitim programı açısından yaratıcı drama ile ilgili güçlü ve zayıf bulduğunuz yönler nelerdir?)

Yaratıcı drama etkinliklerinin günlük plan içerisinde bulunduğunu ve sınıf öğretmenleri tarafından öğrencilerle uygulandığı güçlü yön olarak dile getirilmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı dramanın teknikleri, aşamaları ve uygulanışı sırasında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve uygulama zorluğu yaşamaları, yaratıcı dramada kullanılan tekniklerden yalnızca doğaçlamaya ve rol oynamaya yer verildiği, drama sürecini planlama ve uygulamaya geçme konusunda bilgi sahibi olmadıkları, bilgi yetersizliğinden dolayı internet aracılığı ile bulunan drama örneklerinin öğrenme sürecince uygulandığını belirtilmiştir. Zaman yetersizliğinden

dolayı günlük plan içerisinde yer alan etkinlikler (Türkçe, müzik, fen ve doğa vs.) arasında drama sürecinin uygulanmaması gerektiği, dramanın müzik-ingilizce-resim gibi branşlaşmış dersler arasında ayrı bir ders olarak yer alması ve dramanın ısınma, doğaçlama-rol oynama, ve değerlendirme aşamalarının sırasıyla uygulanması gerektiği görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca drama etkinlikleri sırasında materyal tasarlanıp sürece dahil edilmesinin, çocuklara bir çok katkı sağlayacağı da düşünülmektedir. Yaratıcı drama dersini liderlik vasfına sahip ve yaratıcı drama alanında uzmanlaşmış kişiler tarafından uygulanmasının çocukların gelişim alanlarına daha fazla katkı sağlayacağı görüşünü ifade etmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Okul öncesi eğitim programı içerisinde sınıf öğretmenleri tarafından yaratıcı drama uygulamalarına günlük planda yer verilmektedir" (Görüşme 1)

"Artık materyal dersinin bizlere çok fazla katkısı olmuştur. Bu ders sayesinde dramanın bir çok tekniği konusunda bilgi sahibi olduğumu düşünüyorum. Buradan yola çıkarak staj dönemimde gözlemlediğim kadarıyla öğretmenler dramanın aşamaları ve teknikleri konusunda az bir bilgiye sahipler. Çünkü öğrendiğim bir çok teknik arasından sadece doğaçlama ve rol oynama kısmına yer verilmekte" (Görüşme 3)

"Drama sırasında bazı öğretmenlerin dramayı yönetirken güçlük çektiklerini ve zorlandıklarını gözlemledim. Drama sürecini planlama konusunda öğretmenleri biraz zayıf buluyorum çünkü uygulama sürecini o an öğretmen kendi zihnini kullanarak ta oluşturabilmelidir veya bir oyunu değiştirebilmelidir. Fakat bazı öğretmenler drama konusunda çok az bilgi sahibi olduklarından internetde buldukları sürekli aynı oyun örneklerini günlük planda tekrar ediyorlar." (Görüşme 23)

"Günlük planda drama etkinliğine yer verilmekte fakat drama uygulamalarına yeterli sürenin verilmediğini düşünüyorum. Günlük planda yer alan türkçe etkinlikleri, fen ve doğa, müzik gibi etkinliklerin arasında drama sürecide ayrı bir başlık olarak yer almaktadır. Sınıf öğretmenleri dramanın sadece bir aşamasını yapıp geriye kalan aşamaları yapmamaktadır. Bu nedenle resim ve müzik dersinde

olduğu gibi dramasında ayrı bir ders saati içinde, yeterli sürede ısınma çalışmaları gibi tüm aşamalarının yapılması ve çocukları bu aşamalar içinde artık materyallerden oluşturdukları tasarımlarında kullanma fırsatı verilmesi gerektiğini düşünüyorum" (2. Görüşme)

2- Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi öğretmenlerin görüşlerine ilişkin bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin pek çoğu, artık materyal kullanımının öneminin çok büyük olduğunu, üniversitelerde okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören aday öğretmenlerin tüm derslerin işlenişinde artık materyallere de yer verilmesi gerektiğini, artık materyallerin kolay ulaşılabilirlik, ekonomiklik ve geri dönüştürülebilir olması yönünden bölümdeki derslere bir çok katkı sağlayacağı, el becerileri ve yaratıcılığı geliştirmesi, çocuklarla birlikte ürün oluşturma'nın çocuklara yaparak-yaşarak öğrenme imkanı sunması gibi görüşler belirtilmiştir. Bunun dışında okul öncesi öğretmenleri üniversitelerde "materyal tasarımı", "yaratıcılık" gibi alan dersleri arasında "artık materyal kullanımı" dersinin de temel ders (zorunlu) olarak programda yer alması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Artık materyaller hem geri dönüşüm için hem de derslere kattığı artılardan dolayı önemli nesnelerdir. Okul öncesi bölümünde kullanılan artık materyaller, benim görüşüme göre diğer derslerde de kullanılmalı ve müfredat programlarına zorunlu ders olarak koyulmalıdır" (1.Görüşme)

"Artık materyallerden çocuklar ile etkinlik yapmak, hem yaparak-yaşayarak öğrenme için verimlidir, hem de çocuğun yaratıcılığının gelişmesi açısından yararlıdır. Biz bu dersleri almadan önce çok fazla el doygunluğumuz yokdu fakat şimdi hem kendimiz hem de çocuklarla birlikte ürünler oluşturuyoruz" (Görüşme 3)

3- Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi eğitimi uzmanlarının görüşlerine ilişkin bulgular

Okul öncesi eğitimi uzmanlarının pek çoğu öğrenme ve öğretme ortamında artık materyal kullanımının çocuklarda aktif öğrenme merkezini sağladığını, söz konusu materyallerin çocukların beş duyu organını etkin bir biçimde kullanabilmesi ve deneyimler kazanmasında etkili olduğunu, bu sebeple artık materyallerin okul öncesi öğretmen yetiştirme programında çok önemli bir yere sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Bazı okul öncesi eğitimi uzmanlarına göre 0-6 yaş dilimi içerisinde kişilik gelişimine bağlı olarak artık materyal kullanımının çocukların girişken, yaratıcılık, öz güven sahibi olma, bağımsız düşünebilme, problem çözme becerisi gibi kazanımları sağladığı ve yapılandırmacı yaklaşımlarının geliştiği düşünülmektedir. Bazı okul öncesi eğitimi uzmanlarına göre ise artık materyaller çocukların farklı deneyim kazanmasına, dikkatini ilgili konuya yoğunlaştırmasına, öğrenmeyi somutlaştırmaya, öğrenme sürecinin daha eğlenceli olmasına, çocukta merak duygusu uyandırmaya, becerilerini ortaya ortaya koymasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir.

Bu yanıtlara örnek olarak aşağıdaki ifadeler verilebilir.

"Artık materyallerin kullnımı çocuğun öğrenme-öğretme ortamında aktif öğrenmenin merkezini oluşturmaktadır. Bu materyaller 5 duyu organının etkin biçimde kullanılması ve deneyimler kazanmada çok önemlidir" (Görüşme 1)

"0-6 yaş arası kişilik gelişiminde artık materyal kullanımı çocukların, problem çözme, girişken, bağımsız düşünebilen, yaratıcılık, özgüven gibi kazanımlar sağlamakta ve yapılandırmacı yaklaşımları gelişmektedir." (Görüşme 2)

"Çocukların farklı deneyim kazanmasına, dikkatini konu üzerine yoğunlaştırmasına, öğrenmeyi somutlaştırmaya, öğrenme sürecinin daha eğlenceli olmasına, çocuğun merak duygusunu kabartmaya, becerilerini ortaya çıkarmaya ve düşünce becerisini ortaya koymasına yardımcı olduğunu düşünmekteyim" (Görüşme 3)

BÖLÜM V

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sonunda ulaşılan sonuçlar ve sonuçlara bağlı olarak öneriler belirtilecektir.

5.1. Sonuçlar

- a. Görüşmelerden elde edilen bulgulara göre aday öğretmenlerin okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı dersinde sahip oldukları kazanımlar sonucunda artık materyalleri değerlendirerek yaratıcı ürünler tasarlayabilme, kullanabilme, hayal gücü ve yaratıcılığın gelişimi, drama ve drama tekniklerini okul öncesi dönemde nasıl kullanabileceklerini öğrendikleri sonucuna ulaşılmıştır. Acer'in (2011) "Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Materyal Geliştirme Dersine İlişkin Görüşlerinin incelenmesi" isimli çalışmayla yürütülen araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir. Güven (2006) Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme dersinin, öğretmen adaylarına kazandırmış olduğu yeterlikleri, öğrenci görüşlerine göre değerlendirdiği araştırmasında, öğrencilerin konuya uygun materyali hazırlayabilmelerine ilişkin bir inanca sahip olduklarını belirtmiştir.
- b. Aday öğretmenler "Okul öncesi dönemde artık materyal kullanımı" dersi kapsamında daha çok kağıt katlama sanatı olarakta bilinen origami tekniğini, dominoyu ve yaratıcı dramanın geriye kalan tekniklerini öğrenmek istediklerini, ayrıca artık materyalleri değerlendirerek daha çok çalışma yapmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Acer'in (2011) Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Materyal Geliştirme Dersine İlişkin Görüşlerinin İncelendiği araştırma sonuçlarıyla elde edilen sonuçlar benzerlik göstermektedir.
- c. Gelecek yıllarda dersin içeriğine eklenmesini istedikleri önerileri arasında aday öğretmenler, drama uygulamalarının sınıf dışında (dış mekan) veya atölye gibi ortamlarda gerçekleştirilmesi, materyal tasarımı sırasında derse ait

bir atölyenin olması, drama teknikleri baz alınarak oyun tasarlama ve uygulama yapma imkanının sağlanması, dramanın tüm tekniklerine yer verilmesi, uygulama ağırlıklı derslerin ders sürelerinin esnek olması gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Acer'in (2011) yapmış olduğu araştırma kapsamında, Materyal Geliştirme dersinin gelecek yıllarda uygulanmasına ilişkin aday öğretmenlerin önerileri arasında, bireysel çalışma yanında küçük ya da büyük gruplarla ortak tasarımlar yapılması ve tasarım sürecinde öğrenciye daha fazla dönüt verilmesi gibi sonuçlar yer almaktadır.

- d. Okul öncesi dönemde yaratıcı dramanın çok önemli bir yere sahip olduğu, çocukların hayal güçlerini ve yaratıcılıklarını geliştirmeye yardımcı olduğu, özgüvenlerinin geliştiği, çocukların kendilerini rahat bir şekilde ifade ettiği, grupla birlikte çalışma becerisi kazandırdığı, eğlenerek öğrenmeye katkı sağladığı, yaparak yaşayarak öğrenme, problem çözme becerisi ve çözüm yolları üretebilmeyi geliştirdiği, toplum içerisinde nasıl davranacağını, duygu ve düşüncelerini dışa aktarmasına yardımcı olduğu, bir çok açıdan gelişim alanlarına katkı sağladığı, sorumluluk duygusunu geliştirdiği, kavramları öğrenmeye yardımcı olduğu ve yaratıcı drama sayesinde çocukların gerçek hayatla bağlantı kurduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akyol (2003) yapmış olduğu "Drama ve Dramanın önemi" isimli çalışması sonucunda Drama çalışmalarına katılan bireylerin, bazı olumlu kazanımların olması gerektiği üzerinde durmuştur. Bu kazanımlar ile gerçekleştirilen araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir.

Bayrakçı (2007) "Okul Öncesinde Yaratıcı Drama etkinliklerinin İletişim becerilerinin Gelişmesi Üzerindeki Etkisi" isimli araştırmasında Okulöncesi programında yer alan ve uygulanan sosyal-duygusal, dil, ve bilişsel alanla ilgili yaratıcı drama etkinliklerinin, iletişim becerilerinin geliştirilmesine katkıda bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- e. Aday öğretmenlerin vermiş olduğu yanıtlar sonucunda çocukların yaratıcılıklarını desteklediği için eğitim programı içerisinde (günlük plan) artık materyallerin yer alması gerektiği belirtilmiştir. Materyallerin çocukların küçük kas gelişimini desteklediği, özgün tasarımlar ortaya

çıkartabilmeleri yönünden önem taşıdığı, sorumluluk duygusunun gelişimini ve çevre bilinci konusunda farkındalık yarattığı, artık materyalleri gruplandırırken cinsini, yapısını ve şeklini öğrenerek bir çok kavram öğrenimini desteklediği, yaratıcı fikirler geliştirmelerini desteklediği, gelişim alanlarına katkı sağladığı, hazır malzemelere kıyasla artık materyallerin kullanılmasının hem eğitici, hem öğretici hemde eğlendirici bir nitelik taşıdığı sonucuna ulaşılmıştır. Parlakyıldız ve Yıldızbaş'ın (2006) "Okul öncesi sanat etkinliklerinde artık materyallerin kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri" isimli araştırma ile elde edilen sonuçlar benzerlik göstermektedir.

- f. Araştırma kapsamına alınan öğretmen adayları yaratıcı drama sırasında çeşitli artık materyallerden, yaratılan 3 boyutlu tasarımlardan, hayvan vb. karakterde maske ve kuklalardan, fırça, zehir içermeyen boyalar, kil, strafor, çantalar, çevrede bulunan masa, sandalye gibi eşyalardan şal, şapka ve çantalardan, yüz boyası, kostüm ve aksesuarlardan, kumaş parçaları, eski veya kullanılmayan giysilerden, tutkal, mum yapışkan, ucu küt makaslar, çift taraflı bant, kalem, silgi, radyo-müzik gibi araç-gereç ve materyallerin kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlarının benzerlik gösterdiği "Yaratıcı Drama" isimli çalışmada Tuluk (2004) Araç-gereç ve materyallerin dramanın rol oynama, doğaçlama v.b. tekniklerinde konsantrasyon, yani bireyin odaklanmasını kolaylaştıran bir ortam sağladığını, yerinde kullanılması sonucu yararlı işlev üstlendiğini ve her türlü araç-gerecin drama etkinliğinde kullanılabileceği sonucuna ulaşmıştır.
- g. Sanat etkinlikleri sırasında çocukların kendilerini daha iyi ifade edebileceklerini düşüncesiyle artık materyalleri tercih ettikleri, çoğunlukla makas, kalem boya-guaj boya, fırça, yapışkan, eva köpük, keçe, strafor, eski t-şört, plastik (pet) su şişesi ve plastik tabak, kumaş parçaları, tuvalet kağıdı rulosu, eski gazete ve dergiler, pipet, yumurta kolisi, ayakkabı kutusu, kibrit kutusu, süngerler, doğadan toplanan artık materyaller; taş (küçük çocuğun avuç içi büyüklüğünde), yaprak, kozalaklar, deniz kabukları vb., çocuklara zarar vermeyecek sivri, kesici özellik taşımayan ev eşyaları, yapay tüyler, yutma riski taşımayacak özellikte düğmeler, kil ve oyun hamuru gibi

materyallerin kullanıldığı sonuucuna ulaşılmıştır. Parlakyıldız ve Yıldızbaş'ın (2006) "Okul öncesi sanat etkinliklerinde artık materyallerin kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri" isimli araştırma ile elde edilen sonuçlar benzerlik göstermektedir.

- h. Okul öncesi döneminde artık materyallerin drama sürecindeki teknikler sırasında mutlaka kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca artık materyallerin yaratıcı drama ile bir bütün olduğu, materyallerin veya yaratılan tasarımların kullanılmasının drama sürecini verimli bir hale getirdiği, akılda kalıcılığı artırdığı, kavramların daha somut bir hale geldiği, materyal kullanımının drama sürecini daha eğlenceli bir hale getirdiği, artık materyallerle yaratıcı dramanın bir arada kullanılmasının çocukların ilgisini ve dikkatini çektiği, hayal güçlerini kullanmayı sağladığı, çocukların daha rahat role girmesini kolaylaştırdığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır.
- i. Aday öğretmenler gerçekleştirilen ders sürecindeki tüm teknikler sırasında artık materyallerin kullandığını bu nedenle uygulanan tüm teknikler sırasında artık materyallerin kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Aday öğretmenlerin bazıları özellikle doğaçlama rol oynama, dramanın geçtiği kurgusal mekanın planlanması, tamamlanmamış materyaller, kukla-maske, dans-drama, donuk imge, fotoğraf karesi gibi yaratıcı drama teknikleri sırasında artık materyal tasarımlarını kullanmaktan büyük bir keyif aldıklarını belirtmişlerdir.
- j. Ders öncesinde drama alanıyla ilgili sınırlı bilgi birikimine sahip olma, ders öncesi materyal tasarımı sırasında güçlük yaşama, yaratıcılık alanında kendini zayıf görme, drama dersini almalarına rağmen tekniklerle ilgili teorik ve uygulamalı bilgiye yer verilmediğinden yetersizlik hissetme gibi sonuçlar zayıf yön olarak belirtilmiştir. Ders sonrasında ise aday öğretmenlerin zayıf hissettikleri, drama alanında kendilerini geliştirdiklerini düşünmeleri, materyal tasarımı ve yaratıcılık konusunda kendilerini daha yeterli hissetmeleri, dramanın her derste bir yöntem olarak kullanılabileceğini öğrenmeleri, dramanın çeşitli tekniklerini öğrenmeleri, öğrenilen tekniklerin ileriki meslek hayatlarında katkı sağlayacağı, artık materyalleri biriktirerek

değerlendirebilme becerisi kazandıkları gibi sonuçlar güçlü yön olarak belirtilmiştir. Sonuçlarının benzerlik gösterdiği "Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme dersinde grupla yaratıcılık temelli materyal geliştirmenin öğretmen adaylarının portfolyoları üzerindeki etkisi" isimli çalışmada Yelken (2009) öğrencilerin, dersin yaratıcılıklarına katkı sağladığını vurgulamışlardır.

- k. Drama süresince planlanan etkinliklerin, çocukların tüm gelişim alanlarını (dil, psiko-motor, bilişsel, sosyal-duygusal, öz bakım) olumlu bir şekilde desteklediği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlarla Parlakyıldız ve Yıldızbaş'ın (2006) yapmış olduğu araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir. "Okul öncesi eğitimde yaratıcı dramının çocuğun gelişim alanlarına etkisi" isimli başka bir çalışmada Yazar, Çelik ve Kök (2007) çocuğun kişiliğinin oluştuğu dönemde drama çalışmalarına sık sık yer verilmesinin çocuğun tüm gelişim aşamaları açısından önemli ve gerekli olduğunu bu nedenle okul öncesinde yaratıcı drama çalışmalarına önemli ölçüde yer verilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. Bir başka çalışmada Uyar (1995) "Anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklara, destekleyici olarak uygulanan eğitimde drama programının çocukların, dil gelişimine etkisinin incelenmesi" amacıyla yürütülen çalışmada elde edilen sonuçlar ile araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir.
- l. Yaratıcı drama teknikleri sırasında sanat etkinliklerinin kullanılmasının çocukta merak ve istek duygusunu artırdığı, dikkatini konu üzerine yoğunlaştırarak odaklanmayı sağladığı, gelişim alanlarını desteklediği, yaratıcı fikirler geliştirme ve hayal gücüne katkı sağladığı, çocukların kaba motor/büyük kas (yürümek, koşmak, dans etmek vb.) ve ince motor/küçük kas becerileri (kesme, yırtma, yapıştırma, baskı vb.) gibi motor becerileri büyük ölçüde desteklediği, El-göz koordinasyonu sağladığı, birlikte çalışarak işbirliği yapmayı, paylaşmayı sağladığı, bilinenlerin dışında farklı bir çok ürün ve teknik kullanarak materyal oluşturabilme becerisi sağladığı, özgüvenlerini desteklediği, yaratılan ürünler sayesinde çocukların role girmelerini kolaylaştırdığı ve el becerilerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çelik ve Yazar'ın (2010) Okul Öncesi Öğretmenlerinin sanat etkinliklerinde

kullanılan yoğurma maddelerine ilişkin görüşlerinin incelendiği çalışma sonuçlarıyla, araştırma sonuçları el becerilerini desteklemesi, küçük kas gelişimini ve çocukların yaratıcılıklarını desteklemesi yönünden benzerlik göstermektedir. Gönen, Aydos ve Erdem' in (2016) "Okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının sanat eğitimi ve uygulamalarına dair deneyimleri" isimli yürütmüş olduğu araştırması sonucunda yer alan tüm öğretmen adayları, sanat etkinliklerinin önemli olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca sanat etkinliğini sınıf içinde uygulamaları arasında sıklıkla; boyama, kesme-yapıştırma, artık materyal, yoğurma maddeleri, baskı çalışması, çizim ve kolaj gibi çalışmalara yer verildiği de ifade edilmiştir.

- m.** Okul öncesi eğitim kurumları içerisinde drama etkinliklerine yer verilmesi güçlü yön olarak belirtilmiştir. Artık materyal kullanımı dersi sonucu öğrenilen drama teknikleri ele alındığında, öğretmenlerin yaratıcı drama teknikleri, aşamaları ve uygulanışı sırasında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, uygulama zorluğu yaşadıkları, yaratıcı dramada kullanılan teknikler arasından sadece doğaçlamaya ve rol oynamaya yer verildiği, bilgi yetersizliğinden dolayı web sitesinden (internet aracılığı ile) bulunan drama örneklerinin öğrenme sürecince uygulandığı, yaratıcı drama uygulamalarına çok az bir süre tanınması, zaman yetersizliğinden dolayı günlük plan içerisinde yer alan etkinlikler (Türkçe, müzik, fen ve doğa vs.) arasında drama sürecinin uygulanmaması gerektiği, dramanın müzik-ingilizce-resim gibi branşlaşmış dersler arasında ayrı bir ders olarak yer alması gerektiği, dramanın ısınma, doğaçlama-rol oynama, ve değerlendirme aşamalarının sırasıyla uygulanması gerektiği, drama etkinlikleri sırasında materyal tasarlanıp sürece dahil edilmesinin, çocuklara bir çok katkı sağlayacağı, branş dersi konumunda düşünülen yaratıcı drama dersini liderlik vasfına sahip ve yaratıcı drama alanında uzmanlaşmış kişiler tarafından uygulanmasının çocukların gelişim alanlarına daha fazla katkı sağlayacağı gibi eksiklikler zayıf yön olarak belirtilmiştir. Köksal Akyol (2003) "Okulöncesi Eğitimde Drama ve Drama Etkinlikleri" başlıklı çalışmasında drama etkinliklerinin nasıl planlanacağı ve uygulanması sırasında nelere dikkat edileceği konularında öğretmenlerin yetiştirilmesi gerektiği aksi takdirde yapılan drama çalışmalarının çocuklara yarar sağlamak yerine zarar verebileceğini belirtmiştir. Önder'e (2003) göre

yaratıcı drama uygulamalarını hazırlayacak olan öğretmenin yaratıcı drama yöntemini uygulamaya dönük uzmanlık becerilerine sahip olması gerekmektedir bu açıdan bakıldığında elde edilen sonuçlarla araştırma sonuçları benzerlik göstermektedir.

2- Artık materyal kullanımının öneminin çok büyük olduğu, üniversitelerde okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören aday öğretmenlerin tüm derslerinin (yaratıcı drama, müzik, beden eğitimi vb.) içeriğinde artık materyallere de yer verilmesi gerektiği, artık materyallerin geri dönüşüme olanak tanıyan nesneler (malzemeler) olması, hem ekonomik hem de kolay ulaşılabilirlik yönünden bölümdeki derslere bir çok katkı sağlayacağı gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca okul öncesi öğretmenleri üniversiteye başlamadan önce el becerileri konusunda yeterli hissetmedikleri ancak üniversitedeki dersler sayesinde kendilerini geliştirdiklerini, çocuklarla birlikte özgün ürünler yaratabildikleri ifade edilmiştir. Artık materyalleri kullanarak çocuklarla birlikte ürün oluşturma'nın çocuklara yaparak-yaşarak öğrenme imkanı sunduğu, yaratıcılığının gelişmesi açısından yararlı olacağı düşünülmekte, bunun dışında okul öncesi öğretmenleri üniversitelerde "materyal tasarımı", "yaratıcılık" gibi alan dersleri arasında "artık materyal kullanımı" dersinin de zorunlu bir ders (temel ders) olarak programda yer alması gerektiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

3- Öğrenme ve öğretme ortamında artık materyal kullanımının çocuklarda aktif öğrenme merkezini sağladığı, beş duyu organını etkin bir şekilde kullanabilmeyi sağlaması, deneyimler kazanmasında etkili olduğu gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Bazı uzman görüşlerine göre 0-6 yaş dilimi içerisinde kişilik gelişimine bağlı olarak artık materyal kullanımının çocukların girişken, yaratıcılık, öz güven sahibi olma, bağımsız düşünebilme, problem çözme becerisi gibi kazanımları sağladığı, yapılandırmacı yaklaşımlarının geliştiği, artık materyallerin; çocukların farklı deneyim kazanmasına, dikkatini ilgili konuya yoğunlaştırmasına, öğrenmeyi somutlaştırmana, öğrenme sürecinin daha eğlenceli olmasına, çocukta merak duygusu uyandırmasına, el becerilerini ortaya çıkarma ve düşüncelerini ortaya koymasına yardımcı olduğunu gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

4- Okul öncesi öğretmenliği programı için önerilen "Artık materyal kullanımı" seçmeli dersinin öğrenme çıktısına (ders izlencesi) ilişkin sonuçlar

Öğretmen adayları uygulama dersleri yoluyla fakültede öğrenmiş oldukları yöntem ve teknikleri hayata geçirme fırsatını bulmaktadırlar, bu sayede kendilerine özgü öğrenme biçimi geliştirmekte, kendi kendilerini değerlendirmeyi öğrenmekte, gerçek sınıf ortamında, öğrencilerin sorunlarıyla ve onların başarılarını etkileyen etmenlerle yüz yüze kalarak deneyim (tecrübe) kazanmakta, danışmanlarının ve rehber öğretmenlerinin eleştirileriyle iyi ve kötü yönlerini görüp eksikliklerini giderme imkanı bulmaktadırlar (Cabaroğlu 1994).

Hacıoğlu ve Aklan'a (1995) göre,

"Öğretmen adaylarına son derece olumlu deneyimler edinmelerini sağlayan uygulama derslerinin giderek öneminin arttığı ve yeni bir uzmanlık alanı olarak geliştiği düşünülürse bu derslerin çeşitli yönleriyle incelenmesi ve alandaki gereksinimlerin açıklığa kavuşturulması gerekmektedir" (Akt. Şahin ve Özkılıç 2005, s.3).

Alandaki eksikliklerin giderilmesi ve üniversitelerde uygulama ağırlıklı derslerin içerine katkı sağlaması amacıyla öğretmen yetiştirme programı içerisine pred 431 "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" seçimlik dersi konulmuştur. Araştırmacı tarafından söz konusu seçmeli dersin öğrenme çıktısı (ders izlencesi) düzenlenmiş ve öğrencilere "Yaratıcı Drama ve Materyal Odaklı Eğitim Paketi" plan örnekleri hazırlanarak uygulanmıştır.

5.2. Öneriler

Bu araştırma Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsünde gerçekleştirilmiş nitel bir çalışma olup araştırmaların bir sınırlılığı olarak genellenememektedir. Bu nedenle araştırmanın bulguları sonucunda gerçekleştirilecek diğer araştırmalarda birden fazla üniversitenin dâhil edildiği daha geniş örneklem ile daha fazla sayıda maddelerin yer aldığı ölçek(ler) kullanılarak nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı araştırma desenlerinin oluşturulması önerilmektedir. Bunların yanı sıra araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda

“Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı” dersine yönelik bazı öneriler aşağıda yer almaktadır:

- Üniversitelerde öğrenim gören öğretmen adaylarının lisans öğrenimleri sırasında alacak oldukları drama dersinin içeriklerinin yeniden yapılandırılmaya gidilerek birinci yarı dönemde drama ile ilgili teorik bilgilerin yer alması (drama, dramanın teknikleri, aşamaları vb), ikinci yarı dönemde ise teorik olarak öğrenilen konuların sınıf içerisindeki çalışma grubuyla veya okul öncesi yaş grubundaki çocuklarla birlikte uygulama yapma fırsatı sağlandığı takdirde okul öncesi öğretmen adaylarının dramayı planlama ve uygulama becerisi kazanacakları düşünülmektedir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama ile ilgili planlama ve uygulama basamaklarının geliştirilmesine dayalı hizmet içi eğitim kurslarıyla okul öncesi öğretmenin kendisini geliştireceği ve drama alanı ile ilgili bilgisinin artacağı düşünülmektedir.
- Öğretmen yetiştirme programı çerçevesinde lisans programlarında drama ve materyal odaklı drama uygulamalarının yürütüldüğü, sanat ve dramanın bütünleştirildiği ve dramanın bir yöntem olarak ele alındığı "okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı dersinin" seçmeli dersten zorunlu alan dersleri arasında yer almasının öğretmen adaylarına mesleki hayatlarında katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim programlarına bağlı olarak günlük plan içerisinde drama etkinlikleri yer almakta ve gerçekleştirilmektedir. Ancak elde edilen araştırma sonuçlarına dayanarak bazı öğretmenlerin planlama ve uygulama aşamasında zorluklar yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca iki etkinlik arasında drama çalışmaları hem süre hem de uygulama açısından yetersiz gelmektedir. Okul öncesi döneminde çocuklara verilecek drama eğitimin yeniden yapılandırılmaya gidilmesi ve eğitim programları içerisinde alanında uzman drama liderleri tarafından branş derslerinde olduğu gibi ayrı bir ders olarak işlenmesinin çocukların kişiliklerinin ve gelişim alanlarının büyük ölçüde geliştiği okul öncesi döneminde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

- Okul öncesi eğitimi döneminde çocukların dikkat sürelerinin az olduğu bilinen bir gerçektir. Bu nedenle drama uygulamaları sırasında çocukların kendi yaptıkları materyallerini sürece dahil etmelerinin çocukların özgüven, yaratıcılık ve hayal güçlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abacı, O. (2000). *Okul öncesi dönem çocuklarında görsel sanat eğitimi*.(1.baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Acer, D. (2011). Okulöncesi öğretmen adaylarının materyal geliştirme dersine ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(2), 421-429, 2011, <http://ilkogretim-online.org.tr>.
- Adıgüzel, Ö. (2006). Yaratıcı drama kavramı, bileşenleri ve aşamaları. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(1), 17-31.
- Adıgüzel, Ö. (2015). *Eğitimde yaratıcı drama*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akbayrak, B. (2005). Temel sanat etkinliği malzemeleri. A. G. Namlu. (Ed.). *Okulöncesi eğitimde araç geliştirme*. (s. 141-166). Eskişehir: Tc. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1490, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 800
- Akoğuz, A. ve Akoğuz, M. (2011). *Yaratıcı drama etkinlikleri*. (1.Baskı). İstanbul: Final Kültür Sanat Yayınları.
- Aktaş, Y. A., Cömertpay, B., & Sofu, H. (2007). Altı yaş grubu çocukların dil kullanımına yaratıcı dramanın etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3/4), 7-26.
- Akyol, A. K. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 179-190.
- Akyol, A. K. (2012). Okul öncesi eğitimde drama ve öğretmenin rolü. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*. 1(1), 105-116.
- Alkan Ersoy, Ö. ve Turla, A. (2015). *Günlük hayattan malzemelerle okul öncesi eğitim materyalleri hazırlama*, Neslihan Avcı (Ed.) *Her yönüyle okul öncesi eğitim 8, okul öncesinde materyal geliştirme*. (2. Baskı). Ankara: Hedef CS Basın Yayın.
- Alpöge, G. (1991). *Çocuk ve Dil*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Anonim. (2006). *Okul öncesi eğitim programı* (36-72 aylık çocuklar için). MEB Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Devlet Kitapları Müdürlüğü, Ankara.
- Arabacı, N. (2015). Maskeler-kostüm ve aksesuarlar-başlık ve şapkalar. Ş. Ö. Aynal. (Ed.). *Okul Öncesi Eğitimde Materyal Tasarımı*.(87-103). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Artut, K. (2009). *Sanat eğitimi kuramlar ve yöntemleri*. (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Avcı, N. (2005). Maskeler ve okul öncesinde kullanımı. A. G. Namlu. (Ed.). *Okulöncesi eğitimde araç geliştirme*. (s. 49-62). Eskişehir: Tc. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1490, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 800
- Aykaç, N. ve Ulubey, Ö. (2008). Yaratıcı drama yöntemi ile yapılandırmacılık ilişkisinin 2005 MEB ilköğretim programlarında değerlendirilmesi. *Yaratıcı drama dergisi*. 3(6), 25-42, 25 Mayıs 2016, *Creative Drama Journal*.
- Aytaş, G. (2013). Eğitim ve öğretimde alternatif bir yöntem: yaratıcı drama. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6(12).
- Bayhan, P. S., ve Artan (2007). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Bayrakçı, M. (2007). *Okulöncesinde yaratıcı drama etkinliklerinin iletişim becerilerinin gelişmesi üzerindeki etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Biçer, M. (2015). Kuklalar. Ş. Ö. Aynal. (Ed.). *Okul öncesi eğitimde materyal tasarımı*.(63-86). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2012), *Sanat eğitimi ve öğretimi*. (3, Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Büyüköztürk, Ş. (2014) *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (17. baskı), Ankara: Pegem Akademi yayıncılık. Corporation. Erişim tarihi: 08.02.2017.

- Cabaroğlu N. (1994). *Öğretmenlik uygulamalarının dil öğretim yöntemleri açısından değerlendirilmesi*. I. Eğ. Bil. Kongresi, 1, 23-30 Nisan, Ankara.
- Çağdaş, A., Albayrak, H., Cantekinler, S. (2003). *Okul öncesi eğitiminde dramatik etkinlikler*.(1. Baskı). Konya: Eğitim Kitap Evi.
- Çakır İlhan, A. (2005). Okulöncesinde sanatlar eğitimi ve drama. A. Öztürk. (Ed.). *Çocukta yaratıcılık ve drama*. (245-260). Eskişehir: Tc. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1488, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 798.
- Çalışandemir, F.,(2002). *Burdur ili okulöncesi öğretimi öğretmenlerinin uygulama yeterlik düzeyleri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çelik, M , Yazar, A . (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanan sanat etkinliklerinde kullanılan yoğurma maddelerine ilişkin öğretmen görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Dergisi*, 16.45-51.
- Çetingöz, D. (2012). Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemini uygulamaya yönelik özyeterlilikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42, 131-142.
- Demir, G. (2013). *Bir eğitim yöntemi olarak john somers yaklaşımı*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Demirel, Ö. (2015). *Öğretim ilke ve yöntemleri öğretme sanatı*.(21. Baskı). Ankara: Ayrıntı Basım Yayın Matbaacılık Ltd. Şti.
- Eckoff, A. & Spearman, M. (2009). "Rethink, reimagine, reinvent: the Reggio Emilia Approach to incorporating reclaimed materials in children's artworks". *Art Education*, 62(2):10-16.
- Ersoy, Ö. (2005). Artık malzemelerden oyuncak yapımı. A. G. Namlu. (Ed.). *Okulöncesi Eğitimde Araç Geliştirme*. (s. 35-48). Eskişehir: Tc. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1490, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 800

- Gönen, M. ve Dalkılıç, N. U. (2003). *Çocuk eğitiminde drama*. (6. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Gönen, M., Aydos, E., H. & Erdem, A., Ü. (2016). Experiences of candidate preschool teachers on art education and implementations, *International Journal of Innovative Research in Education*, 3(1), 42-49.
- Gürtuna, S. (2004). *Çocuk ve sanat eğitim. Çocuğum sanatla tanışıyor*. (2.Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayın Evi.
- Güven, S. (2006). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştime dersinin kazandırdığı yeterlikler yönünden değerlendirilmesi (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 165-179.
- Haktanır, G. (Ed.). (2014). *Okul öncesi eğitime giriş*. (8. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Keyik, S. (2011). *Sanat eğitimi derslerinde yaratıcı drama etkinlikleri*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kırıçoğlu, O. (2002). *Sanatta eğitim. Görmek öğrenmek yaratmak*. (3.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık Tic. Ltd. Şti.
- Kırıçoğlu, O. (2005). *Sanatta Eğitim. Görmek öğrenmek yaratmak*. (3.Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık Tic. Ltd. Şti.
- McKean, B. (2001). Concerns and considerations for teacher development in the arts. *Arts Education Policy Review*, 102(4), 27–32.
- Metiner, E. (bt). *Okul Öncesi Eğitimde Araç Gereç Geliştirme. Kukla Planlama*. Atatürk Erzurum Üniversitesi (7. Ünte).
- Mutlu, D. (2005). Gösteri ve çocuk tiyatrosu için sahne tasarımı. A. G. Namlu. (Ed.). *Okulöncesi eğitimde araç geliştirme*. (s. 167-190). Eskişehir: Tc. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1490, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 800

- Newton, L. D., & Newton, D. P. (2005). Thinking about art: Could elementary textbooks serve as models of practice to help new teachers and non-specialists support reasoning in art? *International Journal of Art & Design Education*, 24(3), 315–324.
- Okulöncesinde drama ve tiyatro (Ed. Naci Aslan) Türkiye 5. Drama liderleri buluşması ve ulusal drama semineri – 2003, Oluşum Yayınları No: 7, Aralık 2003, Ankara.
- Ömeroğlu, E. (Ed.), Özyürek A., Erbay, F., ve Ceylan, A. (2016). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinliklerden dramaya-teoriden uygulamaya*, Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö. Şahin, F.T., Kandır, A., Turla, A. (2004). *Okul öncesi eğitimde drama teoriden uygulamaya* (3. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Ömeroğlu, Esra. (1990) “Anaokuluna giden 5-6 yaşındaki çocukların sözel yaratıcılıklarının gelişiminde yaratıcı drama eğitiminin etkisi”. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önder, A. (2003). *Okul öncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları*. (1. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Önder, A. (2012). *Yaşayarak öğrenme için eğitici drama kuramsal temellerle uygulama teknikleri ve örnekleri*. (9. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özer, D. (2011) *Sanat treni*. (1.basım), Ankara: Karaca eğitim yayınları.
- Özgören, N., (2011). *Okul öncesi dönemde yaratıcı dramanın gelişim alanları ile ilişkisi*. *Eğitimde Yansımalar*, (29), 20-21. İstanbul: Arel Eğitim Kurumları Yayınları.
- Özkan, B. ve Girgin, F. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin görsel sanat etkinliği uygulamalarını değerlendirmesi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 4(4), [Online]: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ejovoc/article/view/500008740> 7 adresinden 03.02.2017 tarihinde indirilmiştir.

- Öztürk, A. (2001). Eğitim-öğretimde yeni bir yaklaşım: Yaratıcı drama. Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi. *Kurgu Dergisi*. sayı (18), 251-259
- Parlakıyıldız B, Yıldızbaş F. (2006). Okul öncesi sanat etkinliklerinde artık materyallerin kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. cilt 6, sayı 1.
- Sungur, N. (1988). Sanat va El Becerisini Öğrenmek ve Öğretmek. *Eğitim ve Bilim Dergisi*. cilt 12 (67).
- Read, H. (1974). *Sanatın anlamı*. (Çev: Güner İnal-Nurşin Asgari). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Reyner, A. (2007). "Teaching Global Awareness With Arts & Crafts", The Professional Resource For Teachers And Parents, Excelligence Learning Corporation. [Http://Www.Earlychildhoodnews.Com/Earlychildhood/Article _ View.aspx?ArticleId=307](http://www.earlychildhoodnews.com/earlychildhood/article_View.aspx?articleid=307)
- Sabır, E. (2014). *Okul öncesi eğitimde yaratıcı drama oyun destekli beslenme eğitimi*. (1. Baskı). İstanbul: Pales Yayıncılık.
- San, İ. (2004). *Sanat ve Eğitim*. (3. Baskı). Ankara: Ütopya Yayın Evi.
- San, İ. (2005). Dramada temel kavramlar. A. Öztürk. (Ed.). *Çocukta yaratıcılık ve drama*. (109-120). Eskişehir: Tc. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1488, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 798.
- San, İ. (2005). Yaratıcılıkta temel kavramlar. A. Öztürk. (Ed.). *Çocukta yaratıcılık ve drama*. (1-48). Eskişehir: Tc. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1488, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 798.
- Sert, S. (2011) *okul öncesi eğitim kurumlarında yaratıcı çocuk etkinlikleri*. (1. basım). İstanbul: Morpa kültür yayınları.
- Seven, S. (2014). *Okul öncesi eğitime giriş*. (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

- Şahin, E. ve Özkılıç, R. (2005). Okulöncesi eğitimi öğretmen adaylarının uygulama dersleri için hazırlanan uygulama kılavuzu hakkındaki görüşleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 115-133.
- TC Milli Eğitim Bakanlığı (2007), *Çocuk ve gelişimi ve eğitimi. Serbest zaman etkinlikleri*, Ankara (s.14).
- TC Milli Eğitim Bakanlığı (2009), *Çocuk ve gelişimi ve eğitimi. Çocuk etkinlikleri, çalışmaları*. Ankara (s.10).
- TC Milli Eğitim Bakanlığı (2012), *Çocuk ve gelişimi ve Eğitimi. Serbest zaman etkinlikleri*, Ankara (s.59-60)
- TC Milli Eğitim Bakanlığı (2013), *Çocuk ve gelişim drama çalışmaları*. Ankara (s.3)
- TC Milli Eğitim Bakanlığı (2014a), *Çocuk gelişimi ve eğitimi drama uygulamaları*, Ankara, (s. 4,26).
- TC Milli Eğitim Bakanlığı (2014 b), *Eğlence hizmetleri yaratıcı drama*, Ankara, (s. 25).
- TC Milli Eğitim Bakanlığı (2014), *Çocuk gelişimi ve eğitimi drama uygulamaları*, Ankara, (s. 3).
- TC Milli Eğitim Bakanlığı (2015), *Çocuk ve gelişimi ve eğitimi. çocuk gelişiminde dramatik etkinlikler*. Ankara.
- TC Milli Eğitim Bakanlığı, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2013), *Okul öncesi eğitimi programı*. Ankara.
- Terwiel, C. D. (2010). *Okulöncesi sanat eğitiminde bir malzeme olarak "Kil" in Yeri*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları : 258, Ankara.
- Tuğrul, B. (2005). Drama ve Öğrenme-Öğretme. A. Öztürk. (Ed.). *Çocukta yaratıcılık ve drama*. (121-138). Eskişehir: Tc. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1488, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 798.
- Tuluk, N. (2004). Yaratıcı Drama. *Pivolka*, 3 (15), 10-12.

- Tuna, S. (2004). Sanat eğitiminin gerekliliği ve güncelliği. *Çağdaş Eğitim Dergisi*. 306, 29-40.
- Turla, A. (2007). *Çocuk ve yaratıcılık. Çocuğum daha yaratıcı olabilir mi* (4. Baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayın Evi.
- Ulutaş, A. (2011). Okul öncesi dönemde drama ve oyunun önemi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 4(6) ,233-242.
- Ulutaş, İ. ve Ersoy, Ö. (2004). Okul Öncesi Dönemde Sanat Eğitimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. cilt: 12, sayı 1.
- Unutkan, Ö. P. (2006). *Okul öncesinde ilköğretime hazırlık* (1.baskı) İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Uyar, N. (1995). *Anaokuluna devam eden 60-72 aylık çocuklarda destekleyici olarak uygulanan eğitimde drama programının çocukların dil gelişimine etkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Üstündağ, T. (1998). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. *Eğitim ve Bilim*, 22(107): 28-35.
- Üstündağ, T. (2016). *Yaratıcı drama öğretmenimin günlüğü* (7. Basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Varol, N. (2004). *Öz bakım becerilerinin öğretimi*. (1. Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Yalçinkaya, T. ve Yalçinkaya Ç. D., (2011). *Okul öncesi dönemde artık malzemeyi değerlendirerek yapılan oyuncaklar*. (1. Baskı). Büyükçekmece-İstanbul: Morpa kültür yayınları.
- Yazar, A., Çelik, M. ve Kök, M. (2007). Okul öncesi eğitimde yaratıcı dramının çocuğun gelişim alanlarına etkisi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 16, 15-21.
- Yelken, T. Y. (2009). Öğretmen adaylarının portfolyoları üzerinde grup olarak yaratıcılık temelli materyal geliştirmenin etkileri. *Eğitim ve Bilim*, 34(153).

Yılmaz Bolat, E. (2015). Artık Malzemelerden Materyaller. Ş. Ö. Aynal. (Ed.). *Okul Öncesi Eğitimde Materyal Tasarımı*.(143-161). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.

Elektronik veri kaynaklar

Çevirimci 1: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ospETW-uiJgJ:https://issuu.com/omarea/docs/drama_teknikler_.docx+&cd=2&hl=tr&ct=clnk&gl=cy

Çevirimci 2: <http://pinargdmc.blogspot.com.cy/> Erişim tarihi 29.09.2016

Çevirimci 3: <http://yaratıcıdrama.org/yaratıcı-drama/yaratıcı-dramanın-tanımı/>
Erişim tarihi: 02.10.2016

Çevirimci 4: Abacı. O. (2011) Okul Öncesi Çocuk ve Sanat Eğitimi.
<http://oyaabacisanategitimi.blogspot.com.cy/2011/12/okul-oncesicocuk-ve-sanat-egitimi.html> erişim tarihi:05.02.2017

Çevirimci 5: AÇEV Anne çocuk eğitim vakfı
<http://www.acevokuloncesi.org/images/dosya/pdf/sanat-egitimi.pdf> Erişim tarihi: 05.02.2017

Çevirimci 6: TC Milli Eğitim Bakanlığı, Osmaniye/Kadirli- Tes-İş Sendikası Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe Erişim Tarihi: 25.02.2017
http://kadirliegotimuygulama.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/80/04/747201/icerikler/okul-oncesi-egitim_109573.html.

Çevirimci 7: <https://www.turkcebilgi.com/yarat%C4%B1c%C4%B1l%C4%B1k>
Erişim Tarihi 11.06.2017

Ekler:

EK 1

Değerli Öğretmen Adayları,

Bu görüşme formu Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Okul Öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 4. sınıf öğretmen adayları için düzenlenmiştir. "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" dersinde, ürün tasarımı sırasında yöntem olarak yaratıcı dramının tekniklerinin kullanılmasının okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla yürütülen araştırmaya veri toplamak üzere geliştirilmiştir. Elde edilecek veriler yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacak başka bir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması görüşme formunu titizlikle ve samimiyetle doldurmanıza bağlıdır. Aşağıda Okul Öncesi Eğitimi programlarında okuyan öğretmen adaylarının programın uygulanışı konusundaki görüşleriyle ilgili 13 açık uçlu soru yer almaktadır. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder saygılar sunarım.

Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi

Arş. Gör. Gönül Yılmaer

Eğitimde Yaratı Drama Anabilim Dalı

Lefkoşa

- a. Bu ders kapsamında sahip olduğunuzu düşündüğünüz kazanımlar nelerdir?
- b. Bu ders kapsamında daha fazla neyi öğrenmeyi isterdiniz?
- c. Gelecek yıllarda bu dersin içeriğine eklenmesini önerebileceğiniz etkinlikler nelerdir?
- d. Okul öncesi dönemde yaratıcı dramının sizce yeri ve önemi nedir?
- e. Artık materyallerin sanat etkinliklerindeki önemini eğitim programı açısından nasıl değerlendirirsiniz?

- f. Yaratıcı drama sırasında kullanılabilecek araç gereç ve materyaller sizce nelerdir?
- g. Sanat etkinlikleri sırasında çoğunlukla hangi materyalleri kullanıyorsunuz?
- h. Artık materyalin yaratıcı dramada bulunan teknikler sırasında kullanılmasını nasıl değerlendirirsiniz?
- i. Artık materyal kullanımını en çok hangi drama tekniğinde kullanılmıştır?
- j. Öğretmen adaylarının yaptıkları çalışmalarda güçlü ve zayıf buldukları yönleri ile ilgili düşünceleri nelerdir?
- k. Okul öncesi öğretmen adaylarının drama süresince planlanan etkinliklerle çocukların gelişim alanlarına ilişkisi yönünden görüşleri nedir?
- l. Okul öncesi öğretmen adaylarının Yaratıcı drama sürecindeki teknikler sırasında sanat etkinliklerinin (yoğurma maddeleriyle çalışma, boya çalışmaları,kağıt işleri, artık materyallerle çalışma) kullanılmasına ilişkin görüşler nedir?
- m. Okul öncesi eğitim kurumları içerisinde eğitim programı açısından yaratıcı drama ile ilgili güçlü ve zayıf bulduğunuz yönler nelerdir?

EK 2

Değerli Okul Öncesi Öğretmenleri,

Bu görüşme formu Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Okul Öncesi öğretmenliği bölümünde öğretmenlik yapan okul öncesi öğretmenleri için düzenlenmiştir. "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" dersinde, ürün tasarımı sırasında yöntem olarak yaratıcı dramının tekniklerinin kullanılmasının okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla yürütülen araştırmada veri toplamak üzere, Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerine gereksinim duyulmuştur. Elde edilecek veriler yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacak başka bir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması görüşme formunu titizlikle ve samimiyetle doldurmanıza bağlıdır. Aşağıda 1 tane açık uçlu soru yer almaktadır. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder saygılar sunarım.

Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi

Arş. Gör. Gönül Yılmaer

Eğitimde Yaratı Drama Anabilim Dalı

Lefkoşa

- a. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi öğretmenlerin görüşleri nelerdir?

EK 3

Değerli Okul Öncesi Eğitimi uzmanları,

Bu görüşme formu Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Okul Öncesi öğretmenliği bölümünde öğretmenlik yapan okul öncesi eğitimi uzmanları için düzenlenmiştir. "Okul öncesi eğitiminde artık materyal kullanımı" dersinde, ürün tasarımı sırasında yöntem olarak yaratıcı dramının tekniklerinin kullanılmasının okul öncesi öğretmen adaylarının görüşlerine göre değerlendirilmesi amacıyla yürütülen araştırmada veri toplamak üzere, Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi eğitimi uzmanlarının görüşlerine gereksinim duyulmuştur. Elde edilecek veriler yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacak başka bir kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşması görüşme formunu titizlikle ve samimiyetle doldurmanıza bağlıdır. Aşağıda 1 tane açık uçlu soru yer almaktadır. Yardımlarınız için şimdiden teşekkür eder saygılar sunarım.

Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi

Arş. Gör. Gönül Yılmaer

Eğitimde Yaratı Drama Anabilim Dalı

Lefkoşa

- a. Okul öncesi öğretmen yetiştirme programında "artık materyal kullanımı" konusunda okul öncesi eğitimi uzmanlarının görüşleri nelerdir?

EK 4

Okul öncesi öğretmenliği programı için önerilen “Artık Materyal Kullanımı” seçmeli dersinin kazanımları, yöntem ve teknikleri, araç gereç ve materyalleri, konuları, yan öğrenmeleri ve "Yaratıcı Drama ve Materyal Odaklı Eğitim Paketi" uygulama planları (Üniteler)

Etkinlik Paketinin Oluşturulması

Dersin İçeriği:

- Okulöncesi çocuklarına yönelik artık materyallerden oluşmuş çeşitli eğitici araçları tasarlamak, geliştirmek ve değerlendirmek.
- Tasarlanan ve geliştirilen materyalleri drama süreci içerisinde belirlenen tekniklere göre kullanabilmek

Bu Dersin Amacı:

- Öğrenciye okulöncesi eğitimde artık materyalleri kullanarak araç gereç geliştirme yeterlikleri kazandırmaktır.
- Artık malzeme kullanılarak yapılan özgün tasarımların, çocukların gelişimine katkılarının neler olduğunu kavrayabilmek, nelerden artık malzeme olarak yararlanılabileceğini belirleyebilmek, çocukları artık malzeme kullanarak özgün tasarımlar yapmaya nasıl yönlendirilebileceği ve bu süreçte nelere dikkat edilmesi gerektiğini kavrayabilmek

Öğrenme Kazanımları:

- Farklı kavramları, özgün yaklaşımlarını yaratabilmek için sentezleyebilecek
- Sunulan materyallerle yeni bir ürün geliştirebilecek/yaratabilecek
- Verilen çalışmayı bağımsızca yürütebilir
- Verilen bir çalışma üzerinde, ve drama sürecinde bireysel veya grup halinde çalışabilir.

Bu dersi tamamladıklarında öğrenciler,

- Artık materyali kendi cümleleriyle tanımlayabilir
- Artık materyal ile Atık materyal arasındaki farkı ayırt edebilir

- Artık materyallerden ürün oluşturma sürecinde nelere dikkat edilmesi gerektiğini bilir
- Artık materyallerin nasıl elde edileceğini ve çocuklara nasıl sunulması gerektiğini bilir
- Artık materyallerden eğitici ürünler tasarlayarak oluşturur
- Okul öncesi eğitimde araç-gereç yapmanın önemini kavrar,
- Hazırlanan araç-gereçlerin çocukların gelişim alanlarına etkilerini açıklar,
- Araç-gereçlerin yapım ve hazırlanması aşamasında dikkat edilmesi gereken noktaları açıklar,
- Araç-gereçlerin kullanılması sırasında dikkat edilmesi gereken noktaları kavrar.
- Okul öncesi eğitim için materyal tasarlama ilkelerini kavrar
- Materyal geliştirme sürecindeki aşamaları kavrar
- Materyallerin okul öncesi ortamında kullanılması için drama tekniklere uygun etkinlikler tasarlar.
- Geliştirilen materyallerin etkinliğini değerlendirme ölçütlerini kavrar
- Öğrencilerin yaratıcılığı tanımlayabilmeleri, yaratıcılığı geliştiren ve engelleyen faktörleri açıklayabilmeleri, öğrencilerin kendi yaratıcılıklarını keşfetmeleri, geliştirmeleri ve drama sürecindeki etkinlik uygulamaları ile öğrendiklerini pekiştirir.

Genel Amaçlar

"Yaratıcı Drama ve Materyal Odaklı Eğitim Paketi" Ünitesi tamamlandığında bireyin aşağıdaki hedeflere ulaşması beklenmektedir;

- Kendilik kavramının gelişimini sağlar
 - Akran ve yetişkinlerle iletişim kurma becerileri gösterir.
 - Kendisi ve başkaları (katılımcılar) arasında karşılaştırma yapar.
 - Katılımcılara (çalışma grubuna) kıyasla yapabildikleri ve yapamadıklarının farkına varır.

- Temel kavramlar başta olmak üzere bir çok kavram ve yan öğremleri (kavramları) yaşantılara dayalı olarak öğrenir.
- Bireysel veya grup içerisinde kendisini sözlü veya sözsüz olarak ifade ederek, iletişim becerilerini kazanır.
- Hareket etme, görme ve dokunmaya dayalı duyuşal deneyimler kazanır (Önder, 2012).
- Çalışma alanı ve alandaki donanımın farkına varabilme
- Dikkatini kişı, nesne, durum vd. üzerinde yağunlaştırabilme
- Yaratıcı dramanın oyunla ilişkisini yorumlayabilme
- Yaratıcı Dramayla ilgili bilgi birikimini günlük yaşamında kullanmaya kararlılık
- Kendisini başkasının yerine koyarak empati kurabilir
- Artık materyal, boya çalışmaları, yoğurma maddeleri, kağıt çalışmaları, fotoğraf, resim, müzik ve diğere çalışmaları yaratıcı drama sürecinde kullanabilme.
- Kendi yazınsal ürününü oluşturmak için hazır oluş (Üstündağ, 2006).

Genel ve Özel Amaçlar

Öğretim Yöntem ve Teknikleri

- Bu ders başlı başına uygulama gerektiren bir ders olduğı için öncelikli olarak konular teorik olarak öğrenildikten sonra haftalık olarak belirlenen "Yaratıcı Drama ve Materyal Odaklı Eğitim Paketleri" ne göre ders sürecinde dramanın tekniklerinden yararlanmış ve bu süreç içerisinde materyal tasarlanmasını gerekli kılmıştır.
- Öğretim yöntemi olarak bir dönem boyunca "*yaratıcı drama yöntemi*" kullanılmış, öğretme tekniklerinden ise; Yaratıcı dramanın şu tekniklerine yer verilmiştir; "Doğaçlama, Rol Oynama, Donuk İmge, Yaratıcı Dans/Dans Drama, Fotoğraf Karesi/Fotoğraf Anı, Düşünce Takibi, Dedikodu Halkası, Öğretmenin Role Girmesi, Kukla ve Maske, Başlık Koyma, Tamamlanmamış

Materyaller (Yarım Kalmış Materyaller), Dramanın Geçtiği Kurgusal Mekanın Oluşturulması, Pantomim, Dramatizasyon ve Yaratıcı drama ile uyarlanmış istasyon tekniği" kullanılmıtır.

- Bunun dışında "*İşbirliğine dayalı öğrenme ve Yaparak Yasayarak Öğrenme (Etkin Katılım, İş, Aktivite)*" gibi öğretme teknikleri kullanılmıştır.

Gelişim Alanlarına Yönelik Amaç ve Kazanımlar

Psikomotor Gelişim

H 1: K 1, K 4, K 5, K 14, K 5, K 13
H 2: K 1, K 7, K 8, K 9, K 11, K 12, K 13, K 14
H 3: K 3, 5
H 4: K 1, K 2, K 4, K 5
H 5: K 3, K 4
H 11: K 4

Sosyal-Duygusal Gelişim

H 1: K 1
H 2: K 4
H 3: K 1
H 4: K 1, K 2
H 5: K 1, K 2
H 6: K 1, K 2, K 3, K 4, K 7, K 9, K 10, K 11
H 7: K 3, K 4, K 5
H 9: K 3
H 11: K 1, K 2, K 4, K 7, K 8

Bilişsel Gelişim

H 2 : K 1

H 3: K 1, K 2, K 3, K 4

H 4: K 1, K 2, K 4, K 7, K 9

H 5: K 1

H 7: K 3, K 7

H 16: K 1, K 2, K 3

H 18 : K 2, K 3, K 4, K 5

Dil Alanı

H 4: K 3,4,5,6,7,8

H 5: K 3, K 5

H 8 : K 1, K 5

H 1: K 7, K 1, K 2

Özbakım Beceriler

H 2: K 2, K 3, K 4

Araç- Gereç ve Materyaller:

- Artık materyal çeşitleri, makas, yapıştırıcı, bilgisayar, projeksiyon

Konu ve Yan öğrenmeler:

- Meslekler (mimar)
- Ana ve ara Renkler
- Arkadaşlık,
- Çiftlik hayvanları
- Meslekler
- Çevremiz
- Duygular
- Mevsimler (kış mevsimi), Renkler
- Duyu organlarımız (dokunma)

} Konu

- Hayvanlar, taşıtlar
- Yakın-Uzak, aynı-farklı
- Evin bölümleri
- Renkler
- İşbirliği, empati, iyimserlik,
yardımlaşma, mekanda konum kavramı
(altında, üstünde, önünde, arkasında)
- Sayılar (1'den 5'e)
- Duygular (Üzgün) kavramı,

Yan Öğrenmeler

"Yaratıcı Drama ve Materyal Odaklı Eğitim Paketi"

(Gönül Yılmaer)

ÜNİTE 1-ETKİNLİK PAKETİ 1

Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi	Tarih:/...../.....
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği	Süre: 3 Saat
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı	Konu: Meslekler (mimar) Yan öğrenmeler: Duygular (Üzgün) kavramı,
Kullanılan Teknikler	: Dramanın geçtiği kurgusal mekanın planlanması, Tamamlanmamış materyaller, Başlık koyma, Doğaçlama, Düşünce takibi	Hazırlayan: GÖNÜL YILMAER
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Artık materyaller "bulaşık süngeri, ayakkabı kutusu (öğrenci sayısı kadar), tahta çubuklar (dil çubuğu,dondurma çubuğu, kumaş parçaları, mendil kutusu, çay kutusu,çeşitli boy ve ebatlarda karton kutu, öğrenci sayısı kadar kil, küçük yumurta kutusu, öğrenci sayısı kadar makas-fırça, mavi-kırmızı-sarı-beyaz-siyah akrilik boya, top.	

<u>Psikomotor Alan</u>	<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilişsel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>	<u>Özbakım Becerileri</u>
H 1: Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 1: Sözel yönergelere uygun olarak ısınma hareketleri yapar K 14: Atılan nesneleri yakalar H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme. K 1: Küçük nesneleri toplar K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K 8: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir K 13: Malzemeleri istenilen nitelikte keser	H 2: Duygularını fark edebilme K 4: Duygularını müzik, dans, drama v.b. Yollarla ifade eder H 3: Duygularını kontrol edebilme K 1: Olumlu/olumsuz duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ortaya koyar H 4: Kendi kendini güdüleyebilme K 2: Başladığı işi bitirme çabası gösterir H 6: Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme K 1: Grup etkinliklerinin kurallarına uyar K 2: Grup etkinliklerine	H 3: Dikkatini toplayabilme K 1: Dikkat edilmesi gereken nesneyi / durumu/olayı fark eder K 2: Dikkatini nesne/durum/olay üzerinde yoğunlaştırır H 16: Belli durum ve olaylarla ilgili neden sonuç ilişkisi kurabilme K 1: Bir olayın olası nedenlerini söyleme K 2: Bir olayın olası sonuçlarını söyleme K 3: Yarım bırakılan olayı, durumu, şiiri, öyküyü, şarkıyı v.b. özgün bir	H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 1: Dinlerken/konuşurken göz teması kurar K 3: Belli bir konuda konuşmayı başlatır K 4: Belli bir konuda konuşmayı sürdürür K 8: Üstlendiği role uygun konuşur	H 1: Temizlik kurallarını uygulayabilme K 7: İçinde bulunduğu çevreyi temiz tutar

K 14: Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır H 3: Büyük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K3: Farklı ağırlıktaki nesneleri kaldırır H 4: Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K4: Malzemelere elleriyle şekil verir	kendiliğinden katılır K 3: Grupta sorumluluk almaya istekli olur K10: Grup etkinliklerinin kurallarına uyar H 7: Hoşgörü gösterebilme K 4: Başkalarının hatalarını uygun yollarla ifade eder K 5: Başkalarının hata yapabileceğini kabul eder H11: Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme K4: Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar	şekilde tamamlar. H 18: Problem çözebilme K 2 : Probleme çeşitli çözüm yolları önerir K 3: Çözüm yolları içinden en uygun olanlarını seçer K 4: Seçilen çözüm yollarını dener K 5: En uygun çözüm yoluna karar verir		
<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>			
<u>ISINMA ÇALIŞMASI</u> <u>PSM</u> H 1-K 14 <u>B. A</u> H 3- K 1,2 H 16- K 1	Öğretmen sınıfa önceden ayakkabı kutusu içerisine hazırlamış olduğu, içerisinde minyatür eşyaların bulunduğu iki oda getirir. Bu odaları bir mimarın yaptığını ancak bilinmeyen bir sebepten dolayı tamamlanamadığı söylenir ve öğrencilere dönerek şu soruları sorar: --> Öğretmen elindeki topu öğrencilere atarak düşüncelerini öğrenir - Sizce mimar çalışmasını neden tamamlayamamış olabilir? - Bu odaları yapmakla sizce mimar ne yapıyor olabilirdi?			

DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA <u>PSM. A</u> H 1-K 1 H 2-K 1,7,8 H 3-K 3 H4-K 4 <u>SD. A</u> H 2-K 4 H 3-K 1 H 4-K 2 H 6- K 1,2,3,10 H 7- K 4,5 H 11-K 4 <u>B. A</u> H 16- K 2,3 H 18- K 2,3,4,5	Aşama 1: Öğretmen odaların yan tarafında bir zarf bulunduğuna dikkat çekerek öğrencilere dönüp mimarın bir mektup yazdığı söyler ve zarfı açarak öğrencilere okur. Mektupta şu sözler yazmaktadır; "Ben mimar Poo daha önce bir çok ev, hotel projelerinde yer almama rağmen aralarında en son aldığım iş projesinin beni en çok heyecandıran ve en güzel proje olduğunu söylemek isterim. Son projem insanların rahatlayacağı, eğlenebileceği içersinde yemek yerleri, havuz, Çocukların oynayabileceği oyun parkları ve oyuncakları içeren bir tatil gemisi tasarlamaktı.Tüm malzemelerimi ve çizimimi tamamlamama rağmen annemin hasta olduğunu öğrenince kimseye haber vermeden yurt dışına gitmek durumunda kaldım. Doktorun söylediğine göre biraz yatarak dinlenmesi gerekiyormuş bu sürede çalışmalarımı sürdüremeyeceğim için üzgünüm..." Öğretmen öğrencilere mimar Poo'nun üzgün olduğunu onun için ne yapabileceklerini sınıfa sorar. Öğrencilerden kendilerini mimar Poo'nun yerine koymaları istenir. Gerekli malzemeler kontrol edilir ve yarım bırakılan geminin bölümleri öğrenciler tarafından tamamlanır. Her öğrenci bir ayakkabı kutusu olarak artık materyallerle veya kili kullanarak gemide bir oda veya işyeri tasarlaması istenir. Son aşama olarak her öğrenci kendisinin yapmış olduğu odaya veya işyerine bir isim koyması istenir. öneri: Geminin odaları çocuklar tarafından oluşturulacaksa 4-5 kişilik gruplar halinde her grubun bir oda tasarlaması ve makasla kesme gibi çocukların zorlandığı durumlarda veya yardım istendiğinde öğretmen yardımcı olmalıdır. Aşama 2: Tüm öğrenciler çalışmalarını tamamladıktan sonra ayağa kalkmaları istenir. Öğretmen "Şimdi herkes kendisini yapmış olduğunuz gemide tatil yapıyorken düşünsün" diyerek öğrencilerden serbest bir şekilde sınıfta gezerken verilen durumu canlandırmaları istenir Aşama 3: Öğretmen şimdi omzuna dokunduğum kişi bu geminin nereye gidiyor olabileceğiyle ilgili düşüncesini söyleyecek komutunu vermesi ile birlikte öğrencilerin düşüncelerini öğrenir. Ardından gruplara çeşitli durumlar verileceği ve grupça canlandıracakları söylenir. Bir gruba "Bugün geçmek bilmedi" diğer bir gruba ise "harika bir gündü" durumları verilir. Olayın geçtiği yerin gemide olduğu söylenir. Verilen duruma göre çocuklardan grupça bir hikaye oluşturmaları ve bunun için 10 dakika süreleri olduğu söylenir. Her grup konusuna uygun canlandırmayı yapar. Daha sonra gruplar arası konu değişikliği yapılır ve hikayeler yeniden canlandırılır.
--	--

H 4: K 1,3,4,8 <u>ÖZ. A</u> H 1: K 7	--> Süreye göre aşağıdaki durumlar gruplara verilerek, ikili veya üçlü diyalog kurmaları ve verilen durumu canlandırmaları istenebilir. Tüm sınıf ikili veya üçlü olarak canlandırmasını aynı anda yapar. Öğretmenin alkış komutuyla birlikte herkes durur sadece omzuna dokunduğu kişiler canlandırmasına kaldığı yerden devam eder. • Oyun parkında en sevdiğiniz arkadaşınızla oynarken canınız bir şeyler yemek istedi. Dondurma almaya karar verdiniz ama ikinizin de en sevdiği dondurmadan bir tane kaldığını öğrendiniz. Ne yaparsınız? (ikili diyalog) • Sabah saatlerinde gemide yapılan bir anons sırasında akşama yetenek yarışması yapılacağını öğrendiniz. Fakat yarışmaya iki kişi katılmanız gerekiyor. Kimi bulup nasıl bir yetenek sergilerdiniz? (ikili diyalog) • Tatil yapmak amacıyla gittiniz gemide hasta olduğunuzu söylediğiniz patronunuzun yan odanızda kaldığını öğrendiniz. Gittiğiniz her yerde patronunuz karşınıza çıkmaktadır. Böyle bir durumda ne yapardınız? (bireysel veya ikili diyalog) • Karnınız çok acıktı hazırlanıp akşam yemeğine gitmek için odanızın kapısını açıyorken bir anda kapının tutukluk yapıp kilitlendiğini fark ettiniz. Dışarıya çıkmak için ne yapardınız? (bireysel diyalog) • Eşiniz ve çocuklarınızla havuza gitmek için odanızdan çıktığınız sırada herkesin hızlıca bir yöne doğru koştuğunu gördünüz ve ne olduğunu anlamadınız. Böyle bir durumda ne yapardınız? (bireysel veya ikili diyalog) • Gemide çalışan görevli yanlışlıkla size başka biri için hazırlanan odayı vermiş. Girdiğiniz odanın tasarımını çok beğendiniz. Bir duş alıp biraz dinlenmek için yatağa uzandığınız anda kapı çaldı. Gelen sizce kim olabilir? Aranızda nasıl bir diyalog geçerdi? (ikili diyalog). • Gemide bulunan markete girip alış veriş yaptınız kasaya gidip ödemenizi yaptığınız sırada. Kasiyer para üstünü verirken yanlışlık yaparak size fazladan 50 tl vermiştir. Böyle bir durumda ne yapardınız?
<u>DEĞERLENDİRME</u>	Öğrencilerle yapılan etkinlikler hakkında koşudur. • Bu gün yapılan etkinlikler içerisinde en çok hangisini beğendiniz? • Roller sırasında zorlandığınız roller oldu mu? • En çok hangi rolde iken kendinizi mutlu hissettiniz?

ÜNİTE 2/ ETKİNLİK PAKETİ 2

Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi	Tarih:/...../.....
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği	Süre: 3 Saat
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı	
Kullanılan Teknikler	: Yaratıcı drama ile uyarlanmış istasyon tekniği	Hazırlayan: GÖNÜL YILMAER
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Müzik seti, müzik cd'si, beyaz kısa kollu t-shirt, çeşitli artık materyaller (bulaşık süngeri, çatal, pipet, şişe kapağı, plastik pet şişe vb.), fırça, renkli kumaş kalem veya kumaş boyası	Konu: Ana ve ara Renkler Yan Öğrenmeler: Sayılar (1'den 5'e)

<u>Psikomotor Alan</u>	<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilişsel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>	<u>Özbakım Becerileri</u>
H 1: Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 5: Sözel yönergelere uygun olarak koşar K 13: Araç kullanarak koordineli ve ritmik hareketler yapar H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K 8: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir K 9: Değişik malzemeler	H 2: Duygularını fark edebilme K 4: Duygularını müzik, dans, drama v.b. Yollarla ifade eder H 4: Kendi kendini güdüleyebilme K 2: Başladığı işi bitirme çabası gösterir H 6: Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme K 2: Grup etkinliklerine kendiliğinden katılır K 3: Grupta sorumluluk almaya istekli olur	H 4: Algıladıklarını hatırlayabilme K 1: Olay ya da varlıkları söyler K 2: Varlıkların rengini söyler H 7: Nesne, durum ya da olayları çeşitli özelliklerine göre sıralayabilme K 7: Olayları oluş sırasına göre sıralar	H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 3: Belli bir konuda konuşmayı başlatır K 4: Belli bir konuda konuşmayı sürdürür K 6: Duygu, düşünce ve hayallerini söyler K 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar K 8: Üstlendiği role uygun konuşur H 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme K 5: Dinlediklerini resim,	

kullanarak resim yapar H 4: Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 5: Malzemelere araç kullanarak şekil verir H 5: Denge gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 3: Tek ayak üzerinde belirli bir süre durur K 4: Tek/çift ayak üzerinde olduğu yerde zıplar	K 4: Aldığı sorumluluğu yerine getirir H 11: Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme K 2: Özgün şiir, öykü, şarkı v.b. söyler K 4: Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar K 8: Sunularında hayali/gerçek nesneler kullanır		müzik, drama, şiir, öykü v.b. yollarla sergiler H 8: Görsel materyalleri okuyabilme K 5: Görsel materyalleri kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur	
<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>			
<u>ISINMA ÇALIŞMASI</u> <u>PSM A.</u> H 1: K 13 H 5: K 3,4 <u>SD. A</u> H 2: K 4 H 4: K 2 H 6: K 2,3,4 H 11: K 8 <u>DA</u> H 4: K 3,4,6,7,8	<u>Renklerin Dansı</u> Aşama 1: Öğretmen öğrencilere bir oyun oynayacaklarını söyler ve herkesin ayağa kalkmasını ister. 1,2,1,2,1,2 olacak şekilde öğrenciler kodlanır. 1 numara olarak kodlanan öğrenciler resim defteri, 2 numara olarak kodlanan öğrenciler ise fırça olurlar. Fırça olan öğrenciler arkadaşlarının sırt kısmını resim defteri olarak düşünmesini ve hayali olarak bir renk seçmeleri ve istedikleri bir resmi yapmaları istenir. Öğretmen bir müzik açacağını müzik başladığı zaman fırçalara boya koyup resimlerine başlayabilecekleri söylenir. Müzik durduğunda ise hareket etmeden donarak kalmaları istenir. "yavaş boyuyoruz, hızlı boyuyoruz, tek ayak üzerinde boyuyoruz, sekerek boyuyoruz, parmak ucunda boyuyoruz fırçamızda boya bitti fırçamızı temizliyoruz, farklı bir renge batırıyoruz ve boyuyoruz, birazda parmaklarımızla boyayalım ve son bir kaç fırça darbesi daha vuruyoruz ve resmimiz tamamlandı" gibi öğretmen her defasında farklı komutlar verir. Ardından öğrencilere resimlerinde ne yaptıklarını 2-3 cümle ile anlatmaları istenir. Rol değişikliği yapılarak fırça ile resim defteri yer değiştirir. Fırça rolündekiler resim kağıdı, resim kağıdı rolündekiler ise fırça rolünde olurlar ve yapıkları resimleri anlatırlar. (Örneğin: "Benim resmimde mavi bir gökyüzü, sarı bir güneş, tepenin üzerinde turuncu çatılı sarı bir ev, yeşil ve			

	mor renkte ağaclar, mavi ve turuncu renkli uçurtma uçurup eğlenen çocuklar var" gibi.)
DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA <u>PSM A.</u> H 1: K 5 H 2: K 7,8,9 H 4: K 5 <u>SD. A</u> H2: K4 H 6: K 2,3,4 H 11: K 2,4 <u>D A.</u> H 5: K 5 H 8 : K 5 <u>B A.</u> H4: K 1,2 H7: K 7	Ön hazırlık: Öğretmen önceden tüm öğrencilerin bedenlerine uygun beyaz bir tişört getirmelerini ister ve getirmiş olduğu artık materyalleri sınıfın orta yerine serdiği örtü üzerine koyar. <u>Küçük Tasımcılar</u> Aşama 1: Öğretmen tüm öğrencilerden evden getirmiş oldukları tişörtlerini önlerine çıkartmaları ister. Öğretmen "Şimdi herkes kendisini bir kostüm tasarımcısı olarak düşünsün. Siz bir tasarımcı olarak bu tişörtleri nasıl renklendirebilirsiniz?". Sizce Artık materyalleri kullanarak tişörtün üzerine resim yapabilir miyiz? şeklinde sorular yönelir ve öğrencilerin görüşlerini alır. Ardından öğrencilere boyalar ve fırçalar dağıtılır artık materyallerin belirli bölgeleri boyanarak tişört üzerine baskı yapılarak istedikleri resmi yapabilecekleri söylenir. (örneğin: ağacın gövdesi fırça ile çizilir yapraklarını yapmak için ise 1 lt'lik plastik şişenin alt kısmında bulunan çıkıntılar boyanarak tişörtün üzerine basılıp ağaç görünümü verilebilir. Pet şişe kapağının dış çevresinden çizildiğinde daire şeklini elde edip güneş yapılabilir) <u>Sinek Avı</u> Aşama 2: Tişört üzerine artık materyaller kullanılarak yapılan resimler kuruyunca öğrenciler tarafından giyilir. Öğrencilere bir oyun oynayacaklarını oyun için ise bir ebe seçileceği söylenir. Oyunun kuralları şöyledir; ebe gazete kağıdını kullanarak kendisine bir top yapar. Çevrede kalan öğrenciler ise kendilerini sinek olarak düşünüp sınıfın içerisinde özgürce uçarlar ebe uçan en az 5 sineği gazete kağıdından yapmış olduğu top ile vurmaya çalışır sinekler ise vurulmamak için mücadele ederler. Her vurulan sinek ebe tarafından 5 oluncaya kadar sayılır. Vurulan 5 sinek yan yana dizilir ebe isteğe göre 5 sineğin sırasını kendi içinde değiştirip tişörtler üzerindeki resimlere göre bir hikaye anlatır. Hikaye bittikten sonra yeni bir ebe seçilir ve sırayla tüm öğrenciler vurdukları sineklerin tişörtlerine bakarak hikayesini anlatır. Aşama 3: Öğretmen öğrencileri eşit sayıda 3 gruba ayırır. Öğrencilerden tişörtleri üzerine resimleri oluşturabilmek için kullandıkları artık materyaller ile ilgili bir çalışma yapacaklarını bunun için ise istasyon tekniğini kullanacaklarını söyler ve kuralları açıklar.

	1. grup artık materyallerle ilgili şiir yazması, 2. grup şarkı sözü yazması, 3. grup ise artık materyallerle ilgili slogan bulması istenir. Öğretmenin alkış komutu ile birlikte öğrenciler bir yan gruba geçerek önceki grubun kaldığı yerden devam eder. Böylelikle sürece tüm öğrenciler katılır. Bulunan sloganlar tişörtün arka kısmına yazılır. Yazılan şarkı ve şiirler öğretmen tarafından sınıfta okunur. Öneri: Küçük yaştaki çocukların kasları tam gelişmediğinden yazma becerisi gelişmemiştir. Bu süreçte bulunan sloganlar öğretmen yardımı ile tişörtlerin arkasına yazılır.
<u>DEĞERLENDİRME</u>	Bugün yapılan etkinlikler hakkında ne düşünüyorsunuz? En çok hangi etkinliğimizden keyif aldınız? Fırça rolün de olmayı mı? resim defteri yerinde olmayı mı daha çok sevdiğiniz? Bugün neler öğrendik?

ÜNİTE 3/ ETKİNLİK PAKETİ 3

Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi	Tarih:/...../.....
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği	Süre: 3 Saat
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı	<u>Hazırlayan: GÖNÜL YILMAER</u>
Kullanılan Teknikler	: Doğaçlama, rol oynama, dedikodu halkası, öğretmenin rol alması, Dans Drama	Konu: Arkadaşlık, Yan öğrenmeler: İşbirliği, empati, iyimserlik, yardımlaşma, mekanda konum kavramı (altında, üstünde, önünde, arkasında)
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Pipet, şişe kapağı, tuvalet kağıdı rulosu, pet şişe, boş cd, yumurta kartonu, naylon poşet, renkli pullar, karton tabak, çorap, pamuk, lastik, ucu küt tahta çubuklar, şişe mantarı, taş, renkli düğme vb artık materyaller, makas, uhu veya mum yapışkan)	

<u>Psikomotor Alan</u>	<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilişsel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>	<u>Özbakım Becerileri</u>
H 1: Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 1: Sözel yönergelere uygun olarak ısınma hareketleri yapar H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K 8: Nesneleri yeni şekiller	H 2: Duygularını fark edebilme K 4: Duygularını müzik, dans, drama v.b. Yollarla ifade eder H 5: Başkalarının duygularını fark edebilme K 1: Başkalarının duygularını ifade eder K 2: Başkalarının duygularını paylaşır H 6: Başkalarıyla ilişkilerini	H 3: Dikkatini toplayabilme K 1: Dikkat edilmesi gereken nesneyi/durumu/olayı fark eder K 2: Dikkatini nesne/durum/olay üzerinde yoğunlaştırır K 3: Dikkat edilmesi gereken nesneyi/durumu/olayı söyler H 5: Varlıkları çeşitli özelliklerine göre	H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 5: Söz almak için sırasını bekler K 6: Duygu, düşünce ve hayallerini söyler K 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar K 8: Üstlendiği role uygun konuşur H5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme	H 1: Temizlik kurallarını uygulayabilme K 7: İçinde bulunduğu çevreyi temiz tutar

oluşturacak biçimde bir araya getirir K 13: Malzemeleri istenilen nitelikte keser K 14: Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır H 3: Büyük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 3: Farklı ağırlıktaki nesneleri kaldırır K 5: Farklı ağırlıktaki nesneleri taşıyarak belirli bir mesafeye gider	yönetebilme K 2: Grup etkinliklerine kendiliğinden katılır K3: Grupta sorumluluk almaya istekli olur K4: Aldığı sorumluluğu yerine getirir K10: Grup etkinliklerinin kurallarına uyar K 11: Gerekli durumlarda kararlılık gösterir HEDEF 7: Hoşgörüyü gösterebilme K 3: Kendisini başkalarının yerine koyarak duygularını açıklar H 9: Yaşamın iyileştirilmesinde ve korunmasında sorumluluk alabilme K 3: Canlıların yaşama hakkına özen gösterir H 11: Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme K 1: Estetik bedensel hareketlerle yürür/dans eder K 2: Özgün şiir, öykü, şarkı v.b.	eşleştirebilme K 1: Varlıkları birebir eşleştirir H7: Nesne, durum ya da olayları çeşitli özelliklerine göre sıralayabilme K 3: Sıra bildiren sayıyı söyler H 16: Belli durum ve olaylarla ilgili neden sonuç ilişkisi kurabilme K 1: Bir olayın olası nedenlerini söyleme K 2: Bir olayın olası sonuçlarını söyleme K 3: Yarım bırakılan olayı, durumu, şiiri, öyküyü, şarkıyı v.b. özgün bir şekilde tamamlar H 18: Problem çözebilme K 2: Probleme çeşitli çözüm yolları önerir K 3: Çözüm yolları içinden en uygun olanlarını seçer K 4: Seçilen çözüm	K 5: Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü v.b. yollarla sergiler	
---	--	--	--	--

	söyler K 4: Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar K 7: Ürünlerini çeşitli yollarla sunar	yollarını dener K 5: En uygun çözüm yoluna karar verir		
<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>			
<u>ISINMA ÇALIŞMASI</u> <u>PSM A.</u> H 1: K 1 H 3: K 3,5 <u>B A.</u> H 3: K 1,2,3 H 5: K 1 H 7: K 3	<u>Materyalini bul çök</u> Ön hazırlık: Öğretmen pet şişe, tahta çubuklar, pipet, şişe kapağı, tuvalet kağıdı rulosu vb artık materyallerden her birinden 1,2,3,4 ve 5'er tane olacak şekilde yere koyar. (Örneğin: 1 düğme, 2 pet şişe, 3 şişe mantarı gibi) Aşama 1: Öğretmen öğrencilere bir oyun oynayacaklarını söyler. Oyunun kuralları şöyledir; Öğrenciler müzik süresince şarkının sözlerine uygun olarak hareket edeceklerdir. Müzik durduğunda ise herkes yerde bulunan ve kendisine en yakın olan bir artık materyali seçerek, seçmiş olduğu materyalin eşlerini bulmalarını, yani aynı materyali bulan arkadaşlarını bulmaları ve kol kola girip yere çökmeleri istenir. Aşama 2: Öğretmen her materyalden 2 şer 3 er 5 er tane koyduğu için bir grup tekli, diğer gruplar ise 2'li, 3'lü, 4'lü ve 5'li olacak şekilde eşleşip yere çökerler. Öğretmen ilk olarak 2'li olan grubun yanına gider ve grupta kaç kişi olduklarını sorar, materyallerini gösterip aynı materyallerin eşleştiğinden emin olunur. Öğretmen tüm grupları gezerek gruptaki kişi sayısını ve aynı materyalleri eşleştirdiklerinden emin olur. En son grupta tek olan kişinin yanına gider ve neden 1 kişi olduğu ve materyalinin eşinin olmadığı öğrencilere sorulur. öğretmen öğrencilere dönerek "aynı olan materyaller eşleşti farklı olan materyallerin ise eşi olmadığından dolayı eşleşemedi" şeklinde açıklama yapar böylelikle aynı-farklı ve 1'den 5'e sayı kavramları pekiştirilmiş olur. Müzik yeniden açılır durduğu zaman ise yeniden materyaller öğrenciler tarafından			

	seçilip eşleştirilir ve oyun bu şekilde devam eder.
DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA <u>PSM A.</u> H 2: K 7,8,13,14 <u>B A.</u> H 16: K 1,2,3 H 18: 2,3,4,5 <u>SD A.</u> H 2: K 4 H 5: K 1,2 H 6: K 2,3,4,10,11 H 7: K 3 H 9: K 3 H 11: K 1,2,4,7	Aşama 1: Öğretmen öğrencilere bir hikaye okuyacağını söyleyerek herkesin hikaye köşesindeki yastıklar üzerine oturmalarını ister. Ardından hikayeyi okur. <u>İnci ve Arkadaşları</u> Küçük bir kasabada yaşayan inci bir gün arkadaşları ile oynamak için evlerinin önünde bulunan nehir kenarına giderler. İnci ve arkadaşları oyun oynarken aniden bir ağlama sesi duyar. İnci arkadaşlarına dönüp İNCİ: - "Sizde duyuyor musunuz? sanki biri ağlıyor arkadaşlar" ARKADAŞLARI: -"Evet duyuyoruz kim ağlıyor olabilir haydi arayıp bulalım." İnci ile arkadaşları taşların altına, ağaçların üstüne ve önüne ve arkasına, çiçeklerin arasına bakmışlar fakat ağlayan birini görememişler. Ağlama sesi gittikçe artmış incinin arkadaşlarından bir tanesi "ağlama sesi yakınlardan geliyor ağlayan kim ise çok uzakta olamaz haydi sesin geldiği yönü takip edelim" der sesi takip eden inci ve arkadaşları çok yorulur biraz dinlenmek için nehir kenarına otururlar. İnci o sırada ağlayan kişinin kim olduğunu görür. ---> Öğretmen öğrencilere dönerek sizce ağlayan kişi kim olabilir? şeklinde soru yöneltir ve öğrencilerin düşünceleri öğrenildikten sonra hikayeye kaldığı yerden devam edilir Ağlayan kişi küçük renkli bir balıktır. İnci ve arkadaşları küçük renkli balığın yanına yanaşıp "-Neden ağlıyorsun? çok

D.A.

H 4: K 5,6,7,8

H 5: K 5

ÖZ. A

H 1: K 7

üzgün görünüyorsun"

RENKLİ BALIK: "-Bugün sabah arkadaşlarımla oyun oynamak için evden çıktım nehrin her köşesine baktım yılan balığına, yengece ve deniz yıldızına sordum ama arkadaşlarımı kimse görmedi onları bulamadım. Onlar için çok endişeleniyorum sadece bu değil nedenini bilmiyorum ama nehirdeki suyumuz git gide azalıyor. Eğer suyumuz biterse nehirdeki tüm canlılar yaşayamaz".

İnci renkli balığın anlattıklarına çok üzölmüş kendisi balığın yerine koymuş ve arkadaşlarına dönerek, "-bende oyun oynamak için sizi arayıp hiçbir yerde bulamasaydım çok üzölürdüm. Başınıza bir şey mi geldi diye çok endişelenirdim. Küçük renkli balığa yardım etmemiz gerekiyor."

Arkadaşları: Haklısın inci suyun neden azaldığını ve renkli balığın arkadaşlarının nereye gittiğini bulmamız gerekiyor. Ama nasıl?

Aşama 2: ---> Öğretmen öğrencileri 4 gruba ayırır ve öğrencilere dönüp;

- Nehirdeki suyun azalma nedeni ne olabilir?
- Nehirde hiç su kalmazsa bunun sonucuna ne olur?
- Sizce renkli balığın arkadaşlarına ne olmuş olabilir?

şeklinde sorular yöneltilir. 4 gruba ayrılan sınıfa düşünmeleri için 5 dakika verilir. Öğretmenin her alkış komutu ile birlikte grupça hikayenin nasıl devam edeceğine karar verilir ve her grup hikayeye bir iki cümle ekler. Hikayenin yarım kalan kısmı öğrenciler tarafından canlandırılır. Öğretmen arada role girip hikayenin akışını değiştirebilir. Örneğin öğretmen kuş rolünde kanat çırparak incinin koluna konar "-arkadaşlar, arkadaşlar gökyüzünde arkadaşlarımla uçuyordum ve birden nehirden "-yardım edin geçemiyoruz" diye sesler duyduk. Arkadaşlarım oraya doğru uçmaya devam etti. Bende size haber vermeye geldim" diye inci ve arkadaşlarını yönlendirerek öğrencilerin hikayenin sonunu tamamlamalarına yardımcı olur. Nehirdeki suyun azalma sebebi, ve renkli balığın arkadaşlarının nereye gittikleri bulunur.

Aşama 3: Öğretmen hikayenin sonunu okur.

Renkli balık arkadaşlarına kavuşunca çok mutlu olur. Nehirdeki canlıları susuzluktan kurtardığınız için ve arkadaşlarımı

	bulduğunuz için çok teşekkür ederim. Arkadaşlarım ve benim sizlere bir dans gösterim olacak hemen hazırlanıp geliyoruz. der. Öğretmen bu sırada artık materyalleri cd, yumurta kartonu, naylon poşet, renkli pullar, karton tabak, çorap, pamuk, lastik, pipet, ucu küt tahta çubuklar, şişe mantarı, taş, renkli düğme, makas, yapışkan vb artık materyalleri koyar ve öğrencilere bu malzemeleri kullanarak herkesin kendisin bir balık kuklası yapması ve süslemesi istenir. Yapılan balık kuklalar süslendikten sonra öğretmen hareketli bir müzik açacağını ve renkli balık ve arkadaşlarının müzik bitene kadar bir dans gösterisi sergilemeleri istenir. Öğretmen isterse yalnız, ikili, üçlü, dörtlü, beşli şeklinde yönergeler verir. Verilen yönergedeki sayıya göre balıklar el ele tutuşup dans ederler.
<u>DEĞERLENDİRME</u>	• Hikayeyi beğendiniz mi? • Siz renkli balığın yerinde olsaydınız ne hissederdiniz? • Bu günkü etkinlikler içerisinde en çok hangisini beğendiniz? şeklinde sorular sorulur

ÜNİTE 4/ ETKİNLİK PAKETİ 4

ÜNİTE 4/ ETKİNLİK PAKETİ 4				
Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi		Tarih:/...../.....	
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği		Süre: 3 Saat	
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı		Konu: Çiftlik hayvanları Yan Öğrenmeler: Renkler	
Kullanılan Teknikler	: Başlık koyma, doğaçlama, rol aynama, kukla-maske			
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Çiftlik hayvanlarına ait fotoğraf, kese, müzik seti, sözsüz fon müziği, karton koli artık kumaş parçaları, dergi kağıtları, dil çubuğu, farklı boyutlarda pet şişe, renkli guaj boya, eva köpük, keçe, pamuk, renkli yapay tüy, kil, taş vb artık materyaller			
<u>Psikomotor Alan</u>		<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilişsel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>
H 1: Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 1: Sözel yönergelere uygun olarak ısınma hareketleri yapar K 4: Sözel yönergelere uygun olarak yürür H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K8: Nesneleri yeni		H 2: Duygularını fark edebilme K 4: Duygularını müzik, dans, drama v.b. Yollarla ifade eder H 4: Kendi kendini güdüleyebilme K 1: Kendiliğinden bir işe başlar K 2: Başladığı işi bitirme çabası gösterir H 6: Başkalarıyla ilişkilerini	H 3: Dikkatini toplayabilme K 1: Dikkat edilmesi gereken nesneyi/durumu/olayı fark eder K 2: Dikkatini nesne/durum/olay üzerinde yoğunlaştırır H 16: Belli durum ve olaylarla ilgili neden sonuç ilişkisi kurabilme K 3: Yarım bırakılan olayı,	H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 5: Söz almak için sırasını bekler K 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar K 8:Üstlendiği role uygun konuşur. H5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme K 5: Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü

şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir K 13: Malzemeleri istenilen nitelikte keser K 14: Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır H 4: Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 1: Nesneleri kopartır/yırtar K 4: Malzemelere elleriyle şekil verir K 5: Malzemelere araç kullanarak şekil verir	yönetebilme K 2: Grup etkinliklerine kendiliğinden katılır K 3: Grupta sorumluluk almaya istekli olur K 4: Aldığı sorumluluğu yerine getirir H 11: Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme K 1: Estetik bedensel hareketlerle yürür/dans eder K 2: Özgün şiir, öykü, şarkı v.b. söyler K 4: Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar K 7: Ürünlerini çeşitli yollarla sunar	durumu, şiiri, öyküyü, şarkıyı v.b. özgün bir şekilde tamamlar.	v.b. yollarla sergiler	
<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>			
<u>İSİNMA ÇALIŞMASI</u> <u>PSM A.</u> H 1: K 1, 4 <u>BA.</u> H 3: K 2 <u>SD A.</u> H 4: K 1,2	Ön hazırlık: Öğretmen önceden hazırlamış olduğu çiftlik hayvanlarının resimlerini bir keseye koyar. <u>Bilin bakalım ben hangi hayvanım</u> Aşama 1: Öğretmen öğrencilere çiftlikte hangi hayvanların yaşadığını sorar ve öğrencilere çiftlik hayvanlarıyla ilgili bir oyun oynayacakları söylenir. Bir kişi seçilir ve kese içinden bir hayvan çekmesi istenir. Öğrenciden seçmiş olduğu resimdeki hayvanla ilgili arkadaşlarına bir bilmece sorması ve seçmiş olduğu hayvanın yürüyüşünü taklit etmesi istenir ardından ayağa kalkıp arkadaşlarına "bilin bakalım ben hangi hayvanım?" şeklinde soru yöneltir. Öğrenciler tarafından doğru tahmin edilirse sözsüz fon müziği açılır ve tüm sınıf aynı anda kendisini o hayvanın yerine koyup dans eder. Sıra			

H 11: K 1	başka bir öğrenciye geçer ve başka bir öğrenci keseden bir hayvan çekerek bilmecesini sorup yürüyüş taklidini yapar. Kese içindeki hayvanlar bitene kadar oyun bu şekilde devam eder.
DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA <u>PSM A.</u> H 2: K 7,8,13,14 H 4: K 1,4,5 H 11: K 4 <u>SD A</u> H 2: K 4 H 6: K 2,3,4 H 11: K 2,4,7 <u>D A.</u> H 4: K 5,7,8 H 5: K 5 <u>B A.</u> H 3: K 1,2 H 16: K 3	Aşama 1: Öğretmen öğrencilere birazdan bir hikaye okunacağını ve bu hikayedeki hayvanları canlandıracaklarını bunun içinde çiftlikte yaşayan hayvanların kuklalarının yapılacağı söylenir. "Küçük yaş çocuklara uygulanacaksa öğretmen önceden rolleri dağıtır. Kim hangi hayvanın rolünde olacaksa ona göre çıktısı alınır. Öğrenciler tarafından gerektiği yerde öğretmen desteğiyle yardım edilerek kalıp kesilir. Kesilen kalıplar sağlam olması için karton koli üzerine yapıştırılıp tekrardan kesilir. Öğrenciler istediği rengi boyayıp, artık kumaş parçaları dergi kağıtları gibi yırtma, yapıştırma, katlama, yuvarlama tekniklerini kullanarak kolaj yapabileceği gibi çeşitli artık materyalleri kullanarak kuklalarını oluşturabilecekleri söylenir." Aşama 2: Öğrencilerden yapmış oldukları çiftlik hayvanlarına bir isim vermeleri istenir Aşama 3: Öğretmen yapılan kuklalar tamamlandıktan sonra öğrencilerden yaptıkları kuklalara göre kendilerini çiftlikte yaşayan bir hayvan olarak düşünmeleri istenir. Ardından hikaye okunur. Kim hangi hayvanın yerindeyse kuklasıyla birlikte canlandırma yaparak hikayenin sonunu tamamlar. <u>Sürpriz Kutu</u> Kuşların cıvı cıvı ötüştüğü, arılarla çiçeklerin kucaklaştığı güzel bir günde, çiftlikte yaşayan hayvanlar uyuyormuş aniden tıngır mıngır tıngır mıngır diye bir ses duyan domuzcuk yerinden kalkmış gözlerini ovuşturmuş ve çiftliğin kapısına yönelmiş birde ne görsün çiftliğin orta yerinde duran kocaman süslenmiş bir kutu... bunu gören domuzcuk "arkadaşlar arkadaşlar uyanın bunu görmemiz gerek" diyerek çiftlikte uyuyan tüm arkadaşlarını uyandırmış. Eşek.....(öğrencinin verdiği isim yazılır), inek....., buzağı..... kelebek....., tavuk....., civciv....., domuz....., horoz....., koyun....., kuzu.....keçi....., köpek....., at, tay.....,tavşan....., fare.....kedi ve arı..... paketin etrafında dolaşmışlar gıt gıtt gıtt gıtt diyerek tavuk acaba bu kutunun içinde ne olabilir demiş. Bunun üzerine anne ve yavruları düşünmeye başlamışlar anne inek "bence bu kutunun içinde..... var. Buzağı ise var demiş. At hemen atılmış bence bu kutunun içinde.....

	Aşama 2: Çiftlikte yaşayan hayvanlara killeri dağıtılır ve tüm hayvanlar bir pasta tasarlayıp istedikleri renge boyayabileceği ve süsleyebileceği söylenir.
<u>DEĞERLENDİRME</u>	✓ Bugün hangi hayvanları öğrendik? ✓ Size böyle bir paket gelseydi içinden ne çıkmasını isterdiniz? ✓ Bugün yaptınız etkinliklerden en çok hangisi sevdiniz? ✓ Pastalarımızı hangi renklere boyadık? şeklinde sorular sorularak öğrencilerin düşünceleri öğrenilir.

ÜNİTE 5/ ETKİNLİK PAKETİ 5

Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi	Tarih:/...../.....
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği	Süre: 3 Saat
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı	Konu: Meslekler Yan Öğrenmeler:
Kullanılan Teknikler	: Tamamlanmamış materyaller, yaratıcı yazma, doğaçlama, maske-kukla, düşünce takibi, drama tekniğine uyarlanmış istasyon tekniği	
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Sınıf mevcudu kadar yüz maskesi, kumaş pipet, şişe kapağı vb artık materyaller Tişörtler, kumaş boyası veya kalem, sünger, fırça, düdük, sözsüz fon müziği, müzik seti	

<u>Psikomotor Alan</u>	<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilişsel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>	<u>Özbakım Becerileri</u>
H 1: Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 5: Sözel yönergelerle uygun olarak koşar H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 1: Küçük nesneleri toplar K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K 8: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir	H 2: Duygularını fark edebilme K 4: Duygularını müzik, dans, drama v.b. Yollarla ifade eder H 4: Kendi kendini güdüleyebilme K 2: Başladığı işi bitirme çabası gösterir H 6: Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme K 2: Grup etkinliklerine kendiliğinden katılır K 3: Grupta sorumluluk almaya istekli olur K 4: Aldığı sorumluluğu yerine getirir K 9: Etkinliklerin süresine	H 3: Dikkatini toplayabilme K 1: Dikkat edilmesi gereken nesneyi/durumu/olayı fark eder K 2: Dikkatini nesne/durum/olay üzerinde yoğunlaştırır K 4: Nesneyi/durumu/olayı ayrıntılarıyla açıklar H 4: Algıladıklarını hatırlayabilme K 7: Nesnelerin neden yapıldığını söyler	H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 5: Söz almak için sırasını bekler K 6: Duygu, düşünce ve hayallerini söyler K 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar K 8: Üstlendiği role uygun konuşur	H 1: Temizlik kurallarını uygulayabilme K 7: İçinde bulunduğu çevreyi temiz tutar H 2: Giysilerini giyme ve çıkarabilme K 2: Giysilerini yardımsız çıkarır K 3: Giysilerini yardımsız giyer K 4: Giysilerini doğru şekilde giyer

araya getirir K 12: Çeşitli malzemeleri değişik şekillerde katlar K 13: Malzemeleri istenilen nitelikte keser K 14: Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır H 4: Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 1: Nesneleri kopartır/yırtar K 4: Malzemelere elleriyle şekil verir K 5: Malzemelere araç kullanarak şekil verir	ilişkin yönergeye uyar K 10: Grup etkinliklerinin kurallarına uyar H 11: Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme K 2: Özgün şiir, öykü, şarkı v.b. söyler K 4: Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar K 7: Ürünlerini çeşitli yollarla sunar K 8: Sunularında hayali/gerçek nesneler kullanır	K 9: Nesne, durum ya da olayı bir süre sonra yeniden ifade eder H 16: Belli durum ve olaylarla ilgili neden sonuç ilişkisi kurabilme K 1: Bir olayın olası nedenlerini söyleme K 3: Yarım bırakılan olayı, durumu, şiiri, öyküyü, şarkıyı v.b. özgün bir şekilde tamamlar.		
<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>			
<u>ISINMA ÇALIŞMASI</u> <u>B A.</u> H 3: K 1,2,4 H 4: K 7 H 16: K 1,3	Ön hazırlık: Öğretmen önceden A4 kağıdı ve tutkalı karıştırarak sınıf sayısına göre hazırladığı yüz ifadelerini yere koyar. İfadelerin arasına da süslenmiş bir davetiye koyar. Aşama 1: Öğrencilerden yerde duran ifadelere 3-4 dakika konuşmadan bakmaları istenir. Ardından öğretmen; "Omzuna dokunduğum kişi bu ifadelerin nereden gelmiş olabileceğiyle ilgili düşüncelerini söyleyecek" yönergesiyle birlikte aşağıdaki sorularda sorularak öğrencilerin düşünceleri öğrenilir. • Sizce bu yüz ifadeleri nereden gelmiş olabilir? • Neye benziyor? • Hangi malzemeden yapılmış olabilir? • Neden tamamlanamamış olabilir? • Bu ifadeleri bırakan kişi sizce bize bir mesaj bırakmış olabilir mi?			

	diyerek öğrencilerin yerde duran davetiyeyi fark etmeleri sağlanır. Çocuklar tarafından bulunan davetiye de şöyle yazmaktadır. "Merhaba çocuklar ben sanatçı Lee, çocuklar için düzenlenecek olacak sergimize sizlerde davetlisiniz. Bu sergide çocukların yani sizlerin yapmış oldukları el çalışmaları sergilenecektir. Sergimizin konusu 'Meslekler' eminim sizinde büyüyünce olmak istediğiniz bir meslek vardır. Herkesin hayalindeki mesleği çok merak ediyorum. Sergimizde sergilenmek üzere yerdeki ifadeleri kullanarak ileride olmak istediğiniz meslek ne ise o şekilde boyayıp süslerseniz herkesin hayalindeki mesleği öğrenmiş oluruz. Herkese iyi çalışmalar" şeklinde bir yazı yazmaktadır.
DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA <u>PSM A.</u> H 1: K 5 H 2: K 1,7,8,12,13,14 H 4: K 1,4,5 <u>SD A.</u> H 2: K 4 H 4: K 2 H 6: K 2,3,4,9,10 H 11: K 2,4,7,8 <u>D A.</u> H 4: K 5,6,7,8 <u>B A.</u> H 4: K 9 <u>ÖZ A.</u> H 1: K 7 H 2: K 2,3,4	Aşama 1: Öğretmen öğrencilere dönerek sanatçı Lee'nin daveti için hazırlık yapmaları gerektiğini söyler. Ve öğrencilerin 4 gruba ayrılmasını ister. 1. grubun görevi meslek maskelerini boyamak (herkes kendi maskesini boyar), 2. grubun görevi mesleklerle ilgili şarkı yazmak (herkes kendi mesleğiyle ilgili 2-3 cümleden oluşan şarkı sözü yazılır), 3. grubun görevi mesleklere uygun aksesuarları hazırlamak (ortamda bulunan kumaş pipet, şişe kapağı vb artık materyalleri kullanılarak meslek aksesuarları yapılır), 4 grubun görevi ise mesleklere uygun kostüm tasarlamak (artık materyallerden yararlanılabileceği gibi tişörtler boyanarak ta meslek kostümleri tasarlanabilir). Düdük sesiyle birlikte tüm öğrencilerin çalışmalarına başlayabileceği, tekrar düdük çalındığı zaman ise her ne yapıyorsa bırakılması ve bir yan taraflarında bulunan gruba geçerek gruplara verilen görevi yerine getirmeleri istenir.

	Öneri: *Küçük çocuklar yazı yazmayı bilmediklerinden dolayı öğrenciler meslekleriyle ilgili şarkı sözlerini öğretmenlerine söyleyip öğretmen tarafından yazılabilir. * Kostüm dikme gibi şeyleri çocuklar tek başına yapamayacağından dolayı öğrencilere mesleklerine uygun tişörtler verilip sünger ve fırça yardımı ile boyanarak seçmiş oldukları meslek kostümelerini tasarımları istenebilir. Aşama 2: İstasyon yöntemi ile çalışmalarını tamamlayan öğrenciler tasarladıkları meslek maskesini yüzüne takar, kostümünü giyinir ve yapmış olduğu veya hazır bulunan aksesuarlarını takarak, öğretmenin açtığı fon müziğiyle birlikte sırayla mesleğine uygun şarkı sözlerini söyleyip mesleğini canlandırır.
<u>DEĞERLENDİRME</u>	• Öğretmen çocuklara bugün hangi meslekleri tanıdıklarını sorar • Etkinlikler sırasında zorlanıp zorlanmadıkları öğrencilere sorulur. • Etkinlikler içerisinde en çok hangi etkinlikten keyif aldıkları öğrencilere sorularak düşünceleri öğrenilir.

ÜNİTE 6/ ETKİNLİK PAKETİ 6

Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi	Tarih:/...../.....
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği	Süre: 3 Saat
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı	Konu: Çevremiz Yan Öğrenmeler:
Kullanılan Teknikler	: Doğaçlama, Başlık koyma	
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Naylon poşet (3 adet), düdük, taş, ağaç yaprakları, şişe kapakları, kozalaklar, pet şişe vb. artık materyaller	

<u>Psikomotor Alan</u>	<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilisel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>	<u>Özbakım Becerileri</u>
H1: Bedensel koordinasyon gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 1: Sözel yönergelere uygun olarak ısınma hareketleri yapar H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 1: Küçük nesneleri toplar K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K 8: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya	H 4: Kendi kendini güdüleyebilme K 2: Başladığı işi bitirme çabası gösterir H 6: Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme K 3: Grupta sorumluluk almaya istekli olur K 4: Aldığı sorumluluğu yerine getirir K 10: Grup etkinliklerinin kurallarına uyar		H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar H 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme K 5: Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü v.b. yollarla sergiler	H 1: Temizlik kurallarını uygulayabilme K 1: Temizlikle ilgili malzemeleri doğru kullanır K 2: El, yüz ve vücudun diğer kısımlarını uygun biçimde yıkar

getirir K 13: Malzemeleri istenilen nitelikte keser K 14: Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır H 3: Büyük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 3: Farklı ağırlıktaki nesneleri kaldırır K 5: Farklı ağırlıktaki nesneleri taşıyarak belirli bir mesafeye gider H 4: Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 4: Malzemelere elleriyle şekil verir K 5: Malzemelere araç kullanarak şekil verir				
<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>			
<u>ISINMA ÇALIŞMASI</u> <u>PSM A.</u> H 1: K 1 H 2: K 1 H 3: K 3,5 <u>SD A.</u>	1. Aşama: Öğretmen öğrencilere okulun çevresinde kısa bir doğa yürüyüşü yapacaklarını söyler. Doğa yürüyüşü sırasında çevremizde bulunan artık materyallere dikkat çekilir. Öğretmen öğrencileri 3 gruba ayırır ve her grubun eline 3 naylon poşet verilir. Öğrencilerden çok uzaklaşmadan çevrede bulunan artık materyalleri toplamaları ve verilen poşet içerisine koymaları, öğretmenin düdük çalmasıyla birlikte hep bir yerde toplanmaları istenir. Öğrenciler bu süreçte toplayabildikleri taşları, ağaç yapraklarını, şişe kapaklarını, pet şişeleri vb artık materyalleri toplarlar. Düdük sesiyle birlikte hep bir arada toplanan öğrenciler çevreden topladıkları artık materyalleri öğretmen yardımı ile temizleyip dezenfekte ederler.			

H 4: K 2 H 6: K 3,4 <u>ÖZ A.</u> H 1: K 1,2	
DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA <u>PSM A.</u> H 2: K 7,8,13,14 H 4: K 4,5 <u>SD A.</u> H 4: K 2 H 6: K 3,4,10 <u>D A.</u> H 4: K 7 H 5: K 5	Aşama 1: Öğretmen öğrencilerden çevreden topladıkları artık materyallere 2-3 dakika konuşmadan bakmalarını ister ardından öğrencilere şöyle bir soru sorar; Bu materyalleri kullanarak bir oyuncak yapmak istesek nasıl bir oyuncak yapabiliriz? her öğrenciye söz hakkı verilerek düşünceleri öğrenilir. Aşama 2: Öğretmen önceden çocuklarla birlikte oluşturdukları artık materyal sandığındaki materyalleri de isterlerse kullanabileceklerini söyleyip çevreden topladıkları artık materyallerden bir oyuncak tasarımları istenir. Her öğrenci bireysel olarak çalışarak oyuncağını tasarlar ve yapmış olduğu oyuncağına bir isim koyar. Aşama 3: Öğretmen çocuklar tarafından oluşturulan tüm materyalleri sınıfın en ön kısımda toplar ve öğrencileri 1,2,3,1,2,3 olacak şekilde kodlar. 1 numara olarak kodlanan öğrenciler 1. grup, 2 numara olarak kodlanan öğrenciler 2. grup ve 3 numara olarak kodlanan öğrenciler ise 3. grup olacak şekilde sınıfın belirli köşelerinde gruplarını oluştururlar. Öğretmen 1 gruptaki öğrencileri yanına çağırıp önde duran materyallerden istedikleri 5 materyali seçip ve bu materyaller üzerinden bir hikaye oluşturmalarını ister. 2. ve 3. gruplarda materyallerini seçerek gruplarına geri dönerler. Öğretmen öğrencilere 10 dakika sürelerinin olduğunu bu 10 dakikalık süre içerisinde seçmiş oldukları 5 materyali de kullanarak bir hikaye oluşturmaları istenir. 10 dakikalık süre sonunda sırayla öğrenciler tarafından oluşturulan hikayeler canlandırılır.
<u>DEĞERLENDİRME</u>	Öğretmen öğrencilere soru sorarak günün değerlendirmesini yapar ve öğrenci düşüncelerini öğrenir. • Bugün yaptığınız çalışmalar sırasında ne hissettiniz? • Doğa yürüyüşü sırasında okulun bahçesinde materyal topladığınızda ne hissettiniz? • Çevremizden topladığımız bu materyallerden daha başka neler yapabiliriz? • Bir daha oyuncak tasarlamak isteseydiniz hangi malzemeleri kullanarak nasıl bir oyuncak tasarladınız?

ÜNİTE 7/ ETKİNLİK PAKETİ 7

Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi	Tarih:/...../.....
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği	Süre: 3 Saat
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı	Konu: Duygular Yan Öğrenmeler: Evin bölümleri
Kullanılan Teknikler	: Doğaçlama, pantomim, düşünce takibi,yaratıcı drama ile uyarlanmış istasyon tekniği, donuk imge	
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Mutlu-mutsuz-üzgün-kızgın-şaşkın yüz ifade kartları, strafor veya karton koli kutudan hazırlanmış 6 bölüme ayrılmış ev maketi, çeşitli artık materyaller (sünger, kumaş parçaları, ucu küt tahta çubuklar, pipet, kibrit kutusu, yün, kil,çay kutusu, süt kutusu vb.)	

<u>Psikomotor Alan</u>	<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilisel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>	<u>Özbakım Becerileri</u>
H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K 8: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir K 12: Çeşitli malzemeleri değişik şekillerde katlar K 13:Malzemeleri istenilen nitelikte keser K 14:Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır	H2: Duygularını fark edebilme K 4: Duygularını müzik, dans, drama v.b. Yollarla ifade eder H 3: Duygularını kontrol edebilme K 1: Olumlu/olumsuz duygu ve düşüncelerini uygun şekilde ortaya koyar H 5: Başkalarının duygularını fark edebilme K 1: Başkalarının duygularını ifade eder K 2: Başkalarının duygularını paylaşır	H 16: Belli durum ve olaylarla ilgili neden sonuç ilişkisi kurabilme K 1: Bir olayın olası nedenlerini söyleme K 2: Bir olayın olası sonuçlarını söyleme	H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 6: Duygu, düşünce ve hayallerini söyler K 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar H 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme K 3: Dinlediklerine ilişkin sorulara cevap verir K 5: Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü v.b. yollarla sergiler	

H 4: Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 4: Malzemelere elleriyle şekil verir K 5: Malzemelere araç kullanarak şekil verir	H 6: Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme K 2: Grup etkinliklerine kendiliğinden katılır K 10: Grup etkinliklerinin kurallarına uyar H 7: Hoşgörü gösterebilme K 3: Kendisini başkalarının yerine koyarak duygularını açıklar K 4: Başkalarının hatalarını uygun yollarla ifade eder K 5: Başkalarının hata yapabileceğini kabul eder			
<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>			
<u>ISINMA ÇALIŞMASI</u> <u>D A.</u> H 5: K 5 <u>SD A.</u> H 2: K 4 H 3: K 1	Ön hazırlık: Öğretmen mutlu/mutsuz/üzgün/kızgın ve şaşkın yüz ifadelerinin olduğunu çocuk resimlerini ders öncesinden hazırlar ve çocuklara şu soruları yöneltir. Örneğin; - o "Mutlu" olduğumuz zaman yüzümüz nasıl şekil alır. (Tüm öğrencilerden yüz ifadesini yapmaları istenir, ardından duygu resmi gösterilir) - o "Mutsuz" olduğumuz zaman yüzümüz nasıl şekil alır. (Tüm öğrencilerden yüz ifadesini yapmaları istenir, ardından duygu resmi gösterilir) - o "Üzgün" olduğumuz zaman yüzümüz nasıl şekil alır. (Tüm öğrencilerden yüz ifadesini yapmaları istenir, ardından duygu resmi gösterilir) - o "Kızgın" olduğumuz zaman yüzümüz nasıl şekil alır. (Tüm öğrencilerden yüz ifadesini yapmaları istenir, ardından duygu resmi gösterilir) - o "Şaşkın" olduğumuz zaman yüzümüz nasıl şekil alır. (Tüm öğrencilerden yüz ifadesini yapmaları istenir, ardından duygu resmi gösterilir)			

	resmi gösterilir)
DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA <u>SD A.</u> H 2: K 4 H 5: K 1,2 H 6: K 2,10 H 7: K 3,4,5 <u>DA.</u> H 4: K 6,7 H 5: K 3,5 <u>PSM A.</u> H 2: K 7,8,12,13,14 <u>BA.</u> H 16: K 1,2	<u>Ne Hissedersin?</u> Ön Hazırlık: Öğretmen bir önceki etkinlikte gösterdiği mutlu/mutsuz/üzgün/kızgın ve şaşkın ifadelerinin olduğunu çocuk resimlerini sınıfın farklı köşelerine asar ve bir oyun oynayacaklarını söyler. Aşama 1: Öğretmen çocuklara bazı sorular soracağını söyler ve öğrencilerden ise hissettikleri duyguları (mutlu,mutsuz,üzgün,kızgın şaşkın) konuşmadan yüz ifadeleri ve beden hareketlerini kullanarak canlandırmalarını ve asılan duygu köşesi önünde heykel olarak donup kalmaları istenir. Aşama 2: Öğretmen öğrencilerin donduğu sırada "şimdi omzuna dokunduğum kişi bana duygu ifadesini söyleyip neden mutlu/mutsuz/üzgün/kızgın ve şaşkın olduğunu söylemesini istiyorum" der. Ve soruları sorar. Sorular şu şekildedir: 1) Yere düştün ve çok canın yandı ne hissedersin? (üzülürüm) 2) Parka gittiğin zaman ne hissedersin? (mutlu) 3) Arkadaşların seninle oynamak istemiyor ne hissedersin? (üzülürüm) 4) Annen ve baban sana kızdığı zaman ne hissedersin? (üzülürüm) 5) Annen ve baban sana aniden bir sürpriz yapsa ne hissedersin? (şaşırdım) 6) En sevdiğin oyuncağı elinden alırlarsa ne hissedersin? (üzülürüm) 7) Sana en çok istediğin oyuncağı aldıklarında ne hissedersin? (mutlu) 8) Hiç görmediğin bir şeyle karşılaşarsan ne hissedersin? (şaşırdım) 9) Evde otururken pencereden dışarıya baktın ve dışarıda kar yağdığını gördün ne hissedersin? (şaşırdım/mutlu olurum) 10) Arkadaşlarının güzel bir oyun oynadığını gördün yanlarına gidip bende oynayabilir miyim? diye sorduğunda senide oyuna aldılar ne hissedersin? (mutlu) 11) En sevdiğin oyuncağının kırıldığını gördün ne hissedersin? (kızgın) 12) Annen ve babanla piknik için hazırlık yaptınız fakat Hava soğuk olduğun için ailenle pikniğe gidemedin ne hissedersin? (üzülürdüm/kızardım) 13) Dışarıda arkadaşlarınla oynarken büyük bir köpek gördün ne hissedersin? (şaşırdım) 14) Annen ve baban sana doğum gününde yeni bir bisiklet aldığını söyledi ne hissedersin? (şaşırdım/mutlu olurum) 15) Evde kafeste beslediğin kuşlarının kafesten kaçtığını gördün ne hissedersin? (üzülürdüm/mutsuz olurum/kızardım/şaşırdım) 16) Annen ve baban ile sinemaya gidip çizgi film izledin ne hissedersin? (mutlu olurum) 17) Bugün annen en sevdiğin yemeği pişirdi ne hissedersin?(mutlu olurum)

- 18) Misafirliğe gittiniz ve arkadaşın seninle oyuncaklarını paylaşmıyor ne hissedersin?
- 19) Sabah uyandığında boğazının ağrıdığını fark ettin ve okula bu yüzden gidemedin ne hissederdin? (üzülürdüm/mutlu olurum)
- 20) Hasta olduğun için ailen seni doktora götürdü ne hissedersin? (üzülürüm/mutsuz olurum)
- 21) Annen ve baban pazar günü seni hayvanat bahçesine götüreceğini söyledi ne hissedersin? (mutlu olurum/şaşırdım)

Aşama 3: Öğretmen öğrencilerin önüne önceden hazırladığı 6 bölümden oluşan boş ev maketini çıkarır. Ardından bu materyalin ne olduğu öğrencilere sorularak evin bölümleri hakkında konuşulur. Evin bölümlerinin öğrenciler tarafından yapılacağı söylenir. Öğrenciler 6 gruba ayrılır. 1. grup mutfak, 2. grup oturma odası, 3. grup erkek çocuk odası, 4. grup banyo tuvalet, 5. grup ebeveyn odası, 6. grup ise kız çocuk odası yapacakları söylenir ve önlerine yoğurma maddesi olarak kil ve artık materyaller konulur. Öğretmen düdük komutu ile başlayacaklarını tekrar düdük sesi duyduklarında her ne yapıyorlarsa bırakıp bir yan gruba geçmelerini ister. Öğretmenin her düdük komutuyla birlikte öğrenciler gruplarını değiştirir ve tüm öğrenciler tarafından evin bölümleri yaratılır.

Aşama 4: Öğrencilerden yaptıkları bu evde yaşadıklarını düşünmeleri istenir. Ardından çeşitli durumlar verilerek öğrencilerin canlandırmaları istenir.

- 1) Dışarıda oynarken yağmur başladı ve çok ıslandın soyunmak için yatak odana ilerlerken üzerindeki sular yere aktı ve her taraf ıslandı o sırada annen yeni temizlemiş olduğu salonu sular içinde gördü. Böyle bir durumda ne yapardın? (ikili diyalog anne-çocuk)
 - Annen her yeri ıslak görünce ne hissetmiş olabilir?
 - Yağmurda ıslandığın zaman ne hissettin?
- 2) Annen ve baban eve elinde büyük bir hediye paketiyle girdiğini gördün ve en çok istediğin bir oyuncak aldıklarını düşündün. anne ve baban hediyeyi salona koyup yemek masasını hazırlamaya gitti. Bu sırada kimse hediyeyi alıp sana vermedi. Hediyeğin sana alınıp alınmadığını anne ve babana sorduğun sırada hediyenin senin için değil annenin iş arkadaşları tarafından yeni taşınmış olduğunuz ev için alındığını öğrendin. Böyle bir durumda ne yapardın? (3'lü diyalog anne-baba-çocuk)
 - Anne ve babanın eve elinde büyük bir hediye paketiyle girdiğini gördüğün zaman ne hissettin?

	- Hediyenin sana alınmadığını, yeni taşınmış olduğunuz ev için alındığını öğrendiğinde ne hissettin? 3) Bir gün oturma odasında televizyon izlerken. Anne ve babanın evinizde bulunan boş bir odayı süslediğini fark ettiniz. Akşam yemeğinden sonra annen üzerinde bebek olan bir pastayı masaya koydu. Baban Annenin hamile olduğunu ve sana kardeş geleceğini söyledi. Böyle bir durumda anne ve babanla aranızda nasıl bir diyalog geçerdi? (3'lü diyalog Anne-baba çocuk) - Anne ve babanın evinizde bulunan boş bir odayı süslediğini gördüğünde ne hissettin? - Annenin hamile olduğunu öğrendiğinde ne hissettin? 4) Okuldan çıktıktan sonra arkadaşların sizin eve geldi odada oyuncaklarınızla biraz oynadınız. Ardından saklambaç oynamaya karar verdiniz saklanırken bir arkadaşın fark etmeyerek en sevdiğin oyuncağının üzerine bastı. Saymayı bitirip arkanı döndüğünde oyuncağının kırık olduğunu gördün arkadaşlarıyla aranda nasıl bir diyalog geçerdi? (5'li diyalog çocuklar) - Arkadaşlarıyla birlikte sizin evde oyuncaklarıyla oynadığın sırada ne hissettin? - En sevdiğin oyuncağının kırıldığını gördüğünde ne hissettin?						
<u>DEĞERLENDİRME</u>	Bugün hangi duyguları öğrendik? Bugün yaptığımız etkinler arasında en çok hangisini beğendiniz? Ön hazırlık: Öğretmen önceden hazırlamış olduğu mutlu, mutsuz, üzgün, kızgın, şaşkın gibi yüz ifadelerini mukavva karton üzerine yapıştırır ve duygu kartlarını hazırlar. Aşama 1: Öğretmen duygu kartlarını derince bir kap içerisine koyar. Öğrencilerinden kap içerisinden bir duygu kartını çekmesini ister. Öğrenci hangi kartı çekmişse ona uygun sorular çocuklara yöneltilir. <table border="0"> <tr> <td>- Seni neler kızdırır?</td> <td>-Seni neler mutlu eder?</td> </tr> <tr> <td>- Ne olursa mutsuz hissedersin?</td> <td>-Seni neler şaşırtır?</td> </tr> <tr> <td>- Daha önce hiç üzülüp ağladın mı?</td> <td>Şeklinde sorular sorulur ve anlatmaları istenir.</td> </tr> </table>	- Seni neler kızdırır?	-Seni neler mutlu eder?	- Ne olursa mutsuz hissedersin?	-Seni neler şaşırtır?	- Daha önce hiç üzülüp ağladın mı?	Şeklinde sorular sorulur ve anlatmaları istenir.
- Seni neler kızdırır?	-Seni neler mutlu eder?						
- Ne olursa mutsuz hissedersin?	-Seni neler şaşırtır?						
- Daha önce hiç üzülüp ağladın mı?	Şeklinde sorular sorulur ve anlatmaları istenir.						

ÜNİTE 8/ ETKİNLİK PAKETİ 8

Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi	Tarih:/...../.....
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği	Süre: 3 Saat
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı	Konu: Mevsimler (kış mevsimi), Renkler Yan Öğrenmeler: Yakın- Uzak, hayvanlar, aynı-farklı
Kullanılan Teknikler	: Dramanın geçtiği kurgusal mekanın planlanması, fotoğraf karesi, Başlık koyma	
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Tahta mandallar, tuvalet kağıdı ruloları, dondurma çubukları, müzik seti, mendil, öğrenci sayısı kadar çeşitli boyutlarda karton koli, keçe, eva, ucu küt tahta çubuklar vb. artık materyaller, ucu küt makas vb guaj boya, fırça, düdük,	

<u>Psikomotor Alan</u>	<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilişsel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>	<u>Öz bakım Becerileri</u>
H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K 8: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir K 11: Şekilleri değişik araçlar kullanarak çizer K 12: Çeşitli malzemeleri değişik şekillerde katlar K 13: Malzemeleri istenilen nitelikte keser K 14: Malzemeleri istenilen	H 1: Kendini tanıyabilme K 1: Fiziksel özelliklerini söyler H 2: Duygularını fark edebilme K 4: Duygularını müzik, dans, drama v.b. Yollarla ifade eder H 4: Kendi kendini güdüleyebilme K 1: Kendiliğinden bir işe başlar	H 3: Dikkatini toplayabilme K 1: Dikkat edilmesi gereken nesneyi/durumu/olayı fark eder K 2: Dikkatini nesne/durum/olay üzerinde yoğunlaştırır K 4: Nesneyi/durumu/olayı ayrıntılarıyla açıklar H 4: Algıladıklarını hatırlayabilme K 2: Varlıkların rengini	H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 3: Belli bir konuda konuşmayı başlatır K 4: Belli bir konuda konuşmayı sürdürür K 5: Söz almak için sırasını bekler K 6: Duygu, düşünce ve hayallerini söyler K 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar K 8: Üstlendiği role uygun konuşur	

nitelikte yapıştırır H 3: Büyük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 3: Farklı ağırlıktaki nesneleri kaldırır K 5: Farklı ağırlıktaki nesneleri taşıyarak belirli bir mesafeye gider H 4: Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 4: Malzemelere elleriyle şekil verir K 5: Malzemelere araç kullanarak şekil verir	K 2: Başladığı işi bitirme çabası gösterir H 6: Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme K 2: Grup etkinliklerine kendiliğinden katılır K 3: Grupta sorumluluk almaya istekli olur K 4: Aldığı sorumluluğu yerine getirir K 10: Grup etkinliklerinin kurallarına uyar H 11: Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme K 1: Estetik bedensel hareketlerle yürür/dans eder K2: Özgün şiir, öykü, şarkı v.b. söyler K 4: Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar	söyler K 4: Varlıkların şeklini söyler K 7: Nesnelerin neden yapıldığını söyler	H 5: Dinlediklerini çeşitli yollarla ifade edebilme K 3: Dinlediklerine ilişkin sorulara cevap verir K 5: Dinlediklerini resim, müzik, drama, şiir, öykü v.b. yollarla sergiler	
--	--	--	---	--

<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>
<u>ISINMA ÇALIŞMASI</u> <u>PSM A.</u> H 3: K 5 <u>SD A.</u> H 1: K 1 H 2: K 4 H 6: K 2,10 H 11: K 1 <u>D A.</u> H 4: K 3,4,5,6,7,8 <u>B A.</u> H 3: K 1,2,4 H 4: K 2,4,7	Aşama 1: Öğretmen sınıfın orta yerine tahta mandallar, tuvalet kağıdı ruloları, dondurma çubukları, karton koli kutular vb artık materyalleri koyar. Bir oyun oynayacaklarını bunun için eşit sayıda 3 gruba ayrılmalrı ve sınıf içerisinde istedikleri bir köşeyi belirlemeleri istenir. Öğretmenin bir müzik açmasıyla birlikte öğrenciler özgünce dans ederler müzik durduğunda ise herkes yerde bulunan artık materyallerden bir tane alıp grupça belirledikleri köşeye götürmeleri istenir. Müzik yeniden açılır öğrenciler yine özgünce dans ederler ve müzik durduğunda ise köşelerine yerden bir artık materyal seçip götürürler. Bu işlem yerdeki materyaller bitene kadar devam eder. Aşama 2: Ardından grupların kendi içerisinde bir daire olmaları ve yere oturmaları seçmiş oldukları materyalleri de oluşturdukları daire ortasına koymaları istenir. Ardından tüm öğrencilerin elleriyle gözlerini kapaması istenir. Öğretmen sırayla grupların yanlarına gideceğini gittiği gruptan bir kişiyi seçerek arkasına mendil bırakacağını söyler. Öğretmenin alkış komutu ile birlikte herkes gözlerini açıp arkasını kontrol eder. Arkasında mendil olan öğrenci ayağa kalkarak bir materyal seçmesi ve seçmiş olduğu materyalin özelliklerini ve kullanım amacını söylemesi istenir. Ardından sıra başka bir öğrenciye geçer ve tüm gruptaki öğrenciler kendisini aldıkları nesne yerine koyarak özelliklerini ve ne amacıyla kullanıldığını söyler. Örneğin; Öğrencinin yerden karton koliyi seçtiğini düşünelim "Benim adım Karton Koli, Kahverengi renkteyim. Küçük-büyük-orta farklı boyutlarım vardır. İnsanlar benim içime eşyalarını koyarlar". Öneri: Gruplar oluşturulduktan sonra yukarıda verilen örnekteki gibi öğretmen yerden bir artık materyal seçerek canlandırmasını yapar. Bu süreci izleyen çocuklar oyunun kuralları kolaylıkla anlamış olur.

DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA

PSM A.

H 2: K 7,8,11,12,13,14

H 3: K 3,5

H 4: K 4,5

SD A.

H 4: K 1,2

H 6: K 2,3,4,10

H 11: K 2,4

D A.

H 4: K 5, 6,7

H 5: K 3,5

Aşama 1: Öğretmen öğrencilere bir hikaye okuyacağını söyler ve çocukları hikayeye köşesine yönlendirerek hikayeyi okumaya başlar.

"Kırların içinde etrafı dağlar ve şelalelerle, yemyeşil ağaçlarla, rengarenk çiçeklerle çevrili olduğu bir ormanda hayvanlar yaşamaktaymış. Bu hayvanların evleri birbirlerinden oldukça uzaktaymış. Hem birbirlerini görmek hem de ürettikleri meyve, sebze, patates, bal, süt gibi yiyecek ve içecekleri birbirleriyle paylaşmak için sürekli birbirlerini ziyaret ederlermiş. Öğleden yola koyulurlar. Yol uzun olduğundan ancak hava karardığında gidecekleri yere ulaşırlarmış. Bu yolculuk git gide zorlaşmaya başlamış havalar soğumuş ve şiddetli yağmurlar başlamış. Hayvanlar kış mevsiminde ulaşım sorunu olduğundan birbirlerini ziyaret edemez duruma gelmişler. **Tavşan** üretmiş olduğu havuçları, **arı** yaptığı balı, **inek ve koyunlar** ürettiği sütü, **sincap** topladığı fındıkları, **maymunlar** topladığı muzları, **kuşlar** topladığı kirazları, **tavuklar** ürettiği yumurtalarını ve **keçiler** topladıkları elma ve armut gibi meyveleri götüremez olmuşlar. Bu durum hayvanları çok etkilemiş ve zorlu kış dönemi geçirmişler. Bu soruna bir çözüm bulmak için bir araya gelmeleri gerektiğine karar vermişler ve bir hayvan toplantısı düzenlemişler. Öyle düşünmüşler böyle düşünmüşler bir çözüm bulamamışlar. En sonunda bilge baykuşa gidip durumu anlatmışlar. "Kış mevsiminde hava soğuduğundan ve yağmur yağdığından, evlerimizde birbirine çok uzak olduğundan dolayı birbirimize ürettiğimiz ve topladığımız yiyecek ve içecekleri götüremiyoruz. Bu duruma bir çözüm de bulamıyoruz". Baykuş hayvan dostlarına dönüp, 'Benim çok güzel bir fikrim var haydi beni takip edin sizi bir yere götüreceğim' diyerek onları rahatlıkla meyvelerini toplayıp, sebzeleri ekip biçebilecekleri, tüm hayvanların bir arada yaşamlarını sürdürebileceği çok güzel ve geniş bir alana götürür. Hayvanlar bilge baykuşa hak verip birbirlerine yakın evler inşa etmeye karar verirler. Tüm hayvanlar el birliğiyle yardımlaşarak evlerini inşa etmeye başlarlar. Tüm evler birbirine benzemeye başlayınca hayvanlar evlerini birbirine karıştırır duruma gelir. Hayvanlar toplanıp bir kez daha bilge baykuşun yanına giderler ve durumu anlatırlar. Bilge baykuş ise onlara "-Eğer herkes evlerini birinden farklı renkte boyarsa, evlerinizi birbirinden ayırt edebilirsiniz" der. Hayvan dostları baykuşa teşekkür edip yola koyulurlar. Yolda giderken tüm hayvanlar evlerini hangi renge boyayacaklarını düşünürler. Karar verdikten sonra mavi, kırmızı sarı, yeşil, turuncu, mor, siyah ve beyaz gibi rengarenk renkleri içeren evler inşa ederler ve bu şehirde her hayvanın farklı renkte bir evi olur. Tüm hayvanlar bu bölgeye şehri adını verirler ve mutlu bir şekilde yaşarlar."

	Aşama 2: Öğretmen öğrencilere dönerek; • Hayvanların yaptığı şehre isim verecek olsaydınız ismini ne şehri koyardınız? • Bu hikayeye bir başlık koyacak olsaydınız nasıl bir başlık koyardınız? şeklinde bir soru yöneltir ve öğrencilerin düşüncelerini öğrenir. Aşama 3: Ardından hikayenin geçtiği kurgusal mekanın tasarımı artık materyaller kullanılarak öğrenciler tarafından inşa edilir. Her öğrenci tasarlayacağı evin rengini düşünür ve çeşitli boyutlarda karton kolileri kullanarak bireysel olarak tasarımını yapar. Aşama 4: Öğrenciler 4 gruba ayrılır. Öğrencilerden hikayede geçen olayları kendi aralarında düşünmeleri ve 3 farklı kare oluşturmaları istenir. Öğretmenin düdüğü komutu ile birlikte yanına gittiği grup hikayede geçen olayları 3 fotoğraf karesi ile hareket etmeden donarak anlatır öğretmen ise bu süreçte öğrencilerin fotoğraflarını çeker.
<u>DEĞERLENDİRME</u>	• Hikayemizi beğendiniz mi? • Bugün neler öğrendik? • Kış mevsiminde havalar nasıl olur? • Siz bu şehirde yaşasaydınız hangi hayvan olmak ve ne yetiştirmek isterdiniz? • Bu şehirde yaşasaydınız sizin eviniz ne renk olurdu? • Yapılan etkinlikler sırasında en çok hangi etkinlikten keyif aldınız?

ÜNİTE 9/ ETKİNLİK PAKETİ 9

Okul adı	: Yakın Doğu Üniversitesi	Tarih:/...../.....
Bölüm	: Okul Öncesi Öğretmenliği	Süre: 3 Saat
Ders	: Okul Öncesi Eğitiminde Artık Materyal Kullanımı	Konu: Duyu organlarımız (dokunma) Yan Öğrenmeler: Hayvanlar, taşıtlar
Kullanılan Teknikler	: Başlık koyma, donuk imge, fotoğraf karesi, doğaçlama, düşünce takibi, pantomim, Dans drama	
Kullanılan araç/gereç ve materyaller	: Karton koli , renkli kağıtlar, şişe kapağı, düğme, boş kibrit kutusu, dondurma çubuğu, kumaş parçası , müzik seti ve çeşitli artık materyaller	

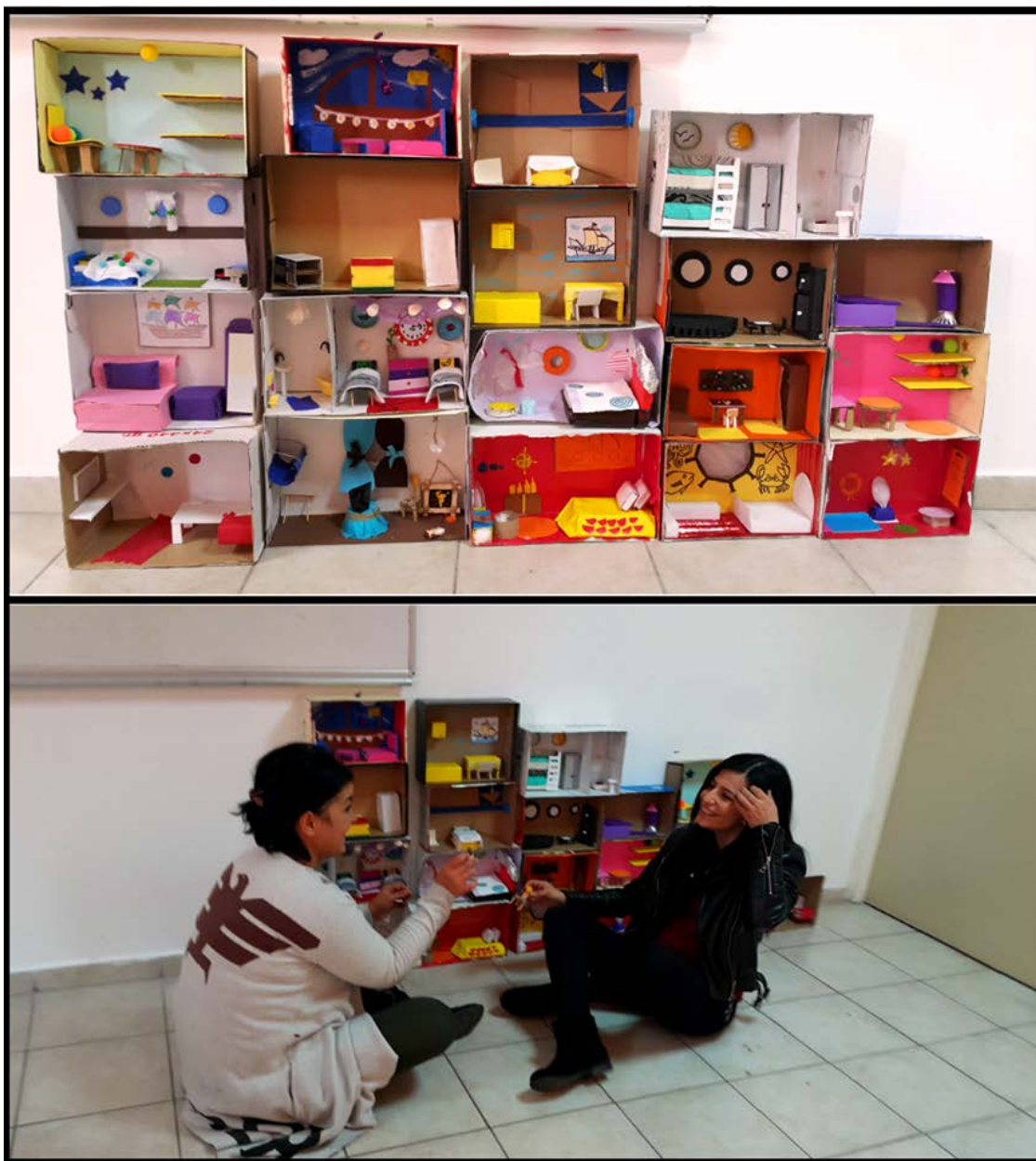
<u>Psikomotor Alan</u>	<u>Sosyal - Duygusal Alan</u>	<u>Bilişsel Alan</u>	<u>Dil Alanı</u>	<u>Özbakım Becerileri</u>
H 2: El ve göz koordinasyonu gerektiren belirli hareketleri yapabilme K 7: El becerilerini gerektiren bazı araçları kullanır K 8: Nesneleri yeni şekiller oluşturacak biçimde bir araya getirir K 9: Değişik malzemeler kullanarak resim yapar K 12: Çeşitli malzemeleri değişik şekillerde katlar K 13: Malzemeleri istenilen nitelikte keser K 14: Malzemeleri istenilen nitelikte yapıştırır H 3: Büyük kaslarını kullanarak	H 4: Kendi kendini güdüleyebilme K 1: Kendiliğinden bir işe başlar K 2: Başladığı işi bitirme çabası gösterir H 6: Başkalarıyla ilişkilerini yönetebilme K 7: Gerekğinde lideri izler H 11: Estetik özellikler taşıyan ürünler oluşturabilme K 1: Estetik bedensel hareketlerle yürür/dans	H 2: Olay ya da varlıkların çeşitli özelliklerini gözlemleyebilme K 1: Olay ya da varlıkların özelliklerini söyler H 3: Dikkatini toplayabilme K 2: Dikkatini nesne/durum/olay üzerinde yoğunlaştırır H 4: Algıladıklarını hatırlayabilme K 1: Olay ya da varlıkları	H 4: Kendini sözel olarak ifade edebilme K 5: Söz almak için sırasını bekler K 6: Duygu, düşünce ve hayallerini söyler K 7: Duygu, düşünce ve hayallerini yaratıcı yollarla açıklar K 8: Üstlendiği role uygun konuşur H 8: Görsel materyalleri okuyabilme K 1: Görsel materyalleri inceler K 5: Görsel materyalleri	

belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 3: Farklı ağırlıktaki nesneleri kaldırır H 4: Küçük kaslarını kullanarak belirli bir güç gerektiren hareketleri yapabilme K 2: Nesneleri sıkır K 4:Malzemelere elleriyle şekil verir K 5: Malzemelere araç kullanarak şekil verir	eder K 4: Görsel sanat etkinliklerinde özgün ürün yapar	söyler	kullanarak olay, öykü gibi kompozisyonlar oluşturur	
<u>ETKİNLİKLER</u>	<u>ÖĞRENME SÜRECİ</u>			
<u>İSİNMA ÇALIŞMASI</u> <u>PSM A.</u> H 3: K 3 H 4: K 2 <u>B A.</u> H 2 : K 1 H 3: K 2 <u>D A.</u> H 4: K 6,7 <u>SD A.</u>	Ön hazırlık: Öğretmen önceden karton koli kutuyu renkli kağıtlarla süsleyip ön kısmını öğrencilerin elinin içerisine girebileceği boyutta keserek kumaş parçası ile kapatır, karton kutu içerisine şişe kapağı, düğme, boş kibrit kutusu, dondurma çubuğu vb artık materyalleri koyar. 1. Aşama: Öğretmen sınıfa bir kutu getirir ve bu kutunun sihirli kutu olduğunu, içerisinde bir takım nesnelerin gizlendiği söylenir. Öğretmen öğrencilere müzik açacağını müzik süresince dans edeceklerini durduğunda ise hareket etmeden donup kalmaları gerektiğini söyler. Ardından öğretmenin "Omzuna dokunduğum kişi bana bu sihirli kutunun içerisinde ne olabileceği ile ilgili düşüncesini söylemesini istiyorum" komutu ile birlikte oyuna başlanır, müzik durunca tüm öğrenciler donup kalır ve öğretmen öğrencilerin düşüncelerini öğrenir. 2. Aşama: Öğrenciler sırayla sihirli kutunun yanına çağrılarak elleriyle kutu içerisinde bulunan bir nesneye dokunmalarını, sert mi, yumuşak mı olduğunu söylemeleri ve en son ise dokunduğu nesnenin ne olduğunu tahmin etmeleri istenir. Ardından öğrenciler sözsüz bir şekilde sadece beden hareketlerini kullanarak seçmiş olduğu nesneyi arkadaşlarına			

H 11: K 1	anlatmaya çalışır.
DOĞAÇLAMA ROL OYNAMA <u>PSM A.</u> H 2: K 7,8,9,12,13,14 H 4: K 4,5 <u>SD A.</u> H 4: K 1,2 H 6: K 7 H 11: K 4 <u>D A.</u> H 4: K 5,7,8 H 8: K 1,5 <u>B A.</u> H 3: K 2	Aşama 1: Öğretmen önceden biriktirmiş olduğu artık materyalleri sınıfa getirerek bir çarşaf üzerine döker. Öğrencilere sizce bu materyallerden bir resim yapsak nasıl bir resim yapabiliriz? şeklinde bir soru yöneltir ve öğrencilerin düşüncelerini ister. Ardından A4 boyutunda kesilmiş mukavva kartonlar öğrencilere dağıtılır. Düşünmüş oldukları resmi artık materyalleri kullanarak oluşturmaları istenir. Aşama 2: Herkesten artık materyalleri kullanarak oluşturmuş olduğu resimlere bir başlık koyması istenir. Örneğin; "Deniz canlıları, karada giden taşıtlar, oynayan insanlar vb." Aşama 3: Resimler sınıf içerisinde bir yerde toplanır. Öğrencilerden tüm resimler arasından bir resim seçerek resmin içindeki bir canlı (insan, hayvan) veya nesnenin (masa vb.) şeklini alması ve 1-2 cümle söylemesi istenir. Ardından söylediği nesnenin şekline girmesi ve donarak hareket etmeden kalması istenir. İlk örneği öğretmen uygulamalı olarak öğrencilere gösterir. Örneğin; Ben bu resimdeki küçük bir balığım. Arkadaşlarımla denizin içinde yüzer, oyunlar oynarım. (Diyerek balığın şekline girilerek donup kalınır). Sıra başka bir öğrenciye geçer ve aynı şekilde ben bu resimdeki.....'yım şeklinde cümlesini söyleyip donup kalınır. Bu süreç tüm öğrenciler donup kalana kadar sürer en son grup olarak toplu bir fotoğraf karesi çekilir.
<u>DEĞERLENDİRME</u>	Öğretmen öğrenciler ile günün değerlendirmesi yapar • Bugün neler öğendik? • Sihirli kutu içerisinde daha başka nelerin çıkmasını isterdiniz? • Nesnelere dokunurken ne hissettiniz? • Artık materyalleri kullanarak bir resim daha oluştursaydınız ne yapmak isterdiniz? • Bugün yapılan etkinlikler içerisinde en çok hangisini beğendiniz?

EK 5. Yaratıcı Drama ve Materyal Odaklı Eğitim Paketi uygulamaları sırasında Öğrencilerin geliştirmiş olduğu üç boyutlu tasarım örnekleri

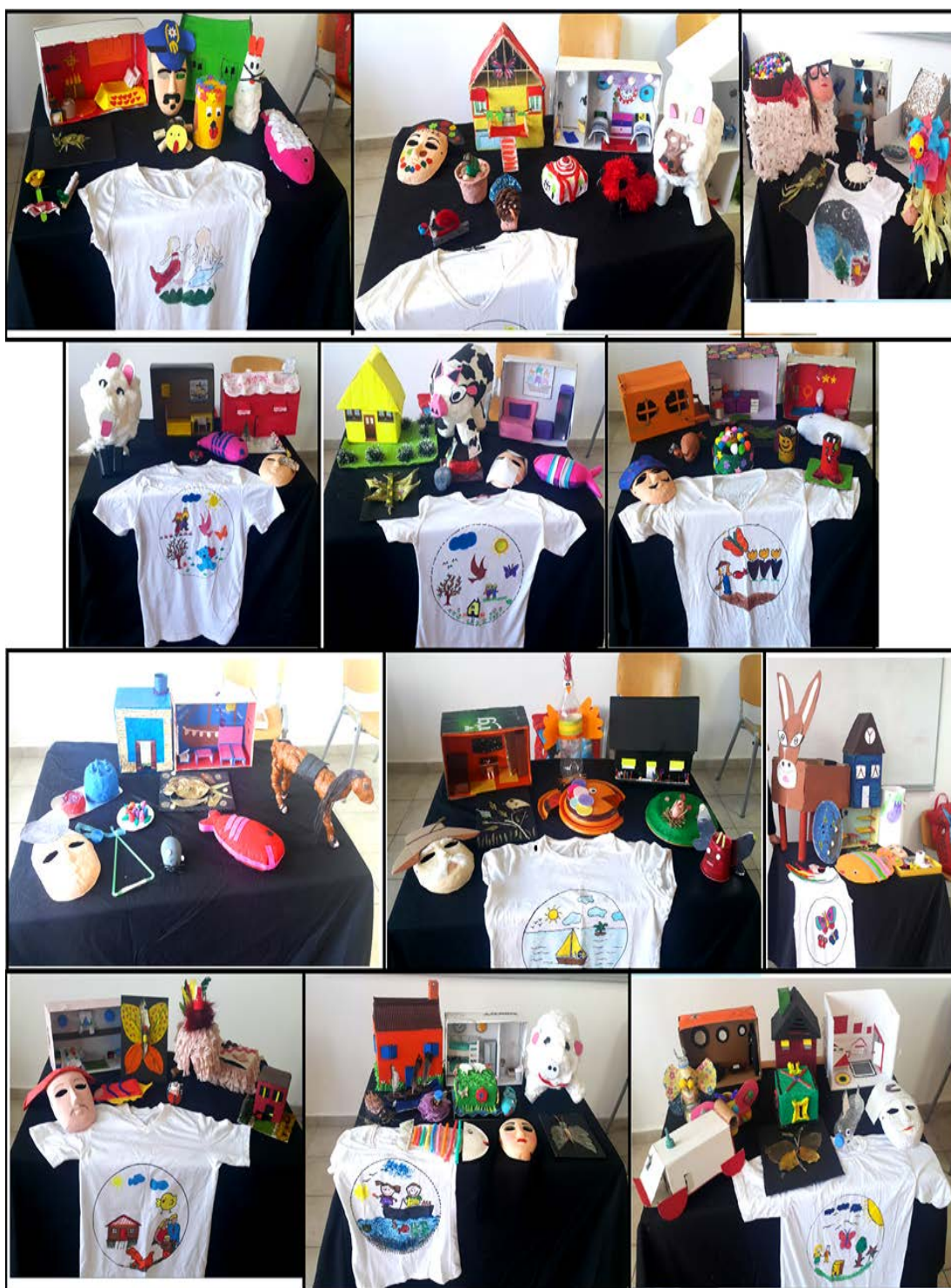

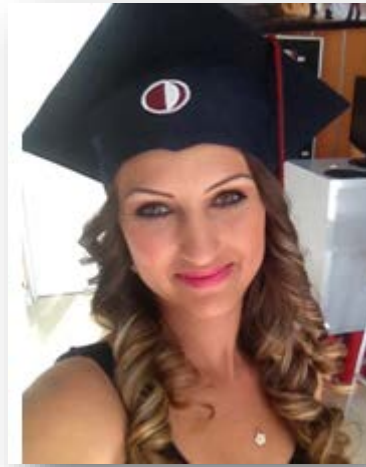

EK 6 .ÖZGEÇMİŞ

Biyografi: 15 Haziran 1992 tarihinde Lefkoşa'da doğdu. 1998-2003 öğretim yılında Şehit Ertuğrul İlkokulu'ndan, 2003-2006 öğretim yılında Şehit Hüseyin Ruso Ortaokulu'ndan, 2006-2010 öğretim yılında ise; Haydarpaşa Ticaret Lisesi'nden mezun oldu. 2010-2014 öğretim yılı arasında Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'nden mezun oldu. 2014-2015 yılında Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Eğitimde Yaratıcı Drama Anabilim Dalı'nda şu an yüksek lisansını yaptı. Halen Yakın Doğu Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nde Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümünde part-time (yarı zamanlı) olarak çalışmakta ve Yakın Doğu Üniversitesi kreşinde öğretmenlik yapmaktadır.